T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İNTERDİSİPLİNER BALKAN ÇALIŞMALARI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ABDULAH ŠKALJIĆ'İN TURCIZMI U SRPSKOHRVATSKOM JEZIKU ADLI ESERİNDEKİ TÜRKÇE VERİNTİLERİN TEMATİK SINIFLANDIRILMASI

GAMZE GÜRCENAN ESEN

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. AHMET GÜNŞEN

EDİRNE 2018

T.C.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İNTERDİSİPLİNER BALKAN ÇALIŞMALARI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GAMZE GÜRCENAN ESEN tarafından hazırlanan "**Abdulah Škaljić' in *Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku* Adlı Eserindeki Türkçe Verintilerin Tematik Sınıflandırılması" konulu Yüksek Lisans** tezinin sınavı, Trakya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 15 ve 16. maddeleri uyarınca **02.02.2018 Cuma** günü saat **14.30'da** yapılmış olup yüksek lisans tezinin *.....Kabul Edilmesine..... **OYBİRLİĞİ/~~OYÇOKLUĞU~~** ile karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ	KANAAT	İMZA
Prof. Dr. Ahmet Günşen (Danışman)	Kabul Edilmesine	
Doç. Dr. Bülent Bayram	Kabul Edilmesine	
Yrd. Doç. Dr. Refik Sadiković	Kabul Edilmesine	

* Jüri üyelerinin, tezle ilgili kanaat açıklaması kısmında "Kabul Edilmesine/Reddine" seçeneklerinden birini tercih etmeleri gerekir.

T.C
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ

TEZ VERİ GİRİŞİ VE YAYIMLAMA İZİN FORMU

Referans No	10183131
Yazar Adı / Soyadı	GAMZE GÜRCENAN ESEN
T.C.Kimlik No	28972533098
Telefon	5544339313
E-Posta	burak.gamze.esen@hotmail.com
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	Abdulah Škaljić' in Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku Adlı Eserindeki Türkçe Verintilerin Tematik Sınıflandırılması
Tezin Tercümesi	Thematic Classification of Turkish Loanwords in the work Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku by Abdulah Škaljić
Konu	Batı Dilleri ve Edebiyatı = Western Linguistics and Literature
Üniversite	Trakya Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	İnterdisipliner Balkan Çalışmaları Anabilim Dalı
Bilim Dalı	
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2018
Sayfa	331
Tez Danışmanları	PROF. DR. AHMET GÜNŞEN
Dizin Terimleri	
Önerilen Dizin Terimleri	
Kısıtlama	36 ay süre ile kısıtlı

Tezimin,Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanında arşivlenmesine izin veriyorum. Ancak internet üzerinden tam metin açık erişime sunulmasının 26.02.2021 tarihine kadar ertelenmesini talep ediyorum. Bu tarihten sonra tezimin, bilimsel araştırma hizmetine sunulması amacı ile Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi tarafından internet üzerinden tam metin erişime açılmasına izin veriyorum.
NOT: Erteleme süresi formun imzalandığı tarihten itibaren en fazla 3 (üç) yıldır.

26.02.2018

İmza:.....

Tezin adı : Abdulah Škaljić' in *Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku* Adlı Eserindeki Türkçe Verintilerin Tematik Sınıflandırılması

Hazırlayan : Gamze GÜRCENAN ESEN

ÖZET

Abdulah Škaljić' in *Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku* Adlı Eserindeki Türkçe Verintilerin Tematik Sınıflandırılması olarak adlandırılan çalışma, giriş ve sonuç haricinde üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde sözlük ve sözlükçülükten bahsedilerek alt konu olarak sözlük bilimi ve tarihi, sözlükçülük tarihi, Türk sözlükçülüğü, tematik sözlükler hakkında incelemede bulunulacaktır. İkinci bölümde Boşnak tarihi ve Boşnakça hakkında genel bilgiler sunulmuştur. Üçüncü bölümde ise Abdulah Škaljić ve eseri *Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku* hakkında bilgi verilmiş, söz konusu eser tematik olarak incelenmiştir.

Bir dilin mirasını öğrenmedeki en önemli yol gösterici kaynak kuşkusuz sözlüklerdir. Sözlükler bugüne dek yaşayan dillerin hafızasıdır. Tematik sözlükler bir konu veya tema kapsamında hazırlanan, ilgili kelimelerin madde başı ve alt madde başı şeklinde sıralanmasıyla oluşturulmaktadır.

Boşnaklar, Bosna-Hersek, Sancak bölgesinde yaşayan olan Müslümanlardır. Boşnakların dili Boşnakçadır.

Bosnalı bilgin Abdulah Škaljić Çelebipazarı'nda 1904 yılında dünyaya gelmiştir. İslam hukuku alanında çalışmalar yapıp daha sonrasında Türk diline ilişkin eserler vermiştir. *Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku* adlı eser, bu konuda yapmış olduğu en büyük çalışmasıdır.

Tematik olarak sınıflandırdığımız sözlük evren, zaman, bitkiler, hayvanlar, insan, maddi kültür, manevi kültür ve ad ve soyadı, renkler, denizcilik, argo unsurlar, araç gereç gibi ana başlıklar altında sınıflandırılırken kendi içlerinde alt başlıklara da ayrılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Abdulah Škaljić, Boşnakça, tematik sözlük, Bosna-Hersek

Name of Thesis : Thematic Classification of Turkish Loanwords in the work *Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku* by Abdulah Škaljić

Prepared by : Gamze GÜRCENAN ESEN

ABSTRACT

The study titled Thematic Classification of Turkish Loanwords in the work *Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku* by Abdulah Škaljić is formed by three chapters excluding introduction and conclusion chapters. The first chapter mentions lexicon and lexicography with the examination of the topics of lexicon and its history, history of lexicography, Turkish lexicography, and thematic lexicons as the sub-topics. The second chapter presents a general overview of the history of Bosniaks and Bosnian language. The third chapter presents information about Abdulah Škaljić and his work titled *Turcizmi u SrpskohrvatskomJeziku*, which is examined from thematic point of view.

The most important guiding resource in understanding a language's heritage is doubtlessly lexicons. Lexicons are the memory of the languages having been lived to date. Thematic lexicons are compiled within the framework of a topic or theme and formed by the relevant words organized as lexical entry or sub-lexical entry.

The Bosniaks are the Muslims who lives in Bosnia and Herzegovina, Sandzak. The Bosnian language is the language spoken by the Bosniaks.

The Bosnian scholar Abdulah Škaljić was born in Celebipazari in 1904. He conducted studies on Islamic law and, afterwards, produced works on Turkish language. The work titled *Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku* is his greatest work on this subject.

The lexicon that we call thematic includes main headings such as universe, time, plants, animals, human, material culture, immaterial culture, and names & last names, colours, maritime, slang, tools etc, most of which are also subdivided into subheadings.

Key words: Abdulah Škaljić, Bosnian language, thematic lexicon, Bosnia-Herzegovina

ÖN SÖZ

Diller birçok sebepten dolayı birbirleri ile etkileşim içindedirler. Bu etkileşimdeki faktörler arasında tarihi ve sosyal gelişimin kültür ve medeniyetler üzerinde büyük etkisi vardır. Türkler ve Boşnaklar arasında Osmanlı döneminden beri süregelen tarihî seyir dil etkileşimine fazlasıyla tanıklık etmemizi sağlamaktadır.

Çalışmada Abdulah Škaljić'in *Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku* adlı eseri konu alınmıştır.

Üç ana bölüme ayırdığımız çalışmamızın ilk bölümünde, birçok bilim insanı tarafından ele alınan sözlük kelimesini inceledik. İlk sözlüğün kim tarafından, ne zaman ve nerede yazıldığı konusunda kesin yargılara varılamamakla birlikte, dünya üzerinde yazılan sözlüklerden bahsettik.

Bir bilim dalı olarak sözlük bilimi için yapılan tanımlara da çalışmamızda yer verdik. Biz "sözlük bilimi" terimini tercih ederken, sözlük biliminin çeşitli terimlerle de ifade edilmiş olduğunu görmüş olduk. Bu durum araştırmacılar arasında tartışma konusu olmuştur. Bazı araştırmacılar sözlük biliminin bir bilim dalı olduğu görüşünü ileri sürerken bazıları ise sanat ile ilişkilendirmiştir.

Sözlükçülük tarihi ve Türk sözlükçülüğü de çalışmamızda incelemeye aldığımız bölümlerden biridir. Sözlükçülük tarihinde dünyada derlenen sözlüklere de yer verdik. Sözlükçülük çalışmalarının milattan önce başlayarak günümüze kadar geldiğini yaptığımız çalışmadan anlamış bulunmaktayız.

Doğu ve Batı dünyası olarak sözlükçülük faaliyetlerini ikiye ayırabiliriz. Doğu dünyasında sözlük faaliyetleri Batıya göre daha erken başlamıştır.

Kaşgarlı Mahmut'un *Dîvânu Lugati't- Türk* adlı eseri Türk sözlükçülüğünde bilinen ilk sözlüktür. Yani Türk sözlükçülüğü Kaşgarlı Mahmut ile başlamaktadır. Bu eserin sunmuş olduğu bilgiler arasında Türklerin toplum içi davranış ve kültürlerinin de yer aldığını gördük.

Harezm ve Kıpçak sahasında yapılan sözlük çalışmaların da baktık. Çağatay sahası, Osmanlı dönemi ve Cumhuriyet döneminde yapılan çalışmalara da örnekler verdik. 1901 yılında yazılan *Kâmûs-ı Türkî* adlı eser, Osmanlı döneminde yazılan ve adında "Türk" kelimesinin kullanıldığı ilk sözlük olarak dikkatimizi çekti.

Bu bölümde iki dilli sözlüklerin daha fazla yazılmış olduğunu gördük. Bunun nedeni, Türklerin farklı coğrafyalarda farklı kültürdeki insanlarla birlikte yaşamaları ve sosyal, ticari ilişkiler içerisinde bulunmalarıdır.

Çalışmamızın bir sonraki bölümünde tematik sözlükler hakkında bilgi verdik. Tematik sözlüklerin farklı adlandırmaları olduğuna da değindik. Biz çalışmamızda "tematik sözlük" terimini kullandık.

Tematik sözlüklerin oluşumunda nasıl bir yol izlendiğini de görmüş olduk. Yapılan çalışmalarda madde başlarını gösterdik. Bu bağlamda görmüş olduk ki Türk dili açısından tematik sözlük örneklerine ulaşmak mümkündür.

Çalışmamızın ikinci bölümünde Bosna-Hersek coğrafyası ve tarihi hakkında özet bilgiler verdik. "Bosna" ve "Hersek" kelimelerinin kökenleri hakkında da bilgi verdik. Bu bölümde Bosna'da yaşayan halkın Müslüman, Katolik ve Ortodoks 'lardan oluştuğunu gördük. Fetih öncesine kadar Bogomil mezhebini benimseyen Boşnakların Bosna'nın fethi ile birlikte İslam dinini kabul ettiklerini biliyoruz.

Güney Slav dillerinden biri olan Boşnakçanın, Yugoslavya'nın dağılışına kadar resmî bir dil olarak tanınmadığı, ancak daha sonra üç standart dilden biri olarak kabul gördüğü çalışmamızda belirttik. Türkçeden Boşnakçaya geçen sözcüklerin "Turcizm" olarak adlandırıldığını söylemeliyiz. Türkçe aracılığıyla Boşnakçaya geçmiş olan başta Arapça ve Farsça olmak üzere diğer dillere ait kelimeleri de "Turcizm" olarak değerlendirilmiştir.

Üçüncü bölümde tezimize konu olan eserin yazarı olan Abdulah Škaljić hakkında bilgiler verdik. 1904 yılında Çelebipazarı'nda dünyaya gelen yazarın okul ve çalışma hayatını inceledik. Ancak bütün gayretlerimize rağmen, Abdulah Škaljić hakkında çok fazla bilgi edindiğimizi söyleyemeyiz.

Abdulah Škaljić'in en büyük eserlerinden biri ve tezimize konu olan *Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku* hakkında bilgi aktarımı yapılmış, eserde kullanılan metotlar, ses değişimleri incelenmiştir. Abdulah Škaljić, sözlüğünde kelimeleri alfabetik olarak sıralamadan önce, giriş bölümünde sözlüğün içeriği hakkında bilgiler vermiştir. Çalışmamızda giriş bölümü de değerlendirilip bilgiler verdik.

Bu sözlükte Türkçeden Boşnakçaya geçen kelimelerin anlamlarının verilmesi dışında ses olayları, şekil ve köken bilgilerinin verilmesi de sözlüğe derinlik kazandırmaktadır. *Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku* adlı 662 sayfalık sözlük, 8742 kelimelik söz varlığı içermekte olup bunların 6878'i terimdir. Yazar kelimelerin kökenlerinide eserinde belirtmiştir.

Tematik sınıflandırmada, Murat Özşahin'in *Başkurt Türkçesi Söz Varlığı* adlı doktora tezindeki madde başları esas alınmış, ancak tarafımızdan birtakım değişiklikler de yapmış bulunmaktayız. Tarafımızdan eklenen başlıklar; 3.3.1.3 Zaman, 3.3.6.5. Yerleşim Kültürü, 3.3.7. Renkler, 3.3.8. Denizcilik, 3.3.9. Yansıma Sözler, Ünlem, 3.3.10. Argo Unsurlar, 3.3.11. Araç Gereç, 3.3.12. Ad, Soyad şeklindedir.

Özşahin, çalışmasını "*Başkurt Söz Varlığı Çözümlemesi"* ve "*Başkurt Söz Bilgisi"* olarak ikiye ayırmıştır. Biz çalışmamızda onun "*Başkurt Söz Bilgisi"* bölümünde yer alan başlıklarından sadece Renkler başlığına ayrı bir madde başı olarak yer verdik. Özşahin'in "*Yansıma Sözler"* olarak verdiği başlığa "*Ünlem"*leri de ekledik. Özşahin, "*Güzel Sanatlar ve Toplum İlşkileri, Sporlar, Oyunlar"* olarak adlandırdığı başlıkları kendi içinde gruplara ayırmıştır. Fakat biz çalışmamızda gruplara ayırmayıp "*Güzel Sanatlar ve Toplum İlşkileri, Sporlar*, *Oyunlar"* olarak değerlendirdik.

Tez çalışmam sırasında bana sabır ve özenle yardım eden, kıymetli görüşleri ile beni aydınlatan, teşvik edip desteğini esirgemeyen değerli danışmanım Prof. Dr. Ahmet GÜNŞEN'e teşekkür ederim.

Eğitim hayatım boyunca benden desteklerini esirgemeyen bana çok inanıp güvenen kıymetli babam Birol GÜRCENAN'a, kıymetli annem Semiha GÜRCENAN'a, kıymetli kardeşim Hilal Doğa GÜRCENAN'a ve özellikle tez aşamasında bana olan desteğinden, gösterdiği sabırdan dolayı kıymetli eşim Burak ESEN'e teşekkür ederim

İÇİNDEKİLER

ÖZET i
ABSTRACT ii
ÖN SÖZ iii
İÇİNDEKİLER vi
KISALTMALAR ix
GİRİŞ 1
AMAÇ 4
ÖNEM 4
YÖNTEM 4
SINIRLILIKLAR 5
1. BÖLÜM 6
1.1. Sözlük 6
1.2. Sözlük Bilimi 8
1.3. Sözlükçülük Tarihi 10
1.4. Türk Sözlükçülüğü 14
1.5. Tematik Sözlükler 18
2. BÖLÜM 24
2.1. Bosna-Hersek ve Boşnaklar 24
2.2. Boşnakça-Türkçe Dil İlişkileri 25
3. BÖLÜM 27
3.1. Abdulah Škaljić 27
3.2. Abdulah Škaljić'in *Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku* Adlı Eseri 27
3.3. Sözlük Sınıflandırılması 33
3.3.1. Evren Ve Zaman 33
3.3.1.1. Dünya, Gökyüzü, Hava Olayları, Yıldız Bilgisi 33
3.3.1.2. Madenler, Mineraller 36
3.3.1.3. Zaman 38
3.3.2. Bitkiler 41
3.3.2.1. Yabani Bitkiler 41
3.3.2.2. Çiçekler 41
3.3.2.3. Ağaçlar 43
3.3.2.4. Meyve, Sebze 44

3.3.3. Hayvanlar 48
3.3.3.1. Yabani Hayvanlar 48
3.3.3.2. Kümes ve Ahır Hayvanları 49
3.3.3.3. Evcil Hayvanlar 52
3.3.3.4. Balıklar 52
3.3.3.5. Böcekler ve Diğerleri 53
3.3.4. İnsan 53
3.3.4.1. İnsan Vücudu 54
3.3.4.2. Vücudun Duyuları , Beş Duyu 57
3.3.4.3. Doğum, Hayat, Hayatın Çağları 58
3.3.4.4. Hastalıklar 60
3.3.4.5. Hekim, Ecza, Cerrah 62
3.3.4.6. Evlilik, Aile, Akraba 63
3.3.5. Maddi Kültür 67
3.3.5.1. Besinler 67
3.3.5.2. Giyimler, Süs, Takı 75
3.3.5.3. Ev 91
3.3.5.4. Mobilya, Kap, Kacak 94
3.3.5.5. Şehir 101
3.3.5.6. Ticaret, Maliye, İş 105
3.3.5.7. Meslekler 110
3.3.5.8. Tarım ve Bahçecilik 124
3.3.5.9. İnşaat 126
3.3.5.10. Dilbilgisi 129
3.3.5.11. Bilim ve Teknikler 134
3.3.5.12. Güzel Sanatlar 136
3.3.5.13. Toplum İlişkileri, Oyunlar, Sporlar, Danslar 138
3.3.5.14. Yolculuk 147
3.3.5.15. Toplum, Hükümet 148
3.3.5.16. Yasama, Hukuk 156
3.3.5.17. Ordu, Savaş 159
3.3.5.18. İletişim Araçları, Taşıtlar 167

3.3.5.19. Eğitim 167
3.3.6. Manevi Kültür 170
3.3.6.1. Dinler, İnançlar, İbadet Pratikleri 170
3.3.6.2. Soyut Terimler 185
3.3.6.3. Düşünce, İrade, Hareket, Duygu 191
3.3.6.4. Değerler, Eksiklikler, Erdemler, Kusurlar, Nitelikler 224
3.3.6.5. Yerleşim Kültürü 259
3.3.7 Renkler 264
3.3.8. Denizcilik 266
3.3.9. Yansıma Sözler, Ünlem 267
3.3.10. Argo Unsurlar 271
3.3.11. Araç Gereç 272
3.3.12. Ad, Soyad 284
SONUÇ 313
KAYNAKÇA 319
Elektronik Sözlükler 322

KISALTMALAR

age. : Adı geçen eser

agm. : Adı geçen makale

bk. : Bakınız

C : Cilt

M.Ö. : Milattan önce

s. : Sayfa

vb. : Ve benzeri

TDK : Türk Dil Kurumu

Yay. : Yayını, yayınları

yy. : Yüzyıl

TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ

Č : ç (sert)

Ć : ç (yumuşak)

Dž : c (sert)

Đ : c (yumuşak)

J : y

Lj : ly

Nj : ny

Š : ş

Ž : j

SİMGELER VE İŞARETLER

< : (Bir biçimden) gelir

ˆ : uzun yükselen vurgu

ˏ : kısa düşen vurgu

ˊ : kısa yükselen vurgu

ˊ : uzun düşen vurgu

GİRİŞ

Çalışmanın konusu başlıkta da yer aldığı gibi, Abdulah Škaljić' in *Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku* adlı eserinde yer alan Türkçe verinti söz varlığının tematik olarak sınıflandırılmasıdır.

Bosnalı bilgin olan Abdulah Škaljić Türkçe üzerine çalışmalarda bulunmuş; çok büyük bir önem taşıyan *Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku* olarak adlandırdığı eserinde Türkçeden Boşnakçaya geçen kelimeleri incelemiştir.

Üç bölümden oluşan çalışmamızda ilk bölümünde sözlük, sözlük bilimi, sözlükçülük tarihi, Türk sözlükçülüğü hakkında bilgiler verilmiştir. Bu maksatla çeşitli kaynaklar taranmış, sözlük ve sözlükçülük tanımları yapılmıştır. Daha sonrasında sözlük ve tarihçesinden bahsedilmiştir. Bir bilim dalı olan sözlük bilimi hakkında tanımlamalar yapılmıştır. Türk sözlükçülüğünde *Dîvânu Lugati't- Türk* adlı eserden başlanılarak, verilen eserler incelenmiştir. Tematik sözlük hakkında bilgiler verilerek, oluşturulan sözlüklerin madde başları örnek olarak verilmiştir.

İkinci bölümde Bosna-Hersek isminin nereden geldiği hakkında bilgiler verilerek, Boşnaklar, Boşnakça ve Bosna-Hersek tarihi incelenmiştir.

Üçüncü bölümde Abdulah Škaljić' in hayatı hakkında bilgiler verilmiştir. *Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku* adlı eserinin öneminden bahsedilmiştir. Sözlüğün içeriği hakkında aktarımlar yapılmıştır. Abdulah Škaljić' in 662 sayfadan oluşan sözlüğü 8742 kelimeden meydana getirilmiştir. Bu söz varlığının 6878'i terimdir. Sözlükteki ses değişimlerine örnekler verilmiştir. Daha sonrasında tezimizin ana konusu olan tematik sınıflandırmaya geçilmiştir. İlk olarak Murat Özşahin'in hazırlamış olduğu doktora tezindeki[1] madde başları ele alınıp üzerinde birtakım değişikliklerler yapılmıştır. 12 ana başlık altında topladığımız sözlüğümüz kendi içinde de alt bölümlere ayrılmıştır. Tasnifimizdeki madde başları şunlardır:

1. Evren ve Zaman
- Dünya, gökyüzü, hava olayları, yıldız bilgisi
- Madenler, mineraller

[1] Murat Özşahin, *Başkurt Türkçesi Söz Varlığı,* Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili Ve Edebiyatı Anabilimdalı Yeni Türk Dili Bilim Dalı Doktora Tezi, İzmir 2011, s. I-II.

- Zaman

2. Bitkiler

- Yabani bitkiler
- Çiçekler
- Ağaçlar
- Meyve ve sebze

3. Hayvanlar

- Yabani hayvanlar
- Kümes ve ahır hayvanları
- Evcil hayvanlar
- Balıklar
- Böcekler ve diğerleri

4. İnsan

- İnsan vücudu
- Vücudun duyuları, beş duyu
- Doğum, hayat, hayatın çağları
- Hastalıklar
- Hekim, ecza, cerrah
- Evlilik, aile, akraba

5. Maddi Kültür

- Besinler
- Giyimler, süs, takı
- Ev
- Mobilya, kap, kacak
- Şehir
- Ticaret, maliye, iş
- Meslekler
- Tarım ve bahçecilik
- İnşaat
- Dilbilgisi

- Bilim ve teknikler
- Güzel sanatlar
- Toplum ilişkileri, oyunlar, sporlar, danslar
- Yolculuk
- Toplum, hükümet
- Yasama, hukuk
- Ordu, savaş
- İletişim Araçları, Taşıtlar
- Eğitim

6. Manevi Kültür

- Dinler, inançlar, ibadet pratikleri
- Soyut terimler
- Düşünce, irade, hareket, duygu
- Değerler, eksikler, erdemler, kusurlar, nitelikler
- Yerleşim Kültürü

7. Renkler
8. Denizcilik
9. Yansıma Sözler, Ünlem
10. Argo Unsurlar
11. Araç Gereç
12. Ad Soyad

şeklinde sıralanmıştır. Çalışmamızdaki kelimelerde anlam değişmeleri belirtilmemekle birlikte kelimenin açıklamasındaki anlama göre sınıflandırma yapılmıştır. İki veya daha fazla anlamı olan kelimeler, anlamına göre bölümüne yazılmıştır, bk. ile sözcüğün diğer anlamının nerede olduğu gösterilmiştir. Her kelime vurgusu ile birlikte verilmiştir. Sözlükteki madde başları uygun temalar içerisinde tasnif edilmiştir. Anlamını bulamadığımız kelimeler de oldu, bu kelimeleri (?) ile gösterdik. Tezin yazımı ve noktalamasında TDK *Yazım Kılavuzu* esas alınmıştır.

AMAÇ

Çalışma Abdulah Škaljić in *Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku* Adlı Eserindeki Türkçe Verintilerin Tematik Sınıflandırılması olarak adlandırılan bir yüksek lisans tezidir. Çalışmanın asıl amacı sözlükte geçen kelimeri tasnif etmek, Türk - Boşnak dil ilişikilerinin derecesinin yanında, Türkçe verintilerin yoğunlaştığı kavram dünyasının nitelik ve niceliğini ortaya koyma, bu çalışma sayesinde Balkan dillerinde hâlâ yaşayan Türkçe alıntılar (Turcizmler) konusuna katkıda bulunmaktır.

ÖNEM

Çalışma Türkçeden Boşnakçaya geçen kelimler ele alınarak Türk – Boşnak ilişkilerinin sosyal, kültürel, dinî, siyasal, askerî ve bunun gibi bir çok alanda yarattığı etkiyi ortaya koymuştur. Türkçeden geçen kelimelerin zenginliği ile günümüzde hâlâ birçok alanda bu kelimelerin kullanıldığını görmemizi sağlamıştır.

Çalışmamızın Abdulah Škaljić'in *Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku* adlı eserinin tanıtılmasına katkı sağlamış olduğunu da düşünüyoruz. *Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku* adlı eser ile Türkçeden Boşnakçaya geçen kelimeler alafabetik sıra ile tematik olarak sınıflandırılmıştır. Eserin incelenmesiyle birlikte zengin söz varlığı ortaya koyulmuştur. Bu çalışma ile birlikte yeni çalışmalara kaynaklık edilebilecek bir tasnif yapıldığı kanaatindeyiz.

YÖNTEM

Çalışmanın ilk bölümünde tarama çalışması yapılarak sözlük, sözlük bilimi, sözlükçülük tarihi, Türk sözlükçülüğü hakkında bilgiler verilmiş; değişik kaynaklara dayanan bu bilgilerin ait olduğu kaynaklar dipnot ve kaynakçada belirtilmiştir.

Boşnaklar ve Boşnakça hakkında yazılan kaynaklar incelenerek, dönem araştırması yapılmıştır. Bosna-Hersek ve Boşnakça hakkında tarihî seyir de göz önünde tutularak çalışmaya aktarılmıştır.

Çalışmada Abdulah Škaljić'in hayatı ve *Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku* adlı eserinin önemi üzerinde durulduğu gibi, ayrıca sözlük hakkında verilen bilgiler ve yapılan metodlar üzerinde de durulmuştur.

Çalışmamızın son aşamasında Abdulah Škaljić in *Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku* adlı eserinin tematik olarak sınıflandırılması yapılmıştır. Murat Özşahin'in hazırlamış olduğu doktora tezi *Başkurt Türkçesi Söz Varlığı* madde başları ele alınıp üzerinde yapılan birtakım değişikliklerle birlikte, kelimeler irdelenerek çalışılmıştır.

SINIRLILIKLAR

Çalışma, *Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku* [2]adlı eserde geçen kelimeler tematik olarak bir sınıflandırmaya tâbi tutulmuş, ancak söz konusu söz varlığında görülen anlam değişmeleri ele alınmamıştır. Bu, eser üzerinde daha uzun zaman alacak ayrı bir çalışmayı gerektirmektedir.

.

[2] Abdulah Škaljić, *Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku,* Svjetlost Izdavačko, Preduzeće, Sarejevo 1966

1. BÖLÜM

1.1. Sözlük

Sözlük, insanların sözcükler hakkında bilgi edinmek amacıyla ilk başvuru kaynağıdır. Bir sözlüğün kullanılabilirliği kişilerin ihtiyaç duyduklarında isteneni karşılamasıyla orantılıdır.

Sözlükler, bir dilin mirasını ve kültürünü öğrenme yolundaki en önemli yol göstericilerdir. Kişilere rehberlik edip, onları aydınlatmada rolleri çok büyüktür. Kültürlerin belirleyici özelliklerini sunarlar.

"Sözlükler, dillerin söz varlığını içine alma, dilin yapısı ve işleyişi hakkında bilgi verme, toplumun eğitim ve bilgi düzeyinin sonuçlarını ortaya koyma, diğer dil ve toplumlarla kurulmuş ilişkileri gösterme… vb. pek çok konuda, ulusların kültürü içinde önemli bir yere sahip bilgileri içermesi bakımından, bilimsel araştırmaların temelini oluşturan ve ilk başvurulan bilgi kaynaklarıdır."[3]

Sözlük için birçok tanım vardır. *"Bir dildeki sözcüklerin tümü ya da bir bölümünü, söylenişleri, dil bilgisel biçim ve işlevleri, kökenleri, anlamları, söz dizim özellikleri, çeşitli yazılışları, kısaltmaları, eş anlamlıları ve karşıt anlamlıları ya da başka bir dildeki karşılıklarıyla, genellikle alfabetik sırayla, bazen de eski ve yeni kullanımlarını gösteren alıntılarla sunan başvuru kaynağıdır."*[4]

Doğan Aksan da; *"Bir dilin (ya da biden çok dilin) söz varlığını, söyleyiş biçimleriyle, yazımlarıyla veren, bağımsız biçimbirimleri temel alarak bunların, başka öğelerle kurdukları söz öğeleriyle birlikte anlamlarını, değişik kullanımlarını gösteren bir söz varlığı kitabı.* biçiminde bir tanım yapmıştır.*"*[5]

Bir sözlüğün içeriğinde dilin bilimsel açıdan betimlenmesini, zaman içerisinde kullanılmayan kelimeleri ve dili kullanan toplumun kültürünü, tarihini bulmak olasıdır. Yazımı tamamlanmış olan bir sözlük, dilin canlı olması ve sürekliliği nedeniyle ardından gelecek olan sözlüklere ışık kaynağıdır. Kişinin sözlükten yararlanabilmesi için sözlüğü nasıl kullanması gerektiğini, ne için yararlanacağını bilmesi gerekir. Sözlük hazırlamanın bir bilim ve sanat olduğu

---

[3] Emin Eminoğlu, *Türk Dilinin Sözlükleri ve Sözlükçülük Kaynakçası,* Asitan, Sivas 2010, s. 3.
[4] *Ana Britanica Ansiklopedisi*, " Sözlük" maddesi, C 19, s. 587.
[5] Doğan Aksan, *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim,* TDK Yay., Ankara 2009, C 3, s. 75.

unutulmamalıdır. Sözlükler, bugüne dek yaşayan dillerin hafızasıdır. Yüzyıllar öncesinde hazırlanan sözlüklerin bugüne bilgi aktarıyor olması bunun bir kanıtıdır.

İlk sözlüğün nerede ve ne amaçla yazıldığı bilinmiyor. Fakat kil tabletlerin üzerlerinde bulunan sembollerden yola çıkarak sözlüklerin, en az Akadlar veya Babiller dönemine (MÖ 2600 yıllarına) kadar uzanan geçmişe sahip olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü Babillerin ve Akadların, Sümerlerin dilini anlayabilmek için eş anlamlılar sözlüğü biçiminde tasarladıkları kelime listelerini kil tabletlere işledikleri bilinmektedir. Bu sözlükler aynı zamanda iki dilli sözlüklerin ilk örneklerini oluşturmaktadır.[6] Doğan Aksan'ın *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim* adlı eserinde belirttiği üzere; *"Bugünkülere benzer sözlüğün İskenderiye Müzesi Kütüphanecisi Bizanslı Aristophanes'in (yaklaşık olarak İ. Ö. II-II. Yüzyıl) hazırladığı yapıtın anıldığını"* ifade etmektedir.[7] Anadolu'nun farklı yerlerinde yapılan kazı çalışmalarında bulunan ideogramların Akadca okunuşları ile Hititçe karşılıklarını veren sözcük listeleri de bir sözlük çeşidi olarak değerlendirilebilir. Sami Asurilerin çivi yazısından harfli yazıya geçerken karşılaştıkları güçlükleri gidermek amacıyla bir araya getirdikleri sembolik terimlerin gereçleri de ilk sözlüklerdendir.

Dünyada çeşitli ülkelerde yazılmış olan ilk sözlüklere baktığımız zaman Hintlilerin ilk yazdığı sözlük *Amarastha*'dır. Bu sözlük MÖ VI. yüzyılda yazılmıştır. İçeriğinde eş anlamlı, eril ve dişil sözcükler ve isimler barındırır. Çinlilerin ilk sözlüğü *Yu Pi En*, ikinci sözlüğü ise *Hu Şin*'dir. En eski Yunanca sözlük olarak bilinen ve on cilt olan *Onomasticon* adlı eser Julius Pollux tarafından yazılmıştır.

Tarihin en önemli sözlükleri bunlarla sınırlı kalmayıp genellikle iki dilli sözlükler yazılmıştır. Sanskritçe, Tibetçe, Moğolca dillerinde de çalışmalar yapılmıştır. Farablı İsmail Cevher *Sıhah* , Harzemli Zemahşeri *Mukaddemitü'l-Edeb,* Kaşgarlı Mahmud *Dîvanu Lugati't-Türk ,* Firüzabadi'nin *El-Kamusü'l-Muhit* ve bunlar gibi bir çok eser sözlükçülük tarihinde önemli yere sahiptir. *El-Kamusül'l-Muhit* Arapça olan sözlüğünün Türkçeye çevirisi mütercim Asım tarafından yapılmıştır.

---

[6] Sami Baskın, " Türkiye ve Dünyada Sözlük Bilimi Tanımı, Kapsamı ve Diğer Bilimlerle İlişkisi", *International Journal of Language Academy,* Volume 2/4, Winter 2014, s. 446.
[7] D. Aksan, *age.* , s.70.

İki dilli sözlükler yabancı dil öğrenme konusunda birer örnek olduğundan dolayı öğretim kurumlarında yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu tür sözlükler yabancı dil kitabı olarak kabul görmüştür. İki dilli sözlük kullanan bir kişi kullandığı bu sözlükte aradığı kelimenin tam olarak karşılığının ne olduğunu bulmak ister. Fakat her zaman tam karşılığı olan kelimeyi bulamayabilir. Özellikle çeviri yaparken tam karşılığı bulunmadığında çevirmen cümleyi anlamından uzaklaşmadan bağlamaktadır. İki dilli sözlükler önemli bir yardımcıdır.

1.2. Sözlük Bilimi

"*Sözlükbilim, bir dilin ya da karşılaştırmalı olarak çeşitli dillerin söz varlığını sözcük biçiminde ortaya koymaya yönelen, bu amaçla yöntemler koyarak uygulama yollarını gösteren bir dilbilim dalıdır."*[8] Ancak bu bilim dalı Türkçede birden fazla terimle karşılanmaktadır. Bunun iki temel nedeni bulunmaktadır: yazım kurallarının farklı yorumlanması ve sözlük biliminin kapsamının farklı algılanması. Yazım kurallarının bilim insanları tarafından farklı uygulanması, sözlük bilimi teriminin iki biçimde yazılmasını beraberinde getirmiştir: sözlük bilimi ve sözlükbilim. Terim çeşitliliği, bu bilim dalının farklı şekilde algılanmasından kaynaklanmıştır. TDK Türkçe Sözlükte madde başı olarak verilen sözlük bilimi sözlük yazma ve hazırlama işi, "leksikografi"[9] şeklinde açıklanmıştır. TDK sözlükçülük terimini "*Bir dilin veya karşılıklı olarak veya daha fazla dilin söz varlığını sözlük biçiminde ortaya koymak üzere yöntemleri araştırma; sözlük hazırlama, yazma ilkelerini, kurallarını geliştirme ve uygulama alanına çıkarma işi, sözlük bilgisi, lügatçılık, leksikografi*" olarak tanımlanmıştır.[10]

Zeynep Korkmaz *Gramer Terimleri Sözlüğü* adlı eserinde sözlük bilimi kelimesini *"bir dilin veya karşılaştırmalı olarak çeşitli dillerin söz varlığını sözlük biçiminde ortaya koyma yöntemlerini ve uygulama yollarını gösteren bilim dalı"* olarak tanımlamıştır.[11]

Kamile İmer, Ahmet Kocaman ve A. Sumru Özsoy tarafından hazırlanan *Dilbilim Sözlüğü*'nde sözlükçülük terimine yer verilmiştir. Sözlükçülük terimi

---

[8] D. Aksan, *age*. ,s. 69.
[9] Türkçe Sözlük, *TDK*,2005, s.1304.
[10] www.tdk.gov.tr
[11] Zeynep Korkmaz, *Gramer Terimleri Sözlüğü,* TDK, Ankara 1992, s.140.

"sözlük hazırlama ve yazma kurallarını içinde barındıran alan. Sözlüksel kodlama yöntemi, sözlük yazma süreci, sözvarlığı öğeleri, dizimsel ve dizisel kodlama ile ilgili çalışmaları sözcükbilim alanındaki bilgiler ışığında yürütür"[12] şeklinde açıklanmıştır.

Ahmet Kocaman ve Necdet Osam tarafından hazırlanan *Uygulamalı Dilbilim – Yabancı Dil Öğretimi Terimleri Sözlüğü'* nde sözlük bilimi terimi için "*sözlük hazırlama kuramı, ilke ve sorunlarıyla uğraşan dilbilim alanı" olarak tanımlanırken, sözcükbilgisi (lexicology) terimi "bir dildeki sözcüklerin anlam ve yapılarıyla, sözcüklerin birbirleriyle ilişkileriyle ilgilenen çalışma alanı*"[13] olarak açıklanmıştır.

Hartmann ve James bu alan ile ilgili temel kabul edilebilecek bir çalışmalardan birini hazırlamışlardır. *Dictionary of Lexicography* olarak adlandırdıkları çalışmalarında hazırladıkları tablo doğrultusunda sözlük bilimi sözlük araştırması ve sözlük yapımı olarak iki alt alana ayırmıştır. Tabloya göre aşağıdaki şekilde olduğu gibi tasnif edilmiştir.

Leksikografi

1.Sözlük Araştırması (Kuram)

1.1.Tarih

1.2.Tipoloji

1.3.Eleştiri

1.4.Kullanımı

2. Sözlük Yapımı (Uygulama)

2.1.Alan Çalışması

2.2. Tanımlama

2.3.Sunuş[14]

Bazı araştırmacılar sözlükçülüğün sanat olduğunu savunurken kimisi de bilim olduğunu savunmaktadır. Doğan Aksan sözlük bilimi tanımının ardından bir

---

[12] Kamile İmer, Ahmet Kocaman ve A. Sumru Özsoy, *Dilbilim Sözlüğü,* 1.baskı, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, İstanbul 2011, s. 231.

[13] Ahmet Kocaman – Necdet Osam, *Uygulamalı Dilbilim – Yabancı Dil Öğretimi Terimleri Sözlüğü,* Hitit yayınevi, Ankara 2000, s. 109- 111.

[14] R.R.K.Hartmann - Gregory James, *Dictionary of Lexicography* Routledge, s. 86.

bilim dalı olduğu aktarımında bulunmuştur.[15] Landau, sözlük biliminin sanat ve zanaat ile ilişkili olduğunu belirtmiştir.[16]Hartmann ve James ise kuramsal ve uygulamalı bir bilim dalı olduğunu savunmuştur.

Sözlük bilimi disiplinlerarası bir bilim dalı olup dil ile ilgili bilgilerin yanı sıra dil dışı öğeleri de içermektedir. Bundan dolayı birçok bilim dalı ile de ilişki içerisindedir. Bu bilim dalları söz dizimi, sözcük bilimi, ses bilimi, anlam bilimi, şekil bilgisi olarak sıralanabilir.

1.3. Sözlükçülük Tarihi

İnsanoğlunun ne zaman ve ne amaçla konuşmaya başladığını bilinmemektedir. Tezimizin ilk bölümünde ilk sözlüğün ne zaman ve nerede yazıldığının net olarak bilinmediğinden bahsetmiştik. Doğan Aksan'a göre *"Ancak hiç kuşku yoktur ki, değişik dil birliklerinin, başka ulusların birbirleriyle ilişki kurdukları anda dil güçlüğü belirmiş, yabancı dil öğrenme çabası başlamıştır. İlk sözlük de bu nedenle hazırlanmış olabilir"*[17]

Sami kavimlerinin Sümerler üzerindeki hakimiyetinden dolayı yerli halk Sümerceyi öğrenme gereksinimlerinde bulunmuşlardır, bununla birlikte Sümerce sözcük ve cümlelerin Akadca karşılıklarını veren sözlüklere ihtiyaç duyulmuştur. Bunun sonucunda MÖ III. binin sonlarına doğru insanlık tarihinin en eski sözlükleri Sümerler tarafından yazılmıştır.[18] Anadolu'da birçok yerde yapılan kazılarda bulunan Sümerce ideogramların Akadca ve Hititçe karşılıklarının verildiği sözcük listeleri de bir tür sözlük sayılmaktadır.

Dünyada ilk sözlüğün hangi dilde, kim tarafından ve nerede yazıldığına dair kaynaklarda pek bulunmamaktadır. Doğan Aksan ilk sözlüğün İskenderiye Müzesi Kütüphanecisi Bizanslı Aristophanes' in (M.Ö. II. yy) hazırladığı yapıtı olduğu bilgisini vermektedir.[19]

---

[15] Aksan, age., s. 69.
[16] Sidney I. Landau, The Art and Craft of Lexicography, Cambridge University Press, 2001.
[17] D. Aksan, *age.* , s. 69.
[18] E. Eminoğlu, *age.* , s. 7.
[19] D. Aksan, *age.* ,s. 69.

"Hintliler ilk dil ve gramer çalışmalarını kutsal kitapları Veda metinleri üzerinde yapmışlardır. Hintlilerin M. Ö. VI. yüzyılda yazılmış ilk sözlükleri "Amarakumda" adıyla bilinen "Amarastha"dır."[20]

"M.Ö. XI. yüzyılda Bawetshi'nin hazırladığı 40.000 kelimelik Çince sözlüğü ilk yazılı leksikografiye örnek gösterilmektedir."[21]

Emin Eminoğlu kitabında Latin sözlük bilimi ile ilgili olarak *"Latin sözlük biliminin ilk yapıtlarından biri Verrius Flaccus'un M. Ö. I. yüzyılda hazırladığı De Verborum Significatu (sözcüklerin anlamı) adlı sözlüktür"* açıklamasını yapmıştır.[22]

"M. S. V. yüzyılın sözlük yazarlarından biri de İskenderiye' li gramerci Hesyekhios' dur. Onun sözlüğü eski Yunan dili için önemli bir kaynaktır."[23]

Yaptığımız araştırmadan anlaşıldığı üzere sözlükçülük faaliyetleri milattan önceki dönemlerden başlayarak günümüze değin gelmektedir.

Doğu ve Batı dünyası olarak sözlükçülük faaliyetlerini ikiye ayırabiliriz. Batı dünyasında yapılan çalışmalar Doğu'da olduğu kadar erken başlamamıştır. Fakat Batıda çok büyük gelişme olmuştur. Günümüze gelinceye dek önemli eserler ortaya çıkmıştır.

"Batıda, sözlükçülükte önemli bir gelişme, Rus Çariçesi II. Katerina'nın buyruğuyla Alman gezgini P.S. PALLAS' ın yaptığı incelemeyle sağlanmıştır. Aslında dünya dillerinin tanınması ve karşılaştırmasına yönelik olan bu çalışmada, Pallas, Rusya sınırları içindeki dillere ilişkin gereçlerden de yararlanmış, 285 kavramı temel alarak 200 Asya ve Avrupa dilinde bu kavramların karşılıklarını vermiş, böylece aynı zamanda çok dilli sözlüklerin örneğini de göstermiştir."[24]

Byzantionlu Aristophanes, Homeros, Hesiodes üzerinde çalışanlar arasındadır. Onun *Lekseis (* veya *Glossai)* adlı eseri, dialektlere göre sınıflandırılan sözlüktür.[25]

---

[20] E. Eminoğlu, *age*. , s. 8.
[21] Galip Yavuz, " Sözlükbilim ve Arapça Sözlük Çalışmalarına Tarihsel Bir Yaklaşım", *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2002, s.114.
[22] E. Eminoğlu, *age*. , s. 8.
[23] Nuray Yıldız, "Eskiçağın Başvuru Eserleri Ve Eskiçağ Sözlükçülüğü Ve Sözlükleri", *Kebikeç İnsan Bilimleri İçin Kaynak Araştırmaları Dergisi,* Sayı 6, 1998, s. 205- 206.
[24] D. Aksan, *age*. , s. 70.
[25] N. Yıldız, *agm*. , s. 194.

"Bunların yanında Batıda tek dilli olarak hazırlanan Henry Cockeram'ın 1623'te yayımlanan The English Dictionaire' si ve The Oxford English Dictionary (1879-1928'de tamamlanmıştır.) adlı İngilizce sözlükler; Crusca Akademisinin hazırladığı İtalyanca Vocabulario (1612); Kraliyet Akademisinin hazırladığı İspanyolca Diccionario de la Lengua Cestallana (altı cilt,1726-1739); Maximilien Paul ve Emile Littre'nin Fransızca Dictionnaire de la Français' i ve Jacob Grimm ile kardeşi Wilhelm Grimm' in Almanca Deutsches Wörterbuch adlı sözlükleri köklü ve eski bir sözlük bilimi geleneğinin varlığını gösteren ve ilk akla gelen önemli sözlüklerdir"[26]

İlk Fransızca sözlük 1530, ilk İngilizce sözlük ise 1604 yılında kaleme alınmıştır. Avrupa'da sözlük çalışmalarının en parlak dönemi 16. yüzyıldır. İlk olarak tarihsel sözlükler 17. yüzyılda yazılmaya başlanmış olup aynı zamanda tanık gösterme de bu zaman diliminde yapılan gelişmeler arasındadır.

Nathan Bailey tarafından hazırlanan sözlük *Universal Etymological Dictionary of the English Language* olarak adlandırılmıştır. Bu sözlüğün en önemli özelliği ise telaffuza yer vermesidir.

İspanya Kraliyet Akademisinin XVIII yüzyılda *Diccionario de la Lengua Cestallana* olarak adlandırdığı altı ciltlik sözlüğü Batıdaki tek dilli modern sözlüklerin ilk örnekleri arasındadır.[27]

Sözlükçülükte en önemli aşamanın 19. yüzyılda yapıldığını söyleyen Doğan Aksan *Almanya'da, sözlükbilimin kurucusu sayılabilecek olan Jacob GRIMM ile kardeşi Wilhelm GRIMM, ilk cildi 1854'te, Lipzig'te yayımlanan Alman Sözlüğü'nü (Deutsch Wörterbuch) hazırlamaya başlamışlardır. 16 büyük cilt olarak çıkarılması düşünülen bu büyük oylumlu yapıt, birkaç cildi yayımlandıktan sonra, birçok bilginin çabasıyla ancak 1961'de bitirilebilmiştir.*[28]

Oxford English Dictionary kırk yıldan fazla bir sürede tamamlanmış bir sözlüktür. 1884 yılında sözlüğün ilk bölümü yayımlanmıştır. Sözlüğün geri kalan kısmı 1933 yılında tamamlanarak yayınlanmıştır.

---

[26] Emin Eminoğlu, "Sözlükçülük Geleneği İçinde Temel Türkçe Sözlük Düzenleme Yöntemleri", *Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, sayı 04, İstanbul Yaz 2011, s. 97.

[27] Yusuf Akçay, " Doğuda Ve Batıda Sözlükçülüğün Gelişimi Ve Osmanlı Dönemi Sözlük Metinlerine Genel Bir Bakış", *Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, sayı 04, İstanbul yaz 2011, s. 284.

[28] D. Aksan, *age.* , s. 71.

Amerika'da yapılan sözlük çalışmalarında iki sözlük göze çarpmaktadır. Birincisi Webster'in İngilizce sözlüğü bir diğeri ise Worcester'in sözlüğüdür. İki sözlüğün rekabetiyle birlikte Amerika'da sözlükçülük düzeyini yükseltmiştir.

Rusya'da sözlük biliminin eski dönemlere dayanır fakat en popüler zamanı 19. yüzyılda yaşanmıştır. İki dilli sözlükler, tarihi sözlükler, yabancı dil sözlükleri, açıklamalı sözlükler gibi çeşitli sözlükler yapılmıştır. Sovyetler Birliği'nde 1918'den 1962'ye kadar olan dönemde yaklaşık olarak 9000 sözlük çeşidi yayınlanmıştı.[29]

Doğu dünyasında sözlük çalışmalarının Kur'an-ı Kerim ile doğduğu ileri sürülmektedir. *"Arap dilinin özgünlüğünün korunduğu, Arapların kendi coğrafyalarının dışındaki toplumlarla pek fazla ilişkilerinin olmadığı dönemlerde sözlüğe ihtiyaç duyulmamıştır. İslamiyetin yayılmasıyla birlikte genişleyen coğrafyada Kur'an ve Hadisin yeni müslüman topluluklar tarafından öğrenilme ve anlaşılma gayretleri, ilk sözlüklerin vücuda gelmesinin temel nedeni olmuştur."*[30]

İbn Abbas'tan nakledilen Kur'an'da bulunan anlamı bilinmeyen kelimelerin ne anlama geldiklerine dair rivayetlerin bulunduğu *Garibü'l-Kur'an* adlı eser Ata b. Ebu Rebah tarafından derlenmiştir. Yine İbn Abbas'ın Kureyş dışında Arap kabilelerinin dil ve lehçelerine ait kelimelerin derlendiği *El-Lügat fi'l-Kur'an,* Harici liderleri Nafi b. Erzak ve Necde b. Amir'in Kur'an'da geçen 200 kadar "garib" kelimesiyle ilgili hazırladığı *Mesailü Nafi b. El-Erzak* adlı eser ve ona ait rivayetlerden derlenen tefsiri Arap sözlükçülüğünde en eski çalışmalara örnektir.[31]

Halil B. Ahmed El-Farahidi tarafından hazırlanan *Kitabü 'l Ayn* olarak adlandırdığı sözlük Arap sözlük biliminin ilk örneğidir.[32]

10. yüzyılda yaşayan Farab'lı İsmail CEVHERİ tarafında kaleme alınan *Sihah* adlı eser Arapça yazılan önemli eserdir.[33]

Arap sözlükçülüğünde 20. yüzyılda verilen eserlerde kendilerinden önce yapılan eserlerin etkisi görülmemektedir. Bunun nedeni ise sosyal ve teknolojik

---

[29] Minera Aliyeva Esen, "Rus Sözlükbilimine Genel Bir Bakış", *Turkısh Studies İnternational Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 4/4, Summer 2009, s. 469- 472.
[30] G. Yavuz, *agm.* , s. 118.
[31] İsmail Durmuş, " Sözlük", *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi,* C 37,Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2009, s. 399.
[32] Y. Akçay, *agm.* , s. 286.
[33] D. Aksan, *age.* , s. 70.

gelişimdir. Bu gelişim bir özgünlüğü beraberinde getirmektedir. Sürecin bu aşamasında Kahire Dil Kurumu'nun devreye girerek çağın ihtiyaçlarına yönelik uğraşlar sergilediği görülmektedir.[34]

İran'da yapılan Farsça ilk sözlük çalışması Ebu İsa b. Ali İsa b. Davud tarafından yazılmıştır. Bu çalışma İbnü'n-Nedim' in Fihrist'inde adı geçmiştir. İbnü'n Nedim'in Fihrist'inde ismi geçen bir diğer sözlük ise Katran-ı Tebrizi tarafından düzenlenmiştir. Bu eser daha sonra kaleme alınan Sürur-ı Kaşani'nin *Fehreng-i Sururi* ve Encu- yi Şirazi' nin *Fahreng-i Cihangiri* olarak adlandırılan eserlerin temel kaynağını oluşturmuştur.[35]

Farsça'da ilk kapsamlı sözlük olarak karşımıza Esed-i Tüsi'nin *Lugat-ı Fürs (Fehreng-i Esedi)* olarak adlandırılan eser çıkmaktadır.[36]

İran dışında bir başka ülkede Hindistan'da da Farsça sözlük bilimi üzerine çalışmalar yapılmıştır. Bunlardan biri şair Fahreddin Mübarekşah Kavvas'ın *Ferheng-i Kavvas* olarak adlandırdığı eseridir.[37]

1.4. Türk Sözlükçülüğü

Türklerde Doğu dünyası sözlükçülüğünün izlediği yoldan ilerleyerek gelişme gösteren sözlükçülük geleneği vardır. Kaşgarlı Mahmut' un *Dîvânu Lugati't-Türk* adlı eseri Türk sözlükçülüğünde bilinen ilk sözlüktür. Yani Türk sözlükçülüğü Kaşgarlı Mahmut ile başlamaktadır. Bu eser Arapça yazılmış olup aynı zamanda Türkçenin söz varlığı ve biçim bilgisini dünyaya tanıtmıştır.[38] Kitabın yazıldığı dönemlerde Türkçe'de yaşayan kelimeler Türkçe cümle içinde kullanılarak ve ansiklopedik bilgiler verilerek Arapça açıklanmıştır. Bu eser edebi örneklere yer vermesiyle edebiyat antolojisi özelliği kazanmıştır.[39]

---

[34] G. Yavuz, *agm.* , s. 120.
[35] Tahsin Yazıcı, "Sözlük", *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi,* C 37, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2009, s. 401.
[36] T. Yazıcı, *agm.* , s .401.
[37] T. Yazıcı, *agm.* , s. 401- 402.
[38] Doğan Aksan, "Türklerde Sözlükçülük, Bugün Türkiye'de Sözlükçülük", *Kebikeç İnsan Bilimleri İçin Kaynak Araştırma Dergisi,*sayı6, 1998, s. 115.
[39] Muharrem Kaya, "Divanü Lugati't-Türk'ün Halkbilimi Açısından Önemi", *Folklor/ Edebiyat, Halkbilim,Etnoloji,Antropoloji,Müzikoloji,Tarih,Edebiyat Üç Aylık Kültür Dergisi,*sayı31,Ankara 2002/3, s. 39.

Dîvânu Lugati't-Türk'ün verdiği bilgiler arasında kırışan elbiselerin düzeltilmesi için ütü kullandıklarını, kadınların yanaklarına allık sürdüklerini (englik), kadınlara, çocuklara ve düşkün kişilere karşı gösterilen saygıyı görebiliyoruz. Yani bu eser sayesinde eski Türklerin toplum içi davranış ve kültürlerini öğreniyoruz.

Dîvânu Lugat-it-Türk 1072 yılı Ocak ayında yazılmaya başlanıp, 1077 yılı Ocak ayında bitirilmiştir. Eserin tam adı *Kitabü Dîvânu Lugâti't-Türk*'tür. Türk dillerini toplayan kitap anlamındadır.[40] Bu sözlüğün yazılışındaki amaç Araplara Türkçe'yi öğretmektir.[41]

Ahmet Bican'ın da belirttiği gibi *Dîvanu Lugâti't-Türk*, Türk dili için bir hazine değerindedir. Köktürk, Eski Uygur ve Karahanlı Dönemi'nde ortaya çıkan metinlerin çözümlenmesinde kullanılabilecek en önemli sözlüktür.[42]

Dîvânu Lugâti't-Türk adlı eserin ilk tıpkıbasımı 1941 yılında çıkıp, TDK tarafından yayımlanmıştır. 1990 yılında ikinci tıpkıbasım Kültür Bakanlığı tarafından yayımlanmıştır.[43]

Harezm sahasına baktığımız zaman göze çarpan eser olarak en eskilerden biri olarak nitelendirdiğimiz Zemahşerî tarafından kaleme alınan *Mukaddimetü'l-edeb* ile karşılaşıyoruz. Türkçenin değişik şivelerine ait olan deyim, terim ve kültürel kelimeleri büyük oranla içinde barındırmaktadır.[44] Ahmet Bican kitabında esere yer vererek eser hakkında *"Arapça kelime ve ibarelerin altına Harezm Türkçesi, Farsça, Hârzemce (bir İran dili) , Moğolca, Çağatayca, Osmanlıca gibi dillerde anlamları yazılmıştır."*[45] Pratik bir sözlük olarak nitelendirilen *Mukaddimetü'l-edeb* Arapça kısa kelimeler ile cümlelerden oluşmuştur. Beş bölüme ayrılan eser harfler, isimler,

---

[40] Ahmet Bican Ercilasun, *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi,*1. Baskı, Ankara 2004, s. 319.
[41] Zekeriya Bingöl, "Sözlük Ve Sözlükçülük Üzerine Bir Araştırma", *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-dergisi*, sayı 9, Mayıs 2006, s. 202.
[42] A. B. Ercilasun, *age*, s. 332.
[43] Filiz Özer, "Orta Türkçe Döneminin Eserleri ve Sözlükleri", *Kebikeç İnsan Bilimleri İçin Kaynak Araştırma Dergisi,* sayı 6, 1998, s. 126.
[44] Cemal Muhtar, "İslamda Sözlük Çalışmaları II.", *Marmara üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,* sayı 4, İstanbul 1986, s. 348.
[45] A. B. Ercilasun, *age.* , s. 373

isim çekimleri, fiiller ve fiil çekimlerinden oluşmaktadır. 1128- 1144 yılları arasında kaleme alınmıştır.

Kıpçak sahasında en önemli sayılabilecek sözlüklerden biri *Codeks Comanicus*'tur. XIII. yüzyılın sonunda yazıldığı tahmin edilen Latince-Farsça ve Komanca sözlüklerden oluşmuştur. İki bölümden meydana gelen eserin ilk bölümü sözlük, ikinci bölümü ise Komanca dini şiir, nesir ve dilbilgisinden söz edilmiştir.[46]

Kitâbü'l-İdrak li-Lisâni'l-Etrâk Ebu Hayyan Muhammed bin Yusuf tarafından yazılmış bir sözlüktür. Tasrif, nahiv ve sözlük olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Eserin üç nüshası vardır.[47]

Çağatay sahası Türk sözlükçülüğünde *Abuşka Lugatı* olarak adlandırılan eser en önemlilerinde biridir. Çağatayca- Türkçe olarak düzenlenen eserin çok sayıda nüshası vardır.[48] Besim Atalay'ın tahkik ettiği ve alfabetik sıraya göre hazırlanan eser Çağatayca sözlüklerin kaynağı sayılmaktadır.[49]

Çağatayca-Farsça hazırlanan *Bedâyiü'l-Lugat* olarak adlandırılan eser bir diğer sözlüktür. En çok bilinin sözlüklerden bir diğeri ise *Senglah Lugatı*'dır.

Osmanlı Dönemi sözlük çalışmalarına baktığımızda Şeyhülislam Esat Efendi'nin eseri *Lehcetü'l-Lugat* (1795) olarak adlandırılmıştır. Bu sözlük, Türkçe sözcükleri temel alarak, bu sözcüklerin Arapça ve Farsça karşılıklarını vermiştir.[50] Bu eserde alıntılar Türkçe kullanımlarına göre alınırken, Türkçe söz varlığı eski ve yöresel biçimleriyle de olsa yer almaktadır.[51]

Osmanlı Dönemi bir diğer önemli sözlük ise Ahmet Vefik Paşa'nın hazırladığı *Lehçe-i Osmânî* (1876) olarak adlandırdığı eserdir.

---

[46] C. Muhtar, *agm.* , s. 349.
[47] A. B. Ercilasun, *age.* , s. 388–389.
[48] Y. Akçay, *agm*, s. 289.
[49] C.Muhtar, *agm.* ,s. 351.
[50] Halil İbrahim Usta, "Türkçe Sözlük Hazırlamada Yöntem Sorunları", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi,*46. C 46, sayı 1, 2006, s. 225.
[51] Paşa Yavuzarslan, "Türk Sözlükçülük Geleneği Açısından Osmanlı Dönemi Sözlükleri ve Şemseddin Sâmi'nin Kâmûs-ı Türkî'si", C 44, sayı 2, 2004, s. 190.

Muallim Naci tarafından hazırlanan Osmanlıca olup, içerik olarak Osmanlıcada bulunan Arapça ve Farsça kelimelerin tanım ve karşılıklarından oluşan sözlük *Lugat-i Nâcî* (1890) adını almıştır. Bu eserde sözcüklerin asıl anlamları değil Türkçe'de kazandıkları anlamlar gösterilmiştir.[52]

Şemseddin Sami'nin hazırladığı *Kâmûs-ı Türkî* (1901) adlı eser, adında "Türk" kelimesinin kullanıldığı sözlüktür. Kuşkusuz ki dönemin en başarılı sözlüğüdür. Kâmûs-ı Türkî, Türk sözlükçülüğüne yeni bir boyut kazandırırken, Türkçe sözlüklerin varlığının sebebidir.[53] Sonuç olarak yapılan sözlüklerin iki dilli olduğunu görmekteyiz. İki dilli sözlüklerin fazla olmasının nedeni olarak Türklerin farklı coğrafyalarda farklı kültürdeki insanlarla birlikte yaşamaları ve sosyal, ticari ilişkiler içerisinde bulunmaları olarak değerlendirebiliriz.

Cumhuriyetten sonra da sözlükçülük çalışmalarına devam edilmiştir. Harf devriminin ardından yayımlanan ilk sözlük 1930 yılında hazırlanan *Yeni Türk Lügatı*'dır. İbrahim Alaettin başkanlığında Ali Sedat, Kerim Sadi ve S. Tevfik tarafından hazırlanmıştır. Bu sözlük Latin alfabesi olarak hazırlanmıştır. Ayrıca içeriğinde 30000 sözcük tanımlarıyla birlikte bulunmaktadır.[54]

Kazım Kadri'nin *Büyük Türk Lûgatî* adını verdiği eser Cumhuriyetten sonra yayımlanan en önemli sözlüklerden biridir. 1. cildi 1927 yılında, 2. cildi ise 1928 yılında Arapça harfleriyle basılmıştır. 3. ve 4. cildi ise 1943 ve 1945 yıllarında yazarın vefatından sonra yayımlanmıştır.[55] Son iki cildi Latin harfleriyle yayımlanmıştır. Bu sözlük Türk dilinin Çağatay, Uygur, Kazan, Koybal, Azeri, Yakut, Kırgız, Altay ve Çuvaş lehçelerine ait sözcükleri de içermektedir.

1945 yılında TDK tarafından ilk Türkçe sözlük basılmıştır.[56] *Meydan-Larousse Büyük Lugat ve Anskilopedi'*sinin (1969- 1973) sözlük kısmı Tanzimat'tan

---

[52] Z.Bingöl. , *agm*., s. 203.
[53] P. Yavuzarslan, *agm*. , s. 200.
[54] Z. Bingöl, *agm*. , s. 204
[55] D. Aksan, *agm*. , s. 116
[56] Halit Dursunoğlu, "Cumhuriyet Döneminde Yapılan Sözlük Çalışmaları Ve Türkçe Sözlükler Üzerine Bir Kaynakça Derlemesi", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* sayı 31, 2011 Aralık, s. 258.

sonra konuşmada ve yazı dilinde kullanılan kelimelerin tanımlarını bunun yanı sıra örneklerini içinde barındırmaktadır.[57]

1.5. Tematik Sözlükler

Tematik Sözlükler belirli bir tema veya konu kapsamında, ana başlık ve alt başlıklar halinde sıralanarak oluşturulmaktadır. Esas alınan konu belirlendikten sonra ilgili kelimeler madde başı ve alt madde başı şeklinde sıralanmaktadır.[58]

Tematik sözlüklerde, sözcük dizimi belirlenen kavramın altında kelime türü gözetilmeksizin yapılmaktadır.

Tematik sözlükler tek dilli ve iki dilli de olabilmektedir. Karşılaştırmalı dil incelemeleri ve söz varlığı incelemelerine katkıda bulunmak maksadıyla ayrıca dil öğretiminde de iki veya çok dilli tematik sözlüklere başvurulmaktadır.

Tematik sözlükler Doğan Aksan tarafından *kavram ya da kavram alanı sözlükleri* olarak adlandırmıştır;

> *"Kimi dilbilimcilerin adbilimsel (onomasiologique) sözlükler dedikleri bu yapıtlarda temel alınan bir dilin ya da karşılaştırmalı olarak çeşitli dillerin sözvarlıklarının kavram alanlarına göre sıralanmasıdır. Bu kavram ya da kavram alanısözlükleri ya bir dilin iç yapısının, anlatım yollarının, inceliklerinin belirlenmesi, gerçeği yansıtmadaki ayrıcalıklarının ortaya konması amacıyla hazırlanır ve dil düşünce ilişkisinin araştırılmasında, kimi dilbilim konularının aydınlatılmasında yararlı olur; ya da dil akrabalıklarının geniş anlamdaki adbilim sorunlarının araştırılması ve aydınlatılmasına yardımcı olacak biçimde düzenlenir.*[59]"

[57] Z. Bingöl, *agm.* , s. 205.
[58] Hüseyin Kahraman Mutlu, " Türkçe Öğretiminde Sözlükçülük Tekniği Açısından Tematik Sözlükler", Turkısh Studies Internatıonal Periodical Fort he Languages, Literature and History of Turkish or Turkic volüme 4/4 Summer 2009, s. 817
[59] D.Aksan, *age.*, II.Bölüm, s. 77

Türkçe ile ilgili olarak yapılan ilk tematik sözlük *Bahşayiş Lügati*' dir. Bu eser Eski Oğuzca hakında bilgiler sunmaktadır.[60] Bu eser 12 bölüm şeklinde sıralanmıştır.

Memlüklüler döneminde yazılan *Ed-dürretü'l-Mudiyye fi'l-Lügati't-Türkiyye* adlı eser 23 başlık altında toplanmıştır; [61]

1. Yüce Allah, gök ve gökte bulunanlarla yer ve yerde bulunanlar
2. Sular
3. Güzel kokulu bitkiler
4. Meyveler
5. Ağaçlar
6. Hububatlar
7. Yiyecekler
8. Evcil Hayvanlar
9. Yabani Hayvanlar
10. Binek Hayvanlar
11. Koşum Aletleri
12. Renkler
13. Sürüngenler ve Böcekler
14. Aletler
15. Savaş Aletleri
16. Kuşlar
17. Giyim Eşyaları
18. Vücut Organları
19. İnsanların Nitelikleri ve Renkleri
20. Türkçe Sayılar
21. Meslek Adları
22. Türk Erkek Adları
23. Türk Kadın Adları

---

[60] Harun Altun, *İlk Farsça-Türkçe Sözlüklerden Sıhahu'l-Acem : Karşılaştırmalı İnceleme ve Kelime Dizini*, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitsi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2015, s. 8.

[61] Recep Toparlı, *Ed-dürretü'l-Mudiyye fi'l-Lügati't-Türkiyye,* TDK Yayınları, Ankara , 2003, s. III, IV

Hatice Şirin *Köktürk ve Ötüken Uygur Kağanlığı Yazıtları Söz Varlığı İncelemesi* adını verdiği eserinde Köktürk ve Ötüken Uygur Kağanlığı dönemlerine ait yazıtların söz varlığını inceleyerek tematik olarak sınıflandırmıştır.[62] Bu tematik değerlendirmede başlıklar şu şekilde sıralanmıştır;

Konularına Göre Adlar

1. Zaman
2. Gökyüzü, Hava Olayları
3. Bitkiler
4. Hayvanlar
5. İnsan Bedeni
6. Coğrafya
7. Gündelik Yaşam Öğeleri
8. Birey, Toplum, Halk, Devlet, Siyaset, Savaş
9. Sayı Adları
10. Kavramlar
11. Varlıkların Olma ve Bulunmaları
12. Olasılık

Konularına Göre Fiiller

1. Temel Kılış, Oluş, Durum
2. Fiziksel Gereksinim (Acıkma, Yeme, İçme, Doyma, Uyuma, Uyanma)
3. İnsan ve Bedeni (Doğum, Yaşayış, Ölüm, Hastalık, Yaralanma, Sakatlanma)
4. Duygu, Zihin
5. Devlet
6. Politika, Diplomasi
7. Savaş
8. Yerleşim, Yurt Tutma
9. Etkileşim, İletişim
10. Avclık

[62] Hatice Şirin, *Köktürk ve Ötüken Uygur Kağanlığı Yazıtları Söz Varlığı İncelemesi,* Kömen yayınları, Konya 2010, s. 9.

11. Evlilik
12. Cenaze
13. İş, Hizmet
14. Kalkınma
15. Ad, Unvan
16. Kıtlık
17. Yasa, Ceza
18. Sanat
19. Kozmogoni, Din, İnanç
20. Doğa, Meteoroloji, Hava
21. Hayvanlar
22. Yardımcı Fiiller
23. Konusal Alanı Belirlenmeyenler

Son olarak örneklendireceğimiz tematik sözlük, kendi çalışmamızda madde başlarını aldığımız Murat Özşahin tarafından hazırlanan *Başkurt Türkçesi Söz varlığı* adlı doktor tezidir. Özşahin iki ana gruba ayırdığı bu çalışmasında şu şekilde tasnif yapmıştır;

I. BAŞKURT SÖZ VARLIĞI ÇÖZÜMLEMESİ
1. Evren, Zaman
1.1. Dünya, Hava Olayları, Gökyüzü, Zaman
1.2. Madenler, Mineraller
2. Bitkiler
2.1. Yabani Bitkiler
2.2. Çiçek
2.3. Ağaçlar
2.4. Meyve, Sebze
3.Hayvanlar
3.1.Yabani Hayvanlar
3.2. Kümes Hayvanları
3.3. Evcil Hayvanlar

3.4. Balıklar

3.5. Böcekler ve Diğerleri

4. İnsan

4.1. İnsan Vücudu

4.2. Vücudun Duyuları ve Beş Duyu

4.3. Doğum, Hayat, Hayatın Çağları

4.4. Hastalıklar

4.5. Hekim, Ecza, Cerrah

4.6. Evlilik, Aile, Akraba

5. Maddi Kültür

5.1. Besinler

5.2. Giyimler, Süs, Takı

5.3. Ev

5.4. Mobilya, Kap, Kacak, Alet

5.5. Şehir

5.6. Ticaret, İş, Para, Maliye İşleri

5.7. Meslekler

5.8. Tarım, Bahçecilik

5.9. İnşaat

5.10. Dilbilgisi, Yazma Sanatı, Edebiyat

5.11. Bilimler, Teknik

5.12. Güzel Sanatlar

5.13. Toplum İlişkileri, Sporlar, Oyunlar

5.14. Yolculuk

5.15. Toplum, Hükümet

5.16. Yasama, Hukuk

5.17. Ordu, Savaş

5.18. İletişim Araçları, Taşıtlar

5.19. Eğitim

6.Manevi Kültür

6.1. Dinler, İnançlar

6.2. Soyut Terimler

6.3. Düşünce, İrade, Hareket, Duygu

6.4. Değerler, Eksiklikler, Erdemler, Kusurlar

II. BAŞKURT SÖZ BİLGİSİ

1. Adlar

1.1. Özel Adlar

1.2. Kavram Adları

1.3. Sayılar

1.4. Renkler

2. Eylemler

3. Sıfatlar

4. Zarflar

5. Zamirler

6. Edatlar

7. Eş sesliler

8. Eş anlamlılar

9. Zıt anlamlılar

10. Alıntılar

10.1. Arapça alıntılar

10.2. Farsça alıntılar

10.2.1. Arapça + Farsça alıntılar

10.2.2. Farsça + Arapça alıntılar

10.3. Rusça alıntılar

10.4. Diğer alıntılar

11. Yansımalar

Yukarıda belirttiğimiz Doğan Aksan'ın tematik sözlükleri kavram ve kavram alanı sözlükleri olarak adlandırması gibi çeşitli kaynaklarda çeşitli adlandırmaları vardır. Biz çalışmamızda tematik sözlük terimini kullanarak tasnifimizi yaptık.

2. BÖLÜM

2.1. Bosna-Hersek ve Boşnaklar

Bosna-Hersek isminden anlaşıldığı üzere iki ayrı bölgeden oluşan bir ülkedir. Yüzölçümü olarak küçük bir ülke olmasına karşın kültürel, tarihi, dini ve etnik olarak zengindir. Coğrafi olarak bulunduğu yer Avrupa Kıtasının Güneybatı, Balkan Yarımadasının ise kuzeybatısında yer alan bir ülkedir. Boşnaklar İslam'ı benimsemiş Slav kökenli halktır.

Yüz ölçümü bakımından bir çok ülkede bulunan şehirden daha küçük olan Bosna-Hersek dini, tarihi, kültür açısından oldukça zengindir.

Tarihte Bosna'da yaşayan en eski halk İlirler olarak bilinirken konuştukları dil ise yakınlık açısından Arnavutça gibidir. O dönemde Latince yaygınlaşmıştır. Bosna'da Goti, Avarlar, Slavlar, Bizanslılar da yaşamıştır. [63]

Bosna kelimesi, Sava nehrine dökülen Bosna suyundan gelmektedir. Hersek ise ortaçağ sonlarında burada kurulan Hercegovina Dukalığı'ndan almıştır.[64]

Bosna'da yaşayan Slav kökenli Boşnaklar, İslamiyet gelene kadar Bogomil mehzebini benimsemişlerdir. 1371 yılında kurulan Bosna Krallığı Osmanlı Devleti'nin fethine kadar varlığını sürdürmüştür.

Osmanlı İmparatorluğu Bosna ve Herseği aşamalı olarak işgal etmiştir. İlk olarak 1463 yılında Bosna fethetemiştir. Yirmi yıl ardından Hersek fethetti.[65] Bosna'nın Osmanlı'ya katılmasıyla birlikte İslam Kültürü hızlı bir yayılma göstermiştir.

1878 yılında Avusturya-Macaristan tarafından fethedilmiştir. Boşnak halk bu işgale karşı çıkmasına rağmen Birinci Dünya Savaşı'nın sonuna dek Avusturya-Macaristan hâkimiyetinde kalmıştır. Bu dönemde 300.000 civarında Boşnak Arnavutluk, Türkiye ve bazı Arap ülkelerine göçte bulunmuştur. 1.Dünya savaşının ardından Avusturya-Macaristan İmparatorluğunun yıkılmasıyla birlikte Sırpların

---

[63] Enver Imamović, *Historija Bosanske Vojske*, Sarajevo 1999, s. 11.

[64] Bosna-Hersek İle İlgili Arşiv Belgeleri (1519-1919) T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivleri Genel Müdürüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın Nu:7, Ankara 1992, s. 3.

[65] Aydın Babuna, *Bir Ulusun Doğuşu Geçmişten Günümüze Boşnaklar*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2000, s. 13.

hakimiyetinde 1. Yugoslavya kurulmasıyla Bosna-Hersek'te dahil olmuştur. Fakat 2. Dünya Savaşının sonunda yıkılmıştır. 1945 yılında Yugoslav Federal Halk Cumhuriyeti'ni oluşturan altı cumhuriyetten biri olmuştur. 1992 yılında kendi bağımsızlığını ilan etmiştir.

Bosna-Hersek'te üç etnik grup vardır. Bunlardan ilki Müslüman Boşnaklar, Ortodoks olan Sırplar ve sonuncusu Katolik Hırvatlardır.

2.2. Boşnakça-Türkçe Dil İlişkileri

Güney Slav dili olan ve beş diyalektten oluşan Boşnakça, Boşnakların dilidir. Bu diyalektlerden ilki, Doğu Bosna diyalekti, ikinci diyalekt Batı Bosna, üçüncü Doğu Hersek diyalekti, dördüncü Batı Hersek diyalekti ve son olarak Sancak diyalekti olarak sıralanabilir.[66] Osmanlı'dan önce Boşnaklar yazılı kaynaklara sahiptiler. Yapılan yazışmalar ve fermanlar bunlara örnektir. Kiril alfabesi dışında Boşnakların kendilerine öz alfabeleri *Bosancica* olarak adlandırılıyordu.

Boşnakça için hem Latin hem de Kiril alfabesi kullanmaktadırlar. Önceleri Boşnakça resmi bir dil kabul edilmezken Yugoslavya'nın dağılmasıyla birlikte ortaya çıkan üç standart dilden biri de Boşnakçadır. "*Boşnak dilini Sırpçadan ve Hırvatçadan ayıran en önemli özellik, Osmanlı döneminde Türkçe vasıtasıyla Boşnakçaya girmiş olan Arapça, Farsça ve Türkçe kökenli kelimelerdir. Türk dilinden Sırpça, Hırvatça ve Boşnakçaya geçmiş bütün kelimeler için 'Turcizmi' tabiri kullanılır. Bu tabir, ödünçleme yoluyla bu dillere geçen hem Türk dili kökenli hem de Arapça, Farsça, Lâtince ve Grekçe kökenli kelimeler için kullanılır*."[67]

Günay Karaağaç *Türkçe Verintiler Sözlüğü* adlı eserinde Türkçe-Sırp-Hırvatça ilişkilerini incelemiştir. "*Türkçeden Sırp-Hırvatçaya aktarılan sözcüklere 'turcizam' denir. Türkçeden aldıkları bazı kelimeler Türkçeye de yabancı dillerden geçmiştir. Yine de bunlara Sırp-Hırvatçada Türkçe sözler denir. Bu tartışmalar yaratsa da birçok dilci tarafından kabul edilmektedir."* Şekliden açıklamada bulunmuştur.[68]

---

[66] Selçuk Kırbaç, " Türk Dilinin Boşnakça İle İlişkileri Ve Abdulah Škaljić", *İnternational Journal of Social Science*, volume6 issue4, Elazığ 2013, s. 901-902.
[67] S. Kırbaç, *agm.*, s. 902.
[68] Günay Karaağaç, *Türkçe Verintiler Sözlüğü,* TDK Yayınları, Ankara 2008, s. XLV.

Dževad Jahić'te *Bosanki Jezik U 100 Pitanja I 100 Odgovora* adlı eserinde Türkçeden Boşnakçaya geçen kelimeler bir çok alanda kullanılırken, sayı olarak dini alan ve gelenek inançlarında daha fazla olduğunu bunu takiben hukuki terimlerde, ülke yönetimi, askeri, silah ve silah teçhizatları, meslekler ve çeşitlik kültürel alanlarda da rastlanmakta olduğunu belirtmiştir.[69]

Güney ve kuzey İslavların kullandıkları dillerden Türkçeye geçen sözcük sayısının yaklaşık olarak 100 olduğu bilinmektedir. Türkçede kayıtlı olan 24 kelimeden 9 tanesinin Sırpça-Hırvatçadan gelmesi muhtemeldir.[70]

[69] Dževad Jahić, *Bosanki Jezik U 100 Pitanja I 100 Odgovora*, Sarajevo1999, s. 29
[70] Günay Karaağaç, *Türkçenin Alıntılar Sözlüğü,* Akçağ Yayınları, Ankara 2015, s. 89.

3. BÖLÜM

3.1. Abdulah Škaljić

Müderris Hacı Muhammed Efendi'nin oğlu olan Abdulah Škaljić 1904 yılında Çelebipazarı'nda dünyaya gelmiştir. Sancak Medresesi'nin birinci bölümünü 1921 yılında bitirmiştir. Bunun haricinde Šeriatska Sudačka Škola okuluna da gidip 1926 yılında bitirmiştir. 1927 yılında Piştine müftülüğüne stajyer olarak atanmıştır. Daha sonra Djegovica yargıçlığına getirilmiştir. Makedonya'da birkaç yıl yargıç görevinde bulunan Škaljić 1935 yılında Üsküp'ten Trebinje'ye, 1941 yılında Travnik'e atanarak 1944 yılında Sarajevo Temyiz mahkemesi yargıçlığına getirilmiştir. 1948 yılında Folklor Araştırmaları Enstitüsüne getirilmiştir. 1957 yılında Saraybosna Devlet Müzesine müdür yardımcısı olarak atandıktan sonra 1967 yılında emekli olmuştur.[71]

Başlangıçta İslam hukukuyla ilgilenen Škaljić, daha sonraları Türk Dili ile ilgili çalışmalarda bulunmuştur. Çalışmalarının en büyüğü hiç kuşkusuz *Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku* adlı eseridir. Bu eser daha sonra yapılan çalışmalarada örnek olmuştur.

3.2. Abdulah Škaljić'in *Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku* Adlı Eseri

Abdulah Škaljić *Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku* (Sırp-Hırvat dilindeki Türkçe Kelimeler) adlı eserini 1966 yılında vermiştir. 662 sayfadan oluşan sözlük 8742 kelimeden meydana getirilmiştir. 6878 tanesi terimdir. Bu sözlüğün ilk baskısı 1957 yılında basılmış olup, *Turcizmi u naradnom govoru i narodnoj književnosti Bosne i Hercegovine* (Bosna-Hersek Türk Dilinde ve Halk Edebiyatında Türkçe Kelimeler) olarak adlandırılmıştır. Sözlükte Türkçe alıntıların kökeni ve anlamları karşımıza çıkmaktadır. Eserin başında Türkçeden geçen kelimelerin nasıl ve hangi yollarla geçtiğinden bahsedilmiştir. Abdulah Škaljić sözlüğünde kelimlerin aynı zamanda Arapça, Farsça ve Grekçeden geçtiğinide belirtmiştir.[72] Eserde kullanılan

[71] Hasan Eren, *Türklük Bilimi Sözlüğü I.Yabancı Türkologlar,* Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1998, s. 311.
[72] A. Škaljić, *age.*, s. 23.

yöntem hakkında da bilgi verilmektedir. Yazılı kelimelerin sözlü edebiyatta oluşan farklarından bahsedilmiştir. Her kelime vurgusuyla birlikte verilmiştir. Kelimelerin ardında uzantılar ve rod gösterilmiştir. Kelimelerin Boşnakçada ne anlama geldiği belirtilmiştir.

Abdulah Škaljić sözlüğünde kelimeleri gruplandırmıştır. Sözlüğün içerdiği kelimelerin 38 bölüme ayırdığını eserinde belirtmiştir. Bu bölümlerden bazıları askeri alanda, bazıları yemek, sayılar, renkler, meyve, sebze, bitki, çiçek, hayvan isimleri, özel isimler, avcılık, ata ve atların araç gereçleri, meslek, askeriye, şehir ve yapıtları, sokaklar, tıp, askeri, zaman, takvim, fiil, sıfat vb. bölümlere ayırmıştır.

Sözlüğün ilk bölümü olan giriş bölümünde ses olaylarına da yer vermiştir. Türkçeden Boşnakçaya geçmiş olan eklerin incelemesini yapmıştır. Bu eklerdeki ses değişimlerine yer verilmiştir. Boşnakçada bazı kelimelerin ek olarak –ja eki aldığını söylemiştir.

bahtlı bahtlija
akşamcı akšamdžija
avcı avdžija
Bu durum özel isimlerde de geçerli olmuştur
Abdi Abdija
Ali Alija

Türkçede kelime sonunda bulunan bazı kelimelerdeki "e" sesinin "a" olduğunu belirtmiştir. Sesli harfler de değişime uğramıştır. Buna örnek olarakta acele kelimesi adžela, ahmedije kelimesini ahmedija olarak farklılık gösterdiğini görmekteyiz. Başlıklar halinde ses değişimlerine devam eden Škaljić örneklemeye devam ederek hangi sesin hangi ses ile değişiklik gösterdiğini belirtmiştir. Bunlardan bazılarına örnek olarak Türkçe k sesi Boşnakçada karşımıza ć olarak çıktığını görmekteyiz, i sesinin u olduğunu örnekleri ile göstermiştir. Ç sesinin c, š ve z olarak değişiklik olduğunu belirtmiştir. Örnek olarak çeribaşı kelimesi Boşnakçada karşımıza ceribaša, güç bela kelimesi Boşnakçada đuzbelajile, içlik kelimesinin ise Boşnakçada išlik olarak karşımıza çıktığını söylemiştir.Ses değişimlerini örneklerle açıklamıştır.

Türkçe –b	Boşnakça –v
abdest	avdest
kabız	kavz
Türkçe –b	Boşnakça –f
sabun	safun
Türkçe –b	Boşnakça –p
sabun	sapun
Türkçe –c	Boşnakça –š
hurmacık	hurmašica
Türkçe –ç	Boşnakça –š
İçlik	išlik
Türkçe –ç	Boşnakça –z
güç bela	đuzbelajile
Türkçe –d	Boşnakça –t
defter	tefter
Türkçe –f	Boşnakça –v
afet	avet
Türkçe –f	Boşnakça –k
müftü	muktija
Türkçe –f	Boşnakça –m
Hıfzi	Himzo
Türkçe –f	Boşnakça –p
sofra <	sopra
Türkçe –f	Boşnakça –h
yafta <	japta
Türkçe –g	Boşnakça –k
Gazanfer	Kazanfer
Türkçe –g	Boşnakça –đ
gel	đel
gerdan	đerdan
Türkçe –ğ	Boşnakça –g
boğaz	bogaz

yağ	jag
Türkçe –ğ	Boşnakça –đ
yiğit	jiđit
Türkçe –h	Boşnakça –v
arzıhal	arzuval
Türkçe –h	Boşnakça –j
hendek	jendek
Türkçe –h	Boşnakça –k
ihtiyar	iktijar
Türkçe –j	Boşnakça –g
bey	beg
Türkçe –k	Boşnakça –g
kargı	gargija
Türkçe –k	Boşnakça –ć
kefil	ćefil
köstek	ćustek
Türkçe –k	Boşnakça –đ
kevgir	đevđir
Türkçe –l	Boşnakça –lj
kandil	kandilj
Türkçe –l	Boşnakça –n
bulgur	bungur
Türkçe –m	Boşnakça –n
imdat	indat
Türkçe –n	Boşnakça –nj
deniz	denjiz
Türkçe –n	Boşnakça –m
nem	mem
Türkçe –n	Boşnakça –l
zurna	zurla
Türkçe –n	Boşnakça –j
yangın	jangija

Türkçe –p Boşnakça –f
dolap dolaf
Türkçe –p Boşnakça –v
zapt zavt
Türkçe –p Boşnakça –b
pestil bestilj
Türkçe –s Boşnakça –z
miras miraz
Türkçe –s < Boşnakça –š
safran < šafran
Türkçe –t < Boşnakça –d
tarumar < darmar
Türkçe –v < Boşnakça –f
kova < kofa
Türkçe –z < Boşnakça –r
tezgah < terđah

Sesli harflerde olan ses değişimlerini de eserinde örneklerle açıklamıştır.

Türkçe –a Boşnakça –e
mahkeme mehkema
Türkçe –a Boşnakça –i
sermaye sermija
Türkçe –a Boşnakça –o
kavanoz kovonoz
Türkçe –a Boşnakça –
postal postule
Türkçe –e Boşnakça –a
semer samar
Türkçe –e Boşnakça –i
meyve miva
Türkçe –e Boşnakça –u
nezle nuzla

Türkçe –i	Boşnakça –e
istikrar	estekrar
Türkçe –i	Boşnakça –r
dizman	drzman
Türkçe –i	Boşnakça –u
Resim	resum
Türkçe –ı	Boşnakça –a
sakız	sakaz
Türkçe –ı	Boşnakça –e
kırmız	krmez
Türkçe –ı	Boşnakça –o
rastık	rastok
Türkçe –ı	Boşnakça –r
kına	krma
Türkçe –ı	Boşnakça –u
andız	anduz
Türkçe –o	Boşnakça –u
kolçak	kulčak
Türkçe –ö	Boşnakça –u
dönüm	dulum
Türkçe –a	Boşnakça –e
Türkçe –u	Boşnakça –a
korkuluk	korkaluk
Türkçe –u	Boşnakça –o
usanma	osanma

Abdulah Škaljić metatez adını verdiği bölümünde kelimelerin ses olaylarınıda incelemiştir. Türkçede kullandığımız bayrak kelimesinin karşımıza barjak olarak çıktığını görüyoruz. Aynı şekilde lanet nalet, damga dagma, kaplama paklama kelimelerinde de göçüşme olduğunu görüyoruz.

Ses ve hece eklenen kelimelerde sözlüğün içerisinde bulunmaktadır. Eğlen kelimesine –j sesi eklenerek jeglen olduğunu görüyoruz. Ergen jergen, sevda sevdah v.b.

Ses atılan kelimeler fermene fermen, –e sesi kelimeden atılmıştır. Yular ular, dostluk dosluk v.b.

Škaljić ilginç değişimler adını verdiği başlığın altındaki kelimeler elverir < elverum, yırtmaç itmač v.b.

Abdulah Škaljić sözlüğünde fiilerede değinmiştir. Boşnakçada fiillerin ek olarak kendi eklerini kullandığını söylemiştir. Buna örnek olarak anlamak kelimesi anlaisati, buyurmak kelimesi bujurisati olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkçede bazı isimlerin fiil, sıfatların fiil olduğunuda belirtmiştir. Örneğin bayram bajramovati, battal batalisati se olarak gösterilmiştir.Tıpkı isimler gibi sıfatlarda fiil olmuştur. Pak paćiti se, pişman pišmaniti se. Yardımcı fiil eklenerek yapılan fiillerde sözlüğün içerisinde mevcuttur. Pišman biti, dovu činiti

İlk bölümün ardından sözlük bölümüne geçen Škaljić kelimeleri alfabetik olarak ayırarak madde başı şeklinde sıralamış, dilbilgisi kurallarını belirtmiş, isim, fiil veya sıfat olduğunu göstermiş, kısaltmaları ve mecazi anlamda olan kelimeleride göstermiştir. Kelimelerin kökenleri hakkında bilgiler vermiştir. Bunların ardından kelimelerin anlamlarını açıklayarak bir kelimenin kaç anlama geldiğini belirtmiştir. Boşnakça ve Türkçe anlam değişmelerini de belirtmiştir. Her kelime örneklendirilmiştir. Bu sözlükte Türkçeden Boşnakçaya geçen kelimelerin anlamlarının verilmesi dışında ses olayları, şekil ve köken bilgilerinin verilmesi de sözlüğe derinlik kazandırmaktadır.

3.3. Sözlük Sınıflandırılması

3.3.1. Evren Ve Zaman

3.3.1.1. Dünya, Gökyüzü, Hava Olayları, Yıldız Bilgisi

bäjir, bäjir (bäer, bäjer) < 1. tepe, bayır, 2. sahil, kıyı

Bàlkān < Balkan yarım adası

bùz gibi! < buz gibi

čäir < çayır

čäjir < çayır

čäjer < çayır

čevrntija < 1. kendi çevresinde dönme, 2. çevirinti, girdap,

ćorbùdžāk i ćòrbudžāk < 1. kör bucak, karanlık köşe, 2. bk. değerler..

ćòrfez < körfez

ćùvīk < küçük tepe

dàlga < dalga

dènjiz < deniz

dèra <1. dere, 2. vadi

dèrbent, dèrbend, dèrven, dèrvend < derbent, iki dağ arasındaki geçit

dùn'jā(dùnjā) < dünya

džèmre, đemre, džèmreta < cemre

džömba, džómba < 1. uçurum, 2. bk. değerler..

đèrdāp < girdap

đöl < 1. göl, 2. batkalık, çamurluk

èjān < rüzgar, kasırga, bora

frtuna < fırtına

fùrtna < fırtına

hàmsīn< Kuzey Afrika'da ilkbaharda esen sıcak ve kavurucu rüzgar

hàva (àva) < 1. hava, 2. iklim, 3. boşluk, hiç bir şey

havàdār < havadar, çok temiz hava

hàvāj, haváje < hava, gökyüzü

ìklīm < memleket, diyar

jàjlak < yaylak, otlak

jàlija (jàljija) < şehir dışında, deniz kenarında ıssız, boş arazi, tarla

jàngija < yangın

jàruga < su yolu, kanal

jìlduz, ìlduz < yıldız

kàja < dik kaya, boğaz, dağ geçidi

kàjnak < kaynak

kùdret-tòpovi, kùdreti < gök gürültüsü

kùjija < kuyu

kùm < kum

kùmsal < kumsal

kumsàluk < kumsal

kùtup < kutup

lèće < leke

màgrib < 1. batı, 2. Mağrip, Batı Arap olarak bilinir

mäšrik < maşrık, doğu

megára < 1. mağara, 2. bk. şehir

mȅm, mèmla, nèmla < nem

mèmli < nemli

mònsūn < mevsim

nȅm < nem

nèmli < nemli

nísān < nisan ayında yağan yağmur

pùpa-hàva < güzel hava, elverişli hava

ràhmet < 1. bk. dinler.., 2. verimli yaz yağmuru, rahmet, 3. bk. düşünce, 4. bk. düşünce, 5. bk. dinler..

sàmūm < güçlü ve çok sıcak rüzgar

šèvak, šèfak < şafak

šìmšik < şimşek

šìnšik, šìnšit < şimşek

tàbak < tabaka

tàlās < dalga

tèbdīl-hàva, tèvdīl-hàva < hava değişimi

tèpa < 1. tepe, 2. bk. şehir

tèpedžik < 1.tepecik, 2. bk. şehir

tòprak < toprak, ülke

túfā < tufan

Tùna < Tuna nehri

učùrum < uçurum, dik bayır

zelzèla (zerzèla) < zelzele

zènit < kesişme noktası

3.3.1.2. Madenler, Mineraller

… İ alem < elmas, değerli taş
adìđar < kıymetli taş, mücevherat
almās, elmās, almāz, elmāz < elmas
almásli < süslü, motifli değerli taş
altin < altın
altun < altın
bàkar < 1. bakır, 2. bk. mobilya..
bakrènjak < bakırdan olan para veya başka bir nesne
bakrli < bakırlı
bakàrli < bakırlı
bènac, bénca < sahte sarı altın
bìljūr, bìlūr < kristal, billur
bôr < kimyasal element
bôraks < ?
čèlik < çelik
čelìkil < çelik gibi, çelikten
ćehlìbār < kehribar
ćehrùbār < kehribar
ćehlubār < kehribar
ćèzāp, ćèzāb < kezzap
ćìl < kil
ćìlibār < kehribar
ćìlimbār < kehribar
ćìriš i ćïrīš < kola
ćirìšli < kolalı
ćùkurt < kükürt
ćùl < kül
ćùlče < külçe

ćùmur < kömür

ćùrkurt < kükürt

dèmir < 1. demir, 2. bk. araç gereç, 2. bk. araç gereç, 3. bk. araç gereç, 4. bk. araç gereç, 5. bk. araç gereç

demìrli < 1. demirden olan, 2. bk. araç gereç

džehènemtaš < cehennem taşı, gümüş nitrat

dževahír (dževájir) < cevahir, değerli taş

đèzāp < kezzap

đùmiš, đùmuš (đìrliš) < gümüş

đumìšli < gümüşten olan

đumìšlija < gümüşten yapılmış bir nesne

đurliš < gümüş

đuvèrčila, đuvèrdžila < güherçile

egèndija < metalden olan toz ya da talaş

elmās, elmāz < elmas

èndžije-dukati < inci ve altın

hàkīk (àkīk) < akik

hakíkli, akíkli < akikten olan

jadìđar < 1. kıymetli taş, mücevherat, 2. bk toplum ilişkileri..

jâkūt < yakut

kâl < 1. eriyen maden, 2. çömlekte eriyen

lèem, lehim kàtran < katran

kehrùbar, kehlìbār, kelìbār < kehribar

kesmètaš, ćesmètaš < kesme taş

kùršum-šećer < ?

kùršum-šećer-vòda < ?

lèhem (lèm) < lehim

màjdan < maden

màzija < 1. çelik, 2. bk. ağaçlar..

mäzli < çelikten olan

mèrmer < mermer

mermèli < mermerden olan

mȉšć, mȉsk < misk

nàfta < neft, mineral yağ

nâne-rùh i nâne rûh < nane ruhu, mentol

nánijag, nánejag < nane yağı

nišàdor, nišáder < nişandır

pìrinč, pìrindž (pìrnič) < pirinç, altın bronz

piróze i pìruz < firuze

sȁč < sac

sàpūn, sàfūn < sabun

sìčan < fare zehri, sıçanotu

sìčanot < fare zehri, sıçanotu

srma < sırma, ince gümüş

sulìgen < kozmetik amaçlı kullanılan boya çeşidi

tòmbak, tùmbak < tombak

tȕč < tunç

tùtija < çinko

tȕz < tuz

zȉft < 1.zift, 2.sigara dumanından çıkan zehirli tortu

zlatàli, zlatàjli < altından olan

zumùrut, zumùrud (zumùrlut, zùmrut) < zümrüt

3.3.1.3. Zaman

àhšam < akşam

àkšam < akşam

àkšam geldi < akşam oldu, karanlık çöktü

àndžak < henüz

babazèmān < eski çağ, eski zaman

bàjram < bayram

bàrjam < bayram

bázi-vàkat < bazen

bèhār < bahar

bìrden, bìrdem < birden, aniden

birvàktīle, (bir-vaktīle) < bir zamanlar

birzèmānīle, birzèmān (bir-zèmānīle, bir-zèmān) < bir zamanlar

bùčuk < buçuk, yarım

čàlan < çalar saat

dâimā < daima

dekíka, dèkīk < dakika

devèrluk < hayat

džùma, (džùmāj, džumája) < 1.bk.dinler, 2.cuma

đäh... đäh < zaman...zaman, bazen...bazen

đähđā, đähđāš (đäđā, đäđäš) < 1.bazen, 2.bk.dilbilgisi

đàhkad < zaman zaman, ara sıra

đèledžek, đèleđek < gelecek

đène < yine

đün < gün

èbedul-âbād < ebedül'âbâd

èfta < hafta

eftàluk < haftalık

erbèīn < erbain, 22 Aralıktan 31 Ocağa kadar süren 40 günlük kış dönemi

èrđun, èrđum < hergün

èrvakat < her vakit

häir-zèmān < hayırlı zaman

hâlā < hâlâ

hàman(àman) < hemen hemen

hàmsīn < hamsin, 31 ocakta başlayan 20 marta kadar süren 50 günlük kış dönemi

hèfta < hafta

heftàluk < haftaık

hërđun, hërđum < hergün

hërvakat < her vakit

ìmsāk, ìmsāć < imsak

jàcija < 1. güneşin batışından yaklaşık 2 saat sonraki zaman, bk.dinler.., 3. bk. dilbilgisi..

karànluk (karàmluk) < karanlık

Kàsum < ?

kùšluk i kùšluk vàkat < 1. kuşluk vakti, 2. bk. dinler

mèhār < bahar

mȉna < ?

mùdet < müddet

mùhlet < mühlet, süre

nàvakat < vaktinde

nihájet < 1. nihayet, 2. nihayetinde

nísān < nisan ayı

nūh-nebīlèrden < çok eski zamanlardan

sȁat < saat

sȁbah i sàbah (sàba) < 1. sabah, 2. bk. dinler

sȁbāhīle, sȁbāīle, sàbājle < sabahleyin

sȁhat < saat

sât < saat

šȅhr < ay

tàkvīm < takvim

téhir < tehir, tecil

váda < vade

vakàsuz < vakitsiz

vȁkat < 1. vakit, 2. Müslümanların namaz vakti

vȁktīle < vaktiyle, bir zamanlar

vàktom (fàktom) < zamanında, doğru zamanda

zèmān < zaman

zemèrija < zemheri

zemhèrije < zemheri

zèvāl < öğle, gün ortası , zeval

3.3.2. Bitkiler

3.3.2.1. Yabani Bitkiler

afīōn – óna , afījūn – úna < 1. afyon, 2 .haşhaş

ànduz < andız otu

bàlukot i balùkot (baluk) < 1. balık otu, 2. bk. böcekler..

bejtùrān < bitki

čelèbijī pèrčīn < bitki

ćenèvīr < 1. kenevir, 2. bk. araç gereç

enfīja < enfiye

èsrār < esrar

hàbu-salátīn < Hint yağı bitkisi

hàrdal (àrdal) < hardal

hàšīš < 1. haşiş, Hint keneviri, 2. haşhaştan kurutulmuş koza

havlìdžan, halvèdžān < havlıcan

hàzreti-Fatímina ručica, hàzreti-Mejrèmina ručica < bitki

ìđirot < eğir otu

limúndžik, limùnčić < kara pelin otu

màčkot < kedi otu

ògolot, ògulot < oğul otu

saràdžika i saràdžik, sirìdžik < sıraca otu

tumbećija < tömbeki

tùtun < tütün

vèremot < yarpuz

3.3.2.2. Çiçekler

akšamčiček < akşam çiçeği

àl-zambak < zambak

àl-katmer < kırmızı karanfil

amber bōj, amberbūj < amber çiçeği

àvdisalātīn, àbdusalātīn < bitki, çiçek

bejbèrek (bajbèrek) < çiçek türü

bìrkatica < ?

bišerdžik < ?

čäj < çay

čèmen, čìmen (ćìmen, šìben) < çimen

číčak < dulavrat otu

čìček < çiçek

čìmen < çimen

čògan, čògen, čòganot, čòganj, čògenj, čùgan, čùganj, čùgen, čùgenj < çöven, çöğen otu

čùrekot, čùjrekotica <çörekotu

ćìmen < çimen

dìlčik, dìvčik < 1. bk .araç gereç, 2. at kuyruğu otunun sırığı

dùhān < tütün

dùvān < tütün

đùl < gül

đùl-bèhār < gül

fàtmačiček, fàtmačić < hatmi çiçeği

ístìfān, ístìvān (istikfar) < gelin çelengi

jàsmīn, jasèmīn, čèsmīn < yasemin çiçeği

jìlduz, ìlduz < yıldız çiçeği

jòndža < yonca

jondžàluk < yoncalık

kadífa, kadìfica < kadife çiçeği

kantarìōn, kantarìjōn, kantarìjūn < kantaron

ládem, láden < 1. bk. değerler.., 2.?, 3. laden

lála < lale

latífa, latìfica < Latin çiçeği

kalèmuša < asil güllerin soyu

karànfil (karàmfil, karàmfir, kalàmfir) < 1. karanfil çiçeği, 2. bk. meyve, sebze

karanfilčić < karanfil çiçeği

kasumpaša < kasımpatı

kàtmer < karanfil çiçeği

katmèrli < çok çiçekli

krnačič < kına çiçeği

màdžarot, màđarot < alman papatyası

ménđa, mínđa, mìnđušica < kanayan kalpler çiçeği

menèkša, menèkše, melèkša < menekşe

menévše, menékša, minévša, minékša < hercai menekşesi

nèrgić < nergis çiçeği

pàmuk < pamuk

pejgàmber-čìček, pejgàmberčìć < peygamber çiçeği

sàbahčićek, sabahčič < kahkaha çiçeği

sèdefot, sèdef < 1. sedef otu, 2.bk. yolculuk, 3.bk. giyimler…

sùmbul, zùmbul < sümbül

šéboj < şebboy

šekáik, šekájik < şakayık

šèmboj < şebboy

šènboj < şebboy

tugìšah, tuđìšah < çiçek türü

tulìpan < lale

zàkūm, zèkūm < zakkum

zàmbak < zambak

zànbak < zambak

zelenkáda < nergis

zerenkáda < nergis

zèrin i zerína < nergis

zùmbul < sümbül

3.3.2.3. Ağaçlar

abonos< abonos ağacı

àrdenč < adi ardıç , adi ardıç suyu

àrdíč < ardıç

àsma (hàsma) < asma

čàlija < çalı

čäm < çam

čàmovina < çam odunu

čardàklija < asma

ćafúrija, ćafùrija < kafur

fìdan < fidan

fìden, fìdem, fìdim, fidan < fidan

fìgānj < fidan

jàprak < 1. yaprak, 2. asma yaprağı, 3. bk. besinler

jorgòvān, jargòvān, jergòvān, jardževān < erguvan

kajmàgač < kayın ağacı

kàvadžik < kavak

kàvak < kavak

knȁ, kìna, krrna, kàna, k'na, kèna, knašca, knȉca < 1. kına, 2. bk. evlilik..

màzija < 1. bk. madenler.., 2. kozalak çeşidi

mùrver < mürver

selamèćija, salamèćija, mamèkija < sinameki

sèlvija < servi

sèvlija < servi

šìmšir < şimşir

šimšìrika < kadıntuzluğu

šimšìrli < şimşir ağacından olan

tòmruk, tòmruci < 1. kütük, 2. bk. araç gereç, 3. bk. araç gereç

ûd < öd ağacı

3.3.2.4. Meyve, Sebze

albáber, äl-báber, äl-biber, báber < karanfil çeşidi, kırmızı biber

alica < turfanda , iri, açık kırmızı renginde kiraz çeşidi

aligrah < bakla

älma < elma

äp < küçük , sulu, taneli meyve

àrmut < armut

àrpa < arpa

arpàdžik < arpacık soğanı, küçük kırmızı soğan

bádem < badem

bádem – zejtin < badem yağı

bàjam < badem

bakla < bakla

bämja , (bàmija, bämuja, bämlja) < 1. bamya, 2. bk. besinler

bardàklija < bir çeşit iri erik

bìber < biber

borànija < yeşil fasulye, taze fasulye

bòstan < kavun, karpuz

budìmlija < elma çeşidi

burànija < yeşil fasulye, taze fasulye

buzdohànlija < armut çeşidi; iri, benekli, biçimsiz ama çok tatlı

čèkrdak < çekirdek

čukùndruk < pancar

ćerèviz, đereviz < maydonoz, kereviz

ćèsmeci < mısır ve arpa başağı

ćùrta < Kürdistan bölgesinde bir çeşit kabak

dùd < dut

dùlek, tùlek (dùmlek) < 1. helvacı kabağı, 2. küçük kabak

džänarika < can eriği

džendžèfil < zencefil

džèviz < ceviz

đerèviz < maydonoz, kereviz

đendžèfil < zencefil

đèviz < ceviz

èvenak, èvēnka < hevenk

feslìđan, feslìđen, feslìgen, feslìdžan < fesleğen

fùnduk < fındık

fùstuk < fıstık

hèvenć < hevenk

hȉnd-džèviz, hȉnt-džèviz (hȉndžèviz) < hindistan cevizi

hȉnd-jȁg, hȉnt-jȁg < hint yağı

hùrma < hurma

ìgda, ìgde < iğde

ìndžīr < incir

ìsiot, ìsijot < zencefil

japùndžak < yapıncak, Hersek'te beyaz üzüm çeşidi

jèralma < yer elması

jèribasma < iri, sulu armut çeşidi

kaìsija < kayısı

kàjsija < kayısı

kàkula < kakuli

karàmánka, karavānka < Osmanlı'dan gelen bir çeşit armut

karàmut < turşu için kullanılan bir armut çeşidi

karànfil (karàmfil, karàmfir, kalàmfir) < 1. bk. çiçekler, 2. karanfil

kàrpuza < karpuz

kavun < kavun

kèstēn < kestane

kurkuma < zerdeçal

lahánī, lahänī < lahana

lìmūn < limon

majdònos, majdònoz < maydanoz

mìsir < mısır

misìrača, mesìrača < 1. kestane kabağı çeşidi, 2. mısır koçanı

mìsirka < kestane kabağı çeşidi

mìsket < güzel kokulu üzüm çeşidi, misket

mišćètin < güzel kokulu üzüm çeşidi, misket

mìšćija < armut çeşidi

míva, mȉvka < meyve

mȍr-dȕd < mor dut

mȍr-patlìdžan < kara patlican

mùšmula, mùšmulja < muşmula

nána < nane

nâr, nára < nar

nàrāndža, nàrānča < portakal

partòkal < portakal

patlìdžan < patlıcan

pàzija < pazı

portòkal < portakal

pràsa < pırasa

prtòkal < portakal

rávend, ráved, rèvēnt < ravent bitkisi

rezáćije, rezákīje < kuru üzüm

rezákije < razakı , üzüm çeşidi

sakàzlija < uzun beyaz kabak çeşidi

sàkrska, sàkaz < sakız kabağı

saràńsak, saràmsak i saránsak, sarámsak < sarımsak

sàvza < sebze, bahçe

senábija < tatlı elma çeşidi

sògan (sàgan) < soğan

spànāć < ıspanak

stàmbelka < helvacı kabağı

sùsāk < 1. bk. mobilya.., 2. kabak çeşidi

sùsam < susam

šàfran, zàfran < safran

šâmdud, šânduda < Şam dutu

šeftèlija i šeftèli (ševtèli) < şeftali

šeptèlija < şeftali

ševtèlija < şeftali

tàrčin, därčin < tarçın

trofànda < turfanda

tùrundža, tùrūndža < turunç

vìšnja < vişne

zarzàvāt < zerzevat

zèjtin-táne < zeytin tanesi

zendžèfil (zindžèfil, đendžèfil) < zencefil

zerdèčaf, zerdèčef, zerdèčap < zerdeçal

zerdèlija, zȅrdelija, rezdèlija < zerdali

zarzèvāt < zerzevat

žàfran < safran

3.3.3. Hayvanlar

3.3.3.1. Yabani Hayvanlar

alaša < alaşa

ànkākuš < anka kuşu , doğu mitolojisinde büyük kuş

àrslan < aslan

atmàdža , akmàdža < atmaca , av için eğitilmiş kuş

balàban < suda yaşayan boğa

čägalj, šäkal < çakal, köpek ailesinden gelen yırtıcı etobur

čàkar, čàkr < eskiden Bosna'da evcilleştirilen ve eğitilen şahin kuş türü , çakır kuşu

dèva < deve

dèvkuš, dèmkuš, devȅkuša < 1. devekuşu, 2.?

dògan < doğan

dòmuz < 1. domuz, 2. bk. değerler..

džingráfa i džingràfa < tilki derisinin arka yüzü, sırtı

fȉl, fȉlj, fīl < fil

fȉldiš < fildişi

gazèla < gazal

gèik, gèjik < geyik

hìnzīr < domuz

hùdhud < ibibik kuşu

jabànī < yabani

kaplan < kaplan

kàrabatak < 1.?, 2. karabatak

màjmun < maymun

náfa < nafe, tilki veya diğer yabani hayvanların derilerinden olan

pändža, i pândža < pençe

sàmsar < sansar

sàmur < samur, sansar derisinden yapılan

sànsar < sansar

šáhin < şahin

šáin < şahin

šèbek < şebek

fìldiš < fildişi

zèrdav < zerdeva, sansar çeşidi

3.3.3.2. Kümes ve Ahır Hayvanları

àbraš, àbreš < ineklerin üzerindeki benek, leke

àbrašat < benekli at

abràšljiv < benekli (at)

aće < küçük at

àgaz, àgazija < yağız, esmerce, kestane renginde at

ajgir < aygır

ajgirača < kısrak

alabàdžakast < bacakları çilli olan at

alabàšakast < başı benekli at

àlat < kızıl at

àt < at

àlatast < kızıl at

àngir < aygır

balàban < iri horoz

bàgane < küçük kuzuların tamamı

bèjgir, bèngir < at

bìd'at, bìdāt < küçük at

bìnjek < binek at

čàpkun, čàvkun < küçük adımlı hızlı at

čàpras < iki renkli at

čìfta < çifte, at eşek ve katırların bacaklarını arkaya vurması

čìftast < alnında iki leke olan at

čiftèlija, čivtèlija < 1. alnında beyaz lekeleri olan at, 2. bk. değerler..

čilāš < benekli at

čùše < tay

ćóra i ćòra < tek gözlü kısrak

ćuhèjlān < küheylan, soylu Arap atı

ćulèjhān, ćujlèjhān < küheylan, soylu Arap atı

domázluk, domàzluk < damızlık

dòrat, dóro < doru at

dòratast < kırmızı kahve renkte at

dòuša < kırmızı kahve renkte olan kısrak

džèlep < hayvan sürüsü

džìgit < iyi, binici, süvari atı

đelep, đeljep < hayvan sürüsü

đèrdān, gèrdān, gerdār < 1. bk. giyimler.., 2. gerdan, koyun ve keçilerin boynu

đògat < beyaz at

đògde i đòvde < ?

đogo < beyaz at

eblèkāš, eblìkāš < bacakları karışık lekeli at

èšek < eşek

èškin < eşkin

fùškija < fışkı

herđèla < 1. at sürüsü, hergele 2. at yetiştiricisi

hergèla < 1. at sürüsü, 2. at yetiştiricisi

hergèlāš, herđèlāš < hergeleden at

hòroz, hòroz, hòrōz < 1.horoz, 2. bk. ordu..

jàgaz < yağız, esmerce, kestane renginde at

jàgrz, jàgazija < yağız, esmerce, kestane renginde at

jàmčik < atın üzerine konulan püsküllü battaniye

jaràkılja < ?

jàvru < yavru, kuzu, tavuk v.s.

jèdek <1. bk. araç gereç, 2. bk. araç gereç, 3. bk. araç gereç, 4. yedekte götürülen at, 5. bk. toplum ilişkileri..

jìgit, jiđit < 1. bk. değerler.., 2. iyi, binici, süvari atı, 3. bk. ticaret..

jôrga < yorga, bir çeşit at yürüyüşü

kàrakuš < bir çeşit at hastalığı

kàtura < katır

kàvlak < hayvanların ayak ve kulaklarında alan, kireçlenmede dökülmyen ince tüyler

kesìmača, ćesimača < kiralık verilen inek

korašlàma, koračlàma < bir çeşit at yürüyüşü

košìjāš < koşucu at

kr'at, krhat, kr'atat, krhatat < gri at

kùlāš < kurşuni renkte olan at

kuráda < kötü beygir

kùz < kuzu

mećára < mekkare, yük hayvanı

mìsirka < dişi hindi

misìrlija < eğitimli at

murdárluk < 1. bk. değerler.., 2. sığır ve atlarda olan bazı hastalıklar

obdùljāš < yarış atı

pàjtak < paytak, ayaklarında bozukluk olan, birini diğerine vuran at

pèča < 1. bk. giyimler, 2. atların gözlerini kapatan maske

räht, (räft) < raht, at takımı

ràhvan < 1. rahvan, bir çeşit at koşma biçimi, 2. rahvan biçiminde koşan atın bu isimle adlandırılması

rät < raht, at takımı

ràvan < 1. rahvan, bir çeşit at koşma biçimi, 2. rahvan biçiminde koşan atın bu isimle adlandırılması

sakàgija < sakağı, bir çeşit at hastalığı

samàrica < eyerli attan farklı semerli at

saràdža < 1. bk. hastalılar, 2. atlarda görülen sakağı hastalığı çeşidi

sejsàna, seisàna, séjesana, séisana < 1. çeyiz taşıyan yük atı, 2. Bosna'nın bazı yerlerinde çeyiz yüklenen atın rehberi olarak adlandırılır

seksàna < 1. çeyiz taşıyan yük atı, 2. Bosna'nın bazı yerlerinde çeyiz yüklenen atın rehberi olarak adlandırılır

stàmbelka < tavuk çeşidi

stremènluk, strimènluk < at vücudunun orta bölümü

tàvla i tâvla < ahır

tàvlabaša, tàvlibaša < ahırdaki en iyi at

tavlènīk, tavljènīk < ahır atı

3.3.3.3. Evcil Hayvanlar

àdžam-pas, àdžam-šal, àdžem-pâs, àdžem-šal < iran köpeği

bùlbul < bülbül

bùmbul < bülbül

čòpek < köpek

ćòpek, kòpek < köpek

dìlkušica, dèlkušica, dènkušica, dènjkušica < kuş

kumirikuša < kumru kuşu

kúmrija, kúmra < kumru kuşu

mavìjaš < mavi tüylü güvercin

papàgaj, papàgan < papağan

sàmsov < köpek

tùjūr-šâh < kral kuşu

zàgar < zağar, av köpeği

3.3.3.4. Balıklar

bàluk < 1. balık, 2. balukot ile aynı anlam, 3. bk. giyimler..

mèrdžan < mercan

mèrdžānka < alabalık çeşidi

3.3.3.5. Böcekler ve Diğerleri

ajmana < haymana

ajvan < hayvan

àkrep < akrep

bàgana < bağan, ölü doğan kuzunun derisi

bàkan < bakanak

bàlukot i balùkot (baluk) < 1. bk. yabani bitkiler, 2. balık zehri

bàrak < 1. bk. insan vücudu, 2. köpeklerin kıvırcık tüyleri, 3. atların uzun, gelişmiş yeleleri

ćusèle < büyükbaş hayvan derisi

džüdža, džüdže < küçük hayvan

èngeča, èngija, èngeče < yengeç

fùrda i fûrda < 1. hayvan iç organı, 2. bk. mobilya..

hadžiléjlek, hadžilélek, adžilélek < leylek

hàjvān < hayvan

hašèrāt < 1. haşere, 2. bk. değerler..

jàkrep < akrep

jèngeča < yengeç

kànat < kanat

kàndža, kândža <1. bk. giyimler, 2. pençe

krkàjak < kırkayak

kùjruk (kùrjuk) < kuyruk

lèjlek, léjlek (lélek) < 1. leylek, 2. bk. araç gereç

pùla, pùle (pùlka, pùljka) pùla, pùle (pùlka, pùljka) < 1. bk. giyimler.., 2. bk. araç gereç, 3. bk. giyimler.., 4. bk. toplum ilişkileri, 5. balık pulları, 5. bk. araç gereç

sìčan < fare

sùrek < sürek, sürü

ševàklija < ateş böceği

3.3.4. İnsan

3.3.4.1. İnsan Vücudu

altiparmak < elinde altıparmağı olan insan

àrka < sırt

àvret < avret, insanın vücudunda koruması gereken yer

bàdžak < bacak

badžàkli < uzun bacaklı

badžàklija < uzun bacaklı

balàban < 1.iri yapılı

bàlgam (bàlgan) < balgam

bàtak < bacak

bídža < cüce, bücür

bògaz < boğaz, gırtlak

bôj < 1. endam 2. boy, uzunluk

bòjlija < uzun boylu insan

bȍk < insan dışkısı

bòkluk < dışkı

brkànlija, brkàjlija < pala bıyık

brkèsuz < bıyıksız

bùbreg < böbrek

bȕt < but

bùtrast < kısa boylu ve şişman

čakmàkli, čakmakàli, čakmàli < siyah pırıl pırıl ve büzülmüş kaş

čàkmak-òbrve < siyah pırıl pırıl ve büzülmüş kaş

čàtma < kaş çatma

čatmàli < çatık

čàtik-obrve < çatık kaş

čèhne, čèhneta < çene

čèhra < çehre

čehrèli < güzel görünen yüz

čehrèsuz < çirkin yüz

čéne i čèhne, čéneta i čèhneta < çene

čòlak < çolak

čólo < çolak

čöpav < çolpa, topal, sakat

čüka < erkek üreme organı

čùluk < çolak

ćéjna, ćéjneta < çene

ćël̈a, ćël̈avōst < kel

ćël̈av < kel

ćélo < kel olan kişi

ćöpav < çolpa, topal, sakat

ćóso, ćósa < 1. köse, sakalı, bıyığı nadir olan ve büyümeyen erkek, 2. bk. değerler..

dùbura < dübür

dùstaban, dûstaban < düztaban

dustabànlija < düztaban

dùztaban < düztaban

džìgera < karaciğer

džìgerica < karaciğer

džüdža, džüdže < cüce

đòvda < gövde

èsmer < esmer

èsmerast < esmerce

häjz < hayız

hàjzli < hayızlı

jùmruk < yumruk

kàrakašli < kara kaşlı

kàrakosā < siyah saç

käš < 1. kaş, 2. bk. araç gereç

kät < 1. bk. giyimler , 2. bk. inşaat, 3.bk. giyimler , 4.omurga

kìčma i kîčma < arka, kıç

kòvrdža, kòfrdža < kıvırcık saç

kòvrdžav, kòvrčast, kòfrčast < kıvırcık

màtrak, màndrak < 1. bk. araç gereç, 2. erkek cinsel organı

mènija < meni, sperm

mída < mide

nedžáset < necaset, insan veya hayvan dışkısı

nèfes, nèfez < nefes

nìšan (nìkšan) < 1. bk. değerler.. 2. leke, vücutta nişan, et beni. 3. bk. ordu, 4. bk. evlilik.., 5.bk. dinler..

núrli < nurlu

òturak < 1. bk. ev, 2. popo 3. bk. araç gereç 4. bk. ev

pàrmak < 1. bk. inşaat, 2. parmak

päzuho < koltuk altı

pëča < adamcağız, küçük boylu insan

peràli < tüylü

pèrčīn < perçem

perčìnlija < perçemli erkek

pèrli < tüylü

pùsat, pùset < 1. bk .ordu.., 2. bk. araç gereç, 3. erkeklik organı

pusàtli < gelişmişlik organlı erkek

sebèpli (sevèpli) < ?

sèlvijast < servi gibi ince ve uzun büyüme

sèvlijast < servi gibi ince ve uzun büyüme

sima < sima

sòlak < solak

sòluf < zülüf

sòluk < soluk

srt < sırt

šehádet-pàrmak < işaret parmağı

škèmbast < karınlı

škèmbe, škèmba < 1. mide, 2. bk. besinler

škémbo < göbekli kimse

šùga < 1. kellik, 2. bk. hastalıklar

tàban < 1. ayak tabanı, 2. ayağın ölçüsü, 3. bk .ordu.., 4. bk. mobilya..

tàšak, tàšaci < erkeklik bezi

tàšaksuz < hayasız

terlèma < terleme

ùzuv < uzuv

vùdžūd (vùđūd) < vücut

zúluf, zùlov< zülüf

3.3.4.2. Vücudun Duyuları , Beş Duyu

adžija < acı

àvāz < avaz, ses

àvāzīle < avaz ile, yüksek ses

burùnsuz < burnu olmayan, burunsuz

čàkar < 1. renkli gözlü, çakır, 2. şaşı gözlü

čàkarast < 1. renkli gözlü, çakır, 2. şaşı gözlü

čülav < kulak

ćör < 1. kör, 2. tek gözlü

ćörav < 1. tek gözü görmeyen 2. iki gözü görmeyen

ćóro < bir veya iki gözü kör

džöz < göz

đöz < 1. göz, 2. bk. inşaat

èkši < ekşi

ištāh < 1. iştah, 2. bk. değerler..

ištáhli (ištáli) < iştahlı, 2. bk. değerler..

ištáhlija < iştahı olan kişi

ištáhsuz < iştahsız, iştahı olmayan kişi, 2. bk. değerler..

kòkija < koku

lèzet < lezzet, zevk

lezètli < lezzetli

lezètsuz < lezzetsiz

màjhoš < mayhoş, hafif ekşi

nàmajhoš < mayhoş, hafif ekşi

sȅs < ses

sèsli < sesli

surmèlijaste oči, sùrmenaste oči < gümüşi sürmeli gözler

šećèrli, šekèrli < şekerli

3.3.4.3. Doğum, Hayat, Hayatın Çağları

ađžamìluk < acemilik

ádžo, ádže < yaşlı, ihtiyar

adžúzija < acuze, yaşlı kadın

áhir- zèmān < ahir zaman

àjāt < hayat

àmidža < yaşlı

bálig < ergin

bèān < ölüm

bèjān< ölüm

bùlūg < ergenlik

ćèmāl, kèmāl < 1. bk. değerler.., 2. fiziksel ve akıl olarak olgunluk

delikàlija < delikanlı

džân, džàn, džána, džàna < can

džân-tèslīm! < can teslim, ölüm

dženáza < 1. cenaze alayı, 2. cenaze

đèrz, gèrz < delikanlı çocuk

đèrzovanje, gèrzovanje < delikanlılık, bekarlık

ellìluk < ellilik

fâni < fani

hàjāt < hayat

ihtijar < ihtiyar

ihtijárluk < ihtiyarlık

iktijār < ihtiyar

ìnsān (ìksān, ìhsān, ìsān) < insan

kabrìstān < kabristan

kàbur < kabir

lèš, (ljèš), lèšina < leş, ölü

lòhusa (lòusa, làusa) < loğusa

ljȅš < leş, ölü

mèjit, mèjt < meyyit, ölü

mȅjtaš, mèjit-täš < 1. cenaze namazı kılınırken ölünün konduğu yer, 2. meyyit taşı, taşın bulunduğu yer

mekábiri < mezarlık

mèlez < melez

mèrhum (mèhrūm) < merhum, ölü

mèzar < mezar

mezarìstān < mezarlık

mȅzārluk i mezárluk < mezarlık

mȅzārtaš < mezar taşı

mèzhar < mezar

mùrdum < insan, merdüm

nána < kocakarı, yaşlı kadın

náne, néna < 1. bk. evlilik, 2. bk. evlilik, 3. kocakarı, yaşlı kadın

pîru-fánī < tamamen yaşlanmış ve çökmüş, pirifani

pîru-ihtìjār < 1. isim olarak yaşlı insan, 2. sıfat olarak çok yaşlı, piri ihtiyar

sàbija < sabi

sabìluk < sabilik

salàdžak < hayat

sìbjān (sibijān) < sübyan

sìhat < sıhhat

sȍn-nèfes < son nefes

tàlkīn < ölü gömüldükten sonra başında edilen dua, talkın

tekávud < emeklilik

tenèšīr < teneşir

ùljum < ölüm

ùmur < insan ömrü, asır

vaktisàhat, vaktìsahat < ölüm saati

váris < varis

vasíjet < vasiyet

vasijetnáma < vasiyetname

vàsija < vasi

vasimùhtār < fail, vasi muhtar

vasinázor, vasinázir < vasi nazır

3.3.4.4. Hastalıklar

adžija < acı

adum< hadım

bàga < 1. atların ayaklarında görülen hastalık, 2. ur

bȁgav < ayağında bağa hastalığı olan kimse

bàgljiv < ayağında bağa hastalığı olan kimse

básūr < basur, hemoroid

bećàruša < erkeklerin yüzünde çıkan sivilce

bènsaukluk, bèlsaukluk < bel soğukluğu zührevi hastalık

číba < çıban

čivùljica < çıban

bùljica < çıban

ćèifsuz, ćéjfsuz, kéjfsuz, ćéfsuz < 1. bkdüşünce.., 2biraz hasta

ćël̈a, ćël̈avōst < baştaki yara, hastalık

ćël̈av < baştaki saç hastalığı

ćilitlèma < kilitleme, yeni doğan bir bebek hastalığı

dàgma, dàmga < 1. bk. araç gereç, 2. bk. araç gereç, 3. yara izi

dàlak < dalak şişmesi

derdùment, dèrdument < zayıf düşmüş kişi, hasta

dìlatija < dil altı, Hersek'te bilinen bir dil altı hastalığı

dùšek-hàsta < yatak döşek hasta, çok hasta

džùderija < 1. deri hastalığı, kızamık, 2. kızamık hastalığı geçiren kişi

đùbre i đùbre < 1. bk. tarım.., 2. yaradaki irin, 3. bk. tarım..

đutùrum < 1. isim olarak; kötürüm , 2. sıfat olarak; kötürüm

đuturùmluk < kötürümlük

frènjak < frengi hastalığı

gùba < cüzam

gùta < çıban

hàdum, hàdumac, àdumac < hadım

hàsta (àsta) < hasta

hastahàna, hastàna (astàna) < hastane

hastàluk (astàluk) < hastalık

ičkìjāš < alkolik

ìlet < illet, hastalık

ìshāl, isháluk < ishal, ishallik

istìska < verem, tüberküloz

işaret (beşaret) < 1. iz, 2. bk. soyut terimler, 3. bk. düşünce..

ìzhāl, izháluk < ishal, ishallik

jačmičak < çıban

ječmičak < çıban

kàra-sarìk < kara sarılık

krzàmak, kozàmak < kızamık

majàsil, majàsir (mujàsil) < 1. ellerde, baldır ve bacak arasında olan bir deri hastalığı, mayasıl 2. hemoroid

màraz < maraz, hastalık, kronik hastalık lu

màrazi mèvt < 1. ölümcül hastalık, marazı-ı mevt, 2. bk. dinler

maràzli, maràzljiv < marazlı, kronik hasta

màrīz < mariz, kronik hastalıklı

marízluk < kronik hastalık

mátūh (mátūf, mátūv) < matuh, bunamış, bunak

matúhluk < matuhluk, bunaklık

mìsirbaba (mìsirbabast) < sakalı çıkmayan, köse

miskínluk, mìskīn-hastàluk < cüzam, miskin hastalığı

mubarèćija < veba

nevázil < diş eti çevresinde iltihaplanma

nùzla < diş çevresinde olan bir hastalık, krup hastalığı

ogràma (agràma) < uğrama, sinir hastalığı

sàfra < bayılma, baygınlık

sàkat < 1. kötürüm, sakat, 2. topal, yaralı

sakàtluk < sakatlık

sàkato < sakat, topal

saràdža < 1. sıraca hastalığı, 2. bk. kümes ve ahır..

sarìluk < sarılık

skrèlēt, skrlēt < 1. bk. giyimler, 2. bk. giyimler, 3. bk. renkler, 4. hastalık ismi

šàšijast, šàšiok < şaşılık

šùga <1. bk. insan vücudu, 2. uyuz hastalığı, kaşıntı

kizil-hastàluk, krzil-hastaluk < kızıl hastalığı

tëknefes i tëk nefes < astım

tëktašak < tek yumurtalı kimse

tòpal < topal

tòpalast < topal

tùlek < küçük, az büyümüş insan

tùlekast < az büyüme

tùkun < tutuk

ùdumkinja < ?

ùljum-hàsta < ölüm hastası

ùljum-hastàluk < ölüm hastalığı

vèrem < verem

verèmli < veremli

vesvèsa (fesvèsa) < melankoli

vesvèseli <1. bk. değerler,eksikler, 2. melakolik

zëer < zehir

zëher < zehir

zehèrli < zehirli, çok acı

3.3.4.5. Hekim, Ecza, Cerrah

äp < hap

bùrmut < buruntu, enfiye

bùrmutica < enfiye kutusu

dèrmān < derman, ilaç

dermàndžī < felakete yardımcı olan kişi, derman olan kişi
đùl-jàg < gül yağı
edžzádžija, hevzèdžija < eczacı
edžzahàna, edžzadžihàna, hevzadžàna < eczane
elìksīr < birçok bitkiden yapılan ilaç
evzadžàna < eczane
evzádžija < eczacı
gargàra < gargara
häp < hap
hevzèdžija < eczacı
hevzadžàna < eczane
horòsān, horosanija, horosánlija < ilaç adı
īlādž, ílādž, ilāč, ílāč < ilaç
iládžli < şifalı, tedavi edici
jàkija < yakı, bant
kàlemljenje < kızamık aşılama
mèhlem < 1. merhem, 2. bk. değerler..
mèlem < merhem
sàrgija < sargı
šifáluk, šefáluk < şifa bulma
šùrup < şurup

3.3.4.6. Evlilik, Aile, Akraba

àdam< adam, kişi
adžùvān < genç sevgili
àgabeg < büyük erkek kardeş
agrluk < delikanlıların eşlerine evlenirke verdiği para veya herhangi birşey
akrèba < akraba
akrebáluk < akrabalık
Āli-Osmān < Osmanlı hanedanı
àmidža < amca
asàba < asabe , baba tarafından akrabalar

asàbaluk, asábaluk < baba tarafından akrabalık

ašiklija < sevgili

bába < baba

bàbājka < babaanne

babàluk < 1.bk.toplum, hükümet, 2.kayınpeder

bábo, bàbaja, bàbájko < baba

bàbuka < baba

bádža < 1.bacı, kadın, 2.bk.mesleler

bádža < bacanak

badžánac < bacanak

badžànak , badžánac, badžònog, pašènog, pašánac , bádžo < bacanak

badžènok < bacanak

badžikàduna < bacı kadın

bádžo < bacanak

badžònog < bacanak

bàlduza < baldız

bèćār < bekar erkek

bèćārina < ?

bećárluk < bekarlık

bèćarovānje i bećaròvānje < bekar hayatı

bećàruša < bekar hayatı yaşayan kadın

bùla < evli kadın

burázer, biráder < 1. abi, 2. arkadaş

čẽiz < çeyiz

čeizluk < çeyizlik

čẽjiz, čêjz < çeyiz

čêjzluk < çeyizlik

čèrez < 1.bk.besinler, 2.bir gencin evlenmeden önce gelinin ailesine gönderdiği çeşitli tatlı ve meyvelerden oluşan hediye

čìft, čìvt < 1. çift, 2. bk. toplum ilişkileri

ćòk < 1. bk. tarım.., 2 köken, kök

ćòksuz < köksüz, ailesi olmayan

čùkunbaba < büyük büyük anne

čùkušeđed < büyük büyük dede

dàidža, dàjidža, dàjdža i dàidža, dájo < dayı

dàidžić < dayı oğlu

dàidžinica, dàidžīnca, dàjdžīnca, daìnica, dainìca, dajìníca < dayı kızı

dája < dayı

dàjidža, dàjdža < dayı

dajinìca < dayı kızı

dájko < dayı

dȅda, dédo < dede

đèrdek, gèrdek < 1. bk. ev, 2. gerdek

đuvègija, đuvèglija < damat

éba < babaanne

èbējka, héba < 1. nine, süt anne, 2. bk. meslekler

efèndi < efendi

efèndi < efendi

ènđa, énđa, ènđija i ènga, énga, èngija < yenge

ènđibaša < yenge başı

ènđibula, èngibula, ènđija bùla < yenge

èrćek, èrkek < 1. erkek, 2. erkeksel

èvlād < evlat

evládluk < evlatlık

evládsuz, evlátsuz < evlatsız

häla < hala

häma < kocakarı, kaynana

hánka < hanım, eş

hànkija < hanım, eş

hanùma, hanùm < hanım, eş

haramzáda, haramzáde (aramzáda, aramzáde) < 1. haramzade, 2. bk. değerler..

ićitùglija < 1. bk. ordu, 2. iki eşli adam

ilmihàber < evlilik için verilen belge

járān i jàrān < arkadaş, sevgili

jarànica < sevgili, erkek ile kadın arasında aşk

jaránstvo < arkadaşlık, sevgililik

jaùklaš < yavuklu, erkek sevgili

jaùklija < yavuklu, kız sevgili

jẽnđa, jénđa i jẽnga, jénga < yenge

jènđibaša < yenge başı

jènđibula < yenge

jènđija < yenge

jenđistvo < kayınbiraderin karısı

jenđìluk < yengelik

jẽnga < yenge

jèngibula < yenge

jèngija < yenge

jengìluk < yengelik

jètīm < yetim, öksüz

käin, käjin < kayın

käin-pèder, käjin-pèder < kayın peder

karábet < akrabalık

kìzluk, krzluk < bekaret

knä, kìna, krrna, kàna, k'na, kèna, knašca, knìca < 1. bk. bitkiler, 2. bk. müslüman kızlara evlenmeden bir gece önce yakılan kına

knìvālja, knjìvālja < geline kına yakan kadın ya da kız

kopìlan, kopìljan < gayrimeşru çocuk

köpile, köpīlad < 1. gayrimeşru çocuk, 2. bk. değerler.., 3. bk. araç gereç

màhdūm < mahdum, erkek evlat

màksūm, màksum < çocuk

màksumče (màksumčad) < bebek

mèhr < mehir, evlenme hediyesi

nàsib < nasip, kısmet

nána < 1. babanın veya annenin annesi, nine, 2. anne

náne, néna < 1. babanın veya annenin annesi, nine, 2. anne, 3. bk. doğum..

nìćāh < 1. nikah, 2. mehir

nìšan (nìkšan) < 1. bk. değerler.., 2. bk. insan vücudu, 3. bk. ordu, 4. sembol, işaret 5. bk. dinler..

odàliska < odalık, evliymiş gibi biriyle yaşayan cariye

òksuz < öksüz

provodàdžija < evlenme için aracı olan

sàgdič < sağdıç

sèvetnīk < arabulucu, çöpçatan

spáho < 1. sağdıç, 2. kayınbirader

šedžèra < şecere

šùkunbaba < büyük büyük anne

šùkušeđed < büyük büyük dede

tàlāk < evliliği bitiren , ayrılan

téza, téze < teyze

ùksuz < öksüz

ženìklija < damat

3.3.5. Maddi Kültür

3.3.5.1. Besinler

ajran< ayran

almasíja < elmasiye , şeker ve jelatinden yapılan tatlı

älva < helva

amberija < amberiye , rakı çeşidi

amùrluk < hamurluk

àrpasuj < şarap

àrpasuj < arpa suyu

àrpaš < arpadan yapılmış lapa, yemek , arpa aşı

ašúre, (hašúre) < aşure

bádemezma < badem ezmesi

baklava < baklava

bàlukjag < balık yağı

bämja (bàmija, bämuja, bämlja) < 1. bk. meyve, sebze, 2. bamya bitkisinden hazırlanmış yemek

bàzlamača < unu , yumurta ve peynirden yapılmış bir çeşit kalın pide

bètīlj < pestil, erikten yapılmış pekmezin koyusu

bóza < boza

bulàmač i bulàmāč, bulùmač i bulùmāč < 1. bulamaç, un, şeker ve yağdan hazırlanan yemek çeşidi, 2. un ve peynirden hazırlanan koyu çorba

bùmbār < bumbar, yemek çeşidi

bùngur, bùlgur < 1. bulgur, 2. yemek çeşidi, bulgurdan pişirilmiş pilav

buredžici < yemek çeşidi

bùrek < börek

búza < boza

čalabrćak < küçük bir öğün, az miktarda besin

čäm-sàkaz < çam sakızı

čèrez < 1. çerez, 2. bk. evlilik

čèrviš < çerviş, etlerin erimiş yağı, suyu

čìmbur < çılbır, yumurtadan yapılmış yemek

čòrba i čórba < çorba

čùrek < çörek

ćáhija < kâhi

ćáija < kâhi

ćèbāp < kebap , yemek çeşidi

čéjrek < 1. bk. bilimler, 2. koyun etinin dörtte biri, 3. bk. değerler..

ćèten-hälva, ćèten-hâlva < keten helva

ćétenija < keten helva

ćèvāb, ćèvāp < kebap , yemek çeşidi

ćevàpčići, ćevàpčić < ızgarada pişen küçük et parçası

ćìtir, kìtir < ateşte kavrulmuş mısır tanesi

ćùfte, ćuftèta < köfte

ćùfter < üzümden yapılmış bir tatlı türü

dìlum < dilim

dȍldurma < dondurma

dòlma < dolma

dolmàdžik < dolmacık, yemek çeşidi

dòmuzavina < domuz eti

dȍndurma < dondurma

džàndār-baklàva < cendere baklavası

džanèćija < bir çeşit ev helvası

džansevdija < sevdican baklava

džèvrek < halka şeklindeki fırında pişen bir yiyecek

džezvenjáci < bal mumu ile ezilmiş bal

đävrk < gevrek, ekmek parçası

đèvrek < halka şeklindeki fırında pişen bir yiyecek

đulábija < kırmızı sulu elmadan olan tatlı çeşidi

đül-baklàva, đulbaklàva < gül baklava

đülbastija, đulbàstija, ćülbastija, ćulbàstija < külbastı

đulbešèćer, đùlbešećer < gülbeşeker, gül yaprağından yapılan reçel

đulfatma, đulfatme, đul-fatme < tatlı çeşidi

đül-sìrće, đulsirćet < gül sirkesi

đùnlāč < güllaç, bir çeşit tatlı yiyecek

đunlàrčići < ?

đùveč, đùveče < yemek çeşidi, güveç

đuzlèma, đuzlème < gözleme

èkmek < ekmek

èkmek-kadáif (èkme-kadáif) < ekmek kadayıfı

èkšija < karışık meyvelerden oluşan bir tür komposto

èrzāk < erzak, yiyecek

gȉda < gıda, porsiyon, öğün

grȍšnjāk < bir kuruşluk pide

grušalàma < yeni doğuran ineğin sütü

gurábija < kurabiye

gužvàlija < yuvarlak börek

hàjvār, àjvār, kàvijār < 1.balık yumurtası, 2.salata çeşidi

hälva i hâlva (älva, âlva, hàlvuša, àlvuša) < helva

hàmur i hàmūr < hamur, maya

härač, härč (ärač, ärč) < 1.yemek yaparken hazırlanan malzemeler, 2.bk.ticaret..3.bk.araç gereç, 4.bk.araç gereç, 5.bk.dilbilgisi

hardalíja (ardalíja) < bir çeşit şıra içeceği; erik, armut, incir yada elmadan yapılır, hardala eklenir

hašúre < aşure

héljma < helme

hòšaf, hòšap < hoşaf

hošàfluk < hoşaflık

hürda < ?

hurmàdžik, hurmàšina < şekerleme çeşidi

ìčkija < 1. içki, 2. bk. soyut terimler

ićindìjāš, ikindìjāš < ikindi kahvaltısı

iftárluk < iftarlık, iftar için hazırlanan yemek

ìmām-bajìldi < imam bayıldı

ìnkaša < nişasta

ìrmek-hàlva < irmik helvası

jäg < yağ

jágla < bir çeşit yemek

jàglija < bir çeşit yiyecek

jàgluk-pita < yağlı pide çeşidi

jàhnija < yahni, bir çeşit yemek

jalàndži-dòlma < yalancı dolma, etsiz yapılan yaprak sarması

jánija < yahni, bir çeşit yemek

jàprak < 1. bk. ağaçlar, 2. bk. ağaçlar, 3. bir çeşit yemek, asma yaprağı dolması

jèdžek < yiyecek

jèkmek < ekmek

jèmek < 1. hazırlanan yemek, 2. ziyafet

jèrišnī < erişteden olan pilav

jèrište, jèrišće i jèríšte, jèríšće < erişte

ješìluk, ješìrluk < pirinç, yumurta ve yeşillikten hazırlanmış

jògurt < yoğurt

jùfka < yufka

jùhka < yufka

jùpka < yufka

juvàlaci < et, pirinç ve beyaz soğandan olan bir çeşit yiyecek

kačàmak < mısır unundan hazırlanan yemek çeşidi

kačkàvālj, kaškàvālj, keškèvālj < kaşkaval

kadáif < kadayıf

kadáifnjāk < yuvarlak tepside pişen kadayıf

kàdun-bùtićі < kadın budu

kadùn-đùbegi < tatlı bir yemek çeşidi

kafa < kahve

kàhva < kahve

kava < kahve

kahvàltija < kahvaltı

kàjgana < kaygana

kàjmak < 1. kaymak, 2. pişmiş kahvenin yüzeyindeki köpük,3. en iyi olan şey

kàjmak-baklava < kaymak baklava

kajmàkli < kaymaktan olan

kajmàklija < 1. kaymakla hazırlanan börek veya başka bir yemek , 2. köpüklü kahve

kàkardak < kıkırdak

kàkrdāk < kıkırdak

kàlja < kalya

kapama < kapama

kaplama, paklama < 1 .bk. inşaat 2. bir çeşit beyaz ekmek.3. bk. giyimler

karašlàme < kara aşlama

kavùrma, kaùrma < kavurma

kèške, ćèške i kèškek, ćèškek < keşkek

kíma < kıyma

kínma < kıyma

koròman < asker ekmeği, bisküvi

kös-hälva, kösälva < beyaz helva

krzàtma < bezeilyeli, koyun ve kuzu etinden olan kebap

kuláci, kulâkā < yemek çeşidi

kùlak-čòrba < çorba çeşidi

leblèbija < leblebi

limūntoz < limon tozu

lòkma < lokma

lòkum < 1. kurabiyeye benzer bir çeşit tatlı, 2. lokum, 3. küp şeker

lùtma < şeker, yağ ve yumurtadan olan pasta

mádžun < 1. şekerli meyve suyu, yoğun şifalı şurup, 2. şeker parçalı tatlıcıların sattığı çocuk şekerlemesi, macun, 3. bk. araç gereç

mâfiš, mâfiš < mafiş, ince yufka , yumurta ile yapılan bir tatlı çeşidi

màja < maya

mändra < 1. bk. yerleşim kültürü, 2. mısır unundan yapılan çoban yemeği

màstika < mastika, rakı çeşidi

mećrùšina < siyah kahve

mèza < meze

mèze < meze

mezètluk < mezelik

muhalèbija < muhallebi

musàka < musakka

musèles, musèlez < müselles, şıra

nabàka < nafaka, besin, 2. Allah'ın insanlara yemek içmek için verdiği

nafàka < 1. nafaka, besin, 2. Allah'ın insanlara yemek içmek için verdiği

nâne-šèćer < nane şekeri

navàka < nafaka, besin, 2. Allah'ın insanlara yemek içmek için verdiği

nímet < 1. bk. dinler.., 2. ekmek, nimet

nišèste, nišèsta, nešèsta < nişasta

nóbe-šèćer, nóbet-šèćer < nöbet şekeri, sarı şeker

nòhut (nàut) < nohut

nòut < nohut

òmač < oğmaç çorbası
pȁča, pȁče < paça, sığı veya keçi ayağından hazırlanan yemek
pȁčnjača < et ve yağdan yapılan börek çeşidi
palúze, i palúza < paluze, bir çeşit komposto
pàpaz-ćèvāb < papaz kebabı
papazjàhnija, papazjànija < papaz yahnisi
paprìkali < biberli
pȁstrma < pastırma
pèkmez < pekmez
peksìmet, peksìmit < 1. peksimet, 2. küçük ev ekmeği
pèlte < pelte
penđèvīš < 1. ?, 2. kalın bağırsaktan yapılan bir yemek çeşidi
pìhtije < paça, sığır yada küçük kuzu bacağında pişirilen bir yemek
pìktije < paça, sığır yada küçük kuzu bacağında pişirilen bir yemek
pìlāv < 1. pirinç, erişte veya bulgur pilavı, 2. bk. toplum ilişkileri
pìrinač, pirinč (pìrmič) < pirinç
pìrjān < ciğer ve pirinç ile birlikte patates ve etten yapılan bir yemek çeşidi
pȉta < börek
pùh-bùrek < börek çeşidi
ráhat-lòkum (rátluk) < rahat lokum
rahvánija, raványija < revani
ràkija < rakı
rècelj, rèdželj, rèdžel < reçel
rešèdija, i rešedíja < yağ, nişasta, şeker veya baldan yapılan bir helva çeşidi
rȉzk, rȉsk < rızk
sàkaz, sàkrz < sakız rakısı
salàmura < salamura
sálep < salep
sàrma < yaprak sarması
sevdìdžān-bàlava, džansevdija < sevdican baklava
sìkter-kàhva, siktèruša < son, bitiş kahvesi
sìmit < simit

sìrće < sirke

sògandolma (sàgandolma) < soğan dolması

sogànlija (sagànlija) < bir yemek çeşidi

sòmūn, sàmūn < somun

sù-bùrek < su böreği

sùdužuk, sùdžuk < sucuk

sùlti-pita < süt böreği

sùtlija, sùtlijāš < sütlaç

sùt-pita (sùltipita) < süt böreği

šäp < şap

šarlàgan < susam yağı

šavlàgan < susam yağı

šèćer, šèker < şeker

šečerlàma, šekerlàma, šečerlèma, šekerlèma < şekerleme

šećerpára, šekerpára < şekerpare

šehrija < şehriye

šèrbe i šèrbet < 1. tatlı içecek, şerbet, 2. tatlı meyve suyu, 3. kahve için hazırlanan şerbet, 4. ıslatılmış tatlı börek

šìra < şıra, mayalanmamış üzüm suyu

šìrden < 1. peynir mayası, 2. yemek çeşidi

šìšćevāb, šìšćevap < şiş kebap

škèmbe, škèmba < 1. bk. insan vücudu, 2. işkembeden olan yemek

škèmbe-čórba < işkembe çorbası

škembíći < işkembeden hazırlanan yemek

šùrup < meyve suyu, şurup

tàhan-hàlva < tahin helvası

táin,tájin < tayın

tarhàna, taràna < tarhana

täs-ćèvāb < tas kebabı

tàtli < 1. tatlı, 2. tatlı yiyecek

tàtlija < tatlı börek

täva < 1.bk. mobilya, 2. bk. mobilya, 3. tavada pişen yemek

tèlva, tèlfa, tèljva i têlva, têlfa, têljva < telve
tìrit < pide için yufkanın ortasına konulan iç
tùfāhije < elmadan yapılan bir tatlı çeşidi
tulumba < 1. bk. ev, 2. tulumba tatlısı
tùrlija < yeşilliklerden yapılan kebap çeşidi
tùršija < turşu
ulùtma < şeker, yağ ve yumurtadan olan pasta
unùtma < şeker, yağ ve yumurtadan olan pasta
vìšnjab < vişnap
zahíra (zaíra) < zahire
zaíra < zahire
zèjtin (zèitin) < zeytin yağı
zèrde < zerde

3.3.5.2. Giyimler, Süs, Takı

àba < aba
abánija < 1. ?, 2. kadın başörtüsü
abdesna marama< eşarp
abenjača, abenjak < kırmızı bez yada çuhadan yapılan derin şapka
àgda < ağda
ahmedíja < sarık veya fes çevresine sarılan kumaş
ajakabija, ajak-kabija< ayakkabı
alàdža < 1. alacalı basma çeşidi, 2. alaca elbise, 3. basma dilim
àl-bìnjiš, àl-biniš < kırmızı hırka
àl-burùndžuk (vàl-burùndžuk) < kırmızı bürümcük
àl-čoha < kırmızı çuha
àl-ćereće < kırmızı manto, kırmızı pelerin
àl-ćergelet < kırmızı pelerin , kırmızı manto
àl-duvak < kırmızı duvak, kırmızı örtü
àl-fès < kırmızı fes
alma-ćurak < kürk, tilki kürkü
àm-pàmuk < ham pamuk

antèrija (hantèrija) < entari

anterìluk < entarilik

aràkčīn, ràkčīn < arakçın

àstār < astar

àstār < ölülerin sarmalandığı beyaz pamuk kumaş

àtlaz, àtlas < atlas, ipek dokuma kumaş çeşidi

bádem-pîrlīt < badem şeklinde dokuma kumaş

bäg < köstekli saatlerin zinciri

bàgana < ölü ya da yeni doğmuş kuzu derisi, bu deriden yapılan kürk

bàkam < bakam bitkisinden yapılan, makyaj malzemesi olan madde

bàluk < 1. bk. balıklar, 2. bk. balıklar, 3. yünlü kumaş çeşidi

bàsma < 1. karışık pamuk kumaş kadın elbisesi, 2. bk. dilbilgisi

bäzi < köstekli saatlerin zinciri

bèhār-čiftijáne < bir tür kadın şalvarı

belènzuka, belènzuke, belènzuci < 1. bilezik 2. zincir baklası , halka, kelepçe

bèluk (bèlnuk, bèlnuk) < 1. yelek 2. abadan yapılmış giysi

bènluk < 1. yelek 2. abadan yapılmış giysi

bìrkatica < sicim ile bağlı

bisèrli < incili

bisèrlija < incili nesne

bòhča, bohčàluk < bohça

bojàma < 1. boyalı başörtüsü, 2. renkli çamaşır

bòndžuci < boncuklar

bùćma < 1. bükülmüş kalın pamuk, 2. elbiselerde kuşağın altında bulunan bağ

bujùnbag, bujùnbak, bojùnbag, bajùnbag < boyunbağı, kravat

bùkma < 1. bükülmüş kalın pamuk, 2. ebiselerde kuşağın altında bulunan bağ

bùrma < alyans

bùrnus < Arapların uzun, geniş kapüşonlu cübbesi

burùndžuk < bürümcük, ince ipek kumaş

burùndžukli < bürümcüten yapılmış

čàkširāš i čakširāš < şalvar giyen adam

čàkšire < çakşır, doğuda erkeklerin giydiği uzun ağlı şalvar

čakšìrlija < şalvar giyen adam

čälma, čâlma < fes yada benzeri kep , sarığın etrafına sarılan bez

čamàšīr < çamaşır

čänta, čânta, čântra < çanta, deri çanta

čàntalija i čântalija < ortasında geniş cepleri olan uzun elbise

čàprazi, čàprage < erkek kıyafetlerinde kullanılan gaytan büyük süs

čàrapa < çorap

čàršaf < 1. çarşaf, 2. Müslüman kadınların caddeye çıkarken giydiği örtü

čàršav < 1. çarşaf, 2. Müsülüman kadınların caddeye çıkarken giydiği örtü

čàrug < çarık

čàruk < çarık

čàtija < 1. genç gelinlerin kapattığı ince ipek kumaş,duvak 2. bir çeşit kadın örtüsü

čèlēnka < sorguç

čèmber < 1. beyaz, iyi bez, şifon 2. şifondan olan büyük, beyaz yağlık, başörtüsü 3. çember, çerçeve, halka

čèpken, čèpkeni < cepken

čèvken < cepken

čèvkeni < cepken

čevkijáni < ?

čèvra, čèvra < çevre, altın rengi ve çevresi sırma işlemeli beyaz iyi bezden olan mendil

čevrma, čèvra < çevre, altın rengi ve çevresi sırma işlemeli beyaz iyi bezden olan mendil

čìbuk-bèz < çubuklu bez

čibùklija < çubuklu bez

čiftázeta, čeftázeta, čevtázeta, čuftázeta < 1. kadınların kıyafetlerinde beline taktığı aksesuar, 2. kaytanlarda bulunan çifter işleme

čìfte < 1. bk. bilimler, 2. tabanı kalın bir çeşit ayakkabı

čuvtáze, čuvtáze < mestlerdeki deri parça

čiftijáne, čintijáne < çintiyan, bir çeşit şalvar

čiktijáni < çintiyan, bir çeşit şalvar

čìmbstre < cımbız

čìrpija < birşeyde renkli iple çizgi oluşturma

čìt < basma

čìtma < dantel, oya

čivtijáne < çintiyan, bir çeşit şalvar

čìzma < çizme

čòha < çuha

čohàli < çuhadan olan , yapılan

čòhan < çuhadan yapılan

čòja < çuha

čòrapa < çorap

ćàtija <1. duvak, genç gelinlerin kapattığı ince ipek kumaş,duvak, 2. bir tür kadın örtüsü

ćàtkija < 1. duvak, genç gelinlerin kapattığı ince ipek kumaş,duvak, 2. bir tür kadın örtüsü

čefíni, kefíni < kefen

ćeftázeta, ćevtázeta < 1. kadınların kıyafetlerinde bellerine taktığı aksesuar 2. örgü şeklinde ip

ćèlepõš i ćelèpõš < hafif, sığ, pamuktan yapılmış örme başlık

ćemer < 1. kıyafetlerin altında bağlanan bez yada deriden olan, altın yada paralarını koydukları kemer, 2. kadınların süs amaçlı kullandığı kemer, 3. bk. inşaat

ćèmer-kùšak < kemer kuşak

ćerèće, ćerèče, ćerèća < 1. kaban çeşidi, 2. bir çeşit pamuklu ev bezi, kereke

ćerèće < kerekeden yapılmış

ćerećèlija < kerekeden yapılmış gömlek

ćèrkezi, čèrkezi < kolları geniş eski bir gömlek çeşidi

ćèsim < 1. bk. düşünce.., 2. kollari delik motifli gömlek

ćèsme < 1. kesme, 2. kovuk, 3. gömleklerin kollarına yapılan delik

ćèsmeta < kıyafetlerin sırt ve koltuk altına işlenen gaytan

ćèten < keten

ćevrma < çevre, altın rengi ve çevresi sırma işlemeli beyaz iyi bezden olan mendil

ćiftázeta < 1. kadınların kıyafetlerinde bellerine taktığı aksesuar 2. örgü şeklinde ip

ćìspet, ćìsvet, kìsvet < giysi

ćitábija < renkli, çizgili kumaş çeşidi

ćòrota, ćèrota < 1. keçe, 2. bk. değerler..

ćuftázeta < 1. kadınların kıyafetlerinde bellerine taktığı aksesuar, 2. örgü şeklinde ip

ćùlah < külah, yünden yapılmış başlık

ćùrak < erkek montu, kürk

ćùrče < küçük, kısa kürk

ćùrdīca < bir çeşit üst, uzun ve kısa kürk elbise

ćùrdija < bir çeşit üst, uzun ve kısa kürk elbise

ćùrdijica < bir çeşit üst, uzun ve kısa kürk elbise

ćùma < püskül

díba < bir çeşit ipek kumaş çeşidi

dìgiš < 1. dikiş, 2. şalvarlardaki dikiş, şerit

dìkiš < 1. dikiş, 2. şalvarlardaki dikiş, şerit

digìšlija < dikişli

dikìšlija < dikişli

dimijàluk < şalvar biçilen yeterli miktardaki kumaş

dìmije < şalvar

dimìluk, dimjaluk < şalvar biçilen yeterli miktardaki kumaş

díska < altın, inci kolyeden oluşan dizi

dìvān-kabànica < kalın abadan, uzun, kırmızı kaban

dìzija < altın, inci kolyeden oluşan dizi

dízga < jartiyer

dìzluci, dìzluke < dizlik, tozluk

dòlama < mor , yeşil veya kırmızı çuhadan olan kaputa benzeyen, yaşlı erkek ve kadın giysisi çeşidi

dòmbak < don bağı, uçkur

dònluk < çamaşır veya şalvar için kullanılan kumaş

dràmaluci < çorap

dràme < çorap

dugmàli < düğmeli

dùgme, dùgmeta < 1. düğme (kıyafet), 2. zil vb için kullanılan aparat

dùvak, dùvāk < duvak

dùzen < 1. kadınların süslenmelerinde kullanılan kozmetik süs, 2. bk. güzel sanatlar

džamàdan < camadan, bir tür erkek yeleği

džànfez < canfes, bir çeşit ipekli kumaş

džanfèzli < canfezli

džemàdan < camadan, bir tür erkek yeleği

džẽp < cep

džidžali, džidžajli < süslü

džìlbēnta < büyük cüzdan veya çanta

džìlde < ayakkabı yapımında kullanılan alet

džindžali < süslü

džindžan < süslü

džìndžuve < inci

džòka < uzun kaputa benzeyen kadın veya erkek giysi çeşidi

džùba, džùbe < 1. cübbe, Müslüman imamların giydiği siyah cübbe , 2. Kadınların giydiği kolsuz bol kıyafet

džùzdān < cüzdan

đečèrma, đečrma < gelenesel kıyafet ile giyilen yelek

đeìsija < giysi

đejìsija, đejsija < giysi

đèrdān, gèrdān, gerdār < 1. kolye, 2. bk. kümes..

đòn, đòna < gön

đòn-òbraz < topuk parçası

đòtluk < 1. pantalon veya çakşırın arka tarafı, 2. çakşırdaki arka tarafında gaytandan olan

đezija < ipek kumaş türü

đòzluci < gözlük

đùlbek < 1. evin tavanında elma şeklindeki süs, 2. atlara takılan elma şeklindeki süs

đulvèzija, đulvèzlija < güvezli, kadın elbisesi için bir çeşit kırmızı kumaş

đuvèzlija < güvezli, kadın elbisesi için bir çeşit kırmızı kumaş

đùzdān < cüzdan

èmenija < yemeni, ince kumaştan başörtü

ètek < etek

ešlèma < işleme, kıyafetlerin üzerine yapılan sırma, altın yada ipek nakış

ežder < 1. süslü kemer, 2. kadın kıyafetlerinde süs, gümüş düğme

eždèrlija < kadın kıyafetlerinde metal süs, gümüş düğme

fèredža (vèredža) < ferace

fèrmen i fêrmen < eski, geleneksel bir giysi, çuhadan yapılmış yelek

fès, fèsić < fes

fèslija < fes takan kişi

fîlare, fîlari, fîrale < filar, bir tür eski, hafif ayakkabı

fîno-fès < güzel fes

fîstān < fistan

fistànlija < fistanlı, geleneksel kostüm olan fistanı giyen kişi

fistànluk < fistanlık,fistan için yeterli miktarda kumaş

fùstān < fistan

fùta i fúta (ùuta, vúta) < önlük

gàjtan < kaytan

gèdželuk, đèdželuk < gecelik

grìmīz < mor- kırmızı kumaş

gùngul-gäće < bir çeşit kadın giysisi, şalvar çeşidi

hajdarîja < haydariye, bir çeşit derviş kıyafeti

hakíkovac < eski taşlı gerdanlık

hàlhala (àl'ala), hàlhale, hàlhal < halhal

hăm-pàmuk < ham pamuk

háneta 1. bakır tepsi veya kıyafetlerin kena işlemesi, 2. eşyaların üzerindeki geometrik şekiller

hára < hare, çizgili desenli kumaş

hàrīr (àrīr, èrīr) < harir, ipek kumaş

hàvli, havlìli < 1. havlu, 2. özel kumaştan yapılan başörtü

hàvlija < 1. tüylü havlu, 2. büyük beyaz havlu

hȁzna < 1. bk. ticaret.., 2. kuşak çeşidi

hèštek < 1.elbiselerde üçgen şeklinde bez parçası, 2.bk.mobilya..

hilat < giysi

hòlta < inci kolye

horòsān < paşaların şalı

hrka < hırka

ìbrete (ìmbrete) < 1. dekoratif iğne, 2. kadın kıyafetlerinde kopça

ibrìšim < 1. bir çeşit ipek iplik, 2. en ince ve en iyi pamuk, 3. ibrişimden yapılan kemer, 4. ibrişimden yapılmış kumaş

ibrišìmli < ibrişimden olan

ìćikatica < 1. bk. değerler, 2. kadınların giydiği kadifeden yapılan nakışlı giysi

ìčluk < içlik, kışın yeleğin altına giyilen

ìhrām < ihram

ìlika, ìlike (jèljike) < ilik

ilìkli < iliikli

ilìkluk < iliklik, kıyafetlerdeki çukur, boşluk

ìndžu-korijen (ìnđīr-korijen) < özel bir inci (gerdanlık için)

imáma < sarık, kavuk

ipèklija < ipekli elbise

išlèma < işleme, kıyafetlerin üzerine yapılan sırma, altın yada ipek nakış

ìšluk < içlik, kışın yeleğin altına giyilen

ìtmāč (ìkmāč) < yırtmaç

jȁg < Mekke'den getirilen kokulu yağ

jàglak, jàglek < yağlık, iyi bir bezden yapılan başörtüsü

jàgluk < yağlık, iyi bir bezden yapılan başörtüsü

jäka < yaka

jàlduz < yaldız

jamùrluk < yağmurluk

japùndže < yağmurlu hava kabanı, uzun abadan yapılmış cübbe yada yağmur yada karda örtülmek için battaniye

jàšmak < yaşmak

jedèklija < kumaş çeşidi

jèlek < 1. yelek, 2. ilikli olan biri diğerine yakın üç düğmeli kadın yeleği

jùmak < 1. altın veya gümüş yumak, 2. geleneksel kıyafetlerin üzerindeki süs, 3. bk. mobilya..

jèmenija < yemeni, ince kumaştan başörtü

jèmenije, jèmenlije (jèmelije) < 1. Yemen'den gelen renkli ayakkabı, 2. pabuç, 3. kırmızı ayakkabı

jùsuk < yüzük

jùzuk < yüzük

käiš, käjiš < 1. kayış, 2. ?

kajása, kàjās < deri sicim

kabare < 1. kadifeden olan bir çeşit kadın kemeri, 2. toka çeşidi

kadífa < kadife

kadìflija < kadifeden olan başlık veya kıyafet

kàfaz < 1. kareli kumaş, 2. kırmızı kareli bohça, peçe

kafàzli < kareli

kafàzlija < kareli kumaş

kafèzli < kareli

kàfez-bèz, kàfaz-bèz < kafes bezi

kafèzlija, kafàzlija < kareli kumaştan oluşan kıyafet bölümü

katan < kaftan

kàjsar, kàjser < siyah sahtiyan

kàjsarije (kàšarije) < deriden olan ayakkabı

kàjsar-jèmenija, kàjser-jèmenija, kàjsar-jèmelija < kayser yemeni

kajsàrli, kajsèrli < deriden olan

kalàfat < 1. ?, 2. kalafat, Yeniçeri askerlerinin giydiği siyah külah

kalàvare < kalavra

kàlāvre < kalavra

kàlčine < kalçın

kàlkan < 1. eski kadın başlığı çeşidi, 2. savaş başlığı, 3. bk. ev, 4. bk. ev, 5. bk. araç gereç

kalóše, galóše < lastik ayakkabı

kalpak < 1. kalpak, 2. miğfer

kanáfa, kànāf < halattan olan sicim

kanápa, kànāp < halattan olan cisim

kàndža, kândža <1. kanca, 2. bk. böcekler ve diğerleri

kaplama, paklama < 1. bk. inşaat, 2. bk. besinler.3. astar

kasmak < 1. ? 2. uzun kadın elbiselerine özel bez

kät < 1. bk. sıra, 2.kat, 3. bir elbisenin techizatı, 4. insan vücudu

kàūk i käūk < kavuk

kàvra < düğme, kopça

kàzmīr < kumaş çeşidi

kèče, kèčeta < 1. keçe, yünden yapılmş beyaz başlık, 2. bk. araç gereç

kefíja, ćefíja < kefiye

kèhara < deriden yapılmış yuvarlak kese

kèten < keten

kijáfet < kıyafet

kìnalije, krnalije < parmakları kınalanmış gibi kırmızı olan kadın çorabı

klobàdan < ipek veya paumuk ipliğe, ince tel geçirilerek yapılan altın şerit

knénje, krnénje, krnānje < eli, ayağı, saçı kınalama

kòlalije < 1. yuvarlak toka, 2. yuvarlak taneli küpe

kòlan < 1. kadın kemeri, 2. erkek kemeri, 3. bk. araç gereç

kòlčak < 1. uzun yün eldiven, 2. metal bilezik, 3. demir bilezik gibi kolun kapatan zırhın bir parçası, 4. yünden yapılan dizlere konan yama

kòndža < çizmenin bilekten dize kadar olan bölümü

kòntuš < Tatar beylerinini giydiği bir çeşit kaput

köpča, kövča < kopça

kopčàli, kovčàli < kopçalı

kopčàluk, kovčàluk < tozluk veya çakşırın paçalarındaki kopçalık bölüm

kr'čakšire, kr-čakšire, krkčakšire < gri çakşır

krkma < saçı alnın üzerinde kesme

krkmeta, krkmētā < ?

krma < abacılık mesleğinde gaytandan saç örügüsü yapma

krmēz < 1. bk. araç gereç, 2. bk. renkler, 3. köylülerin başlarına sardıkları kırmızı yün şal

kùbruz < gözenekli dokuma çeşidi

kùbura < 1. bk. ordu.., 2. eyere takılan, deri, küçük tüfek çantası 3. bk.ev, 4. bk. araç gereç, 5. bk. soyut terimler

kùburija < altın gaytanla süslenmiş, siyah yünden olan tören kıyafeti

kubùrluk, kùbur < eyere takılan, deri, küçük tüfek çantası

kùlāk< küpe kancası

kùlčak < yünden yapılan dizlere konan yama parçası

kùmaš < eski ipek kumaş

kumàšli < ipekli

kùndura < ayakkabı

kùrdelj, gùrdelj i kùrdēla < şerit

kùšak < 1. kuşak, 2. dayanak

kùtnija < 1. kumaş çeşidi, 2. elbise çeşidi

láhūr (láūr) < Doğudan ithal edilen bir kumaş türü, lahuraki

lalèlije < bir çeşit pabuç

lastìkli < lastik ayakkabı

läta < cübbe

libáda < 1. libade, 2. kadifeden yapılan bir çeşit kuşaklı kadın montu

mâšalāh, mâšallāh < 1. bk. yansıma sözler.., 2. nazara karşı muska, maşallah

mâvez, mâfez, mâhfez < mavi pamuk

màvilo < 1. mavi renk boya, 2. mavi yün çorap

medžidíja-fès (medžedíja-fès) medžidija < Sultan Abdülmecid adıyla adlandırılan iyi kaliteli fes

mèlez < kumaş

mèlez-bèz < bez, genellikle iç çamaşırı için

melèzli < bez

melèzlija < iç çamaşırı yada elbise için bez

mèndīlj, mèndīl < mendil

mènđuša, mìnđuša, (mènđuše) < küpe

merdžánli < mercan ile süslenmiş

mèstva, mèstve < mest, bir çeşit geniş , deri ayakkabı

mìnđuše < küpe

mìntān < mintan

mùhlija (mùlija) < 1. çakşır veya şalvardaki oyuntu, 2. döşeklerdeki yumuşak düğme

mùhur-Sulèjmān-pejgàmberov < mührü Süleyman

mukàdem < özellikle renkli kumaştan olan sarıklara sarılan erkek kuşağı

mùšebak, mùšepci i mušèbek, mušèbci < 1. bk. ev, 2. bir tür nakış

mušèma < muşamba

mušemàli < muşambadan, muşambalı

nagìšli < nakışlı, renkli

nàlule < nalın, takunya

nàlune, nànule < nalın, takunya

nàmāzbez < namaz bezi

nànule < nalın, takunya

nargìšli < nakışlı, renkli

pàčaluk < 1. çakşır, elbise ve şalvarların alt bölümü, 2. bir çeşit elbiselerin tozluğu , çakşırların paçasının üzerine yerleştirilir, 3. paçalı şalvar

pàčāvra < paçavra

päfte, pävte, päpte, päfta, pävta, päpta < 1. gümüş veya metal işlemeli kopça, 2. geleneksel kıyafetlerdeki toka, 3. yüzük, halka

pamùklija < 1. pamuklu, üst giysi, 2. mobilya..

pàpuča, pàpuče < 1 .pabuç, 2. bk. taşıtlar

pàšmaga (pàčmaga), pàšmaka, pàšmag, bàšmag < başmag, ayakkabı çeşidi

pàšmagić < ayakkabı

pèča < 1. peçe, siyah bez yüz örtüsü, 2. bk. kümes ve ahır..

perišan < 1. bk. değerler.., 2. kadınların başlarına taktıkları gümüş süs

pèš, pèšovi < peş

pèškīr, pèščīr < 1. peşkir, havlu, mendil, 2. pamuktan, ketenden, yapılmış bez, kumaş

pèšlija, peşleri olan elbise

peštèmālj < peştamal

pìrlīt, pirìtānje < pullu

pirlìtuša < pullu elbise

pòpulān < pulla süslenmiş

pòstule < cilalı sığ ayakkabı

póša < 1. yeniçerilerde eski asker kepi, türban ve sarığa benzer, 2. fesin etrafına sarılarak sarık yapılan şal

pòture < köylü kıyafeti

potùrlije, pòture < köylü şalvarı

pòturica < köylü şalvarı

prsaluk < yelek

prte, prnje < pırtı

pùla, pùle (pùlka, pùljka) < 1. düğme, 2. bk. araç gereç, 3. başörtü, elbise, yatak örtülerini süslemede kullanılan küçük sarı halka, 4. bk. toplum ilişkileri, 5. bk. balıklar, 5. bk. araç gereç

pulàli < pullu

pùlčāz < geleneksel kıyafet yada zırhların üzerinde kullanılan düğme

pùli, pulájli < pullu

pùrli < pullu

pùskul, pùsćul < püskül

pùsćul < püskül

pùštija < çizmenin üst bölümü

ràstok < rastık

räša < eyerin altına konulan aba veya geniş çamaşırlar, elbiseler için aba

rešmàli < zincirli, gemli, süslü

rèšmalija, rèšmanlija < 1. süslü dizgin, 2. etrafı püsküllle süslü

rèšmān < reşmen ile süslü

rèšmeta, rèšme < 1. kırmızı mercandan bilezik, 2. mercan dizilen süs

rìda < mendil, havlu

rizedēnpare < tamamen yırtık, paçavra

sàčak < bayrkaların, elbiselerin etrafına yapılan süs, saçak, püskül

sȁč-boja < saç boyası

sàčma < 1. bk. ordu.., 2. elbise ve havlulardaki süs

sačmàli < saçmalı

sačmàlija < saçmalı elbise veya havlu

sàčmen < saçma ile süslenmiş

sedef < sedefli düğme

sàdžbak, sàdžbag, sàčbak, sàčbag < saç örgüsünde kullanılan şerit

sàhtijan (sàftijan, saktijān, sàfijān, tàftijan) < 1. sahtiyan, 2. sahtiyandan yapılmış ayakkabı veya başka bir şey

sàja < kalın çuha çeşidi

sajàli < çuhadan yapılmış

sȁka < sako

sakàluk < kolye

sàlkija < bir tarafı ilmekli olan bez

salkìjav < buruşuk (kumaş için)

sȁlta, sàltica < salta

sàltija < bir tarafı ilmekli olan bez

sàltijav < buruşuk (kumaş için)

sètre-pantolone, sètre-odijelo < pantalon

sijàluk < siyah kuzu kürkü

sirìdžik, saràdžik < yüze sürülen, kozmetik aracı

skrèlēt, skrlēt < 1. ipekli, sim işlemeli kırmızı kumaş, brokar 2. brokar kumaştan biçilen kıyafet, 3. bk. renkler., 4. bk. hastalıklar..

sòrguč < sorguç, kuş tüyünden süs

srmàdal < 1. ipek kumaş yada kadife üzerine gümüş veya altın dal , motif, 2. sırmadan yapılan entari veya yorgan

srma-džùzdān < sırmalı cüzdan

srmàli, srmájli < 1. sırmalı süs, 2. ?

srmàlija, srmálija < 1.bk.ordu.., 2.sırma nakışlı nesne

sùrma < sürme, toz halinde boya

šàjāk < aba, çuha

šajàkli < şayaktan yapılmış

šàjčev, šàjčen < şayaktan yapılmış

šäl < şal

šàlākija < kadın elbisesi yapmakta kullanılan yün kumaş

šàlvare, šàrvale < 1. yaşlı insanların, özellikle hacıların, Müslüman imamların giydiği geniş pantolon, 2. kadın şalvarı

šàmaladža < Şam kumaşı, erkek entarisi yapılan çizgili kumaş

šámija < ince kumaştan olan başörtü

šàrvale < 1. yaşlı insanların, özellikle hacıların, Müslüman imamların giydiği geniş pantolon, 2. kadın şalvarı

šèjtanbez < köylülerin don bezleri biçiminde basit bez

šèrit < şerit

šešìrlija < şapka takan kimse

šíka < varak

šìmšeta, šìmšeta < güneş şeklinde altın kaytandan işlenmiş kıyafetlerdeki süs

šìrit < şerit

šíveta < kadın saç örgüsü süsü

šùval < iri dikiş

tâdž < 1. taç, 2. bir çeşit derviş başlığı, 3. bk. toplum ilişkileri

täft < ipekli parlak kumaş

tagàrčik, tàrčūk < deriden yapılmış çoban çantası

tàhrīr < kıyafetlere, çantalara dikilen şerit süs

tähta-pàpuče < deri ayakkabı

tajlàsan < sarıktan aşağı sarkan kısım

talàgan < köylü erkek mantosu

tàrpōš < altın para ve incilerle süslü büyük kadın mantosu

tàvlija < ipekli kumaş çeşidi, ihtişamlı ipek

tèđel, tèđelj, tègelj < ince dikiş

tèlija < altın veya gümüş tellerle işlenmiş nesne

tèlli, tèrli < altın veya gümüş nakışlı

tèlli díba, tèrli díba < altın veya gümüş telli, parlak, ipek kumaş

tèlli-pùlli, tèrli-pùrli < altın veya gümüş telli, pullu süslenmiş olan

tèpeluk (tèpaluk) < 1. altın veya inci nakışlı kadın başlığı, 2. başlığın üst bölümü, 3. bk. ordu, 4. bk. araç gereç

tèrluke, terluci (teluke) < 1. sahtiyandan yapılmış altın veya gümüş işlemeli kadın terliği, 2. erkeklerin çorap üzerine giydiği ayakkabı

tetrèika, titrèika < pırıltılı kadın mücevheri

tìftik, tìvtik < pamuklu kumaş çeşidi

tiganj < ?

tîra < iyi, beyaz pamuklu ip

tirìplik, tilìplik < dokuma için kullanılan iki katlı, beyaz pamuk iplik çeşidi

tòka < kemer tokası

tokàli < tokalı

tòkalija < 1. tokalı, 2. kendi tokası olan, zırhlı süvari

tòmake < çizme gibi kadın ayakkabısı

tòp < 1 .bk. ordu.., 2. kumaş topu, 3. bk. araç gereç

tòpuk, tòpici < ayakkabı topuğu

tòrba i tórba < çanta

tòzluci, tòzluka < tozluk

träboloz, träbolos < Suriye'de üretilen ipek, renkli kuşak

trabòzani < ?

treptèlija < kadın mücevheri gibi

tùlbent (tùnbent, tùmbent) < sarık veya bohça için kullanılan ince bez

tùlbenta < tülbent, kadın başlığı

tùlum < 1. tulum, 2. bk. değerler..

tumànli < bol, geniş

tumànlija (tumàjlije) < bol geniş şalvar

tùmbet-bòšča < bir çeşit bohça

tùnus-fès, tùnos-fès, tùnofès < bir çeşit fes

tûr < çakşır, şalvar veya pantoların arka kısmı

tùra < ip yumağı

tùrbān < türban

ùčkanatlija < üç kat kuşak

ùčkatica < üç kat süs

ùčkur < uçkur

učkùrluk < uçkurluk

ù kàfāz, ù kàfās < kareli, damalı kumaş

vàrak < varak

varàkli < 1. varaklı, 2. bk. renkler

verèvija < verevi

vìstān < fistan

zȁr < 1. bk. mobilya, 2. kadınların dışarı çıkarken sardığı kumaştan , ipekten veya basmadan yapılan örtü

zéćir-prsten (zéćer-prsten, zéćiprsten) < üçgen şeklindeki büyük taşlı altın yüzük

zȁgarija < zağara

zȅh < 1. zıh, gelenekse kıyafetlere takılan kaytan veya şerit, 2. en uçta bulunan cisim yada cismin bölümü

zerdàlija, zerdànlija < uzun başlık

zínet < ziynet

zubùn i zùbūn <zıbın

3.3.5.3. Ev

abdeshana,avdeshana < abdesthane

ajakolija < tuvalet, ayakyolu

ȁl-bâšča, ȁl-bāšča < al bahçe, çiçekli bahçe

ȁmbār, ȁnbār, hȁmbār, hȁnbār < tahıl ve un sandığı

ȁr-kapija (ār-kapija) < art kapı, arka kapı

čȁrdāk < 1. güzel, sıradan iki katlı ev, 2. çardak, 3. kattaki güzel görünümlü büyük oda, 4. Sırbistan'da yan bina

čardàklija < güzel görünülmlü büyük oda

čèkma < 1. eski evlerde pencerenin kanadı, 2. bk. inşaat, 3. bk. mobilya.., 4. bk. araç gereç

ćenífa i kenèf < tuvalet

ćèrčīvo (ćèrčīv, ćèrčeva) < çerçeve

ćìler, kìler, kìljēr < kiler

ćorbàdža i ćörbàdža < kör baca

ćöšak, ćòšak, ćöšk < 1. bk. değerler.., 2. büyük aydınlık oda, sundurma, 3. bk. yerleşim kültürü

divanhàna, divanàna, divhàna < divanhane, eski evlerde kattaki giriş, oda

đìvhana < divanhane, eski evlerde kattaki giriş, oda

džèriz < 1. tuvalet kanalı, 2. bahçeden geçen küçük kanal

đèrdek, gèrdek < 1. gerdek, gençlerin evliliklerinin ilk gecesi kaldıkları oda, 2. bk. evlilik..

đeriz < 1. tuvalet kanalı, 2. bahçeden geçen küçük kanal

đezèntija, đezìntija < koridor, hol

hàjāt (vàjāt, àjāt) < 1. Bosna'nın değişik yerlerin farklı anlamda kullanılır; zemin kattaki koridor, a) Velikoj Kloduši'de tuvalet, b) Bihać'ta çatı saçağı, c) Duvna'da evin yanında bulunan hangar, d) dağlardaki köylerin evlerinde bulunan depo, 2. Sırbistan ve Yugoslavya'nın kuzeybatısında oda, yeni evli çiftlerin odası

hàlvat (àlvat, àvlat) < halvet

hamàmdžik(amàmdžik) < Müslümanların evlerindeki banyo

hàsura (àsura) < hasır

havála < 1. pencereye takılan parmaklık, 2. bk. düşünce..

hàzbašča, hàs-bâšča, hàsbâšča, àzbâšča < 1. hasbahçe, 2. İstanbul'da sarayın bahçesi

iràkī-sàfūn, iràkli-sàfūn, (ràkī-sàfūn, ràkli-sàfūn) < Osmanlı İmparatorluğu zamanından itahal edilen bir çeşit güzel kokan sabun

jùkluk < duvar boyunca uzanan yatakların bulunduğu dolap, yüklük

kafèzlija, kafàzlija < penceresi tahta parmaklılıklı evde yaşayan kişi

kàlkan < 1. bk. giyimler 2. bk. giyimler, 3. kalastan yapılan caddeye doğru kapı yanındaki sığınak 4. komşu bahçesi yada sarayından duvar görünüşünü saklayan evin penceresindeki kalas , 5. bk. araç gereç

kamerija, kamarija < eski evlerde bir çeşit balkon

kònšibak, kònšipci, kònšipka, kònšibākā < komuş bahçe veya duvar kapısı

kùbura < 1. bk. ordu.., 2. bk. giyimler 3. bk. erkekler için ayrılan veya mutfak için ayrılan bölüme geçen uzun koridor, 4. bk. araç gereç, 5. bk. soyut terimler

lèvha (lèhva) < hattat yazısı ve Kur'an'dan çerçevelenmiş okuma, ya da Müslümanların evlerinde bulunan doğu bilginlerinin özdeyişleri

memišhàna, memišàna < memişhane, tuvalet

mùlč < 1. mülk, 2. yasal ifadesi; mülkiyet

mùšebak, mùšepci i mušèbek, mušèbci < 1. muşabak, eski evlerde pencerelerde bulunan ahşap parmaklık, 2. bk. giyimler..

mùtfak < mutfak

mùtvak < mutfak

òdaja < oda

odùnluk < 1. odunluk, yakılacak odunların bulunduğu yer, 2. odun kırılan yer

òdžak < 1. ocak, ev,aile, 2. kapısı daima yolculara açık soylu, bey evi, zengin evi, 3. bk. ordu.., 4. bk. yerleşim kültürü

odžàklija < ocaklı, oda, duvarında örülmüş baca olan alan

òdžaković < kulübe

odžakzáda (ođakzáde) < kulübe

ortàluk < tavan

òturak < 1. oturulacak olan yer yada birşey, oturak, 2. bk. insan vücudu, 3. bk.araç gereç 4. dinlenilecek yer

pânta, pàjānta, (pânte, pàjānte) < mısır yada et kurutmak için evlerin çatılarına eğik olarak konulan çubuk

paràvān < paravan

predahàrluk < misafir odası

sàčak < saçak

sandukhàna < evde sandığın durduğu alan

sàvak < 1. bahçenin bir kenarına suyu akıtmak için yapılan kanal 2. bk. araç gereç

sèćija < eski evlerde bulunan tahtadan yapılmış yüksek oturak

selàmluk i selámluk < 1. selamlık, Müslümanların evlerinde erkeklere , erkek misafirlerin alındığı bölüm, 2. bk. ordu..

srča < sırça, cam

srčàli < sırçalı

srčàluk < evde cam nesnelerin bulunduğu yer

sùldrma, sùldurma, sòldrma, sòldurma < sundurma

šiše < tavan

tahtapôš, tahtòpeš < eski evlerde bulunan duvara asılı raf

tùlumba < 1. su tulumbası veya yangın pompası, 2. bk. besinler

viránija < virane

3.3.5.4. Mobilya, Kap, Kacak

abraš, abreš < kilim veya seccadelerin üzerindeki desen , motif

ajna< ayna

àntika < antika, eski, tarihi-sanatsal değeri olan nesne

atèšluk < ateşlik, mangalın ateşi tutan üst bölümü

bàkar < 1. bk. madenler.., 2. bakır kap

bàkrāč < bakır kazan, bakraç

bakrsuz < kalaylanmamış kap

bàrdāk < 1. su için kullanılan topraktan yapılmış ibrik gibi bardak, 2. şarap veya rakıda kullanılan ahşap , bakır veya toprak bardak

bësofra < sofra bezi

bëspara < mutfak eşyalarını yıkadığımız bez

béša < beşik

bèšika < beşik

bëz < 1. bez, çaput 2. yerli yapım pamuk bez

bìčak < bıçak

bùrgija < burgu, matkap

čànak < çanak

čàtal < çatal

čékalo, čekètalo < 1. kahveyi öğüten alet, 2. Demi

čèkma < 1 .bk. ev, 2. bk. inşaat, 3.çekmece, 4. bk. araç gereç

čekmèdža, čekmèdže < çekmece

čekmèli < ?

čèrežnjāk < tatlı ve meyvelerin ikram edildiği küçük tabak

činèli < çinili

čínija < çini

čìrāk < şamdan

čìvitnjāk < çivit rengi yapılan kap

čȍkānj, čȍkālj, čȍkān, čòkānj, čòkālj, čòkān < rakı içilen camdan yapılmış şişe

čorbàluk < derin kase

čùgelj i čúgelj < uzun sırık

čùgelj, čùgeljen, čùgel < 1. çavuş amblemi, 2. esnaf amblemi

čùtura < çotra

čùvāl < çuval

čuvàlduz < çuvaldız

ćása < kase

ćatal < çatal

ćemène < ?

ćènar < 1. kenar halısı bir çeşit halı, odanın kenar bölümlerinde kullanılır, 2. kenar bezi, bir çeşit bez

ćìbra < kibrit

ćìbret < kibrit

ćìbrit, kìbrit < kibrit

ćìlim, kìlim < kilim

ćìlit, kìlit < kilit

ćòkālj, ćòkān < rakı içilen camdan yapılmış şişe

ćùp < küp

ćùprija < kahve değirmenindeki üst direk

dȅba, dȅbe < içerisinde yiyeceklerin konulduğu, yuvarlak, ahşap veya bakır kap

demìrlija < sini görevi gören büyük bakır tepsi

dȉb < dip, güğümün alt kısmı

dìbek < 1. dibek, taş veya ağaçtan yapılmış havan, 2. dericilerin havanı

dimìrlija < sini görevi gören büyük bakır tepsi

dirèklija < bir çeşit karışık kumaş yada kilim ; çeşitli iplerden çizgili

dívān i dìvān < 1.bk. toplum.., 2. bk. yerleşim kültürü, 3. bk. dilbilgisi, 4. divan , kanepe, 5. bk. dilbilgisi, 6.bk. düşünce..

dòlāf < 1. dolap, 2. değirmen tekerleği

dòlāp < 1. dolap, 2. değirmen tekerleği

duràdžak < 1. bk. yolculuk, 2. bk. dinler.., 3. çocukların oturdukları ahşap sehpa

dùšek < döşek

dušèkluk < 1. üzerinde döşeklerin durduğu mobilya çeşidi, 2. döşeklik kumaş

dušèma < döşeme, yaygı

dušème < beyaz ipek çarşaf

džàmluk < camlı mobilya, vitrin

džẽvza < cezve

džẽzva < cezve

džèvdžīr < kevgir

džezvenjáci < kahve pişirme takımı

đèvđīr, đèvdžīr < kevgir

đẽzva < cezve

đìrit-sàfũn < bir çeşit beyaz sabun

đùgum < 1. güğüm, 2. sütçülerin evlere süt taşıdığı teneke kap, 3. kahvenin kaynatıldığı küçük kap

đulbedan < gülabdan

đulèvden, đulèvder, đilvèden < gülabdan

đulvèden < gülabdan

đùveč, đùveče < topraktan olan kase, güveç

erènde, irènde, rènde, erènda, irènda, rènda < rende

èšjā < eşya

fagfúrija < fağfur

fìldžān < fincan

fìndžān, vìldžān < fincan

fìra < çöp parçası, atık

fùčija, (vùčija) < fıçı

fùrda i fûrda < 1. bk. böcekler.., 2. hurda

furdòvāt < bakırdan olan birşeyi yaparken kesilip kalan parça

gùla, gùlla < kap, çanak, çömlek

hàlija < halı

halìli sedžáde, halìli sedžáda <iyi tüylü seccade

haràni ja(aràni ja) < ?

hašèrma, ašèrma, ašrma < bıçağın sapında olan ek yeri

hàvan (àvan) < havan

hàvanteste < havaneli

hàvrūz < havruz

herènde i herènda < rende

hèštek < 1. bk. giyimler, 2. kahve kapağı görevi gören tahta kalıp

hàvan (àvan) < 1. baharatların dövüldüğü tunçtan yapılan havan, 2. kahvenin dövüldüğü taş yada tahtadan olan havan, 3. tütünün hazırlandığı araç, 4.?

havàjica < duvarın düz olduğunu ölçen alet

ibrìčić < küçük su kabı

ìbrīk, ìmbrīk < 1. ibrik, bakır su kabı (altın yada gümüşte olabilir), 2. kafelerde servis için kullanılan bakır kap

jàjgíja < yaygı, mindere , kilime serilen örtü

jàmak < 1. bk. meslekler, 2. bk. meslekler, 3. bk. meslekler, 4. yağ eritilen bir çeşit tava

jàstuk < yastık

jàstuk-bòšča < yastık kılıfı

jàtak < 1. yatak, 2. bk. toplum ilişkileri..

jège, ège < eğe, bileyici, testere, bıçak vs. bileyen alet

jòltasi < yemelerin taşındığı kap

jòltava < yatay sapı olan uzun tava

jòrgan < yorgan

jorgànluk < yorgan yüzü için kumaş

jùmak < 1. bk. giyimler.., 2. bk. giyimler.., 3. küçük bakır kap

jùmrija < bir kazancı aleti

jùnbasma < yün basma, bir çeşit döşek için kumaş

kahvenjáci < kahve yapına ve su ısıtılan mutfak takımı

kàhve-òdžāk, kàhvodžāk < kahve pişilen açık ocak

kavònoz < büyük cam kap

kàzan < kazan

kéva < 1. un doldurmak için uzun saplı büyük kaşık, 2. güğümve ibriklere su doldurulan saplı kap

kòltuk < 1. koltuk, 2. küçük yastık

köva, kòfa < kova

krba < su kabı

krečàna < taşların pişirilip kireç elde edilen fırın

lèđen, lègen(lèđan) < leğen

lènđer < 1. geniş pervazlı büyük bakır sahan, 2 .gemi demiri

lènger (lèđer) < 1.geniş pervazlı büyük bakır sahan, 2.gemi demiri

màhrama < 1. peçete, havlu, 2. bohça, tülbent, paçavra

màkat < mindere serilen kumaş, çuha veya kilim

màngala màngal < mangal

màrama < 1. peçete, havlu, 2. bohça, tülbent, paçavra

màša < maşa, ateşten yada fırından bir şey çıkarmak için demir ıspatula

mašàla < meşale

màše, màšica < maşa

màšrtafa (màšrtap) < maşrapa

màtara < matara

màtkaf < matkap

mèkīk < mekik

mìlj < 1. berber aleti, tahta ince çubuk, 2. demir delgi, 3. tıbbi delgi

mìnder < minder

mindèrluk < 1. üzerinde minder olan sedir, 2. minder için kullanılan kumaş

mìstrija < mistar, duvarcı aleti, duvar kaşığı

mumùrluk < mumluk, şamdan

mùsandara, mùsandera, mùsāndra < 1. musandıra, yüklük, dolap, 2 .bk. inşaat

mùšta < kunduracı tokmağı

mùštija < kunduracı tokmağı

nargìla < nargile

okàluk < 1. okkalık, okka ile ağırlığı ölçülen nesne, 2. bir okka sıvının olabileceği kap yada şişe

ȍtomān i otòman < doğuya ait başlıksız yastıklı divan

pamùklija < 1. bk. giyimler.., 2. sarılan bebek yastığı

papùčluk < ayakkabılık

pèrde, pêrda < perde

pèškūn < 1. yuvarlak küçük masa, 2. sofra altına konulan küçük masa

pëštahta < eski okul sırası

postèćija, postèkija < pösteki

pustèćija, pustèkija < pösteki

räf i räfa < raf

rähle < rahle

sadèluk < çok ince pencere kumaşı

sàhan < sahan

sân < sahan

sàndalija < sandalye

sànduk < sandık

sandùklija < sandığa benzer tenekeden fırın

sàtara < satır

sàtura < satır

sehára < renkli boyalı yada deriyle kaplanmış , parlatılmış tahta sandık

semáver < semaver

sȅrđen < sandalye

sȅrgen, sȅrđer < serdar, duvardaki dolap

sèrgija, sèrđija < 1. üzerine para atılan örtü, 2. bk. yerleşim kültürü

sètīlj < sitil, bakır bakraç

sìnija < sini

sìtīlj < sitil, bakır bakraç

skèmlija < iskemle

sȍfra < 1. sofra, sini, 2. önlük

sȍfrabez < sofra için uzun havlu, elbezi ile aynı görevi görür

sȍfra bòšča < kilimin üstüne sofranın altına serilen nesne

sofràluk < sofrabez ile aynı anlamdadır

sȍpra < sofra, sini

sȍvra < sofra, sini

srčàluk < cam eşya

suráhija < sürahi

surmèdān, surmedánluk < fil kemiği bulunan metalden olan ve ya deriden küçük şişe

sùsāk < 1. uzun saplı bakır kepçe, 2. bk. meyve..

sćèmlija < iskemle

šàrćoj, šàrkoj, šàrćevski ćilim < ?

šèbetnjāk < kahvenin yanında verilen şerbetin konduğu güğümün ufağı kap

šého < 1. bk. dinler, 2. özel bir bardak çeşidi, 3. ibrik kapagının tepesindeki düğme

šìljte,šìlte < şilte

šíša < şişe

tàbačić < kahve fincanlarının konulduğu tepsi

tàbak < 1. tabak, 2. bk. eğitim, 3. bk. eğitim

tàban < 1. bk. insan vücudu, 2. bk. insan vücudu, 3. bk. ordu, 4. kasenin kapak konulan keskin kısmı

tȁbla < tepsi

tȁs < tas

tȁva < 1. uzun saplı tava, 2. fırında kuzu ve et pişirilen kap, 3. bk. besinler

tȅndžera, têndžera < tencere

tenèće, tanèće (tenèća) < teneke

tènećka (tànećka) < tenekeden olan

tèpsija, tèvsija < tepsi

tèstija < testi

ùrda < hurda

ùrtija < örtü

ùtija < perdah aleti, mühre, ütü

vèzma < küçük üçgen biçiminde, içinde muska bulunan kutu

zär <1. perde, 2. bk. giyimler

zärf (zälf, zäf) < 1. içerisine kaşık , fincan konulan süslü metal kap, zarf, 2. kılıf, zırh

zìlija < kilim

3.3.5.5. Şehir

Âbi-hàjāt < 1. bk. dinler, 2.?

âbu-hàjāt, Âbu-hàjāt < 1. bk. dinler.., 2. Sarajevo'ya yaklaşık 5 kilometre, Kozje köprüsünün yakınındaki tepe, düzlük

Ākhisăr< Akhisar , Bosna'da bulunan Prusac şehrinin eski türk ismi

Alàdža < Foça'da camii adı

Alifakovac < Sarajevo' da bir mahalle ismi

Àšikovac < Sarajevo' da bir mahalle ismi

Àvala < Belgrad'ın güney doğusunda bulunan dağ

Āzbukovica < ?

Bàlibegovica < 1. bk. isimler, 2. Sarajevo' da bir mahalle ismi, 3. bk. dinler..

Bäkārevac < ?

Bákıje < ?

Bekíja < Hercegovina 'da bir köy

Bùdākovići < Sarayevo'da mahalle

Bàlibegovica < Sarajevo' da bir mahalle

Bàlije < ada

Bardàgdžija < 1. bk. meslekler, 2. Sarajevo' da bir mahalle

Bardàkčija < Sarajevo' da bir mahalle

Bäš-bùnār < bunarbaşı , Travnik'te bulunan soğuk su kaynağı olan gezinti yeri

Bàš-čàršija , Bäščaršija, Baščàršija < Sarayevo ‘da çarşıda bir bölümün adı , Başçarşı

Bazèrđani < Sarajevo'da tarihi Kolobra Han'ın güneyinde bulunan sadece ticari işlerin yapıldığı sokağın ismi

Bejtùlāh < Kâbe

Bùnārbäša < bunarbaşı , Travnik'te bulunan soğuk su kaynağı olan gezinti yeri

Čelèbi-pàzār < Bosna-Hersek’ in doğusunda yer alan kasaba.

Čevrntija < Sremske Mitrovice ve Šapca arasında desnoj obali Save’de bir bölge

Čìtluk < ülkede bir kaç köy ve yerin adı ; Bosna Kostajnice’ de köy ve belediyeler, Hersek’te bulunan köyler

Čïzmedžiluk, Čizmedžìluk < Sarayevo’da çizme işlerinin yapıldığı Hüsrevbeg camisinin doğusunda bulunan çarşının adı

Čobánije < Sarayevo’da bir mahalle ve caminin adı

Čëbedžije < Sarayevo’da bir mahalle adı

Ćemàluša < şimdiki adı Albaharija olan, Sarayevo’da bir cadde ismi

Ćòrfez < Krk adası

Ćùlhan < Sarayevo’da Baş çarşı ve Saraç arasındaki cadde

Ćumúrija < Sarayevo’da bir köprü adı

Ćùprija < Sırbistan’da bir şehir

Ćuprìli < Köprülü, Titov Veles' in türkçe adı

Ćurčìluk < Sarayevo’da büyük ve küçük birbirine paralel iki cadde

Ćurdìstān < Kürdistan

Dèligrad < Sırbistan’da bulunan bir kale ve yer ismi

Dèmir-kàpija, Dèmir Kàpija < ?

Dèrvēnta < Bosna’nın kuzeyinde bir şehir ve ikamet edilen bir belediye

Dòrćol < Belgrad ’ta bir semt

Drvénija < Sarayevo Miljacki’de tahta köprünün adı

Đàurska < gavurların yaşadığı yer, ülke

Đèrdāp < Golupca ve Kladova arasında kuzey Karpata'da alanda bulunan geçit

Đirit < Girit

Đòlhisār < Bosna'da türkçe göl adı

Ferhadíja < 1.Sarayevo'da bir camii, 2. Banya Luka'da baş camii

Hân-Pijésak < Bosna'da bir yer, Sarayevo'nun ilçesi

Ilìdža < Sarayevo yakınlarında sağlık yeri

Ipek < Kosova'da bir alanın Peć şehrinin Türkçe adı

Jàtagān-mâla < Belgrat'ta bir mahalle ismi

Jedìleri i Jèdiler < Sarayevo'da yedi mezarlı türbe

Jènipazar (Jèni-Pàzār, Jènji-Pàzār) < Yeni Pazar

Kába < Kâbe

Kàjabasa < Travnik'te dar geçidin adı

Kajmakčàlān < Makedonya'da Nidže dağının tepesi

Kalimègdān, Kalemègdān < Belgrad'ta kamuya açık park

Kàmberović < Bosna'da bir kaç köy adı

Kàraburma < Belgrad yanında, Dunavon üstündeki küçük tepecik

Kàradag < Karadağ

Kàra-Dènjiz < Karadeniz

Kàravlaška i Kàravlaška < Güney Romanya

Kàvdak < Kaf Dağı

Kàzandžiluk < 1. mesekler, 2. Sarayevo'da çarşıda kazancılık yapanların olduğu bir bölüm

Kazázi < Sarayevo çarşıda kazazların bulunduğu, Begova Camii'nin doğusundaki yer

Kolàšin < Karadağ'da bir şehir

Krlùkčije < Sarajevo'da kılıççılar çarşısı

Kùdus < Kudüs

Kujundžiluk < 1. bk. meslekler, 2. Sarayevo'da kuyumcularun bulunduğu bölüm

Kùndurdžiluk < Sarajevo'da çarşının bir bölümü

Kuršùmlija < 1. bk. yerleşim kültürü, 2. Sarayevo'da medrese adı, 3.Sırbistan'da kasaba

Latìnluk < ?

Magríbija < Sarayevo'da bir cami adı

Medína < Medine

Megára < 1. bk. dünya.., 2. bir mahalle adı

Mèjtaš < Sarayevo'da bir alanın adı

Mèća < Mekke

Mèka < Mekke

Mìsīr < Mısır

Mudžèlidi < 1. bk. meslekler, 2. Sarayevo'da Gazi Husrevbeg Camii yakınlarında bir sokak ismi

Nedžárīći < Sarayevo ile Ilıca arasında bulunan bir köy

Odžaci < Bačka' da endüstri yeri, Sombor'un ilçesi

Odžak < Bosn- Hersek'te bir kasaba, Doboy'un ilçesi

Sàgrdžije < Sarayevo'da bir cadde ismi

Sahtijànuša < Sarayevo'da bir cadde ismi

Sàndžak, Novopàzārski Sàndžak < Sancak

Sàraj-Bòsna < Sarayevo

Sàrajevo (Sàrājvo) < Bosna-Hersek'in başkenti

Selánik, Salánik < Selanik

Skendérija < Sarayevo'da bir cadde ismi, Skenderova (camii, köprü, sokak)

Sòukbunār, Sôkbunār < Sarayevo'da bir mahalle adı

Stàmbol < İstanbul

Šâm < Şam

Šeherija, Šehercéhájia ćùprija < Sarayevo'da belediye binasının önündeki köprü

Tàbaci < Sarayevo'da deri işleri yapılan bir bölgenin adı

Täslidža < Taşlıca

Tàšlihān < 1. bk. yerleşim kültürü, 2. Sarayevo'da bulunan bir han ismi

Tàšmejdan < Belgrad'ta bir bölge adı

Teláli < Sarayevo'da sokak adı

Tèpa < 1. bk. dünya.., 2. Mostar'da bir mahalle ismi

Tèpedžik < 1. bk. dünya.., 2. Travnik'te bir bölge ismi

Terázija < Belgrad'ta baş alan

Tòpčider < Belgrad yakınlarında büyük park

Tòrlak < 1. bk. değerler.., 2. Belgrad yakınlarında bir tepe, 3. bk. ad soyadı

Tüzla < Tuzla

Ušćup < 1. Üsküp, 2. D.Vakuf'tan Bugoyna'ya kadar olan yer

Vèćīlharč, Vèkīlharč < Sarayevo'da camii adı

Zèmzem < Mekke'de Kâbe yakınlarındaki pınar

Zildžiluk < Sarayevo'da çarşının bir bölümü

3.3.5.6. Ticaret, Maliye, İş

ajluk < aylık

ákča < para

ákča < akçe, Osmanlı Devleti'nde ilk kez Sultan Orhan tarafından basılan gümüş para

ákče – táhta < akçe tahtası

àladžak < alacak

aldumāš, aldumāšče < aldım akçesi , bahşiş

ališ-veriš < alışveriş

altiluk < altı kuruştan olan eski gümüş Türk parası

amel < iş

àngarija < angarya

àrač < gider, masraf

arpàluk < arpalık

àšār < aşar , bir yerin onda bir vergisi

àšče < akçe

aváriz (aváriz àkča) < avarız , vergi

bakalíja < bakkaliye

bakáluk < 1. bk. meslekler, 2. bakkallık işi, 3. bakkallık mal

bàkšiš < 1. bk. toplum ilişkileri, 2. bahşiş

bàzār < her türlü malın satıldığı iş, pazar

bazàrđan, bazàrđan-baša < tüccarların başı, tüccarların temsilcisi

bazdrđān < tüccar

bazèrđān,bazrđān,bazarđān, bazdrđan,bozdrđān < tüccar

bazèrđān-bàša, bazrđān-bàša, bazàrđān-bàša < tüccarların başı, tüccarların temsilcisi

bazerđánluk, bazrđánluk, bazarđánluk < 1. ticaret 2. alışveriş yapılan çarşı, Pazar

bazrđān, bazrđān-bàša <tüccar, tüccarların başı

behíja < Bosna-Hersek'te bir çeşit tüketim vergisi

bèjtul-māl < devlet kasası, hazinesi

bèšluk < beş kuruştan oluşan eski Türk parası

bìd'at, bìdāt < vergi

bïn àšče (bìnjāšče) < bin akçe

bìnluk < binlik

bïr àšče (bìrāšče) < bir akçe

bȍl-hàzna < hazine

bòrčlija < borçlu

bozdrđan < tüccar

brusàli < ürün, mal

ćèlepīr < kelepir, kolay kazanç

ćâr < kâr

ćárēnje < ticaret yoluyla sağlanan kazanç

ćelèpīr < kelepir, kolay kazanç

ćesátluk, ćesàtluk < kesatlık, ekonomik kriz

ćorpàzār < körü körüne alım satım yapmak

dìnār < dinar, Yugoslavya para birimi

dìrhem < 1. gram, 2. gümüş para

dirhèmli < gümüş parayla süslü olan

dùćān < dükkan

džepárac, džȅp-paràsi < harcamak için bozukluk para

džepášče < cep akçesi

džepášluk < cep harçlığı

džȅp-hàšluk < cep harçlığı

džìgit < esnaf loncasını yürüten organ

đùmluk < gümrük

đùmruk < gümrük

đumrukàna < gümrük binası

đumrukhàna < gümrük binası

đundùluk, gundùluk < gündelik , yevmiye

elèmek < el işi, el emeği

èsāb, èsāp < hesap

fáiz < faiz

fijāt < fiyat

fundùklija < eski gümüş para çeşidi

grȍš < kuruş

grȍšluk < kuruşluk

hamalíja (amalíja) < hamallık ücreti

hȁrač (ȁrač, ȁrč) < 1. bk. besinler, 2. masraf, 3. bk. araç gereç, 4. bk. araç gereç, 4. bk. dilbilgisi

hārāč < haraç

hȁrč < masraf

hàrčīvo (ȁrčīvo) < masraf

hasùlāt < hasılat, gelir

hàšluk (ȁšluk) < harçlık

hȁzna < 1. hazine, 2. bk. giyimler

hȁzna-kolan < hazine

hèsāb, hèsāp < hesap

hìse, hìsa < hisse

hisèdār < hissedar

idžára < icar

írād, írāt < 1. emlaktan gelen kâr, 2. kâr getiren emlak

jeftìnlija < ucuz satış yapan

jeminàšče < ölümden sonra fakirlere verilen sadaka

jigirmìluk, igirmìluk (jegirmìluk, girmìluk) < yirmilik, Türk altın parası

jìgit, jiđit < 1. bk. değerler, 2. esnaf loncasını yürüten organ, 3. bk. kümes..

kàhva-paràsi < küçük para

kaìma, kajìma < kaime, kağıt para

kaldrmíja < belediye vergisi çeşidi

kantaríja < kantariye

kàzukāšče < gemicilerin limanda ödedikleri para

kirìdžija i ćirìdžija < bir kimsenin araba veya etıyla taşıdığı yükten karşılık olarak aldığı para

kìrija, ćirija < kira

krkluk < 1. bk. değerler, 2. altın para çeşidi

kùsūr < 1. ufaklık para, 2. bk. değerler..

màdžarija < Macarların altını, bugünkü altın gibi revaçta, kadın ziyneti gibi kullanımda

mahmudije < mahmudiye, 2. Mahmut zamanında basılmış altın para

mâl < 1. mal varlığı, büyük baş hayvan mal varlığı, zengin

mâlimejt < ölmeden satılan miras

màngar < 1. Osmanlı zamanında ilk kez sultan tarafından kullanıllan küçük bakır sikke, mangır, 2.bakır sikke , para

màngura < 1. Osmanlı zamanında ilk kez sultan tarafından kullanıllan küçük bakır sikke, mangır, 2. bakır sikke , para

màsraf < masraf

masràfli < masraflı

mèāš < maaş

medžidíja < 1. mecidiye, 20 kuruş değerinde gümüş sikke, 2. bk. toplum..

mèlemāšče < tedavi için ödenen para

mètelik, metèlik < metelik, gümüş para

mùfliz < müflis

mùfte < müft, bedava

mùktē < müft, bedava

murtezìka < vakıf görevlilerinin vakıftan aldığı para

mururíja < müruriye, gümrük vergisi

mustédžir < müstecir, kiracı

òrtak < ortak

ortàkluk < ortaklık

pàra < 1. para, 2. ufak para, 3. kırk kuruş, 4. yüz dinar

pàzār < 1. bk. yerleşim kültürü, 2. alış ve satış, ticaret

pàzarija < pazar için üretilmiş mal

pazárluk < pazarlık

pišùrma < pişen ekmek, pide vs. için fırıncıya verilen maliyet

rȅsum < vergi

rubíja < rubiye

rušvèčija < rüşvetçi

rùšvet < rüşvet

sàmsār < komisyoncu

sànduk-èmīn < sandık emini

sèfte, sèfta < 1. pazarda kazanılan ilk para, siftah, 2. başlangıç, 3. ilk defa

seftèdžija, seftàdžija < dükkanda bir şeyi ilk satan, sefteci

sèrmija < 1. sermaye, ticaret malı, 2. ürün

smàrlama < ısmarlama

šèrīč, šèrīk < şerik

tahsílāt < 1. toprak , mal vergisi, 2. devlet tarafından alınana vergi, 3. eğitim, tahsil

tarafhàna, tarafàna, taraphàna, tarapàna < darphane

tàrš < tıraş için verilen para

telalíje < tellallık için alınan ücret

troškali < çok harcayan, tüketen

ùšur < öşür vergisi

vákif < vakıf

vàkuf < vakıf, İslam inançları için çalışan Müslümanların bağışı

vakufnáma < vakıfname

verèsija < veresiye

zòlota < otuz paradan olan eski gümüş türk parası

3.3.5.7. Meslekler

abadžić < abacı

àbadžiluk i abadžìluk < 1. abacılık mesleği, 2. çarşıda abacıların bulunduğu bir bölüm

abadžićija < abacı

abadžinka < abacı

abèrnīk < haberci

ahčija, ahčibaša , ahčikaduna, ahčiluk, ahčinica < aşçı, aşçıbaşı

ajlučar < aylıkçı

ajlugdžija < aylıkçı

ajlukčija < aylıkçı

alājbeg < 1. bk. ordu, 2. derici esnafının kahyası

àlvadžija < helvacı

arabàdžija < arabacı, faytoncu

arabadžìluk < 1. arabacılık mesleği, 2. arabacılık sanatı

àsas (hàsas) < asas, gece bekçisi

asazbaša < asas başı , şehirdeki bütün gece bekçilerinin başı

ášār-mémūr < aşar memuru

àščija (àhčija) < aşçı

àščika, àščikaduna (àhčika, àhčikaduna) < aşçı kadın

ašči̇luk, ahčiluk, Ašči̇luk < aşçılık

àščīnica, àščīnca (àhčīnica, àhčīnca) < aşçı

àvdžibaša < avcı başı

àvdžija i ávdžija < avcı

avdžìluk < avcılık

bádža < 1. bk. aile, 2. eski evlerde kadın hizmetçi

bàkāl < bakkal

bàkalin < bakkal

bakáluk < 1. bakkallık mesleği, 2. bk. ticaret.., 3. bk. ticaret..

bakàrdžija < bakırcı

bakrdžija < bakırcı

balùgdžija < balıkçı

bardàgdžija, bardàkčija < 1. bardakçı, 2. bk. şehir

barùčija < barutçu

barùdžija < barutçu

bàščòvān < bahçıvan

baščovàndžija < bahçıvan

baštovàndžija < bahçıvan

baščovànluk < bahçıvanlık

baštovànluk < bahçıvanlık

bäš-ćátib, bäš-ćátip, bäš-kátib (bäš-kjátib) < baş katip

bäš-tèrzija < baş terzi

begćehája < kahya bey

bèglerbeg < beylerbeyi

bèkčija < bekçi

bèmber < berber

bèrber, bèrberin < berber

bèrbērnica < berberlik işi

bičàkčija < bıçakçı

bifèdžija ?

bïnjedžija, bïnjadžija < binici

bojàdžija, bȍjàdžija < boyacı

bombòndžija < şekerleme satan kişi

borozan < trompetçi

bòstandžibašija < bostancı başı

bòstandžija < bahçıvan

bostandžiluk < bahçecilik

bozàdžija, bȍzadžija i bȕzadžija < bozacı

brȁvadžija < çilingir

brȁvadžiluk < çilingirlik mesleği

bùnardžija < kaynak kazma işiyle uğraşma , kaynakçı

burègdžija < börekçi

burèkčija < börekçi

burègčīnca, burègdžīnca < börek satma işi

buzàdžija < bozacı

čadòrdžija < çadırcı

čakìrdžija < çakır kuşunu avlayan ve eğitmeye yardımcı olan kişi

čakrdžija < çakır kuşunu avlayan ve eğitmeye yardımcı olan kişi

čàlgidžija < çalgıcı

čalgìdžija < çalgıcı

čalgıdžìluk < çalgıcılık

čàmdžija i čámdžija < gemici, salcı

čàrkiš < çark işi

čàrši-ćehája, čàršu-ćehája (čàršićehája, čàršućehája) < çarşı kahyası

čaršìlija < tüccar

čaršìnlija < tüccar

čàršu-ćehája < çarşı kahyası

čarùgdžija < çarıkçı

čarùkčija < çarıkçı

čäuš i čäūš < 1 .bk. ordu.., 2. bk. ordu..,3. bir zanaatkarın yardımcısı, 4. telgraf bağlantısı koruyucu, 5. bk. toplum ilişkileri.., 6. bk. toplum ilişkileri..

čekrkčija < çıkrıkçı

čeràhor < ev , köprü yapında yardımcı işçi

čerahòrluk < kulluk çeşidi

čèrčija, čerčīnka < çerçi, evlere eşya , mal götürüp satan kadın

čibùgdžija < çubukçu

čibùkčija < çubukçu

čìfčija < çiftçi

čìpčija < çiftçi

čìrāk < 1. çırak, 2. iyi ücretle iş yapmaya hak kazanan kimse

čiràkluk < çıraklık

čìrjāk < 1. çırak, 2. iyi ücretle iş yapmaya hak kazanan kimse

čìvčija < çiftçi

čivìtār < karbon kağıdı satan kişi

čìzmedžija i čizmèdžija < çizmeci

čòban, čòbanin < çoban

čòban-bàša < çoban başı, en yaşlı çoban

čobànluk < çobanlık mesleği

čòhadžija < çuhacı

čòkadžija < çuhacı

čörbadžija, čörbadži < 1. bk. ordu, 2. çorbacı , çorba yapan, 3. tüccar

čuvàdār < koruyucu

ćárdžija < tüccar

ćáta < katip

ćátib, ćátip, kátib < katip

ćátib-bàša, ćátibaša < katip başı

ćáto < katip

ćèbedžija < battaniye yapan kişi

ćehája (ćeája), ćája < 1. Osmanlı imparatorluğunda vezir, paşa, defterdar yardımılarına verilen ad , 2. en yaşlı esnaflardan biri, 3. köy muhtarı 4. çobanların başı

ćerestèdžija < keresteci

ćevàpčija, ćevàbdžija, ćebàčija < kebapçı

ćuláhčija < külahçı

ćulhàndžija < külhancı

ćumúrdžija < kömürcü

ćùrčibaša < kürkçü başı

ćùrčija < 1. kürk yapan, 2. kürk ticareti yapan

ćurčiluk < kürkçülük

dáda < dadı

dàdija, dàdilja, dáda < dadı

dagàndžija < bir eşyaya damga vuran memur, gümürkçü

dája < dadı

daròvdžija < bağışçı

degrmèndžija < değirmenci

demìrdžija < demirci

derbèndžija < 1. derbentçi, 2 .rehber

dermèndžija < değirmenci

dervèndžija < 1. derbentçi, 2. rehber

dèvedžija i devèdžija < deveci

dilèndžija < dilenci

dìzdār, dizdárac < dizdar, kale bekçisi

doàndžija < 1. doğan kuşu avı yapan, doğancı, 2. Osmanlı döneminde saray avı yapan kişi

dogàndžibaša < doğancı başı

dogàndžija (dogàndžije) < 1. doğan kuşu avı yapan, doğancı, 2. Osmanlı döneminde saray avı yapan kişi

dogramàdžija < doğramacı

dogramadžìluk < doğramacılık mesleği

dondurmàdžija, doldurmàdžija < dondurmacı

dragòman < tercüman

dućàndžija < dükkancı

dumèdžija < dümenci

dumèndžija < dümenci

dùnđer, dùnđerin < dülger

dùnđerluk < dülgerlik

duvàrdžija, duvárdžija < duvarcı

džábija < cabi

džàmbās, džàmbāz < 1.cambaz, at alıp satan, yetiştiren kişi, 2.bk.değerler..

džambásluk < cambazlık mesleği

džàmdžija < camcı

džèbedžije < cebeci

džèlāt < cellat

dželèpčija, dželèbdžija < 1. celepçi, hayvan sürüsü ticareti yapan, 2. hayvan sürüsü büyütüp yetiştiren kimse

džèrāh, džèrrāh < cerrah

dževahìrdžija < cevahirci

džìndžihodža < cinci hoca

džìnhodža < cinci hoca

džumrukčija < gümrükçü

đemidžija < gemici

đevrèkčija < gevrek yapan kişi

đimìdžije < gemici

đòzbajadžija, đòzbojadžija, đòzbajidžija < gözbağcı, sihirbaz

đòz-bajadžìluk, đòz-bojadžiluk, đòz-bajidžìluk < gözbağcılık

đùmlugdžija < gümrükçü

đùmrugdžija < gümrükçü

đùmrukčija < gümrükçü

đundulùkčija, gundulùkčija < gündelikçi

éba < ebe

èbējka, héba < 1. bk. evlilik.., 2. ebe

edžzadžìluk, evzadžìluk < eczacılık

ekmèdžija < ekmekçi

ekmèkčija, ekmèščija < ekmekçi

ekmèkčinica, ekmèščinica, ekmèdžinica < kadın ekmekçi

èlči-bàša < elçi başı

èlčija < elçi

èmīr < 1. önder, lider, 2. hükümdar

èsnāf < 1. bk. toplum ilişikileri, 2. bk. güzel sanatlar, 3. esnaf, aynı meslekteki insanlar

esnáfluk < esnaflık

falèdžija < falyacı

falètērka, fàletārka < falcı

fišèkčija, fišègdžija < fişekçi

fòrmadžija < tipograf

furùndžija < fırıncı

gajtàndžija < kaytan işi ve ticareti yapan

gàsāl < gassal

gàvāz < kavas, bekçi, koruma görevlisi

gazetàdžija < gazeteci

habèrdār-ára (abèrdār, habèrdāk), habèrdārka (abèrdārka) < 1. haberci, 2. bk. ordu

habèrdžija < haberci

habèrnīk < 1. haberci, 2. bk. ordu

hàfāf, kàvāf < haffaf, ayakkabı satıcısı

hafija < hafiye, dedektif

hàjvān-hèćim, hàjvān-dòktor < hayvan hekimi, veteriner

hákim, háćim < hakim

hàlač < hallaç

haláčluk < hallaçlık

hälvadžija, halvàdžija, halvèdžija (älvadžija) < helvacı, helva yapıp satan kişi

hàmāl < hamal

hamàmdžija (amàmdžija) < hamamcı

hapsàndžija (apsàndžija, avsàndžija) < gardiyan

haràčlija (aràčlija) < vergi memuru

harmàndžija (armàndžija) < harmancı

hašermèdžija, ašermèdžija < bıçaklar için aşırma yapan

havàndžija < havancı

haznàdār, haznèdār < haznedar

hèćim, hekim (èćim) < hekim

hèćimbaša < hekimbaşı

hekim < hekim

hègbedžija < heybeci

hevzedžìluk < eczacılık

hičòglan < iç oğlan

hizmèčija, hizmèdžija < hizmetçi

hizmèćār, hizmećàrica < hizmetkar

hizmećàrluk < hizmetkarlık

hìzmet < hizmet, görev

hödža < hoca

hódža < Hercegovine'de mekteplerde din öğreticilerinin adlandırılması

hòdžaluk < hocalık

hudúčije < hudutçu

ìčaga < iç ağası

ičòglan < iç oğlan

ìmām < imam

imámet, imamètluk < imamet, imametlik, imamlık ünvanı

imrahôr < mirahor

ìrgat, ìrgatin, (àrgat, àrgatin) < ırgat, işçi, gündelikçi

irgàtluk, (argàtluk) < ırgatlık, gündelikçilik, kölelik, kulluk

ìščija < işçi

jaldùzdžija < yaldızcı

jàmak < 1. bayraktar yardımcısı, vekili, yaveri, 2. yeniçeride yeni, acemi asker, 3. yamak, kalfa, 4. bk. mobilya..

jasàkčija < nöbetçi, koruma görevlisi

jáver < yaver

jazìdžija < yazıcı

jekmèkčija, jekmèščija < ekmekçi

jemenìdžija < yemeni işi yapan, yemenici

jemìščija < yemişçi

jèrlaga < yerel komutan

jèrli-aga < yerel komutan

jèrlu-aga < yerel komutan

jorgàndžija < yorgancı, yorgan işi ve ticareti yapan

jùzbaša < yüzbaşı

kabùrdžija < mezarcı

kàdija < kadı

kadìluk < 1. kadılık mesleği, 2. kadılık

kafèdžija < kahveci

kaìgdžija < kayıkçı

kaìkčćja, kajìkčćja, kajìrgdžija < kayıkçı

kàišār < tefeci

kàišārluk < tefecilik

kajmèkām, kajmàkām < kaymakam

kajmekámluk < kaymakamlık

kalájdžija < kalaycı

kaldrmdžija < kaldırımcı

kaldrmèdžija < kaldırımcı

kälfa < 1. esnaflarda usta yardımcısı, kalfa , 2. mekteplerde hoca yardımcısı

kälfabaša < kalfabaşı

kàlhana < dökümcülük

kalùfdžija < kılıfçı, kalıpçı

kalùpdžija < kılıfçı, kalıpçı

kalùpdžīnca, kalùfdžīnca < kalıpçılık meselği

kantàrdžija < 1. kantarcı, 2. kantar yapan kişi

kapìdžibaša < kapıcıbaşı

kapìdžija < kapıcı

kapućehája < 1. Osmanlı İmparatorluğu'nda vali temsilcisi, 2. sarayda en büyük subay

kapùdanpaša < Osmanlı İmparatorluğu'nda kaptan başı

kapùdžibaša < kapıcıbaşı

kàsap, kàsapin < kasap

kasapnica < 1. kasaplık mesleği, 2. mezbaha

katràndžija < katrancı

kaùkčija, kaùgdžija < kavuk üreten kişinin mesleği

kàvāz < kavas, bekçi, koruma görevlisi

kàzandžija < kazancı, kazan üreetimi ve başka bakır kap kacak üreten kimse

kàzandžiluk i kazandžìluk < 1. kazancılık, 2. bk. şehir

kàzāz < ipek veya pamuktan çeşitli şeyler üreten, kazaz

kâzi, kâdī < kadı

kèčedžija < keçeci

kestèndžija < kestaneci, kestane pişirip satan kimse

kiridžìjānje < kiracılık işiyle ilgilenme

kiridžìluk < kiracılık işi

kòldžija < padişahlık görevlisi, kolcu, güvenlik görevlisi

koltùkčija < koltuk, minder v.b.yapma mesleği
kòredžija, kòradžija < bıçak ve kılıç üretme zanaati
korùdžija < 1. orman bekçisi, 2. ?
krlùkčija, kulùkčija, krlùčija, kulùčija, kulùgdžija < kılıççı
krpedžija < eski ayakkabı ve eski şeyleri kırpmakla uğraşma mesleği
kujùndžija (kulùndžija) < kuyumcu
kujundžìluk (kulundžìluk) < 1. kuyumculuk mesleği, 2. bk. şehir
kulùgdžija, kulùkčija < 1. gece bekçisi, 2. yeniçeri ocağında alt rütbeli subay
kùndurdžija, kundùrdžija < ayakkabıcı
kùndurdžiluk, kundurdžìluk < 1. ayakkabıcılık, 2. bk. şehir
lagùmdžija < mayıncı
làla < çocukları eğiten ve gözetleyen
lòvdžija < avcı
lùledžija < lüleci, lüle yapan ve satan kimse
màstorbaša < ustabaşı
majstòrluk < ustalık
majstòrsuz < ustasız
maràngoz, marangòzdžija < marangoz
mataràdžija < 1. karavanlara su getiren, 2. matara yapan kimse
mehàndžija < meyhaneci
mejhàndžija < meyhaneci
mémur < memur
memúrluk < memurluk
menzìldžija, menzìldžija, mezuldžija < menzilci, at ile posta taşıyan postacı
mezìldžija, mezùldžija < menzilci, at ile posta taşıyan postacı
mímār < mimar
mirahôr < mirahor
miràlāj < 1. miralay, albay, 2. alaybeyi ile eş anlamlı
muàlim < muallim
mubášir (bumbášir, bumbàšīr) < haberci, elçi, komiser
mudèris, mudèriz < müderris
muderìsluk, muderìzluk < müderrislik

mùdīr < 1. yönetici, müdür, 2. ilçe yöneticisi

mudžèlid, mudžèlit < 1. cilt işleri ustası, 2. bk. şehir

mudžtèhid < müçtehit

mufètiš < müfettiş

mùftija < müftü

muháfiz < muhafız

muhafizluk < muhafızlık

muhèndis < mühendis

mùhtār < muhtar

mùhtija < müftü

muhùrdār < mühürdar

mùhur-sahìbija < mühür sahibi, mührü koruyan (büyük vezir)

mùhzur < mahkeme memuru, mahkemelerin yürüten organ ya da yönetim

mùīd < muid, müderris yardımcısı

mujèzin < müezzin

mujezìnluk < müezzinlik

mùktār < muhtar

mùktija < müftü

mulázim < mülazım, teğmen

mùmdžija < mumcu

munádi < münadi, tellal

munèdžim < 1. gökbilimci, 2. müneccim, astrolog

musànif < musannif, yazar

musèlim < kaymakam ile eşanlamlı, müsellim

muselìmluk <1. müsellim görevi, 2. bk. toplum..

mùšīr < müşir, mareşal

mutápčija, mutábdžija, mutávdžija i mutàpčija, mutàbdžija, mutàvdžija < mutapçı

mutesèlim < müsellim ile aynı anlamda, mütesellim

mutevèlija < mütevelli, bir vakfın yöneticisi

múzur < mahkeme memuru, mahkemelerin yürüten organ ya da yönetim

náib < 1. naip, kadının temsilcisi, 2. temsilci

nàlbant, nàlbanta, nàlbantin < nalbant

nàlbantnica < nalbantlık işi

nàlčadžija < nalça işi yapan

nalùndžija < nalıncı

nanùldžija < nalıncı

názir < nazır, gözetmen, bekçi, kontrolcü

názor < nazır, gözetmen, bekçi, kontrolcü

nedžári < neccar

neìmār < mimar

nišàndžija (nikšàndžija) < nişancı, okçu

nobèčija < nöbetçi

nufúščija < nüfusçu

nùskadžija < muskacı

òdažija < odacı

òdobaša, òdabaša < odabaşı, yeniçerilerde komutan

òdža < hoca

òdžačar < baca temizleyicisi

onbaša < onbaşı

pàpučār < pabuç yapan kimse

papùdžija, papùčija, papùčlija < pabuç imal eden kimse

pasvàndžija, pasmàndžija, pasvàndžī < pasban, gece bekçisi

pàšmagdžija, pàšmakdžija, bàšmagdžija < ayakkabıcı

patròldžija < nöbetçi, bekçi

pàzār-bùla < tüccar

pehlìvan < pehlivan

pehliványluk, peliványluk < 1. ip cambazlığı, 2. iblislik

pèik < peyk, haberci, ulak

pelìvan < pehlivan

peštemáldžija < 1. peştamal yapıp satan, 2. hamamlarda peştamal vermeyle görevli kişi , peştamalcı

pìjār < manav

pîr < pir, esnafların başı

podrùmdžija < bodrumcu
porèždžija < vergi memuru
räbadžija < arabacı, faytoncu
reísul-ùlema < reis ül ulema
rúfet (rùvet) < 1. zanaat, hirfet, 2. esnaf, lonca
rufètlija (rufvètlija) < hirfetli
sagrákčija < sığırın üzerinden derisini kıllarını sıyıran kişi
sàgrdžija < sığırın üzerinden derisini kıllarını sıyıran kişi
sahàčija, sahàdžija (sájdžija, sáčija) < saatçi
sahàčīnca, sájdžīnca < saatçilik işi
sáija, sáhija < sai
sàka < saka
sältadžija < şoför
sämardžīja, samàrdžija < semer yapan kişi
sapùndžija, safùndžija < sabuncu
sàrāč < saraç
saràčluk < saraçlık
sàrāf < sarraf
saráfluk < sarraflık
sèfir < elçi, sefir
sèiz < seyis
sèizbaša < seyis başı
sèjār-muàlim < sezonluk öğretmen
sèjār-váiz < yer yer gezen vaiz
sèjiz < seyis
sèjizbaša < seyis başı
seràtlija <sınır bekçisi
serhàtlija < sınır bekçisi
sermijáši (sermijāš) < sermayesini satan kişi
sihìrbāz, sihròbāz (sìrbāz), sihirbàzica, sihrobàzica (sìbāzica) < sihirbaz
simìčija, simìtčija, simìdžija < simitçi
skèledžija < salcı

sȍjtarija < soytarı

stràžārbaša < nöbetçi başı

sùbaša < 1. ağa ve beylerin mal denetçisi, 2. Osmanlı İmparatorluğu'nda önceleri şehir denetçisi

sùjoldžija < su yolcu

surùdžija (surùgdžija) < 1. ?, 2. postacı

šećèrdžija, šekèrdžija < şekerci

šećèrdžīnca, šekèrdžīnca < şekerci

šègrt < çırak

šȅher-ćehája < şehir kahyası

šešìrdžija < şapkacı

tàbak < derici

tabírdžija < rüya tabircisi

tȁćadžija < 1. sarık, fes yada kavukların altına takke yapan kimse, 2. deriden başlık yapan kimse

tahmíščija < kahve yapıp satan kimse

tahsìldār < tahsildar

taindžija, tajindžija < tayıncı

tàlāk < tellak

taràčija < tarakçı

tàščija < taşçı

tàtar, tàtarin < postacı

teftèrdar, deftèrdār < defterdar

tèlāl, tèlār < 1. tellal,haberci, davulcu, ticarette aracı, eskici, 2. tellal üzerinden haber vermek, 3. bk. şehir

tèlālbaša < tellal başı

telegràfčija, teligràfčija < postacı

tenećèdžija (tanećèdžija) < tenekeci

terdžùmān < tercüman

terdžumánluk < tercümanlık

terlùkčija (telùkčija) < terlikçi

tèrzibaša < tetrzibaşı

tèrzija < terzi, çuha diken
terzìluk < terzilik
teskerèdžija < tezkere belgesi veren kimse
tìmār-teftèrdār, tìmār-deftèrdār < tımar kayıtlarında görevli şef
timùrdžija < nalbur
tomrùkčija < oduncu
tòpčaga < topçuların komutanı
tòpčibaša, tòpdžibaša < topçuların komutanı
tòpčija, tòbdžija < topçu
topčìluk, tobdžìluk < topçuluk
tùfek < 1. bk. ordu.., 2. tüfekçi
tufèkčija, tufègdžija < tüfekçi
turbèdār < türbe koruyucusu
tutùndžija < tütüncü
udúčije < hudutçu
ùlak < ulak
ùsta < usta
ùstabaša < ustabaşı
váiz (váis) < vaiz
vazífa < 1. vazife, 2. vazife için ödeme
vèćīlharč < tedarik ve gelir giderle ilgilenen kimse
vèkīlharč < tedarik ve gelir giderle ilgilenen kimse
vurùndžija < fırıncı
zábit < zabit
zaptíja < zaptiye
zèrger < zerger, kuyumcu
zìldžija < zilci

3.3.5.8. Tarım ve Bahçecilik

agalari < ağalar
àginica < kadın ağa
agòvat < ağa

àmbār, ànbār, hàmbār, hànbār < ambar

ašlàma < kirazı aşılama

bäg < bağ, bahçe

báhča < bahçe

bàlsara (bäsra, bästra) < balsıra, bağlardaki ve asma yapraklarında bulunan bir hastalık

bàltaluk < baltalık , bir şehirde yada köyde kesmek amacıyla bulunan orman

bäsra < balsıra, bağlardaki ve asma yapraklarında bulunan bir hastalık

bästra < balsıra, bağlardaki ve asma yapraklarında bulunan bir hastalık

bàšča, bäšča, bâšča, bàšta, bäšta i bâšta, bàhča, bähča i bâhča < bahçe

bàšča, bäšča, bâšča, bàšta, bäšta i bâšta, bàhča, bähča i bâhča < meyve bahçesi

baščàluk < çokça meyvenin bulunduğu yer, meyve bahçesi

baščèluk < çokça meyvenin bulunduğu yer, meyve bahçesi

bäzi < bağ, bahçe

bòstan < bahçe

bostànluk < bahçe

bùdak < kazma

čàltak < çeltik tarlası

čičèkluk, čičèklik < 1. çiçeklik, 2. çiçek bahçesi

čìfluk, čìftluk, čìtluk (čìvlak) < çiftlik

čìfluk-sahìbija < çiftlik sahibi

čìtluk-sahìbija < çiftlik sahibi

čòkot, čökōt < 1. çotuk 2. mısır koçanı

ćök < 1. kök, 2. bk. evlilik..

ćùmez < 1. kümes, 2. bk. inşaat

dèribeg, dèrebeg < derebeyi

đùbre i đübre < 1. ahır gübresi, 2. bk. hastalıklar, 3. çöp

đubretnjak < 1. gübrenin tarlaya taşındığı sepet, alet, 2. çöp küreği, faraş

đùlan-baščèjik < birçok gül olan küçük bahçe

đül-bášča < gül bahçesi

đulìstān < gülistan

đùls < gülsuyu

đùlsija < gülsuyu

hàmbār, hànbār < 1. ambar, 2. kahvenin öğütülmesinde kullanılan değirmenin alt bölümü

hàrman (àrman) < harman yeri

iláka < çiftçiye ait olan malın bölümü

jordàmuša (jordànuša) < ağaç dalı

kalem (kàlam) < 1.bk.eğitim, 2.bk.araç gereç,3.kalem aşısı, 4.bk. araç gereç

kalèmli < 1. aşılanmış, 2.bk. eğitim

kàlemljenje < 1. aşılanmış meyve veya bitki, 2. bk. hekim,ecza, cerrah 3.?

köl-ćehája < ağa yardımcısı

kòvan < 1. kovani, 2. bk. araç gereç

kovàndžija < arıcı

kovandžìluk < arıcılık

kovànluk < kovanlık

kòzbaša, kòsbaša, kòsabaša < en iyi ekin biçen

màhsūl, mahsúlat < mahsul, tarım ürünü, mahsulat, süt ürünü, hasat

màksūl, maksúlat < mahsul, tarım ürünü, mahsulat, süt ürünü, hasat

màsūl, masúlat < mahsul, tarım ürünü, mahsulat, süt ürünü, hasat

mèra, merája < mera, boş arazi, otlak

nakàlemljen, nakàlamljen < aşılı olmak

òrman < orman

tàrabe < çit

težākluk < çiftçilik

tìmār < 1. tımar, 2. tımarlamak, 3. feodal mal, 4. tımarlar

ùrija < örü, mera

zejtìnluk < zeytinlik

zírāt, zìrāt (zírātni, zìrātnī) < ziraat alanı

3.3.5.9. İnşaat

àvlija < avlu

bädž < baca

bàdža < baca

bënt, bënd, bènat < bent, baraj, set

berdìvan < merdiven

bína < bina

bìnija < ?

bìrkatica < 1. birinci kat 2. duvarın birinci sırasındaki tuğla

bôj < kat

čàtma < 1. odundan çatma duvar, 2. sepet metaryalinden olan ev duvarı

čàtmara < çatmadan duvarları olan ev

čèkma < 1. bk. ev, 2. çekme köprü, 3..bk. mobilya.., 4. bk. araç gereç

čësma i čëšma, čèsma i čèšma < çeşme

čèšmataš < çeşmetaşı

ćemer < 1. bk. giyimler.., 2. bk. giyimler.., 3. kubbe

ćemèrli < kemerli inşaat

ćeràmida < kiremit

ćerèmid, ćerèmit, ćerèmida < kiremit

ćerèsta < 1. kereste, 2. malzeme

ćèrpič < kerpiç

ćërtovi < kiriş kenarı

ćùmez < 1. bk. tarım.., 2. kulübe

ćùrsija < inşaatta taş sütun, direk

direk < direk, sütun

dùvār < duvar

džäm < cam

džamájlija < camlı

džamàli < camlı

džàmli < camlı

džamlíčak < küçük pencere, baca, hava deliği

džàmlija < camlı

džàmli-pëndžēr < camlı pencere

džàmli-tähta < camlı tahta , pencere camı

džöz < pencere camı

đȍz < 1. bk. vücudun duyuları, 2. pencere camı

frènđija < inşa edilen kule (Avrupa'da)

hätula (ätula) < 1. hatula, 2. boşluk, oyuk

hävuz, hävz, häuz < havuz

hèndek, èndek, jèndek < hendek

japija < 1. ahşap yapı malzemesi, yapı, 2. bk. araç gereç

járak < ark, sulama suyu için hendek

kafàzli, kafèzli < 1. pencerelerdeki tahta kafes, parmaklık, 2. odada tahta parmaklıkla kapalı yer

kàfez, kàvez, kàfaz < eski evlerde penceredeki tahta kafes

kapìdžik i kapidžik < küçük kapı, kapıcık

kàpija < 1. kapı, 2. saray

kaplama, paklama < 1. kaplama, 2. bk. besinler, 3. bk. giyimler

kät < 1. bk. giyimler , 2. kat, 3. giyimler , 4. insan vücudu

korkàluk (kalkàluk) < korkuluk

krȅč < kireç

kùbe i kùba < 1. kubbe, 2. bk. araç gereç

kubèli < kubbeli

màhija < çatı kirişi

màndal (màldan, màndal) < 1. mandal, 2. kapının üzerindeki demir süngü

màzgal < mazgal

mèrdevine, merdìven < merdiven

merèmāt < 1. bina onarımı, tamiri, 2. bk. düşünce.. , 3. bina için şehir ormanından odun almak

mèrtek < mertek, tomruk, direk

mìljać, mȉlać, mȉljć < şantiye

mùsandara, mùsandera, mùsāndra < 1. bk. moblya.., 2. camide bir balkon çeşidi

òdžāk < 1. baca, 2. ateş ocağı, ateşlik

òkagač < kalın meşe odunundan bir yada daha fazla kiriş

òluk < oluk

olùkli < oluklu

pàjvānta, (pàjvānte) < 1. payanda, 2. bk. yerleşim kültürü

pàrmak < parmaklık yapılan kalın kesilmiş tahta, 2. bk. insan vücudu

parmàkluk < parmaklık

pèndžēr i pêndžer < pencere

pèrdašica < tahtayı, sıvalı duvara perdahlama

pȅrvāz i pèrvāz < pervaz

sìčan-jòlan < yer altı kanalı

šákūl < şakul

šćèmeren < kemer

šerbetlàma, šerbetlèma < hazırlanmış kireç

šerèfa i šerèfe < Bijelina'da evlerin girişi, verenda anlamında kullanılır

tàlāš, taláša, talàšika < talaş

tàvan < 1. tavan arası, 2. tavan, 3. tahta altı, 4. kat

tèkne < tekne, yalak

tùgla < tuğla

ùčkatica < üç katlı bina

3.3.5.10. Dilbilgisi

àber < haber

âdetā < adeta, sanki, doğrudan doğruya

àdžamski, àdžemski < farsça

ȁjn < Arap alfabesindeki on sekizinci harf

àl, èl < Arapça madde

ama, ema < ama, fakat

àndžak < ancak , ama , fakat

arèbica < Arabi, Arap harfleriyle yazılan yada basılan , Sırpça- Hırvatça metinlerdir.

âsār < edebiyat yada sanat eseri

asli < aslında , gerçekte, elbette

bâr < bari, hiç olmazsa

bárem < bari, hiç olmazsa

bàsma < 1. bk. giyimler, 2. basın , basma

bê < Arapça harf

bèlćim, bèlći < belki

bèli i bëli < 1. elbette, gerçekten, belli, 2. öyle

bèli vàlā < öyle

bèlkim, bèlki < belki

bèzbeli i bezbèli < besbelli , gerçekten

bìle, bilèsi < bile

birim < biri, birisi

bùkadar < çok

čäk < üstelik, ayrıca

čùnki < çünkü

däl < Arapça harf

dät < Arapça harf

dèmek < 1. yani, 2. demek

dìlbērka < 1. bk. değerler.., 2. sevdalinka çeşidi, lirik kadın şarkısı

dívān i dìvān < 1. bk. toplum.., 2. bk. yerleşim kültürü, 3. konuşma, kelime, 4. bk. mobilya.., 5. şiir derlemesi , divan, 6. bk. düşünce..

divánija < divani, fermanlarda yazılan bir çeşit Arapça şiir

đàhđā, đàhđāš (đàđā, đàđāš) < 1.bk.zaman, 2.özel zamanlarda kullanılan özdeyiş

Đerzèlez, Gerzèlez < gelenek ve şiirlerde yer alan, Boşnak, Müslüman, efsane kahraman

džìm < Arapça harf

ef, eff < efendi kelimesinin kısaltılmış hali

èlbet, elbète, elbètena, hèlbet, helbète, helbètena < 1. tabiki, 2. ümit etmek, 3. sonunda nihayet

èlif < Arap alfabesinin ilk harfi

èlifbā < alfabe

esánija < yazılı teşekkür

èser < eser, yapıt, ürün

èsre < esre

èvet < evet

fàrzā < farz edelim, düşünelim

fê < Arap alfabesinde harf

fèrmān, (vèrmān) < 1. bk. toplum.., 2. ferman, uzun mektup

fàlān < 1. biri, 2. bu ve bu, 3. falan, galiba

fìlān-fàlān < falan filan

fìlān-fùstuk <falan filan

farìsija < farsça

gäjn < Arap alfabesinde harf

gâlibā < galiba

gàzel < gazel

gìbi, đìbi < gibi

hâ < Arap alfabesinde harf

hä...hä < yada…yada

hàbar <1. haber, 2. haber alma,öngörü

hàber < 1. haber, 2. haber alma, öngörü

häir!, (äir!) < hayır

halbùkì < halbuki

háne < hane; bir birleşme kelimesidir

härač, härč (ärač, ärč) < 1. bk. besinler, 2. bk. ticaret..3. bk. araç gereç, 4. bk. araç gereç, 5. beni ilgilendirmiyor, banane

harèke (harèketa) < Arapça mektuplarda kısa vokaller için kullanılan semboller

harekèli < Arapça mektuplardaki semboller

härf (ärf) < harf

hät < hat

hê < Arapça harf

hèle, hèlem < böyle

hële hële < hele hele

hèle neise, hèlem neise, hèle nejse, hèlem nejse < her neyse

hëm i hem, hëm < ve, hem, ayrıca

hî < Arapça harf

hìčolmāse < hiç olmazsa

hičulùrmi < mucize değil mi

hićája, hikája < hikaye

hikája < hikaye

húlasa < özet

illā < illa, elbette, mutlaka, koşulsuz

ilān < ilan

ìmza < imza

izáfet < izafet, genitiv bağ

jà i jà...jà < yada

jàcija < 1. bk. zaman, 2. bk. dinler.., 3. halka ait şiirlerde anılır; ilk yatsı, küçük yatsı, geç yatsı, büyük yatsı

jàzi-ćàge < yazılı belge

jàzija < 1. yazı, mektup, 2. bk. toplum ilişkileri..

jazìli < yazılı

jàzma < el yazısı

jê < y harfi

käf < kaf, Arapça harf

käjt, käit, käjd < kayıt

kasída < kaside

kàul < söz, anlaşma

kèf < Arapça harf

kèlām, ćèlām < kelam

kèsre < kesre

kô sànkim < bayağı

kùn'ja < Araplarda soyadı olmadığı zamanlarda isimlerin önüne gelen kelime

làm < lam, Arapça harf

lamèlif < lamelif

màkar < rağmen, hiç olmazsa, bari

mâtufovača, mâtufovica < Arap harfleriyle yazılan mektup

mèđer < meğer

mektúbdžija < yazman, katip

mèselā < örnek
mèka, mèšak < hattat yazı, güzel yazı, meşk
mȉm < Arap alfabesinde harf, mim
muhàkkak < muhakkak, kesinlikle
murasèla (muhasìla) < mürasele, resmi kadı mektubu
musvèda < müsvedde
náma < name, mektup
nȅise, nêjse, hèrneise, helenêse < neyse, her neyse
nèkadarīsē < ne kadar ise
nòkta < nokta
nȕn < nun, Arap alfabesinde harf
òtro < ötrü, Arap mektuplarda u sesinin kısaltılmış hali
rī < Arapça harf
risála < risale
ruznáma < ruzname
salnáma < salname, yıllık
sànćim, sànći < sözde, sanki, güya
sät < sat, Arap alfabesinde harf
sàtura < satır
sê < se, Arapça harf
sèbep, sèbeb, (sèbet, sèvet) < 1. sebep, 2. ötürü, dolayı
sejahatnáma < seyahatname
sevdàlīnka < sevdalinka
sèveb, sèvep, sèvepli < 1. sebep, 2. ötürü, dolayı
sȉn < sin, Arapça harf
sùāl < sual, soru
sùvāl < sual, soru
Šahnáma < Şehname
šáir < şair
šȉfra < şifre
šȉn < şin, Arapça harf
šùkadar < şu kadar

tàrz < üslup, biçim

tê < Arapça harf

tèdžvīd < tecvid

tèfsīr < 1. Kur'an yorumu yapılan kitap, 2. tefsir

tël < 1. bk. araç gereç, 2. bk. araç gereç, 3. telgraf

tersatùna < hiç olmazsa

tèskera < mektup, yazılı izin belgesi

tèstīr, tèstījer < 1. izin belgesi, ruhsat, 2. uzmanlık belgesi

tèštit < arap harflerde çiftleme işareti

tî < Arapça harf

tùtar < ?

u ināt < rağmen

ùrnek < örnek

ùstun < üstün, Arapça 'da vokal

ušćòrluk < rağmen

uzìnād, uzìnāt < rağmen

vakfíja < vakfiye

vàv < vav, Arapça harf

vèrmān < ferman, uzun mektup

vèzan < vezin

zabadàva < boşuna

za ìnād, za ìnāt < rağmen

zê < ze, Arapça harf

zël < zel, Arapça harf

zî < zı, Arapça harf

3.3.5.11. Bilim ve Teknikler

àlti < altı

altìluk < altılık

àltmiš < altmış

àršīn < arşın, eskiden uzunluk ölçüsü

bïr < 1. bir (rakam) 2. birinci, en iyisi 3. aynı bir

birìndžī < birinci

bëš < beş

bèšluk < uzunluğu 5 arşın olan madde, cisim

cìfra < rakam

čéjrek < 1. çeyrek, dörtte bir, 2. bk. besinler, 3. bk. değerler..

čérek (čéreg) < çeyrek, dörtte bir

čìfte < 1. çift kat, 2. bk. giyimler..

čìfte-pòrub < çift

čìvte < çift

dìkli < dik, dikey

dìrhem < dirhem

dȉz i dȉza < sıra, dizi

drȁm < dirhem

dòksan < doksan

dùlum, dùnum < dönüm

dùzina < düzine

džōràfija < coğrafya

èlli < elli

endèze, endáze, ìndaze (endèče) < 1. bir yerin uzunluk ölçümü, 2. ustaların ayakkabı dikmek için kullandığı ölçü

fèn < fen

gìdiš, gìdīš < biçim, şekil, metot

grèh < arşının altıda biri

haríta < harita

ìči < iki

ìki < iki

ikìluk < ikilik, iki kilo ağırlığında, iki metre uzunluğunda v.b.

ȉlum < ilim, bilim

jećpáre < yekpare, tek parça

jèćūn < yekun, toplam

jȅk < yek, bir

jȅkten < yekten, tamamen

jètmiš < yetmiş

jùnga < yün yada yağ ölçü birimi

jùz < yüz

kàlup, kàluf < 1. biçim, 2. bk. araç gereç, 3. bk. giyimler, 4. bk. araç gereç, 5. bk. araç gereç

kíla < tahıl ölçeği

krk < kırk

mìskāl < 1. miskal, ağırlık ölçü birimi, 2. altın saflığı ölçüsü

nàdīr < astronomik olarak en yüksek noktaya karşı en alçak

òka < okka

òkadar < çok

on < on

òtuz < otuz

pȅk < pek, çok

rȁkam i ràkām < rakam, hesap

sèksan, sèksen < seksen

sùfur, sȉfr < sıfır

šìnik < şinik

tàslak < 1. projenin ilk hali, 2. şeki, taslak

tèste < deste

ùč < üç

ùčkat < üç kat, üç misli

učùdži < üçüncü

ùlček < ölçek

ùlčija < 1 .ölçü, 2. mezar kazmak için gerekli olan ölünün uzunluğunu ölçen sopa

ùrup < urup

3.3.5.12. Güzel Sanatlar

baglàma < 1. bk. araç gereç, 2. bağlama, 3. ?

bânda < bando , askeri müzik , müzik

bugàrija < milli tambur çeşidi

čàlgija < 1. çalgı, musiki, 2. müzik aleti

čalgìjānje < çalma

čampàreta, čampàrētā <çalpara, tahta veya metalden olan iki adet yuvarlak levhadan oluşan parmaklara takılan ve birbirine vurdukça ritim veren vurmalı enstrüman çeşidi

ćemáne < keman

ćimáne < keman

dabulàna < büyük orkestra davulu, davul ve zurnadan olşan müzik grubu

dabulhàna, davulhàna, (dambulhàna, danburàna) < büyük orkestra davulu, davul ve zurnadan olşan müzik grubu

daìre (dahìre), daìreta < tef, daire

daùlbaz, daùlbas, davùlbaz, talàmbas, talànbas, tulùmbaz, dovùlbas < 1 .davul çeşidi, 2. genel anlamda davul

daùlbazīle < davul ile

daulhàna < büyük orkestra davulu, davul ve zurnadan olşan müzik grubu

dȅf < tef

dùduk < 1. düdük, 2. baharda çobanların çaldığı söğüt kabuğundan olan alet

dùzen < 1. bk. giyimler.., 2. müzik aletini beğendirme, akort

èsnāf <1. bk. toplum ilişkileri, 2. zanaat, 3.bk. meslekler

esnáflija, esnàflija < zanaatkar

gâjde < gayda

hàtāt < hattat

kàjda i kâjda < 1. melodi, 2. müzik notası

kàjdānka < nota defteri

kânun < 1. bk. hukuk ve yasama, 2. kanun

kȁraduzen < dört telden olan küçük tambur çeşidi

kaval < kaval

lakrdija < 1. bk. toplum ilişkileri, 2. edebi değeri olmayan komedi

mèkām < 1. bk. dinler, 2. melodi, ses, 3. bk. değerler..

mèkter, mèhter < mehter, orkestra üyesi

mèkterbaša, mèhterbaša < mehter başı, orkestra şefi

mekterhàna, mehterhàna < mehterhane

nȁj < ney

nàkāra (nàkārada) < nakkare, davul

nàkāš < nakkaş

pèrdeta < vurmalı müzik aletlerinin bölümü, parmakların basıldığı yer, perde

sàntūr < santur

sàvaćēnje < gravürcülük

sàvat < 1. gravür sanatı, 2. gümüşü süsleme sanatı

sȁz < saz

sàzlija < saz çalan kişi

súre i súret < suret, fotoğraf

šàrgija, šàrkija < tambur çeşidi

tàklīd < taklit

tàmbura, tânbura < tambur

tambùrāš, tanbùrāš < tamburu çalan

tambúrija < tamburu çalan

tàmburtel (tàmbur-tel) < tambur teli

terzìjān < tamburun tellerine vurup birden çekmek

zanàčija < sanatçı

zànāt < sanat

zanàtlija < sanatçı

zìl, zȉle < 1. zil, yuvarlak şekilde parmaklara takılan metal, 2. bk. araç gereç

zùrna, zùrla < zurna

3.3.5.13. Toplum İlişkileri, Oyunlar, Sporlar, Danslar

ādeš i ȁdaš < adaş, aynı adı taşıyan

àhbāb < arkadaş

ádet (hádet) < adet

afijetola < sağlık ola

ahbábluk, ahbápluk < arkadaşlık

áhinjak < ahenk, eğlence, uyum

àhlāk < ahlak

äip, äjip, ajp< ayıp

äjip< ayıp

äjp < ayıp

akardaš < arkadaş

akrān < yaşıt

akšàmluk < azar azar rakınında içildiği akşam toplantıları

àkšam-pazàri < akşam pazarı

alaj, alāj < kalabalık, topluluk

alaj, alāj < merasim, alay, geçit

alaturka < alaturka

alēć selām < aleyk selam

alejk seām < aleyk selam

alejkumu-selām!, alejćumu-selām!< aleyküm selam

alidžija < talip

ališ-veriš < gizlice, el altından anlaşma

ámir < amir, şef

àrkadāš < arkadaş

àrka < koruma , arka

armàgan (harmàgan, amàlgam) < armağan, hediye

âsār < iz, kalıntı, eser

aškùna < sağlıkla

bajràmluk < bayramlık , bayram hediyesi

bàkšiš < 1. hediye, armağan, 2. bk. ticaret..

bàrbut < barbut, doğuya özgü zar ile oynanan bir oyun çeşidi

bärhana < yüksek sesli eğlence , toplu halde çalınıp söylenen

bàskija < baskı

bašàluk < şan, şöhret, ünvan

bašunsàgōsum < başın sağ olsun

bedèvija < bedevi

bedùīn < Arap göçebesi

bëg < soylu kişi , bey

bëšdort < tavla oynarken beş dört atılıdğında söylenen terim

Bergìvija < Birgivî

bitèvija < mızrak, cirit çeşidi

bùjrum, bùjrun, bùjrunuz < 1. buyurun, buyurunuz 2. buyur etmek

cèribaša < çingenelerin lideri

čájo < düğünlerde misafirleri eğlendiren kimse

čàpraz < 1. buz pateni yaparken birinin diğerine çarpması, 2. salıncaktaki birinin sırtına iple vurmak

čàpraz < 1.buz pateni yaparken birinin diğerine çarpması, 2.salıncaktaki birinin sırtına iple vurmak

čàrku-fèleć < şans oyunu

čáru-sè < tavlada zarın dört üç düşmesi

čȁuš i čȁūš < 1. bk. ordu.., 2. bk. ordu.., 3. bk. meslekler, 4. bk. meslekler, 5. düğün alayındaki görevli, 6. düğüne gelenleri eğlendiren

čèngija < çengi

čèrgār, čèrgāš < çergi altında yaşayan çingeneler

čèribaša < çingenelerin lideri

čìft < 1. bk. evlilik.., 2. çift(oyunlarda)

čìftek (čìft-tèk) < çift tek, bir çeşit çocuk oyunu

čìfte tèlija, čiftèlija < çifte telli

čìk! < güreş gibi müsabakalarda seslenme ; haydi,çık

čìngrija < çıngırak

čìvt < çift(oyunlarda)

čivtèlija < çifte telli

číza < 1. bk. toplum,hükümet, 2. bk. toplum hükümet, 3. bir çeşit çocuk oyunu

čòček < köçek, Türklerin bir çeşit oyunu

čòčekča igra < köçeklik oyunu

čòčečkinja < köçek oyunu oynayan kimse

ćòlē < körebe, bir çeşit çocuk oyunu

ćorabáka < bir çeşit çocuk oyunu

dávet < davet

dème i dèmet < demet

dèrnek < 1. fuar, panayır 2. düğün, eğlence

dìrlija < geleneksel bir oyun

dòlibaša < bir ziyafette sofranın başında oturup kadeh kaldıran kişi

donànma < aydınlatılmış ve süslenmiş görkemli tören

dörtcihār < dörtcihar, tavlada dört dört

dòsluk, dòstluk < dostluk

dȍst, dôst < dost

dubára < 1. dubara (tavlada sayı), 2. hile, aldatma

dùbeš < dübeş (tavlada sayı)

dùđun < düğün

dùše <düşe, tavla oyununda

dùšeš < düşeş

dùšmān, dùšman, dùšmanin < düşman

dušmánluk i dušmànluk < düşmanlık

džäba, džàbica < < 1. hediye,caba,bedava 2.bir eğlencede verilen ikram 3.?

džàbaluk < cabalık

džäbē < caba, bedava

džihâri-dù < cihar-i dü , tavla oyununda dört iki

džihâru-jèk < cihar-i yek, tavla oyununda dört bir

džihâru- sè < cihar-ü se, tavla oyununda dört üç

džìhet < görev

džiličija < cirit atan, oynamayı bilen kişi, ciritçi

džilit, džilīt < 1. cirit, 2. bir oyun türü

džùmle, džùmīle < birlikte

đèla!, gèla! < 1. bk. yansıma.., 2. tavla oynarken ifade

đurùltija, đurùntija < gürültü

edžnèbija < ecnebi, yabancı

ejdovále, dovále < selametle, hayırlı dua ile

efendìluk < efendilik

efèndum, efèndum, efèndum-bènum, efèndisu-bènum < Bosna'da konuşmada yaşlı Müslümanlara söylenen söz; efendim benim

èglēn i èglen (jèglen) i eglèna < karşılıklı konuşma, arkadaşların karşılıklı konuarak eğlenmesi

èglēn-bèglēn, èglen-bèglen < karşılıklı boş konuşma, uzun karşılıklı konuşma

eglèndže < eğlence

eglèndži < eğlenceli

emánet < emanet

erdòglija < refakatçı

èsnāf < 1. şehirde bulunan zanaatkârların ekonomik topluluğu, 2. bk. güzel sanatlar, 3. bk. meslekler

fȁl < fal

gibèčija < gıybetçi

gíbet < gıybet

govòrdžija < konuşmacı

gungúla, gulgúla < kargaşa, arbede

habernósa < dedikodu yapan kadın

hakáre, hakàra, hakáret < azarlama, çirkin, gudubet

hakáret < küçük düşürücü davranış, rezalet, kepazelik

hàsum (àsum) < hasım, rakip

hàtīb < hatip

havádis < havadis, haber, yeni olay

hedíja < hediye

hèmšerija, hémše < 1. hemşeri, 2. arkadaş, dost

hemšerìluk < 1. hemşerilik, 2. arkdaşlık, dostluk

henđáma, hanđáma < hengame

hȅpjek < hep yek

herdòglija < refakatçı

hìndāt < imdat, yardım

hòšđeldija, hòšgeldija < hoşgeldi

hòžđeldija, hòžgeldija < hoşgeldi

hùrmet < saygı, hürmet

ìdžrā < 1. icra, 2. icra etmek

ihtìlaf < anlaşmazlık

ijána < iane, yardım

ìndāt, ìmdāt < imdat, yardım

jàdac i jádac < lades

jadìđar < 1. bk. madenler.., 2. birine verilen değerli hediye

jàapàlak < arkadaş

jàtak < 1. bk. mobiya.., 2. haydutları ve suçluları kanunsuz yataklık yapan kimse

jàrdum < yardım

jàzija <1. bk. dilbilgisi, 2. yazı tura

jèdek < 1. bk. araç gereç, 2. bk. araç gereç, 3. bk. araç gereç, 4. bk. kümes.., 5.bir çeşit oyun

jòldāš < yoldaş, arkadaş

kalabàluk < kalabalık

kamara <1. kalabalık, 2. oda

kančèlo < tur, rulo

kangal < tur, trompet, rulo

kàpi-kòmšija < kapı komşu

kàrađoz < 1. karagöz, oyun figürü, 2. şaklaban

kàra-hàber < kara haber

kàdāš < arkadaş

karga < katil

kátil < katil

karšilàma < karşılama

karšiluk < karşılama

kàrz < karz

kàvga i kâvga < kavga

kàvgadžija < kavgacı, kavga kışkırtan kişi

kèsim, ćèsim < ineğin beslenmesi ve kullanımı hakkında anlaşma, kira

kíkulāl < dedikodu

kirájdžija i kiràjdžija < kiracı

kòmār < kumar

komárdžija < kumarcı

komardžìluk< kumarbazlık

kòmšija, kònšija < komşu

komšìluk, konšìluk < komşuluk

kóna, kònšinica, kòmšinica < komşu kadın

konàkčija, konàgdžija < bir gecelik yatılı misafir

konùšma < konuşma, sohbet

kòšija < 1. koşu, 2. yarış

kušànma < çırakların kalfa, kalfaların usta olması için yapılan tören

läf < laf , söz

làgab, làkap, làkab < lakap, takma ad

lakrdija < 1. lakırdı, laf, söz, 2. bk. güzel sanatlar

màčkara, màškara, màčkare, màškare < 1. bk. değerler, 2. karnaval

màhana (mána) < özür, sitem, hata

mahàndžija < kusurda bulunan

mahsusíja, mahsuzíja < özel hediye, seçilmiş hediye

màhsūs sèlām, màhsūz sèlām < özel selam

màhšer < 1. bk. dinler.., 2. mahşer, kalabalık

màksūz sèlām < özel selam

maksuzíja < özel hediye, seçilmiş hediye

mána < özür, sitem, hata

màrs < mars, tavla oyununda ifade

màt < şah mat, tavla oyununda ifade

mehàbet < arkadaşların karşılıklı konuşması, muhabbet

mesèla < mesele, problem

mèzet < müzayede

muávin < yardımcı

mubáreć, mubárek (bumbáreć) < 1. şenlik, 2. bk. değerler.., 3. bk. değerler..

muhàbet < arkadaşların karşılıklı konuşması, muhabbet

muhádžir (muhádžer) < muhacir, göçmen, sığınmacı

musáfir < misafir, yolcu, yoldan geçen

musafirluk < misafirlik, yolculuk

muštèžija < müjdeci

mustèrija < 1. müşteri, 2. birşeyleri isteyen

muštulùgdžija < müjdeci

muštùluk (mustùluk) < müjde

muštulùkčija < müjdeci

muždèžija < müjdeci

nâm < nam, ün

námli < namlı

nasíhàćija < nasihat veren

nasíhat < nasihat

násul ćëif?, násul këjf? < nasılsın ?

Nevrózi-sùltān, Nevrúzi-sùltān, Sùltān Nèvrūz, Nèvrūz < Nevruz, ilkbaharın ilk günü 21 mart

nízām < 1. bk. ordu, 2. nizam, sıra, düzen

nóbet < nöbet, vardiya, sıra

òdulja < at yarışı

ȍjn < oyun

ojnàdžija < oyuncu

òjun < oyun

òžđeldija, ȍžđeldun < hoş geldin

pâj < pay

pàjdak < 1. paytak, satranç oyununda piyon

pàjdaš < arkadaş, ahbap

pàla < 1. bk. ordu .., 2. çelik çomak oyunundaki sopa

páloš, pálošina < çelik çomak oyunundaki sopa

pànađūr < panayır

pèndži-dū < penc-ü du , tavlada beş iki

pèndžu-jèk < penc-ü yek, tavlada beş bir

pèndžu-së < penc-ü se, tavlada beş üç

pèškeš, pèšćeš < 1. armağan, 2. bk. düşünce..

pìlāv < 1. bk .besinler, 2. düğün

prelendžija < muhabbet eden kişi

prišiđèldija < davetsiz misafir, davetsiz yol arkadaşı

prstèndžija < yüzük taşıyan erkek delikanlı

pùla, pùle (pùlka, pùljka) < 1. bk. giyimler.., 2. bk. araç gereç, 3. bk. giyimler, 4.tavla oyunundaki halkalar, 5. bk. balıklar, 6. bk. araç gereç

refèna (revèna) < şölen, ziyafet veya geziler için birlikte ödenen masraf

rùmūz, rumúzāt < rumuz

sàntrāč < 1. satranç oyunu, 2. bk. araç gereç, 3. bk. araç gereç, 4 .?

sebâidu < sebadü, tavlada üç iki

sefâđeldija, safâđeldija < sefa geldi

sèjek < tavlada üç bir

sèlām (sàlām) < 1. selam, 2. selam göndermek, 3. selam vermek, 4. selam almak

sèlāmaga < Müslümanların düğünlerinde en büyük erkek çocuğun selamlaması

sìle, sìnle, sìlne < sille

sóbet < sohbet

sòhbet < sohbet

sunètlija < 1.sünnet edilmiş olan çocuk, 2.sünnet olan

sunètluk (sùnluk) < sünnet eğlencesi

šâh < 1. bk. toplum hükümet, 2. şah, satranç, 3. bk. toplum hükümet

šâh-mät, šäh-mät, mät < şah mat

šàmar < şamar, tokat

šéga, šegàrčina < şaka

šèmluk < şenlik, kutlama

šènluk < şenlik, kutlama

šëš-bèš < tavlada altı beş

šëš-džihār < tavlada altı dört

šèšu-jëk < tavlada altı bir

šèšu-së < tavlada altı üç

šùhret < şöhret

tâdž < 1. bk. giyimler, 2. bk. giyimler, 3. satrançta bir ifade

täš < 1. taş, 2. tavla veya domino oyununda taş

täš-bïr, bïr- täš < tavla veya dominoda ifade

tâvla i tàvla < tavla

tèbrīk < tebrik

tebrikná < tebrikname

tefèrič < 1. eğlenme, 2. mazarası güzel olan yer

tèftīš < 1. teftiş, 2. müfettiş

teftišlèma < teftişleme

temènā, temènāh < 1. eli başa götürerek selam verme sembolü, 2. temenna yapmak

tepsìjānje < şarkı söylerken tepsiye vurulması, tepsinin müzik aleti görevi görmesi

Tèrzije < geleneksel bir oyun

tevábija < kafadar, mürit

trämpa < bir şeyi başka bir şey ile değiştirmek, takas

tùra-jàzija < yazı tura

ùsūl < usul, kural, metot

zahmedíja (zamedíja) bir çaba veya görev için ödül

zär < zar

zèjbek-hàva < zeybek havası

zijáfet < ziyafet

zijáret < ziyaret

3.3.5.14. Yolculuk

čìbuk < hat, uzun çizgi

dèlil < kılavuz, rehber

duràdžak < 1. duracak yer, 2. bk. dinler.., 3. bk. mobilya..

dùrak < durak

gezgìndžija < gezginci

jòldžija (jòlđija) <yolcu

joldžìluk < yolculuk

jòluk, jòlluk (jònluk) < yolluk yiyecek

kalàuz, kalàvuz < 1. klavuz 2.bk. araç gereç

musafèret < yolculuk

sèdef, sàdef < 1. bk. çiçekler, 2. rota, 3. bk. giyimler..

sèfer < sefer, yol, yolculuk, savaş

šàmbek < dönemeç, viraj

3.3.5.15. Toplum, Hükümet

adžam, adžem< acem, İranlı

adžem, adžemkinja, adžemioglan, adžemovka < acem

àdžamska zemlja, àdžemska zemlja

ahdnama < berat, resmi belge

alafranga < alafranga, Avrupaya özgü

Alaman < Alman

alājbegova slàma < sahipsiz mal

alaša < alaşa

Aleman < Alman

Anadolac < Anadolulu

Arnàut < Arnavut

Arnaùtlija < Arnavut

Arnaùtluk < Arnavutluk

arzùhāl, arzòhāl (arzùvāl, arzòāl, arzòvān) < arzuhal, dilekçe

àvām < avam

âzā < aza, üye

babàluk < 1. baba mirası, 2. bk. evlilik

babòvina i bábovina < baba mirası

bàjrak < 1. bayrak, 2. bk. ordu..

bajràklija < kuyruklu yıldız

bàrjak < bayrak

bäš-knêz < baş prens

bäš-mùhtār, bäšmùhtār (bäš-mùktār, bäšmùktār) < baş muhtar

beledija < belediye

beglerbègluk < beylerbeylik

bèrāt < Osmanlı imparatorluğunda verilen şan gösteren ferman

berátlija < berat verilmiş kimse

bèrāt-spahiluk < berat verilen sipahilik

Budìmlīć < Budapeşte'den gelen göçmen, Budapeşteli

Budìmlija < Budapeşte'den gelen göçmen, Budapeşteli

bujrùntija < buyruk, emir

bujrùldija, bujrùltija < buyruk, emir

bùljuk < sürü, topluluk

burùntija < buyruk, emir

čàpraz-dívān < çapraz divan, servis

čohòdār < çuhadar

cigànluk < çingenelik

číza < 1. sınır çizgisi 2. sınır çizgisi, 3. bk. toplum ilişkileri

Ćùrt < Kürt

daìra i daìre < 1. sultanların ya da büyük kişilerin toplandığı yer veya resmi ofis, 2. toplantı, 3. cin ve şeytanların çağrılması

dâri-hàrb < Müslümanların yaşadıkları fakat özgür olamadıkları ülke

dèlija < 1. kahraman, 2. Osmanlı'da at binen, 3. sadrazam veya paşa yanındaki nöbetçi

dèvlet, dèvljet < 1. devlet, 2. imparator, hükümdar

dìrluk < dirlik

dívān i dìvān < 1. divan, 2. bk. yerleşim kültürü, 3 .bk. dilbilgisi, 4. bk. mobilya.., 5. bk. dilbilgisi, 6. düşünce..

dùvel < düvel, devlet, imparatorluk

džèmāt < 1. topluluk, 2. bk. dinler.., 3. bk. dinler..

džèmātīlē < cemaat ile

džemìjet < cemiyet

džèvār < civar

džihàngīr < cihangir

džùmhūr < ulus, millet, miting

džumhurìjet < cumhuriyet

đònlaga, đònluaga < gönüllü kahyası

dùndar < yaşaya insan kalabalığı

ehálija < 1. ahali, nüfus, 2. halk

èmer, èmr (hèmer) < emir

emernáma, emarnáma < emirname

Erázī-kanunáma < Arazi Kanunnamesi

èrćān, èrkān < 1. kurul üyesi, erkan 2. kurul,konsey, 3. bk. dinler..

erkáni-ajálet < bir bölgenin kahramanları

èšrāf < eşraf, soylu kişiler, aristokrasi

èvkāf < vakıflar

evladìjet-vàkuf < evladiye vakfı

fàkir < Hint fakiri

fàlake < falaka

Fátih < Fatih Sultan Mehmet

fèlāh < 1. fellah, arap köylü, 2. bk. değerler..

fèrmān, (vèrmān) < 1. ferman, padişahın emir ve buyruğu, 2. bk. dilbilgisi

firànija < çingene

firàun, firàvn, firàunka < firavun

firàunluk < firavunluk, çingenelik

Firàun, Firàvn < Firavun

frengi < Avrupai

frka < 1. parti, grup, 2. bk. ordu..

Gàjret < Bosna-Hersek'te kültür-eğitim için kurulan topluluk

gáret < garet, yağma

gurbèčija, gurbètčija < 1. yabancı ülkede yaşayan, 2. gurbetçi, gurbette çalışan

gùrbet < 1. ? 2. gurbet

gùrbetin < çingene

gurbètluk < 1. yurt dışında yaşama, 2. yabancı ülke, 3. dönemlik iş

gurèbā-tèfter < yoksul insanlar için toplanan para listesi

Hàbeš < Habeş, Etiyopyalı

hälk < halk

hân(kân) < hükümdar

hándžija i hàndžija(àndžija) < hancı

hasèćije < haseki

hatihumájūn < Hattı-ı Hümayun, padişah fermanı

hatisèrīf < Hattı-ı Hümayun ile aynı anlamdadır

hàvās < havas, aydın

hazretlèri < hazretleri

hèdīv, hèdīf < Mısır valisi

hìdžret < hicret, göç

hilafet, halìfät, halîfāt < hilafet

Hìnt < Hint

hórda < 1. birkaç birlkte aileden olan serseri kabile, 2. çok kalabalık, sürü, ayaktakımı

hućúmet < 1. hükümet, ülke , rejim, 2. hükümet binası

hùdūt, hùdūd < hudut

hukúmet < 1. hükümet, ülke , rejim, 2. hükümet binası

Huríjet < 1. Gençtürklerin devriminini ilanı , 2. Sarayevo'da Müslüman sanatkar topluluğun adı

ibadùlāh < ibadullah, Allah'ın kulları, toplum

ìbret < 1. ibret, 2. toplumda nitelikli cümle, 3. mucize, keramet

idára < 1. nafaka, 2. yönetim, idare 3. geçindirmek

iltìzām < iltizam

iráda < imparatorluğun komutası, emri

istìgbāl < istikbal, karşılama

jabàna, jabánac < 1. yabancı, 2. yaban, boş arazi, 3. anlamsız konuşmak

jabàndžijaž (jebàndžija) < yabancı

jabandžìluk < yabancılık

jabànlija < yabancı

jäfta < 1. bk. araç gereç, 2. bölüm, kısım, grup, köy grubu, küçük belediye veya cemaat

jäftadžija < gruplara ayıran kişi

jägma < 1. yağma, 2. ?

jälta, jäpta, jävta < bölüm, kısım, grup, köy grubu, küçük belediye veya cemaat

jebàndžija < yabancı

Júnān < Yunan

Jùrici < Yürük

kabíla < kabile

Karabògdānska < Moldovalı

Karadàglija < Karadağlı

Kàravlah i Karàvlah < Güney Romanya'nın insanları

kàtul-fèrman, kàtal-fèrman, katàluk, katàli fèmān < ?

kèdīv, kèdīf < Mısır valisi

kiptija < çingene

kizibáši, krzilbaši < kızılbaş

kìzlaraga, krzlaraga < sultanın haremindeki baş denetçi

kòdžabaš, kòdžobaš < 1. önder, şef, 2. köy prensi

Krdžalije, krdžalije < 1. Kırcaali'de yaşayanlar, 2.18 ve 19.yy. silahlı bir grubun adı

kùrtara, kùrtala < kurtuluş, kurtulma

kùrtulīš, kùrtalīš, kùrtarīš < kurtuluş

läla < imparatorluk mensubu

Magrìblija < Kuzey Afrika'nın batısındaki Arap

màhzar (mázar) < 1. ortaklaşa yazılan mektup, dilekçe, 2. rapor, bilgi

mahzàrdžija < mahzarı (dilekçe) taşıyana veya takdim eden kimse

mànsib, mànsip (mànsub, mànsup) < ülke hiyerarşisinde durum, rütbe, mansıp

Medinèlija, Medínelija < Medineli

medžidíja < 1. bk. ticaret..2. Sultan Abdülmecit nişanı

mèdžlis < konsey, meclis, kurul

mèljdžis, mèljdžus < konsey, meclis, kurul

memlèćе, memlèke, memlèćet, memlèket < memleket, ülke, vatan, doğduğun yer, şehir

menáfi-sànduk < menafi sandığı, Osmanlı zamanında belediye tarımsal vakfı

menšúra < menşur

mènzil, mènzul (mèzil) < 1. Osmanlı İmparatorluğu'nda tatarların postası, 2. tatar atlarla gönderilen posta

mestúra < 1. bk. araç gereç, 2. şeriat mahkemelerinin gönderdiği kapalı mektup

Mešíhat < meşihat, İstanbul'da şeyhülislam konağı

mìlet < millet

mírija < 1. özel toprak, 2. devlet malı

Misìrlija < Mısırlı

modàli < modern

Mòskov < Moskof, Rus

mùla,mùlla, mùnla < 1. bk. dinler, 2. okumuş insanlara sultan tarafından verilen unvan, 3. dini okulda öğrenim görenlerin isimlerinin önüne getirilen ünvan

mùluć < kral, hükümdar

muselìmluk < 1. bk. meslekler, 2. müsellimliğin yapıldğı bölge

mutesàrif < 1. mutasarrıf, bölgesel yönetici, 2. vali ile eş anlamlı

mutesarìfluk < bölge, mutasarrıflık unvanı

Nòvajlija < Novog'lu yurttaşlar

nùfūs-tèskera < nüfus tezkeresi

Osmànlija < 1. Osmanlı, Türk, 2. ?

padìšāh i padišāh < padişah

páji-tàht, pâjtaht < payitaht

pàša < paşa

pašàlija, pašàjlija < paşalık görevinde olan kişi

pašàluk < 1. bir paşanın bölgesi, 2.paşalık rütbesi

pòtur < 1.?, 2. köylü, bir toplumdan olan insan

pòturica < 1.?, 2. köylü, bir toplumdan olan insan

rája <1. reaya, Osmanlı İmparatorluğu'nda Müslüman olmayan tebaa, 2. kalabalık, grup

rìdžal < rical, saygıdeğer, mükemmel

rijáset < reis ül ulema ikametgahı

rùhsat < ruhsat

Rùmelija, Rùmenlija, Ūrumelija, Ūrumenlija < Rumeli, Rumelili

rùtba < rütbe

sadràzam, sadriàzam (sadràzan) < sadrazam

sahìbija < mal sahibi

saìbija < mal sahibi

saltànet < 1. bk. değerler.., 2. bk. değerler..3. saltanat

sàndžak < 1. sancak, bayrak, 2. bölge, 3. baş bayrak

sàndžak-bȅg < sancak beyi

sàndžaki-šèrīf < sancak-ı şerif

Sandžàklija < Sancaklı

sandžàktār < sancaktar

Saracéni < 1. İspanya'da Arapların adlandırılışı, 2. haçlı ordusu zamanında Müslümanların genel olarak adlandırılışı

saràhor, seràhor, salàhor (saràor) < 1. bk. ordu..2. Osmanlı sarayında koruma görevlisi

sàraji < padişahın, vezirin sarayı

Sarájlija < Sarayevo'lı

sȅnt < yön, taraf, ana vatan, yurt, doğum yeri

sèr'at < sınır

sèrdār < 1. lider, önder, komtan, serdar, 2. bk. ordu.., 3 .bk. ordu.., 2. Karadağ'da kabile komutanı, ünvan

serdarija i serdàrija <1. serdarın emri altındaki bölge, 2. bina, yapı yada kurulan kurum

sèrhat < sınır

silàhdār, silìhtār (silìptār, silìftār) < silahtar

silàhšōr < 1. Osmanlı sarayında nöbetçi, 2. sarayda görevli olanın unvanı

sôj < soy

sójli < soylu

spàhija, spáho < 1. bk. ordu.., 2. Bosna-Hersek'te genelde köylerde oturan ve İslam inancı olan kişilerin isimlerinin sonuna takılan ad

Stambòlija < İstanbullu

sùltān < sultan

sultánija < prenses

sùnuf < sınıf

sùrgun < 1. sürgün , 2. sürgün edilen, 3. bk. düşünce, irade..

surgùnluk < sürgün

šâh < 1. şah, kral, imparator,2. bk. toplum ilişkileri..3. şahın figürü

šahìndžija < şahinci

šeherzáda < prenses

šehzáda < prenses

šèik < 1. eski Arap kabilesi, 2. kabile reisi

šẽjh < 1. eski Arap kabilesi, 2. kabile reisi

šèrif < 1. şerefli, soylu, 2. Araplarda unvan, şan

šíćàr < 1. kazanç, ganimet, 2. zenginlik, mal

šûrā < meclis, şûra

tȁht < taht

tanzímāt < tanzimat, reform

Tanzimati-hajrìje < Tanzimat-ı Hayriye

tàraf < taraf, yön, parti

tárīh < 1. tarih, 2. günü gösteren not

Taslìdžāk < Taşlıcalı

tefterihakánija, defterihakánija < defter yönetim merkezi

tevlìjet < vakıf yönetimi

Travnìklija < Travnikli

tùcak < tutsak

tûg < paşalık simgesi, tuğ

tùglija < tuğlu

tùra < 1. tuğra, Osmanlı hanedan sembolü, 2. paranın resimli tarafı

turàli < tuğralı

turàlija < üzerinde tuğrası olan

Tùrčin, tùrčin < 1. Türk ulusundan olan, 2. geleneksel şiirlerde sık sık müsliman olarak söylenir

Tùrčija, Tùrkija < Türkiye

Tùrk, Tùrkuša < Türk

učtùglija i učtùgli < üç tuğlu paşa veya vezir

ùdūt, ùdūd < hudut

ùlće < ülke

ulèfa < ulufe

ulèva < ulufe

Ùnđurus, Ùnđurovina < Macar

Ùrumelija, Ùrumenlija < Rumeli, Rumelili

Ušćùplija < Üsküplü

välake < falaka

válija < vali

valìluk < 1. valilik mesleği, 2. valilik

vàtan < 1. vatan, 2. bk. düşünce,irade..

vèćīl < 1. vekil, 2. bk. düşünce,irade..

većílstvo < vekillik

vèkīl < vekil

vèzīr < vezir

vezírluk < vezirlik

vilájet (viláet) < 1. vilayet, 2. vatan, yurt

vukèla, vućèla (vućèlja) < vükela

záim, zájim < büyük tımar sahibi

zaìmluk (zaìnluk) < zaimlik

zäpt, zäft, zävt < 1 .disiplin, 2. nefesin kesilmesi, 3. bk. yasama ve hukuk

zèvāl < yıkım, felaket

ziámet < zeamet

zijámet < zeamet

zìmija < zimmi

3.3.5.16. Yasama, Hukuk

adalet < adalet

ajduk< haydut

bàdža i bädž < tüketim vergisi , gümrük vergisi

bèrāt < kararname, yazılı emir, izin belgesi

bigàjri-häk, bigàjrihäk (na bigàjri-häk) < ?

ćèfīl, kèfīl < kefil

ćefilèma < kefillik

ćèfš < keşif, yerinde sorgulama 2. zarara biçilen değer

ćeš < 1.keşif, yerinde sorgulama, 2. zarara biçilen değer

ćèvš < keşif, yerinde sorgulama 2. zarara biçilen değer

daùdžija < davacı

dáva < dava

dávija < dava

davìjānje < anlaşmazlık

davìjati se < birilerini dava etmek

davùdžija, daùdžija < davacı

dùstūr < düstur

džeríma, džerèma, džèrima, džèrim i džerème < cerime i cereme, para cezası

džerìmdžija < para cezası ödeyen

glòbadžija < para cezası veren

gurèma < ölen kişinin malını hakeden, gurema

hàpsār (àpsār) < tutuklu

hàpsnīk < tutuklu

hàps (äps, hävs, hävst, ävs, ävst, äpst) < hapis

hílei-šer'íja < hilei şeriye

hùćum < hüküm

hùdžet < mahkeme hükmü

hùkum < hüküm

ìdet < iddet

ílām < ilam

Imámi-Ázam < imam-ı azam

intìkāl < 1.miras, 2.miras belgesi

intikalíja < miras vergisi

istìntāk < istintak, sorgulama

izunáma <1. izinname, yazılı izin, 2. şeriat mahkemesinden evlilik için yetkiliden alınan , işten çıkarılmış

kânun < 1. kanun, 2. bk. güzel sanatlar

kanunáma < kanunname

kanùndžija < kanuncu

kàsām-tefter < ?

käuš < 1 .hücre, hapisteki koğuş, 2. bk. ordu..

kàvz, käbz < hapishane

kàvzli < hapiste olan

medžèla < mecelle, Osmanlı'daki medeni kanun

mehćèma < mahkeme, mahkeme binası

mehkèma < mahkeme, mahkeme binası

mešćèma < mahkeme, mahkeme binası

mírāska < zengin bir aileden olan kızın evlenmeden önce getirdiği büyük mal varlığı

miráščija < mirasçı

mírāz i mìrāz < 1. miras, 2. kızın kocasına evlenirken getirdiği mal varlığı

miràzača < zengin bir aileden olan kızın evlenmeden önce getirdiği büyük mal varlığı

mirášdžija < mirasçı

mírija < Arazi kanununda geçen ülkeye ait özel emlak

muhalèfāt < muhallefat

mukáta i mùkāta < kira ve icar vergisi

murafa < murafaa, dava

mušavèra < uzlaşma, anlaşma, danışma, müşavere

rèhum (rèum) < rehin

sèhum (sèum) < sehim

sènet < senet

sìdžil < adli protokol, adli tutanak

sindžèlija (sinđèlija) < mühürlü belge

sindžilāt < sicillat

sùlus < yasalara ait miras varsa serbestçe kullanılabilir

šáhit (šájit) < şahit

šehádet < şahitlik

šehadetnáma < diploma, kanıt

šùfa < şuf’a

tàkrīr < 1. bildirme, 2. malını sattığını söyleme

tápija < tapu

tarìfa < tarife

temèsuk, temèsuć < yazılı belge, senet

tùtija < rehin, ipotek

većálet < vekalet

vekálet < vekalet

vèlija < veli, kanun temsilcisi

vèrđija < vergi

vèrgija (vèrćija) < vergi

zȁpt, zȁft, zȁvt < 1. bk. toplum, 2. haciz

zìndān < zindan

3.3.5.17. Ordu, Savaş

abèrnīk < top veya tüfek

àdžami-òglan, àdžemi-òglan, àdžamòglan, àdžemòglan, džamòglan, džämòglan < yeniçeri ocağında veya sultanın sarayında görevli olan, eğitilmiş çocuk

àdžamkinja, àdžemkinja < İran’da üretilen kılıç

akindžije <akıncı

alaj, alāj < askeri alay, albaya bağlı askeri birim < puk vojske

alāj-bajrak, alāj-barjak (alajbayrak, alajbarjak) < alay bayrağı

alājbeg < 1. sancaklarda bulunan sipahilerin amiri, buyurucusu, 2. bk. meslekler

alājbegovica < alaybeyin eşi

alájli bajrak (aláli bajrak) < alaylı bayrak, resmi bayrak, alay bayrağı ile aynı anlamda

alāj-muftija < alay müftüsü

alāj-töp < alay topu, resmi günlerde resmi törenlerde atılan top

aláli-bajrak < alaylı bayrak ile aynı anlamda

alamānka < alman kılıcı

altipatlak < altı mermili tabanca

alufedžija < ulufeci

àndžār < hançer

arsènāl < silah deposu

arsènāl < silah ve diğer askeri maddelerin üretildiği kurum

arsènāl < savaş gemilerinin üretildiği tersane

àsker (àšćer) < asker

askerija (ašćerija) < askeriye

askèrluk (ašćèrluk) < askerlik

àšćer < asker

ašćerija < askeriye

ašćèrluk < askerlik

àtlija < atlı

bàjrak < 1. bk. toplum, hükmet, 2. askeri birliğin kendi bayrağı

bâlča < balçak , kılıç sapı

bàlčak < balçak , kılıç sapı

baljèmez < balyemez, büyük çaplı top

bàrut i bárūt < barut

baruthàna , barutàna i bārūthàna, bārūtàna < 1. bk. yerleşim kültürü, 2. barutların saklandığı yer

bäš-čäuš, bäš-čāūš, bäščäuš, , bäščäūš < başçavuş

bašibòzyuk < başıbozuk

bèšlaga < beş kişiden oluşan askeri birlik

bèšlija < atlı birlik

bïmbaša, bïnbaša < binbaşı

bùljuk < 1. bölük, askeri birlik, 2. bölüm

bùljukbaša, bùljubaša < 1. bölükbaşı, çavuş, yüzbaşı

bùljumbaša < 1. bölükbaşı, çavuş, yüzbaşı

buzdòvān < bir çeşit silah, topuz

buzdòhān < bir çeşit silah, topuz

čäluk < yeniçeriden atılan ve adı kitaplardan silinen kişi

cèribaša < ?

čàušbaša < çavuşbaşı

čârka i čàrka < küçük atışma

čàrkāč, čàrkār, čàrkāš < öncü asker

čärkadžija (čärkidžija) < çarkacı

čärkānje < 1. küçük atışma, 2. ateşi körükleme

čàrku-fèleć < 1. savaş nesnesi, 2. top çeşidi

čäuš i čäūš < 1. Osmanlı zamanında subay rütbesi, çavuş, 2. Türk askeri müziği, 3. bk. meslekler, 4. bk. meslekler, 5. bk. toplum ilişkileri.., 6. bk. toplum ilişkileri..

čibùklija < tüfeklerin borularında olan uzun çizgi çeşidi

ćemèrlija < kemer kılıç, bir çeşit kılıç, eğri, bükük kılıç

čèribaša < 1. Osmanlı zamanında komutan, 2. akıncılara savaşı haber vermekle görevli

ćîla < içerisinde barut taşınan küçük torba

čòrbadžija, čòrbadži < 1. yeniçeri başlarından biri, 2. bk. meslekler, 3. bk. meslekler.

ćirmánija < İran'da üretilen kılıç

ćôrda, đôrda < kılıç

ćórak i ćórac < patlamayan kurşun

ćòrfišek < patlamayan kurşun

dȉl < tutuklanan düşman askeri

diláver < emir subayı, yaver

dimìskija, dimìškinja, dimìšćija, demìskija, demìšćija, damàskinja < Şam'da yapılan kılıç

dìpluk < kılıç kılıfı

džànak < cenk

džëba < 1. cebe, 2. metal parçadan yapılan zırh

džebàna < cephane

džëbe < 1. cebe, 2. metal parçadan yapılan zırh

džëbe < zırhın metal parçası

džèbelija < 1. zırhlı süvari, 2. yardımcı, vekil

džebhàna, džepàna < cephane

džefèrdār, džefèrdān, džefhèrdār (dževèrdār, dževèrdān, džehvèrdār, dževhèrdār, džehvèrdān < bir çeşit eski, üzeri sedef ve değerli taşlarla işlenmiş tüfek

džènak < cenk

džènjak, džänak, džènak < cenk

džènkovānje < savaş öncüsü

džepàna < cephane

đònlije, đonulije < gönüllü asker sınıfı

đùlād < gülle

đùle < gülle

đùlne < gülle

đùmle < gülle

đùnlād < gülle

đùnle < gülle

eškìndžija < eşkinci

èvza, ègza, èrza < mermi kovanın üzerindeki çakmak

evzàlije, egzàlije < eski bir tüfek çeşidi

fàlja < falya

fàljica < falya

fèrīk < ferik, tümgeneral

fèt < 1. fetih, 2. Türklerin Bosna'yı fethi

fèth < 1. fetih, 2. Türklerin Bosna'yı fethi

fišek < 1.f işek, 2. bk. ordu..

fišek-ćèsa < fişek kesesi veya kutusu

frka < 1. bk. toplum.., 2. fırka, tümen

gàdara, gädarija, (kàdara, àgadara) < gaddare

gâzi, gázija < gazi

gazìluk < gazilik

granàlija < tüfek çeşidi

habèrdār-ára (abèrdār, habèrdāk), habèrdārka (abèrdārka) < 1. bk. meslekler, 2. top veya tüfek

habèrnīk < 1. bk. meslekler, 2. top veya tüfek

hàrčalija, haràčlìja (àrčalija, aràčlìja) < çok barutlu tüfek

harèlija, harèli, harèšli < işlemeli tüfek

haváje (aváje), havájija (avájija) < roket

hàvan-tòp (hàva-tòp) < havan topu

hòroz, hòroz, hòrōz < 1. bk. kümes.., 2. tüfek horuzu

ićitùglija < 1. iki tuğlu paşa, 2. bk. evlilik..

ignèlija < iğneli tüfek

jàlman < tüfek dipçiği

jàničār < yeniçeri, sultan Orhan'ın 1328 yılında kurduğu , 2. Mahmut'un 1826yılında kaldırdığı askeri sınıf

jànjičārii, jàničāri, jànjičār < yeniçeri, sultan Orhan'ın 1328 yılında kurduğu , 2. Mahmut'un 1826yılında kaldırdığı askeri sınıf

jàrak < silah, savaş teçhizatı

jatàgan, jatàgān < yatağan, kılıç gibi uzun sivri bıçak, hançer

jènjičār < yeniçeri, sultan Orhan'ın 1328 yılında kurduğu , 2. Mahmut'un 1826yılında kaldırdığı askeri sınıf

jèrli-kul, jèrli-kol, jèrlu-kul, jèrlu-kol < yerli kulu askerleri, komutanın altında şehirdeki kaleleri koruyan askerler

jèrme-džèbelija < yarım cebeli, yarı zırhlı süvari

jèsīr, èsīr < esir

jesírluk, esírluk < kölelik, esaret

joklàma < yoklama, askere çağırma

jòl-tèskera, jòlteskera < teskere, paso

jùrīš < akın, saldırı

jùruk < yeniçerilere yardım eden askerler

kàma < kama, keskin hançer

karalìmān < Türklerin döneminde bir çeşit top ismi

karànfilka < gümüş prangalı, süslü uzun tüfek

kàrgija, hàrgija < 1. kargı, mızrak çeşidi, 2. ateşli silahlara geçirmek için çubuk

kàtana < hafif süvari eri

kȁuš < 1. hukuk.., 2. koğuş

kavàlija < bir eski, küçük top çeşidi

kazàsker < kazasker

kòlās, kòlāz < kolağası

kòradžija < korucu

kontráćija < askeri sözleşme

kr-gázija, krk-gázija < rengi ile ünlü kahraman

krlūč, krlīč < kılıç

kr'sèrdār < yolların güvenliğini sağlayan askerlerin komutanı

kršla < kışla

kùbura < 1. barut dolduran küçük tüfek, 2. bk. giyimler 3. bk. ev, 4. bk. araç gereç, 4. bk. soyut terimler

kubùrlija, kubùrija < kuburlukğu olan küçük tüfek

kùduz, kùbuz < bir çeşit büyük top

kùlaga, kòlaga < kolağası

kulòglan < bir yıllık atlı ya da yaya yeniçeri askeri

kulòglija, kulùglija < yeniçeri askeri

kumbàra < eski bir çeşit gülle ya da bomba

kundak < tüfeğin tahta kısmı

kùršun < 1. bk. eğitim, 2. kurşun

kùvet (kùhvet) < 1. bk. değerler.., 2. askeri teçhizat

làgum < mayın

martòloz < martalos, askeri birim üyesi

martòlozbaša < martalos komutanı

metèriz < metris, siper

mìzrak, mìzdrak < 1. mızrak, 2. bayrak mızrağı

mizraklija, mizdraklija < mızraklı

muharèba < muharebe

muhasèra (muasèra) < muhasara, kuşatma

muhìmāt (muìmāt) < 1. askeri techizat, 2. mühimmat, cephane

muìmāt < 1. askeri techizat, 2. mühimmat, cephane

mustàhfizi, mustàhfezi (mustàhfiz, mustàhfez) < müstahfız

mustahfizluk < müstahfızluk

naćòrdisan < kılıçla silahlanmış

nalìmānka < alman tüfeği

nèfer < nefer

nìšan (nìkšan) < 1. bk. değerler.., 2. bk. insan vücudu, 3. hedef, nişan 4. bk. evlilik.., 5. bk. dinler..

nízām < 1. Osmanlı İmparatorluğu'nda 1826 yılında kurulan düzenli ordu, 2. bk. toplum ilişkileri..

nizāmi-džèdīd < nizam-ı cedid

nizìmlije < nizam ordusuna üye

oda < ?

òdžak < 1. bk. ev, 2. bk. ev., 3. yeniçeri ocağı, 4. yerleşim kültürü

ògraš, ògroš, ògrašje < savaş, çatışma

òrdaga < ordu ağası

òrdija < ordu

òrta < 1. bk. yerleşim kültürü, 2. bk. değerler.., 3. yaklaşık 400 askerden oluşan yeniçeri taburu

pàftalija, pävtalija, pävtelija < paftalı tüfek

pijáde < piyade

pràngija < küçük top

pùsat, pùset < 1.s ilah, pusat 2. bk. araç gereç, 3. bk. insan vücudu

pusàtli < pusatlı, silahlı

redífa < redif

redíflija < redifli

sàčma < 1. avcı ve eski tüfeklerdeki saçma, 2. bk. giyimler

sàlkum, salkum-tòp < otamatik ateşli tok gibi bir çeşit eski top

sàlma < bir çeşit eski silah

saràhor, seràhor, salàhor (saràor) < 1. silahşor, kale veya bir yeri koruyan er, 2. bk. toplum, hükümet

sègmenin < 1. yeniçeri piyadelerinin bir türüne üye, 2. nöbetçi

selàmluk i selámluk < 1. bk. ev, 2. askeri geçitlerde, bayramlarda asker selamı

seràsker, seràšćer, saràsker, saràšćer < ordunun savaş zamanındaki başkomutanı

sèrdār < 1. bk. toplum, hükümet, 2. serdar, savaşta askerlerin en başındaki vezir, 3. yeniçerlerde komutan, 4. bk. toplum, hükümet

serdeđèčega, serdengèčaga < serdengeçti başı

serdeđèčdija, serdengèčdija < serdengeçti

serturnàdžija < turnacıların komutanı

sìlāh, sìlāj, sìlāv < silah

sindžirlije < iki veya daha fazla silah veya topun mermilerinin birbirine bağlanması

sòlak < yeniçeri kolordu yanlısı

spàhija, spáho < 1.sipahi, 2. bk. toplum hükümet

spahìluk < sipahilik

srmàlija, srmálija < 1. sırma zincirli tüfek, 2. bk. giyimler

suvárija < süvari

šamlìjanka < Şam kılıcı

šešàna, šišàna (šeišàna) < şişhane

šiš < eski bir silah

tàban < 1. bk .insan vücudu, 2. bk. insan vücudu, 3. tüfeğin demir bölümü, 4. bk. mobilya..

tabàndže < tabanca

tábija < tabya

tábor < 1. askeri tabur, 2. grup

táne < 1. top, tüfek mermisi, 2. tane, mermi

tèpeluk (tèpaluk) < 1. bk. giyimler.., 2. bk. giyimler.., 3. silahların kundaklarındaki süs, 4. bk. araç gereç

tètik (tèftik) < tetik

tokmàkli šešàna (tokmàli šešàna, tomàkli šešàna) < kundak bölümü kaba olan tüfek çeşidi

tȍp < 1. top, 2. bk. giyimler, 3. bk. araç gereç

tòpuz < topuz

toprakàla < topların gömüldüğü siper

tùfek < 1. tüfek, 2. bk. meslekler

turnàdžibaša < turnacı başı

turnàdžija < yeniçerilerde bir sınıf

vàlja < falya

vìšek < fişek

zèmberek < zemberek, bir çeşit top

zulfìkār < kılıç çeşidi

3.3.5.18. İletişim Araçları, Taşıtlar

aràba < araba

džáda < cadde

đèmija, gèmija < gemi

èlćen < yelken

hìntov < fayton

jèlćen < yelken

jelćènuša < yelkencilik

käik, käjik < kayık

käjak < kayık

kòčije < kapalı araba

pàpuča, pàpuče < 1. bk. giyimler., 2. tramvay veya arabalardaki karoseri bölümü, basamak gibi

tahtarevān, tahtirèvān (tatirèvān, tetrìvān, rèvān) < tahtırevan

tùmbās < kayık çeşidi

3.3.5.19. Eğitim

ćäge < 1. kağıt, 2. yazılan mektup, belge, 3 .ambalaj kağıdı

dárul-mualìmīn < darülmuallimin, öğretmen okulu

dȅrs < ders

dèshana < sınıf, dershane

dȉvit < divit

džáhil < cahil

džahilìjet < cahiliyet

džahìluk < cahillik

džèdvel < cetvel

džȅr < cer

džèrāš, džèrrāš < cer için giden kişi

džerída < ceride, gazete

džȉlt < 1. kitap cildi, 2. cüz, fasikül

đùde i đúnda < okulda kullanılan, deriden veya kalın kartondan yapılan çubuk

đùnija < 1. gönye, 2. bk. soyut terimler

èbdžed-hèsāb, èbdžed-hèsāp < ebced hesabı

èlifbā-sùfara, èlifbē-sùfara < Arapça alfabe kitabı

èvrāk < evrak

èvsat < okulda verilen not

gàzeta < gazete

idadíja < idadi

idžāzetnáma < icazetname, diploma

ilmìhāl < ilmihal

ilmíja < ilmiye

imtìhān < imtihan, sınav

islàhana < ıslahhane, meslek okulu

kalem (kàlam) < 1. kalem, 2. bk. araç gereç,3. bk. tarım.., 4. bk. araç gereç

kalèmli < 1. bk. tarım.., 2.okur yazar

kalèmtraš < kalemtraş

kulkùma < yuvarlak veya küp şeklinde olan mürekkep için kullanılan hokka

kùršun < 1. kurşun kalem, 2. bk. ordu..

kùršum-kàlem, kùršun-kàlem < kurşun kalem

kutubhàna, ćutubhàna < kütüphane

lògat < lügat, sözlük

meárif < maarif, eğitim

meárif-sanduk < maarif sandığı

medrèsa < medrese

medresèlija, medrèselija < medrese öğrencisi

medrèsli < medrese ile

mèkteb, mèktep (mèjtef, mèhtef) < mektep

mèkteb-hòdža, mèjtef-hòdža < mektep hocası

mèktebi-iptidaija < mekteb-i iptidai, üç yıl süren okul

mèktebi-nùvāb < mekteb-i nüvvab, şeriat, kadı okulu

mèktebi-nuváblija < mekteb-i nüvvab öğrencisi

mektèblija, mektèplija, mejtèflija < 1. mektepli, 2. öğrenci, tahsilli

murèćef, murèćep < siyah mürekkep çeşidi

muzaćèra, muzakèra < müzakere

nàezber < ezbere

nùvāb < mekteb-i nüvvab, şeriat, kadı okulu

nuváblija < mekteb-i nüvvab öğrencisi

pèkālā < 1. bk. değerler.., 2. okullarda öğrencileri değelendirme derecesi , pekiyi, çok iyi

ružđíja < rüştiye

sàbah < mektepte verilen ders

sahífa < sahife

sìbjān-mèkteb, sìbjān-méjtef < sıbyan mektebi

sòfta, sòhta (sòpta) < softa

sùfara < Arapça alfabe kitabı

súra < 1. sıra, çizgi 2. satı, sıra

širáze < şiraze

tàbak < 1. bk. mobilya.., 2. yaprak, kağıt, 3. farklı standart,formatta kağıt basma

talèba < öğrenci

tálum < talim

tátīl < tatil, okul tatili

tebèšīr < tebeşir

tëfter, tëvter, dëfter < defter, kütük, hesap defteri, ticaret defteri

vàkufsko-meárifski < vakıf eğitimi

zärf (zälf, zäf) < zarf

3.3.6. Manevi Kültür

3.3.6.1. Dinler, İnançlar, İbadet Pratikleri

abdèslija, avdèslija < abdestli

abdesli,avdeslija < abdestli

abdèsluk,avdèstluk,abdèstluk,avdèstluk < abdestlik

àbdest, àbdes, àvdest, àvdes, hàvdes < abdest

Âbi-hàjāt < 1. ölümsüzlük suyu, 2. bk. şehir

âbu-hàjāt, Âbu-hàjāt < 1. ölümsüzlük suyu, 2. bk. şehir

âbu-zèmze i âbu-zèmze < zemzem

Adem< Müslümanların ilk insan olduğuna inandığı kişiye verilen ad (peygamber)

adže, adžo < hacı

afiz, afuz < hafız

ahiret < ahiret

ahšam < günde beş vakit namazdan dördüncüsü

ajet < ayet

ajetul – kursija < ayetel kursi

ak < hak

akaid < ?

akšam < günde beş vakit namazdan dördüncüsü

Ālāh < Allah

Àlah bïr < Allah tektir, bir çeşit yemin

Àlah hifzējlē < Allah korusun

alahičun! < Allah için

Àllahu- ekber < ezanda söylenilen ilk kelime

alāl < helal

aláliti < helal etmek

alálem < Allah bilir

alejhiláne < şeytan

alejhiselām < 1. aleyhisselam, müslümanlarda peygamberlerin isimlerini arkasından yazılan veya söylenen sıfat, 2. Aleyhisselam kelimesi isimsiz söylendği zaman Hz.Muhammed anlamındadır.

alifet < halife

al-korān, al-kurān, (alkorān, al-kurān) < kur ’an

altun-oluk < altın oluk

Àmme < Kur’an’ nın yetmişinci bölümünün adı

àmme-sùfara < Kur’an’ nın otuz bölüm bulunan kitap, cüz

Ámentu-bìllahi < Amentü Billahi

ámīn < amin

amìnati < amin diye yalvarmak, dilemek

áminkovati < amin diye yalvarmak, dilemek

Arèfāt , Aràfāt < Arafat , hacıların her yıl Kurban Bayramında toplandıkları Mekke yakınında bulunan tepe, yayla

Arfa-đùn < arife günü, bayramdan önceki gün

ashábi < Hz. Muhammed’in arkadaşı

ashābi-feràiz < ashab-ı feraiz

àsija (hásija, hâsi) < asi, günahkar

asìluk (hasìluk) < asilik , günahkarlık

ašúre ,(hašúre) < Muharrem ayının onuncu günü

àvdes < abdest

avdèsli < abdestli

avdèslija < abdestli

àzāb, àzāp < bu dünyadaki cezalar

bäba < 1. bk. değerler.., 2. derviş, baba

Bàjram mubarék (mubáreć) ölsun! < Bayram mübarek olsun !

Bàjram mubarék ōlā < Bayram mübarek olsun !

bàjram-nàmāz < bayram namazı

Balije < 1. bk. ad, soyad, 2. bk. şehir, 3. Müslüman etnik grup

bäšimām, bäš-imām < baş imam

bëd-dòva (bètdova) < beddua

bedòva < beddua

bektášija, begtášija < bektaşilik, bektaşi tarikatından olan kişi

Bektášije < Bektaşi

Bèrāt < Berat gecesi, mübarek gece

bëšvakat nàmāz (bëš-vakat nàmāz) < beş vakit namaz

betdova < beddua

bì-iznìlah < Allahın izni ile

bìla < billahi, ant içmek anlamında kullanılır

bìláhi, bìlāh, bìlláhi, bìllāh (bìlā, bìlāj) < billahi, ant içmek anlamında kullanılır

bìlāhil- àzīm, bìllāhil- àzīm <

bīnamāz < namaz kılmayan

binamázluk < dua etmemek

bismìla i bismìle (bismilla, bismìlle) < besmele

bismìlāh < besmele

bòžji èmer < emri- ilahi

bùla < Müslüman kadın

bùrāk < İslam dininin inanışına göre Hz. Muhammed'i gökyüzüne hızlıca götüren ve geri getiren kanatlı savaş atı

čvrtnje < ?

Čìfut, Čìfutin < 1.Yahudi, 2.bk.değerler..

čifuthàna < Yahudilerin tapınağı

Čìvut, Čìvutin < Yahudi

čivuthàna < Yahudilerin tapınağı

Ćába, Kába < Kâbe

ćabútija, ćabúrtija, kabútija < kâbe örtüsü

ćáfir < 1. inancı olmayan 2. Müslüman olmayan kişi

ćáfirluk < 1. Allahın birliğine inanmayan 2. Müslüman olmayan

ćìtāb, ćìtāp, kìtāb < Kur'an

ćitábija, kitábija < gökten inen kitaplardan biri, Kur'an, İncil gibi

ćitáplija < Kur'ana inanan kişi

ćitápten, kitápten < kitaptan, Kur'anın söylediği

ćufári, kufári < 1. inançsız kimse, küffar, kafir 2. Müslüman olmayan

ćufráni-nímet, kufráni-nímet < küfran-i nimet

ćùfur, kùfur < 1. küfür, inançsız, 2. İslam inancını bırakmak

ćùfur-besjeda, kùfur-besjeda < dinden çıkaran ifade

ćufùrluk, kufùrluk < 1 .kafirlik, 2. İslam dinine inancını bırakanlar bölümü

ćürs < kürsü, camide vaaz verilen yer

Dèdžāl, Dèrdžāl < 1. Deccal, İslam teolojisine göre kıyamet gününden önce ortaya çıkacak olan varlığın, musibetin adı, 2. zorba, zalim

dèrvīš < 1. derviş, tarikat üyesi, 2. mütevazi , dindar kişi

dervīšáne < dervişe göre yaşamak

dervíšluk < dervişlik

dȅvar ?

Devlètlija < Muhammed peygamber

dȅvr, dȅvar, dȅver < Müslümanların geleneği, inancı; ölen kişinin ardından zapilan adet

din < din

din-dùšman < din düşmanı

dínsuz < dinsiz

dòva < 1. Allah'a dua, 2. hayır dua

dovádžija, doádžija < 1. dua yapan, 2. eskiden Sarayevo'da dua yapma mesleği, duacı

duràdžak < 1. bk. yolculuk, 2. Müslümanların tespih çekerkenki bölümleri ayırır, 3 bölüm bulunur

džàmija < cami

Džebráil < Cebrail

džeènem < cehennem

džehènem < cehennem

džehenèmlija < cehennemli, cehennemde olan

džȅle sânuhū, džȅlle sânuhū < celle şanuhu

džèmāt < 1. bk. toplum.., 2. insanların toplanıp dua etmesi,cemaat 3.Müslümanlığa inanan bir bölgede,bir cami yada bir imam

džèmātbaša, džèmādbaša < cemaatin en yaşlı kişisi

džemátlija < 1. bir cemaatin üyesi, 2. cemaatle birlikte namaz kılan kişi

džèmātski-imam < cemaat imamı

džemázijel-áhir i džemázijel-èvel < cemaat imamı

džèmātski-mèdžlis < cemaat üyeleri, cemaat toplantısında seçim yapanlar

Dženâbi-Hàk < Allah

dženáza < 1. bk. doğum.., 2. bk. doğum.., 3. cenaze töreninden önce yapılan dua

dženáza-nàmȁz < cenaze namazı

džènet < cennet

džènetlija < cennetli

Džìbril < Cebrail

džihād < cihat

džùma, (džùmāj, džumája) < 1. cuma namazında dua etmek, 2. bk. zaman

džumádel-āhìre, džemázijel-áhir < cemaziyelahir

džumádel-ūlā, džemázijel-èvvel < cemaziyelevvel

džùnup, džùnupast < cünüp

džunùpluk < cünüplük

džùz < 1. cüz, Kur'an' bulunan 30 cüzdan her bir bölüm, 2. Kur'an'da bulunan cüzlardan birinin bulunduğu kitap, 3. genel kitap

džùzhan < cüzhan

džùzovi < 1. cüz, Kur'an' bulunan 30 cüzdan her bir bölüm, 2. Kur'an'da bulunan cüzlardan birinin bulunduğu kitap, 3. Genel kitap

đàur, đàurin < gavur

đàurka < gavur kadın

đàurska < gavurluk

đàvur < gavur

đùlbek-dòva, đùlbe-dòva, đùlbend-dòva, đùlbek (ćuldetlji dòva) < askere veya okula gitmeden önce imam tarafından okunan dua

đùnāh, gùnāh < günah

đunàhćār, gunàhćār < günahkar

đùnup, đùnupast < cünüp

èbū, àbū < Arapça isimleri adlandırırken önlerine gelen kelime, baba , ör : Ebu Bekir

èdžel < ecel

efèndija, efèndi < 1. efendi, 2. imam veya ilahiyat okuyan kişiye verilen ad

èhli-ìslām < ehli İslam, Müslümanlar

èhli-kìtāb < ehli kitap, Hristiyanların ve Yahudilerin kutsal kitabı bulunanların topluluğu

elhamdulìlāh!, (elhamdulìlāhi) < elhamdülillah

elhućmulìläh!, elhukmulìläh!, elhućmullìläh!, elhukmullìläh! < al hükmü lıllah

èmin < 1. yemin, 2. yemin etmek

emírul-múminīn < Müslümanların hükümdarı

èmri-iláhi < Allah'ın emri, kader

èn'ām, ènām, èn'ām hamajlija < Kur'an'ın altıncı bölümünü oluşturan kitap veya derleme

èrćān, èrkān < 1. bk. toplum.., 2. bk. toplum.., 3. namazın bir bölümü, dua

èsfele-sáfilin < kötü yola düşmek, cehenneme gitmek

estagfirùllāh < 1. estagfirullah, Allah korusun, 2. bir dua kelimesi

evlìja < evliya

evlijáluk < evliyalık

èzān < ezan

èzāntaš < ezan taşı

fadílet < fazilet

fàrz < farz

fásik < günahkar

Fatìha, (fatìja) i fâtiha! < 1. Kur'an' da ilk sure , 2. el Fatiha !

fazílet < fazilet

feráiz < ferâiz

ferâiska mes'èla < şeriata göre ölen kişinin malının bölüşülmesi

fètva < fetva

fètva-èmīn < fetva emini

fid'ja < Müslümanların ölen kişi için fakirlere verdiği para (anlam değişmesi)

fìkh, fikuh < fıkıh

gàjri-mùslim < gayrimüslim

gàsul < gasil

gasulhàna < gasil hane

gùnjkati < gunne, gırtlaktan çıkan ses

gùsul < gusül

hàdīs < hadis

hädž < hac

hädžaga < hacı

hádžet-rèčāt, hádži-rèčāt < Müslümanların namazda istekleri için Allah'a dua etmeleri

hàdžija, hàdži < hacı

Hadžìlār-bàjram, Hadžìlāj-bàjram < kurban bayramı

hadžìluk < hacılık

hadžinedòmak < hacca gitmek isteyen ama amacına ulaşamayan

hádži-trèčāt < Müslümanların namazda istekleri için Allah'a dua etmeleri

hafezanàlāh < hafazanallah, Allah korusun

háfiz (háfuz, áfiz, áfuz) < hafız

hafìzluk < hafızlık

hàham < haham

hàhambaša < hahambaşı

häir-dòva, häjir-dòva, häjr-dòva (äir-dòva) < hayır dua

häk Allāh < Allah gerçektir

häk-tarafùndan < Allah tarafından

Häk-teálā, Häktālā < Hak Teala

hàlal (àlāl) <1. helal, 2. doğru düzgün bir şekilde kazanılan, namusluca, 3. af , özür

halàluk < helallik

halífa, hàlif, kàlīf, halífet, alífet < halife

Hálik < halik

Halvètije < derviş grubunun adı

Hanèfije, Hanèfija < Hanefi mezhebindekiler

hamájlija (amájlija, amálija) < muska

haníkah < hanikah, tekke

hàrām < 1. haram, dinen yasak, 2. haksız yere, günah, 3. lanetli

hàrām-mâl < haram mal

hàtma < 1. hatim, Kur'an'ı baştan sona okumak, 2. Kur'an okuma bittikten sonra edilen dua, 3. son

hàvdes < abdest

hȁvra < havra

havránija, harváija < harmani

hàzreti < hazreti

hàzreti Fatímin fȁl < Hazreti Fatma falı

hàzreti H'zr, hàzreti Hrzul i hàzreti Hidr < hazreti Hızır

Hazrètlija < Hazreti Muhammed, Allah'ın elçisi

hìdžra, hedžra, hìdžret < hicret

hȉfz, hȉvz < hafız

hrišćànluk < Hristiyanlık

hùdām < hüddam

hùtba < hutbe

hùdba < hutbe

hulefái-râšidīn < Hulefa-i Raşidin

húrija < huri

ibádet < 1. ibadet, 2. ibadet etmek, Allah'a dua etmek, yalvarmak

ìblīs, ìblīz < iblis, şeytan

ićìndija, ikìndija (jećìndija, jekìndija) < ikindi namazı

ìftār < iftar

ikìndija < ikindi namazı

ilâhhīčun! < Allah aşkı için

ílāhija < ilahi

ilâhī jârabi! < ilahi yarabbi!

ìmām < 1. bk. mesleler, 2. Kur'an okuyan kimse, 3. büyük din adamlarının ünvanı, 4.tesbihlerin baş boncuğu

imān, ìmān, àmān < iman, İslam inancı

imān-dòva < iman duası

imánsuz < imansız

imsakíja < imsakiye

ìndžijel < İncil

indžīl < İncil

Īsā < İsa peygamber

ìskāt < ıskat

ìslām < 1. İslam, Müslümanların inançlarının ismi, 2. bk. ad soyadı

islamíjet < İslamiyet

Isráfīl < İsrafil, kıyamet gününü haber veren melek

istiára, istijára < istihare, istediğin bir şeyin hayırlı olup olmadığını görmek için uykuya yatmadan önce kılınan namaz ve edilen dua

istihára < istihare, istediğin bir şeyin hayırlı olup olmadığını görmek için uykuya yatmadan önce kılınan namaz ve edilen dua

itìćāf < itikaf, Ramazan ayının son on günü camiye kapanıp ibadet etme adeti

itìkād < itikat, inanç, Allah'ın varlığına inanma

itìkāf < 1. itikaf, Ramazan ayının son on günü camiye kapanıp ibadet etme adeti, 2. bk. düşünce..

jàcija < 1. bk. zaman, 2. yatsı namazı, 3. bk. dilbilgisi

Jahúdija < Yahudi

jàmān < iman, İslam inancı

Jâsīn < Yasin, Kur'an'da 36ncı sure

jećìndija < ikindi namazı

Jédžūdž i Médžūdž < Je'cüc Me'cüc

Jehúdija < Yahudi

jȅk < Allah tektir

jekìndija < ikindi namazı

jèmin < 1. yemin, 2. yemin etmek

jèvmi-kijámet < yevmi kıyamet, kıyamet günü

jèzān < ezan

jilduznáma < yıldız name

Kadèrije, Kadìrije < Kadiri

káfir < 1. inancı olmayan 2. Müslüman olmayan kişi

káfirluk < 1. Allahın birliğine inanmayan 2. Müslüman olmayan

kámet < kamet

kebáir < büyük günah, kebair

kelâmi-kàdīm < Kur'an

kiráet < Kur'an'ı doğru okuma

kùrbān < kurban

Kùrbān-bàjram< Kurban Bayramı

kùšluk i kùšluk vàkat < 1. bk. zaman, 2. öğle vakti kılınan namaz

lâilāhe ìllallāh! < la ilahe illallah!

lánet < lanet

lèjlei-bèrāt < leyle-i berat, Berat Kandili

lèjlei-kàdr < leyle-i kadir, Kadir gecesi

lèjlei-mírādž < < leyle-i miraç, Miraç Kandili

lèjlei-regáib < leyle-i Regaip, Regaip Kandili

lèvhi-màhfūz < levh-i mahfuz, kaderin yazıldığı tablo

kàlīf < halife

kalífāt < hilafet

kárija < Kur'an'ın her kelimesini doğru ve eksiksiz bilen kişi

kàur, kàurin < 1. gavur, 2. arada sırada bu kelime Katolik yada Latin olarak gösterilir

kàurbaša < gavurların başı

kàurikinja < Müslüman olmayam, Hristiyan kadın

Kàurška < gavurların yaşadığı yer yada ülke

kàzā, kazáeta < kaza namazı

kerámet-sahìbija < dini olarak yetkin, keramet sahibi

kešīš < papaz, keşiş

kìbla, krbla < kıble, Müslümanların namaz kılarken yöneldiği, Kâbe'nin bulunduğu yön

kibletnáma, kiblenáma, krblena < pusula

kìjām < kıyam

kijámet < 1. kıyamet günü, 2. bk. soyut terimler

kùr'ān-hamájlija < hamail

kùr'ān-tàs < Kur'an'da yazılı yazılı parçaların hastalara şifa diye su gibi içirildiği kase

màgbūl-dòva < yerine getirilen dua, makbul dua

magfìret < mağfiret, günahların bağışlanması

màhfil < camilerde özellikle kadınların namaz kıldıkları yer

màhšer < 1. mahşer, 2. bk. toplum ilişkileri..

màkbūl-dòva < yerine getirilen dua, makbul dua

maksúra < maksure, camide parmaklıkla çevrilmiş bölüm

màrazi mèvt < 1. bk. hastalıklar, 2. marazı-ı mevt, şeriat doğrularına göre hukuksal terim

mèčet, mèčit < mescit

mèćrūh < mekruh

mèčūltija < Mekke örtüsü, ölülerin tabutlarının örtüldüğü çuha parçası, Arap harfleriyle üzerinde Lailahe illalah yazılı Kâbe'ye örtülen kumaş

mèčūtija < Mekke örtüsü, ölülerin tabutlarının örtüldüğü çuha parçası, Arap harfleriyle üzerinde Lailahe illalah yazılı Kâbe'ye örtülen kumaş

mèčūrtija < Mekke örtüsü, ölülerin tabutlarının örtüldüğü çuha parçası, Arap harfleriyle üzerinde Lailahe illalah yazılı Kâbe'ye örtülen kumaş

medžúsija < Mecusi, ateşe tapan

Mèhdija < kıyamet gününden önce yeniden dirilecek isim

mèkām < 1. Kur'an yada ezan okunurken ahenk, makam, 2. bk. güzel sanatlar, 3. bk. değerler..

mekámli < ahenkli, makamlı

mèkrūh < mekruh

mèl'ūn< melun

mèsdžid (mèčet, mèčit) < mescit, minber olmayan ve Cuma namazlarının kılınmadığı namaz kılma yeri

mèsh, mèsah (mès) < mesh, abdest bir bölümü

mevlánā < mevlana, öğretici ve filozoflarının isminin önüne getirilen unvan

Mevlèvija < Mevlevi, derviş tarikatına üye

mèvlūd < 1. mevlit kandili, 2. mevlit, Hz. Muhammed'in doğumuna okunan methiye

mevlúdi < iki Arap ayı, evlerden en çok mevlit öğrenilmesi

mèzhebi, mèzheb < mezhep

mìhrāb < mihrab

Mikáīl < Mikail

mìnber, mìmber, minbèra, mimbèra, menbèra, membèra < minber

mízān-terèzija < mizan terazisi

mùbāh < mubah

muftìluk < 1. müftülük unvanı, 2. müftülük

muhàrem < muharrem ayı

mukabèla < 1. Ramazan boyunca camilerde farklı hafızların yüksek sesle Kur'an öğretmeler, mukabele, 2. derviş dindarlarının grupça öğrendikleri

mùla, mùlla, mùnla < 1. molla, din adamı, kadı, 2. bk. toplum.., 3. bk. toplum..

mulàluk < bir bölgede yetkili molla, kadı

múmin < mümin, inançlı, Müslüman

munádžāt < münacat, dua

munára, minára, mináret, mináre < minare

Mùnkir i Nèkir < Münkir ve Nekir melekleri

muráija < dindar gibi görünen ama olmayan

muraì < murailik

mùrīd < mürit

mùsāf < Kur'an, musaf

musàla < musalla

musàlija < musalli, namaz kılan

mùslim < Müslim

musìmān < Müslüman

mustèhab < müstehab, dinen yapılması sevap olan şeyler

mùšrič, mùšrik < müşrik, putperest

mutèkif, mutèćif < mutekif, Ramazan'ın son 10 gününde camiye kapanan

mutèkija < muttaki, günahlardan sakınan

muvèkit < muvakkit

nafìla, nafìlja < 1. bk. değerler.., 2. nafile namazı, 3. sevap için dindarların yaptırdığı camii

Nakšibèndije < Nakşibendi

nálet < 1. lanet, şeytan, 2. lanet

nálet đavla, nálet šejtana! < lanet şeytan

naletlèma < lanetleme, lanet

náletnik < lanet, şeytan

naljetlèma < lanetleme, lanet

namáščije < namaz kılan

nàmāz < namaz

nàzar < nazar

nifās < nifas

nìjet i níjet < 1. bk. soyut terimler, 2. namazdan önce hangi namazın kılınacağını belirten söz

nímet < 1. Allah'ın nimeti, lütfu, 2. bk. besinler

nìšan (nìkšan) < 1. bk. değerler.., 2. bk. insan vücudu, 3. bk. ordu.., 4. bk. evlilik.., 5. Müslümanların mezarlarının üzerinde bulunan mezar taşı

Nûh- pejgàmber < Nuh peygamber

nûr, núrak, núrka < 1. bk. soyut terimler, 2. iyi insanların mezarlarına indiğine inanılan ışık

pàpaz, pàpazi < papaz

pejgàmber, pejngàmber < peygamber

pîr < pir, dervişlerin en büyüğü, başı

Räb < Allah

Räbum Alāh! < Rabbim Allah!

ràhmet < 1. rahmet, Allah merhameti, 2. bk. dünya..., 3. düşünce.., 4. bk. düşünce.. 5. huzur içinde yatsın!, Allah rahmet eylesin!

rahmètli < rahmetli

ramàzān < ramazan

rebîul-áhir < rebiyülahir

rebîul-èvel < rebiyülevvel

rèčāt, rèkāt < rekat

Rèdžep < 1. Recep ayı, 2. bk. ad soyadı

rèsūl, resulùlāh < resul, resulüllah

rózi-màhšer < kıyamet günü

rùćū < rükû

Rufáije < Rufailik tarikatının üyesi, Rufai

rûh < 1. uyurken vücuttan çıkan ruh, 2. ölünün ruhu

rùkū < rükû

sȁbah i sàbah (sàba) < 1. bk. zaman, 2. sabah namazı

sadàka < sadaka

sadàkai-fitr, sadàkai-fitre < sadaka-i fıtır

Sàfer < 1. bk. ad soyadı, 2. Safer ayı

sàla < sala

salàvat < salavat

sȁum < savm, oruç

sedžáda, srdžáda (srdžáza) < seccade

sèdžda, sèdžde < secde

sèhūr, sùfur < sahur

serdžáda < seccade

sèvāb, sèvāp < sevap

sevàpčija < sevap yapan

sírāt-ćùprija (sílaj- ćùprija) < 1. sırat köprüsü, 2. tehlikeli, zorlu yol

sófija < 1. sofu, 2. mistik felsefe yandaşları

suáldžija, suváldžija < sorgucu, sorgu melekleri olarak adlandırılan Münkir ve Nekir

sùlūć < 1. bk. düşünce, irade.., 2. derviş derecesi

sùnet < 1. sünnet, Hz Muhammed'in yaptığı ve yapılmasını tavsiye ettiği her şey, 2. erkek çocukların sünneti

sùnije, sùniti < Sünni

súra i súre < sure

šâbān < şaban ayı

šȅh < şeyh

šehislam < şeyhülislam

šèhīt < şehit

šehítluci < şehitlik

šého < 1. dindar, sofu, 2. bk. mobilya.., 3. bk. mobilya.., 4.?

šèitan < şeytan

šèjhul-ìslām, šehìslām < şeyhülislam

šèjtan < 1. şeytan, 2. bk. değerler…

šerèfa i šerèfe < şerefe

šerìjat, šerìat i šerìjāt, šerìāt < şeriat

šèvāl < şevval

šíije, šíiti < Şii

šìrk, šìrć < şirk

šùćur < şükür

šùkur < şükür

tábūt i tàbut < tabut

tàrīk, taríkat < tarikat

tàvāf < tavaf

tejèmum < teyemmüm

tekbíri, tećbíri, teđbíri (tedžbíri) < tekbir

terávija < teravih namazı

tèspīh < tespih

tèvhīd (tèhvīd) < 1. ölen kişinin ardından edilen dua , 2. derviş ayininde okunan dua

Tèvrāt < Tevrat

tóba, tèvba i tóbe, tèvbe < 1. tövbe, 2. yaptığı günahlardan pişman olmak, 3. tövbe etmek

tôbei-istìgfār < Tevbe-i İstiğfar

tóbe jâ ràbum, tóbe estagfirùlāh < tövbe ya Rabbim, tövbe estağfurullah

turkovánluk < İslam dinine bağlılık

turkòvānje < İslam kurallarına göre yaşamak

tùrkovast < dindarlık

ùgur < 1. bk. soyut terimler, 2. nazara karşı muska, mavi boncuk gibi, 3.bk.düşünce, irade

ulèma < ulema

Ulèmā-mèdžlis < Ulema Meclisi

ùmet < ümmet

ùmeti-Muhàmed < ümmeti-i Muhammed

vàlā < valla

vàlāh, valàha < valla

vàlāj < valla

vâz < vaaz

vìtre < sadaka-i fıtır

zafaid < zevaid

zebánija < zebani

zèćāt < zekat

zèkāt < zekat

zìćir < zikir

zijâreti-kàbur < kabir ziyreti

zìkir < zikir

zulhìdže, zilhìdže < zilhicce

zulkáde, zilkáde < zilkade

3.3.6.2. Soyut Terimler

àčik< açık

ačìkluk< açıklık

adiđār < yadigar

àdžebā < acaba, kuşku, şüphe

àfāre < çok çirkin, gudubet, ucube

áfet < şanssızlık

ah < ah , istek , özlem

ahlak < huy, karakter

ákil < akıllı

àk'l < akıl

ak'lli < akıllı

äla, häla < ?

alahćerim < allah kerim, teselli kelimesi

alahemanét < Allaha emanet

alamubārećōlā < Allah mübarek eylesin

Ällahu-ekber < şaşkınlık ve hayranlık ile ilgli durumlarda söylenir

allahversun < allah versin

alámet < alamet, işaret

ašènā < aşina

àšik < aşk

äšk < aşk

äškosum!, äčkosum!, äškolsun < aşk olsun, bravo

àvet i ävet < hayalet

avétinja (havétinja) < hayalet

bâhusūs < özellikle

bajàgi < sözde, güya

bihùzūr (biùzūr) < huzursuz

bihuzúrluk (biuzúrluk) < huzursuzluk

bilhàjr < şans ile

biùzūr < huzursuz

biuzúrluk < huzursuzluk

čèšit < çeşit

čìvija < 1. bk. araç gereç, 2. hasret, merak

ćëder < keder, üzüntü

dȉv < dev

džádija i džàdija < cadı

džȉn < 1. İslam inancında ruh, cin, iblis, 2. dev , 3. bk. değerler..

đôja, kao đôja, kođôja < güya

đùnija < 1. bk. eğitim, 2. kendi sevgisi

èmsāl < fırsat şans, emsal, misal

èsrār < sır, esrar, gizem

fàjda < fayda

fajdèli < faydalı

fàjdisānje, vàjdisānje < fayda

gäib, gäjib, gäjb < gaip

gāibáne < gaibane

gäjb < 1. geleceğin sırları, 2. insanın göremediği şey

gaìla < 1. güçlük, zorluk, kaygı, acı, 2. ağır, güç, sıkıcı

gájla < 1. güçlük, zorluk, kaygı, acı, 2. ağır, güç, sıkıcı

gäjp < gaip

gazàb < 1. kızgınlık, öfke, 2. şanssızlık, 3. ıstırap vermek

gazàp < 1. kızgınlık, öfke, 2. şanssızlık, 3. ıstırap vermek

gazàpluk < şanssızlık

gursuz, gursùzluk < uğursuz, uğursuzluk

häir, häjir (äir, äjir, äjr) < 1. şans, 2. iyilik ,güzellik, hayır 3. hayır kurumu, vakıf, hayrat

haìrli, hajìrli (aìrli) < hayırlı

haìrli!, hajìrli!, haìrli òlsun!, hajìrli olsun! < hayırlı!, hayırlı olsun!

hajálāt < hayalet

häjr < 1 şans, 2. iyilik ,güzellik, hayır 3. hayır kurumu, vakıf, hayrat

hàjra kàršu! < hayra karşı

hakikáne < gerçeklik

hakíkat < 1. hakikat, 2. öz, hasıl

haksùzluk < haksızlık

haráret (aráret) < hararet, sıcaklık, yüksek ateş

hićmet, hîkmet < 1. akıl, zeka, 2.mucize, hikmet

hićmetli < hikmetli

hıjánet < 1. ihanet, 2. aldatma, hile

hijaètluk < 1. ihanetlik, 2. hilekarlık

hîkmet < 1. akıl, zeka, 2. mucize, hikmet

hìmet < himmet

halūsikalbìlē < içtenlik ve sevgi ile

huríjet < hürriyet

ìčkija < 1. bk. besinler, 2. bazı şeylere için şehvet

ićmet < 1. akıl, zeka, 2. mucize, hikmet, gizem, muamma

ìfrīz, ìfrīt, ìfrīskinja, ìfrītkinja < ifrit, kötü cin

igbāl < şans, mutluluk

ikbāl < şans, mutluluk

işaret (beşaret) < 1. bk. hastalıklar, 2. işaret, 3. bk. düşünce..

ìšćil < 1.işkil, önsezi, içine doğmak

kàar, kâr < 1. kahır, 2. baskı, zulüm

kaàrlı, kárli < kahırlı

kàhar < 1. kahır, 2. baskı, zulüm

kahàrli < kahırlı

kanaat < tasarruf, tevazu

kâr < 1. kahır, 2. baskı, zulüm

karabàsan < karabasan

karàkāndža < cadı, karakoncolos

karàkondžula, karàkāndžula < karakoncolos

karandžòlos < kara şeytan, karakoncolos

karapandža < cadı kadın

karasèvdah, kàra-sèvdāh < kara sevda

kasávet < kasavet

kasavetli < kasavetli

kast < kast, amaç, maksat

kàsten (äkasten) < kasten

kästīle, kästīlice (akästīle,akästīlice) < 1. kasten, 2. şakadan

kavàra < alta kaçırtan korku

kerámet, čerámet < keramet

kijámet < 1. bk. dinler.., 2.a) şanssızlık, b) acele, c) kargaşa

kìsmet, krsmet < kısmet

kòrkija < korku

kùbura < 1. bk. ordu.., 2. bk. giyimler 3. bk. ev, 4. bk. araç gereç, 5. zahmet,zorluk, felaket

kùdret < güç, kudret, Allah'ın gücü

kùdret-sât, kudret-sàhat, , kùdre-sàhat, , kùdri-sàhat < gizli görünmeyen saat (geleneksel inanış); Müslümanların düğünde gelinlern kına vurulacağı an

kùdur < inat

kukavìčluk < korkaklık

màhlūk, mahlúkāt < mahluk, mahlukat, yaratık, hayvan

màksad, màksat < maksat, amaç

mánija < mana, anlam

màntik < mantık

mehàbet < aşk, arkadaşlık

mehràmet < merhamet

melaìće < melek

mèleć, melaìke < melek

mèlek < melek

merhàmet, mehràmet < merhamet

mìle < insani yaratık

mìžde < müjde

mrzluk < nefret

mudžìza < peygamberlere veilen mucize

muhàbet < aşk, arkadaşlık

muhànet < mihnet, sıkıntı, acı

múrād, múrāt < murat, dilek, istek

musevèda, musavèda < musibet, şanssızlık, felaket, iftira

musíbet < musibet, şanssızlık

mùtlak, mùtlakā < tamamen muhtemel

muzajèka, muzajika < müzayaka, sıkıntı, dert, güçlük

nálet < 1. lanetli, şeytan, 2. lanet

natàhmin < tahmini, olası, muhtemelen

nèhajir, nèhair < talihsizlik, şanssızlık, sıkıntı

nìjet i níjet < 1. niyet, 2. bk. dinler..

nûr, núrak, núrka < 1. nur, ışık, aydınlık, tazelik, 2. bk. dinler.

rȁzđele < rastgele, tesadüfen

rúja < rüya

sȁbur < sabır

sàhīh, sàhi < sahi

serbezíja < özgürlük

serbèzluk < özgürlük

sèvdāh < sevda

sevdàlija, sevdáhlija, sevdèlije < sevdalı

sevdàluk, sevdáhluk < sevdalık

sèvdišānje < sevme

sùl, sùlh < sulh

šèhvet < şehvet, tutku

sìhir < 1. sihir, 2. bk. düşünce,irade..

šùbha, šùpha < şüphe

šùhva < şüphe

šùvha < şüphe

tabíjat, tabìjat < tabiyat, huy

tâbīr < 1. rüya yorumu, 2. rüya yorumlamak

taksírāt < şanssızlık

tálih, tálija < talih

talìsman < tılsım, büyü

tìlsum, tilìsum, tìlsun < tılsım, büyü

tedžèlija < kader

tedžrùba < tecrübe

ùgur < 1. uğur, şans, 2. bk. dinler, 3. düşünce, irade..

ugursùzluk < uğursuzluk

ukúbet < şanssızlık, felaket, Allah'ın cezası

ùmīd < ümit

vàjda < fayda

vesvèsa (fesvèsa) < vesvese

vìdždān < vicdan

zàhmet (zàmet) < çaba, zahmet

zaráfet < mızmızlık, istek, arzu

zàvāl < 1. zeval, suç, 2. engel

zȅvak < zevk

zȍrt i zȍrt! < korku

3.3.6.3. Düşünce, İrade, Hareket, Duygu

abdèstati se, avdèstati se < abdest almak

àbdest izgubiti, àbdest pokvariti< abdesti bozulmak

àbdest uzeti, àbdest uzimati < abdest almak

äčkôsum< aşk olsun

àdžebā < acaba, soru

aferèmisati < aferin diye bağırmak , alkışlama sözü

äf učiniti < affetmek

âh < dilemek, temenni etmek

àhvāl < ahval, durum, hal

àinbein < şaşkına dönmek, ayın beyin olmak

aìrisati, ajirisati < ayrılmak

aìrisati (se), ajirisati (se) < ayrılmak, boşanmak

ajáriti < saati ayarlamak, kurmak

àjnbejn < şaşkına dönmek

àjptur sùjlemek < söylemesi ayıp

akibetihàjr < âkibet-i hayır

akšàmlučiti < akşamlık hazırlamak

àkšam òldi < akşam oldu

allahunemrīlē < Allah'ın emri ile

alaka < alaka, bağ, ilişki

alàkati (halàkati) < 1. Allah Allah diye bağırmak , 2. bağırmak

aláknuti (haláknuti) < 1. Allah Allah diye bağırmak , 2. bağırmak

ališma < alışma

alištisati < alışmak

almadi < almadı

altust učiniti < alt üst etmek

ámīn < doğrulama

anladúmiti, aladúmiti < anlamak

anladùnmi < anladın mı?
anlàisati, anlàjisati < anlamak
aràisati, aràjisati < yaramak, işine gelmek, hoşuna gitmek
àrliti se < kızarmak
artèrisati, altèrisati < bir müzayedede teklifi yükseltmek, arttırmak
àrziti (hàrziti) < yayınlamak , itham etmek
âsī (hâsī) se učiniti < asilik yapmak
ašìgdžija < aşık olan
ášik i àšik < aşık
ašìkčija < aşık olan
àšikluk < aşıklık
àšikovati, àšikovānje < aşk yaşamak
ášik se učiniti < aşık olmak
ášik se učiniti < dilemek , temenni etmek
àtešten-èmīn (ateštenèmīn, ateštèrèmīn) < ateşten emin
avétati < saçmalamak
àzāb, àzāp <azap, acı, işkence
âzād < azad, serbest, özgür
badavàžisati < aylak gezmek, hiçbir şey yapmamak
bàhnuti < pat diye gelmek
baìldisati se < bayılmak
baìlisati se < bayılmak
bajìlisati se < bayılmak
baìldisati se < bayılmak
bäjati < fal açmak
bajildisati se < bayılmak
baìlma < bayılma
bajilma < bayılma
bajìlma < bayılma
bàjramovati < bayramı kutlamak
bäk! < bakmak fiilinden gelen emir kipi 2. Tekil şahıs, bak!
bäka! < bak!

bàkamiti se < bakam ile makyaj yapmak

barabáriti < eşit tutmak , bir tutmak

bàsati < ayakla basmak, çiğnemek

bàsati < boş boş gezmek , dolanmak

bàsti < vurdu, sadırdı

bàstisati < vurmak, saldırmak

batàliti < bozmak

bataljívati < bozmak

batèrisati < batırmak, berbat etmek

batèrma, batìrma < batırma

bàtisati < gebermek

batrma < batırma

bàzati i bázati < boş boş gezmek

bèćarovati i bećaròvati < bekar hayatı yaşamak

begèndisati < beğenmek fiili 3. Tekil kişi, 1. beğenmek, hoşlanmak 2. seçmek 3. izin vermek, onaylamak

begènisānje < beğenme

begènisati < 1. beğenmek , hoşlanmak, 2.seçmek, 3. izin vermek , onaylamak

begènisati se < hoşlanmak , beğenmek

behàrati < çiçek açmak

bekrìjàti < çok içmek, içki alemi yapmak

belàisati < acı çekmek, sıkıntı yaşamak

belàjisati < acı çekmek, sıkıntı yaşamak

benáviti < aptalca konuşmak, saçmalamak

benáviti se < deli gibi tavır takınmak

bèndati < onamak, önem vermek , tasdiklemek

benzèsati, benzèjisati < benzemek

beslèisati (se) , beslèjisati (se) < beslemek

beslèma < besleme

bihùzūr činiti, bihùzūr učiniti < rahatsız etmek, huzurunu bozmak

bitìrisati < bitirmek

bìtisati <1. telef olmak,ölmek, bitmek 2. geçmek, bitmek, kalmamak

bojàdisati < boyamak

bojàdisati se, bojàtisati se < boyanmak

bojàti < boyamak

bòzdisati < bozmak

brȁk < bırak!

budàla < 1. delice, çılgınca 2. deli, çılgın

budaláluk < delilik, aptallık

budàlast < deli, aptal

budálaština < delilik, aptallık

budàlina < ?

budàliti < delirmek, aptallaşmak

bùđaviti < küflenmek

bùjati < hızla büyümek

bujùrisati < 1. emretmek, emir vermek 2. buyurun demek

burgìjati < 1. burgu ile delmek, 2. insanlar arasında entrika çevirmek

čàla < çal ! çalmak fiilinin emir kipi ile kullanılmış hali

čalabrknuti, čalabrcnuti < hızlıca az bir şeyler yemek

čalàkati, počalàkati < 1.r endelemek , 2. meyveleri dalları ile birlikte düşürmek

čalíha< kazanda pişen yemeğin çocuklar tarafından kaşıkla sıyrılması

čalíša< kazanda pişen yemeğin çocuklar tarafından kaşıkla sıyrılması

čalíšiti < kazanda pişen yemeğin çocuklar tarafından kaşıkla sıyrılması

čalìštisati, čalíšiti < çalışmak

čapkúniti < küçük adımlarla hızlıca gitmek

čàrčiti, òčarčiti < ?

čȁkati < 1. tartışmak, atışmak, 2. körüklemek

čàtisati < 1. aniden ortaya çıkmak 2. dikmek

čatlàisati, čatlàjisati < çatlamak, patlamak, kırılmak

čavkúniti < küçük adımlarla hızlıca gitmek

čéjrečiti < parçalamak

čekìćati < çekiç vurmak

čekìćovati < bir şeylere çekiç ile vurmak

čèktisati < katlanmak, tahammül etmek

čelebìjati < süslenmek

čengìjati < oynamak, dansözlük yapmak

čérečiti < parçalamak

čìftati se < çifte atmak

čiftèkati se < çocuk oyunu oynamak

čìftnuti se < tekmelemek, tepmek

čikàrma < ?

čìkati < birilerini kavgaya çağırmak

čìrjāk učiniti < terfi etmek, yükselmek

čivìjati < çivi çakmak

ćáriti < kâr yapmak

ćàtisati < 1. aniden ortaya çıkmak 2. dikmek

ćèderiti se < üzülmek, kederlenmek

ćèder učiniti < üzmek , incitmek

ćefíliti < kefillik yapmak

ćêf < keyif

ćèif, ćèjif, ćêjf, kêjf <1. iyi durumun tadını çıkarma 2. istek

ćèifsuz, ćéjfsuz, kéjfsuz, ćéfsuz < 1. keyifsiz, 2. bk.hastalıklar

ćèiv <1. iyi durumun tadını çıkarma 2. istek

ćelépćiriti < kazanmak

ćèsim < 1. kesim, kesme

ćèsmati < kesim yapmak

ćèvšiti < 1. yerinde inceleme, keşif yapmak, 2. zarara değer biçmek

ćilìtli, kilìtli < kilitli

ćòraviti < yapıştırmak

ćorlàisati < karanlıkta giderken bir şeylere vurmak

ćòrlućiti < inat etmek, direnmek

ćòsati < aşık olmaz, karşılıklı konuşmak, şaka yapmak

ćunleisati < küllemek

dadìjati < dadılık yapmak, çocuğa bakıp, korumak

dagmalàisati < damgalamak

dajàna i dajàna! < 1. isim olarak dayanma, 2. dayanmak fiilinin emir hali dayan !

dajànisati < dayanmak

dàldisati < düşünceye dalmak

dàvrana, dàvran < davran, diren, tutun

davrànisati se, davràndisati se < davranmak, direnmek, dayanmak

dèf-i bèlāj < def-i bela, belayı defetmek

dèfiti < sakinleştirmek, reddetmek, yatıştırmak, engellemek

dèf učiniti < sakinleştirmek, yatıştırmak, reddetmek

dègdisati < yetişmek, karşılaşmak

degènečiti < kamçılamak, dövmek

délum < diyelim

dembèlisati < tembellik etmek

dernečiti < eğlenmek

devámiti, dèvām činiti < devamlı bir şey yapmak

devèrati < hayatın içinde savaşmak, mücadele etmek, yuvarlanıp gitmek

dèver-dùn'jā < dünyanın derdi sıkıntısı

dèvri-dùn'jā < dünyanın derdi sıkıntısı

dikàtiti < dikkat etmek

dìkat učiniti < göz kulak olmak, dikkat çekmek

dinlèisati, dinlèisati < dinlemek

dìrīndžiti, dìrīnčiti, rìngati < ırgat gibi çalışmak, didinmek

dišàrisati < dışarı atmak

dišèrisati < dışarı atmak

dívān i dìvān < 1. bk. toplum.., 2. bk. yerleşim kültürü, 3. bk. dilbilgisi, 4. bk. mobilya.., 5. bk. dilbilgisi, 6. divanda durmak

divániti < 1.konuşmak, sohbet etmek, 2.aşık olmak

dìzma < dizme

dohàberiti, dòhaberiti < haber vermek

dòhakati < batırmak, yıkmak, mahvetmek, berbat etmek

dojànisati < dayanmak

dokùndisati < zararı dokunmak
dokùnisati < zararı dokunmak
dokusúriti < 1. bitirmek, tamamlamak, 2. barıştırmak
dolìđati < mideyi kahve su veya içecek herhangi bir şey ile doldurmak
dòlija, tòlija, tóla < safrada bulunan kadehleri kaldırmak
dòlmiti < doldurmak
dòslučiti < dostça yaşamak
dòvu činiti < dua yapmak
dòvu učiniti < dua etmek
drìngati < ırgat gibi çalışmak, didinmek
duhániti, duvániti < 1. sigara içmek, 2. birilerine tütün temin etmek
duhániti se , duvániti se < kendine sigara temin etmek
dùjasiti se < akıl etmek, akla getirmek
dúmān, dùmān < 1. bk. değerler.., 2. sisli, dumanlı düşünce, endişe, kaygı
dùmeniti < dümen tutmak
dùnđerisati < dülgerlik yapmak
dùrati < dayanmak
durbíniti < dürbünden bakmak
dùzeniti < süslenmek
džabàisati < hediye etmek
džèriti < cer için gitmek
dževábiti < cevap vermek
dževápiti < cevap vermek
džídžati < süslenmek
džilàtati se < 1. cirit ile atlamak, 2. zıplamak, sıçramak
džilìtati se < 1. cirit ile atlamak, 2. zıplamak, sıçramak
džilìtnuti se < 1. cirit atmak, 2. zıplamak, sıçramak
džimrìjati < cimrilik yapmak
džombòsati se < yere yığılmak, yere serilmek
džumbùšati, džumbùsati < latife yapmak
đàhati < geçirmek (ip)
đebèrisati, gebèrisati < gebermek

đèl!, gèl! < gel!

đèldi, gèldi < geldi

đèrzovati, gèrzovati < delikanlı olmak

đèzma < gezinme, gezme

đìrum < geçiş yeri

đìti < gitti

đìti-biti < ?

đoniti < ayakkabıya gön yerleştirmek

đör < hepsi birlikte

đörati < değiştirmek

đòrdisati < bakmak, göz atmak

đoziti < bakmak, görmek

đùdž-bèlājlē < güç bela ile

đustèrisati se < kendini göstermek, kendini tanıtmak

đüz-belájle, đùdž-belájle, güč-belájle, đüz-bèlājīlē, đùdž-bèlājīlē, güč-bèlājīlē < güç bela ile

èdā učiniti < 1. yerine getirmek, gerçekleştirmek èfćār, èfkār < efkar, düşünce, tasa

eglènisati, eglènisati, eglèndisati < karşılıklı konuşmak

elvèrisati < 1. yakışmak, tam gelmek 2. anlamak, 3. birine yardım etmek

èrendati, ìrendati < rendelemek

èšak < heyecan

ezberlèisati < ezberlemek

èzberli < ezbere

ezíjetiti < eziyet etmek, acı çektirmek

fajdelènisati se < faydalanmak

fàjdisati < faydalanmak

falètati < fal bakmak

ferágatiti se, ferágetiti se < feragat etmek

feráhluk < ferahlık

fèrčiti < 1. sonuç çıkartmak, 2. iki şey arasındaki farkı bulmak

fesáditi, fèsād praviti, fèsād zematiti < fesatlık yapmak

fèth učiniti, fèt učiniti < fethetmek

fètovati < fethetmek

fìćir, fìćer, fìćr < fikir, düşünce, kaygı

fìdā se učiniti < canını feda etmek

fiyátiti < fiyat biçmek

frljiti, frljáknuti < fırlatmak

gȁdir < zorbalık, batırma, bozma, zarar, ziyan

gȁdar učiniti < zorbalık

gȁib, (gȁjib, gȁjb, gȁjp) biti, gȁib učiniti < kaybolmak

gajret! < gayret et

gàjretiti (gàrjetiti) < çabalamak, gayret etmek

gàjtaniti < kıyafetlere kaytan yerleştirmek

galámiti < bağırmak

garjet! < gayret et

gàsuliti, gàseliti < ölü yıkamak

gibetiti < dedikodu yapmak

hàber učiniti < bildirmek, haber vermek, mesaj vermek

hàjbu-hásir < düş kırıklığına uğramış

hajdukòvati, ajdukòvati i hàjdukovati, àjdukovati < haydutluk yapmak

hàka doći čemu < bir şeyleri yenmek

hàka glave doći < bir şeyleri yenmek

haláliti (aláliti) < 1. bağışlamak, 2. hediye etmek

haláliti se < helalleşmek

hàlāl ti bilo! < helal olsun

hàlāl učiniti < bağışlamak

hàlās biti, hàlās se učiniti, halásiti se < 1. kurtulmak, 2. hayırlısıyla doğurmak

hàlās učiniti < kurtarmak

hális < halis, katıksız

halisáne < halisane, içtenlikle, açık yüreklilikle

hàlvatan, àlvatan < ferah, geniş, rahat

hàmpu učiniti < yardım etmek

haparlàisati, hapalàisati, aparlàisati < bir şeylere doyumsuzluk yaparak hücum etmek

hàpsiti (äpsiti, hävsiti, àvsiti) < hapse atmak

hàrāb učiniti, hàrāb se učiniti < yakıp yıkmak, harap etmek

haráčiti < tahrip etmek

harámiti < lanetlemek, beddua okumak, helal etmemek

hàrčiti (àrčiti) < para harcamak, tüketmek

harèćet (arèćet) < 1. hareket, 2. davranış, 3. hazırlama, 4. maddi durum

harèket < 1. hareket, 2. davranış, 3. hazırlama, 4. maddi durum

hàstiti < yararlanmak

hastalèniti se, hastelèniti se (astalèniti se) < hastalanmak

hásuliti (ásuliti, ásoliti) < düzenlemek

hàšati (àšati) < yadsımak, inkar etmek

häšer, häšar < yok etme, imha etme, yıkım

häšer, häšar biti < yok etmek, ortadan kalkmak

häšer učiniti, häšar učiniti < yok etmek, ortadan kalkmak

hátar, hátara, hátra, hátor, háter, hátur (átor, átur, hàjter, àjter) < 1. düşünce, akıl, 2. aşk, sevgi, istek, 3. üzüntü, 4. önyargı

hátar iskravariti < hatır kırmak

hátariti < üzmek, gücendirmek

hàvāj-hèves < deli, zirzop, çok normal olmayan

havála <1. bk. ev, 2. bir başkasına devretme, bırakma

hazùrati se < hazırlanmak

hèdžejlē učiti < heceleyerek okumak

hèlāć <1. bk. değerler.., 2. helak olmak, 3. mahfetmek

halekân biti < sıcaktan çok terlemek

helvèrisati < 1. yakışmak, tam gelmek 2. anlamak, 3. birine yardım etmek

herèćet (arèćet) < 1. hareket, 2. davranış, 3. hazırlama, 4. maddi durum

hesábiti, hesápiti < hesaplamak

hidájet učiniti < doğru yolu göstermek

hizmećáriti < hizmet etmek

hošìndija < intikam için niyet

hućmètisati < aklına gelmek
hùćum učiniti < hüküm vermek
hùdžum < 1. hücum, 2. hücum etmek
hùktati < hu hu diye bağırmak
hváldžija < ?
ìbretiti se, ibrèniti se < hayrete düşmek
idáretiti se < geçimini sağlamak
ídžāp učiniti < icap ettirmek
ìflās biti < iflas etmek
iftáriti se < iftar yemeği yemek
ihmáliti < ihmal etmek
ìkrār < açıkça söyleme, onama
ikráriti < kabul etme
íktìzā činiti < gerektirmek, gerekli kılmak
íládžiti se < ?
ináditi se < kavga etmek, dalaşmak,
inátiti se < kavga etmek, dalaşmak
inćáriti < inkar etmek
ìntačiti < ısrarla sormak, sık sık sormak
intìkām < intikam
irábiti < tercüme etmek, yorumlamak, yerine getirmek
ìrgatovati (àrgovati) < gündelik çalışmak, ağır iş yapmak
isàkatiti < vücuduna ağır yaralar açmak
ìsharčiti < harcamak, tüketmek
iskàsapiti < satırla kesmek, bıçakla delik deşik etmek, kılıçla yara açmak
iskašagìjati < kaşağı yapmak
iskèfati < 1. taramak, 2. birine hayat dersi vermek
iskulášiti < 1. ata fazlasyla binmek, 2.?
iskùndačati < dayak atmak
iskusúruti < borç ödemek
ìslāh učiniti < düzenlemek, sıraya koymak, ıslah etmek, iyileştirmek
ispàrčati < parçalamak

ìspāt < ispat, kanıt, tanıklık

ispátiti < taniklik etmek

ispátluk < tanıklık, kanıt, ispat

ìspāt učiniti < tanıklık etmek, davada iddialarını kanıtlamak

ispihtìjati se (ispiktìjati se) < kısık ateşte kaynamak

isrāf < aşırı harcama, israf

istabànati < ayak tabanına dayak atmak

istabíriti < rüya açıklamak

istakátiti, istekátiti < bitkin düşmek, zayıflamak, takatini kaybetmek

istámiriti < onarım yapmak

ìstek < istek, iştah

istekátiti < bitkin düşmek, zayıflamak, takatini kaybetmek

ìster-istèmez < ister istemez

istifáde, (istifádu) se učiniti < yararlanmak, faydalanmak

istimáriti < fırça ve kaşağı ile atı temizlemek

işaret (beşaret) < 1. bk. hastalıklar, 2. bk. soyut terimler, 3. işaret etmek

išáretiti < işaret etmek

išćèsmati < çeşme yapmak, kurmak

išćiliti < 1. parmaktan bulmak, tahmin etmek, 2. beğenmek, dikkatle bakmak

išlèisati < 1. çalışmak, 2. sızmak, damlamak (yaralarda yada irinlerde söylenir)

ištāh < 1. bk. vücudun duyuları, 2. istek, arzu

ištáhli (ištáli) < istekli

ištáhlija < 1. bk. vücudun duyuları, 2. bazı şeyler için istekli olan kişi

ištáhsuz < 1. bk. vücudun duyuları , 2. istekli olamyan kişi

itìbār (ihtìbār, iktìbār) < 1. bk. değerler.., 2. itibar etmek, saygı göstermek

itìćāf, itìkāf < 1. bk. dinler..,2. itikaf

itìrāz < 1. itiraz, şikayet, karşı gelme, 2. karşı gelmek, itiraz etmek

izbèhariti < çiçeklerin açması

izdegènečiti < dayak atmak

izdevèrati < hayatın zorluğunu atlatmak, ıstıraplı hayattan , sıkıntılardan kurtulmak

izdūrati < katlanmak, dayanmak

izeglènisati se < konuşmak

izgargàrati < ağız ve boğazı gargara ile çalkalamak

iziládžiti < iyileşmek

izirábiti < açıklamak, izah etmek

izištáhiti < yeterli iştahı olmak

jaglàsati < 1. yağlamak, yağ sürmek 2. boğaz hastalığında tatlı bir yiyecek ile boğazı yağlamak

jȁgmiti se < yağmalamak

jalàkati < yallah diye bağırmak

jalàknuti < yallah diye bağırmak

jàračiti, jàračenje < atları koşuya hazırlamak, idman yaptırmak

jarániti < arkadaş olmak, sevgili olmak

jaràtisati < yaratmak

jàsačiti < yasaklamak

jàsak < 1. yasak, 2. yasaklamak

jàtakovati < yataklık etmek, eşkıyaları saklamak

javàšati < yavaşlatmak, ağırlaştırmak

jàzuk <yazık, utan

jeglènisati < karşılıklı konuşmak

jèndisati, jènisati, jènjisati < yenmek

jènisati, jènjisati < yenmek

jèsīr učiniti < esir etmek, esir almak

jordámiti (jordániti) < kibir yapmak, gurur yapmak

jùmačiti, jumáčenje < geleneksel kıyafetlerin üzerine süs işlemek

jurìšati < akın etmek, saldırı yapmak

júriti < koşmak, hızla gitmek

kabúliti < kabul etmek

kabàrisati, kabàrdisati < kabarmak

kàhar učiniti < kahırlanmak

kàhriti se < üzülmek

kàriti se < üzülmek

kahkàa < kahkaha

kahvènisati < kahve içmek

kajáriti < ?

kajáriti < nallamak

kalàfatiti < ?

kalàvatiti < ?

kàlaj < kalay

kalàšati < serserilik etmek

kalàuziti < klavuzluk yapmak, yol göstermek

kàlupiti, kàlufiti < kalıplamak

kàsapiti < etleri kesmek

kuvetlènisati < kuvvetlenmek

mähv biti, mähv učiniti < mahfolmak

kaćèrisati < kaçmak bes

kàjdisati < ?

kajnadisati, kajnajisati < kaynamak

kàjtiti < 1. kayıt yapmak , 2. kızamık oymak

kalàjisati, kalàisati < kalaylamak

kalamiti < 1. bitkilere kalem aşısı yapmak, 2. kızamık oymak

kàldera! < kaldır

kaldrmisati, kàldrmiti < kaldırım yerleştirmek

kàlemiti < bitkilere kalem aşısı yapmak

káliti < maden cevherini eritmek

kamdžìjati, kandžìjati < kamçılamak

kámetiti < kamet öğrenmek

kametlèisati < kamet öğretmek

kanáatiti < tasarruf etmek

kandèrisati < kandırmak

kàndisati < kabul etmek, memnun olmak

kâni biti <

kapàrisati, kaparlàisati < kaparo vermek
kȁpariti < kapatmak
kapìjati < kapatmak
kaplàisati, kaplàjisati < kaplamak
kàrār < 1. karar, 2. derece, ölçü
karìštèrisati < karıştırmak
karìštisati se < karışmak
kàrziti < ödünç vermek
kàskatiti se < utanmak
kȁstiti < niyet etmek, kafaya koymak
kȁst učiniti < bir şeylere karar vermek
kašagìjati < tımarlamak
katrànisati < katranla ıslatmak
kàtul učiniti, kàtal učiniti < öldürmek, idam etmek
kàuriti < birilerini gavur yapmak
kavàrnuti < korkmak, ürkmek
kavràisati < ?
kavùrisati, kaùrisati < kavurmak
kavžiti se i kâvžiti se < kavga etmek
kazànisati < edinmek, kazanmak, yerine getirmek
kàzā učiniti < kaza namazı kılmak
kèfati < 1. fırça ile temizlemek, 2. azarlamak
kìdisati < ?
kijámetiti <?
kínjiti < işkence yapmak, acı çekmek
kiverisati se < cürret etmek
knȉti, kìnatȉ, krnati < kına yakmak
kòdošiti < evliliklerde arabuluculuk yapmak
kòdžamiti < kocamak
kolalàjisati < bir şeyleri kolaylaştırmak
kolalàjisati < bir şeyleri kolaylaştırmak
kȍnačiti < konaklamak

kònakovati < konaklamak

kòndisati < konaklamak, gecelemek

konùštisati (se) < konuşmak

kòpčati < 1. kopçalamak, 2. algılamak

kòptisati < aniden görünmek, çıkmak

krdisati < paramparça etmek, kırmak

krklàisati, krklàjisati < hayvanı etlerinden ayırmak, kuruması için hazırlamak

krklàma < etleri parçalara ayırıp, kurumaya hazırlama

krklèisati, krklèjisati i krklàisati, krklàjisati < kırkmak

krklèma, krklàma < kırkma

krzàmačiti, kozàmčiti < kızamık hastalığı çekmek

kulambàra < eşcinsel

kulànisati, kulàndisati < kullanmak

kulášiti < 1. ata binmek, 2. kadınlar birlikte olmak

kùlučiti < parasız çalışmak

kùndačiti < vurmak

kùrbān se učiniti < kurban etmek

kùrisati, kùrdisati < 1. koymak, yerleştirmek, kurmak, 2. saat kurmak

kùrisati se, kùrdisati se < kurmak

kurtàrisati (se), kurtàlisati (se), kutàrisati (se), kotàrisati (se) < kurtulmak

kusùratı se < hesabı tamamlamak, bütünlemek

kušatisati < kuşatmak

kùšlikovati < öğle yemeği yemek

làfiti < konuşmak

làfoviti < konuşmak

lagùmati < mayın döşemek

lakrdìjati < kelimelerle şaka yapmak

lèhemiti (lèmiti) < lehimlemek

lèemiti < lehimlemek

lólati se < serserilik yapmak

majmùnisati < maymun gibi oynamak

mámūr učiniti < düzenlemek, düzeltmek

màndaliti < kapıyı kapatırken mandalı oturtmak

mânī < kıskanç

manìluk < kıskançlık

màskariti se < şaka yapmak

mašàliti se < meşale ile vurmak

matúhiti, matúšiti < bunamış olmak, yaşlılık nedeniyle aklın zayıflamış olması

máviti se < mavileştirmek

mećániti (mećámiti) < yerleştirmek

medékati < yardım diye bağırmak

mehàbetiti, muhàbetiti, muhabètisati < arkadaşça karşılıklı konuşma

mèjdān, mègdān < 1. bk. yerleşim kültürü, 2. bk. yerleşim kültürü 3. bk. yerleşim kültürü, 4. bk. yerleşim kültürü, 5. meydana çıkmak, meydanda birileriyle savaşmak

meráčiti < tadını çıkartmak

mèrám < 1. istek, 2. amaç,meram

merèmāt < 1. bk. inşaat, 2. tamir yapmak, 3. bk. inşaat

merématiti < tamir yapmak

mèzetiti < içkinin yanında meze yemek

mubarećlèisati, mubarećlèisati < mübareklemek, kutlamak

muhafèza < muhafaza

muhurlèisati (murlèisati) < mühürlemek

mukàjet < 1. tedbir, önlem 2. mukkayyet olmak

munáfičiti < entrika çevirmek

muràditi < muradın gerçekleşmesi için türbeye gitmek

muràfati se < mahkemede karşı dava açmak

muurlèisati < mühürlemek

naàšikovati se < sevgililerin buluşmalarında konuşmaları

nabádžiti se < kalkmak

nabàkamiti se < yüze allık sürmek

nabàsati se < giderken birşeye vurmak, üzerine basmak, rastlamak

nabelàjisati < belaya bulaşmak,

nabelájiti < külahı ters giydirmek, belaya bulaşmak

naćòsati se < sevgililerin buluşmalarında konuşmaları

nadolìđati (se) < dolmak, midenin kahve su veya başka içilen bir şey ile dolması

nadòlmiti < doldurmak, isim vermek

nadùrati < yenmek, sabretmek, katlanmak

naduraváti se < kendini zorlamak, yarışırken dayanmak

nadurbíniti < birşeylere dürbünü yöneltmek, dürbünden nesnelere bakmak

nadùzeniti se < süslenmek, fiyakalı giyinmek,

nadžídžati < süslemek

nađóziti < gizlice bakmak

naerènditi < rende yapmak

nagràsiati, nagràjisati < üzerine basmak, kaza geçirmek

nahàberiti < haber vermek

nahakáretiti se < bir nitelik almak, çirkinleşmek, kendini bozmak, küfretmek

nahériti (se) < eğilmek, devrilmek

naifríziti se < öfke ile dolu olmak, çok fazla sinirlenmek

náil biti < istenen amaca ulaşmak

naišáretiti < jest veya mimikle bazı işaretleri vermek

nàjagati < ?

nàkahriti < sıkıntı vermek, dert yapmak

nakalàfatiti se < makyaj yapmak

nakàlemiti < 1. meyveleri aşılamak, 2.?

nakàlufiti, nakàlupiti < fesi kalıba sokmak

nakaráriti < ödemek, karşılamak, önlem tedbiri tamamlamak

nàkasticē < kasti, bilerek

nàkastiti < niyetlenmek, tasarlamak, tercih etmek, yeğlemek

nàkniti < kına yakmak

nakusúruti < ödemek, karşılamak, önlem tedbiri tamamlamak

namàsatiti < bıçağı keskinleştirmek

namàskariti se < şaka yapmak

námūs, námūz < namus, onur
namusàlati < kendini kabul ettirmek, sırnaşmak
nanìjetiti < niyetlenmek, tasarlamak
nanìšaniti (nanìkšaniti) < nişan almak
nàra < 1. nara, çığlık, 2. kişneme, at kişnemesi
nasàčmati < püskül veya nakış ile süslemek
nasamáriti (se) < enayi yerine koymak
nàsib < karar vermek (nasip)
nasíhatiti (nasíjatiti) < nasihat etmek
nàsuliti se < barışmak, uzlaşmak
názoriti, názor biti < gözetlemek
nèfese tegliti < nefes vermek, ölmek
nȅfs < nefs, şehvet, istek
nèrede < nerede
nìjetiti < 1. niyet etmek, tasarlamak, 2. namazdan önce niyet etmek
nìjet učiniti < 1. niyetlenmek, 2. namazdan önce niyet etmek
nìšaniti (nìkšaniti) < nişan almak, hedeflemek
obàjatiti < tazeliğini kaybetmek, sertleşmek
obàkšičiti < bağışlamak
obalijéstiti se < bayılmak
obatáliti se < bozulmak, arızalanmak
obehàrati < çiçek açmak
obehútiti, obevútiti < bayılmak
obenđèlučiti < ?
obenđìjati < büyülemek, efsunlamak
obihmáliti < göz ardı etmek, ihmal etmek
obispátiti < kanıtlamak, şahitlik etmek
òćederiti se < kederlenmek, hüzünlenmek, içi kararmak
òćefšiti < keşfi gerçekleştirmek, değer biçmeyi gerçekleştirmek
òćelaviti < ?
oćevšiti < keşfi gerçekleştirmek, değer biçmeyi gerçekleştirmek
oćoravitì, oćóriti < kör olmak

òdajačiti < vurmak

odbùrmati, odburmaváti < caydırmak

oddževapiti, oddževábiti < cevap vermek

odevréčiti se < devrilmek

odhìdžretiti se < göç etmek

odjàvašati se < yumuşamak

odmàndaliti se < kapıyı mandalla kapatmak

ođutùrumiti < kötürüm olmak, çökmek, yaşlanmak

òdùzeniti < düzenlemek

ofàjditi se < yararlanmak

òferčiti, fèrah uhvatiti < 1. değer biçmek, 2. iki şey arasında hangisinin daha iyi olduğunu tespit etmek

ofiyátiti < fiyat biçmek

ofùrsatiti < keyifli vakit geçirmek

òfuštura < ovuşturma

ogàjtaniti < kaytan takmak

ogràisati (ogràjisati) < 1. cin uğraması, 2. kazaya uğramak

ogràštisati < uğraşmak, gayret etmek, çabalamak

ohálasiti se < 1. kurtulmak, 2. hayırlısıyla doğurmak

oharábiti < yıpranmış olmak

ojàvašiti < sakinleşmek

òjnati < oynamak

okabúliti, ukabúliti < bir şeyleri kabul etmek

òkahariti (se), òkahriti (se), òkariti (se) < içi kararmak, yasa boğulmak, morali bozulmak

okàlemiti < meyve veya diğer bitkileri aşılamak

okìniti < kınalamak

òkniti < kınalamak

oknívati < kınalamak

okrnati < kınalamak

okùisati, okùjisati (kùjisati) < minarede ezan okumak

okùvetiti < güçlendirmek

òldi < oldu

òldi-bìti! < oldu bitti!

òlmadi < olmadı

òlmaz < olmaz

òlur < olur

omarízìti < cilt hastalığından hastalanmak

omatúhiti, omatúšiti, omatúviti < yaş nedeniyle akıl sağlığının zayıflaması

omázuliti se < bir şey kazanmamak

omeremátiti < onarmak, düzeltmek, iyileştirmek

omèterizìti < şehrin etrafında siper yapmak

opáćiti (se) < 1. temizlemek, 2. temizlenmek

opèrdati < kapamak

operváziti < çerçevelemek

opùstati se < ?

òraćen, òrahtćen < ?

òpsihriti < büyülemek, büyü yapmak

òrtačiti se < ortak olmak

òrtakovati < ortaklık etmek

òsaburiti, òsabiriti < sabırlı olmak

osàkatiti < sakatlamak

osamáriti < atın semerini yerleştirmek

osànisati (se), osàndisati (se) < sıkılmak, usanmak

osanisáviti se < usanmak

osànma < usanma

òsejiriti, òsejriti < araştırmak, incelemek

osevábiti se, osevápiti se < sevap kazanmak

osùnetiti < erkek çocukları sünnet etmek

ošehátiti, otšehátiti < kapıyı sonuna kadar açmak, birşeyn bir parçasını kopartmak

ošerbètiti < kireçlemek

ošićáriti se < yararlanmak, faydalanmak

otakásiti se < birinden kurtulmak

otefèričiti, otefèričovati < eğlenmek

otehíriti (oteíriti) < sabretmek

otkàpariti < kilidi açmak

òtur!, òtura! < otur!

otùrisati < oturmak

ovàjditi se < yararlanmak

ovàrisati se < 1. isabet etmek, bulmak, çözmek, rast gelmek, 2. birşeyelere yönelmek (bilim veya meslek) (anlam değişmesi)

ovèremiti < hasta olmak, vereme tutulmak

ozâifiti, ozaífiti < zayıflamak

ozùđuriti, ozùđurtiti < fakirleşmek

ozuhúriti < görünmek, ortaya çıkmak

páćiti (se) < temizlenmek, paklanmak, paklamak

pàldum < 1. bk. araç gereç, 2. bk. araç gereç , 3. paldım ile vurmak

pàndžati se < tırmalamak

pàrčati, parčètati < parçalamak

parlàisati < ışık saçmak, parlamak

pàšovati (pàšovānje) < paşa gibi yaşamak

pàtisati < duraklamak, durmak, sakinleşmek, sesini kesmek

pazáriti, pazarívati < 1. alıp satmak, 2. takas etmek, 3. değiştirmek

pehríščija < diyet yapan kimse

pehríziti se < diyet yapmak

pèjdā (pèjdāh) biti < ortaya çıkmak

perdášiti < perdahlamak, cilalamak

pèsiniti (pèksiniti) < kirletmek, pisletmek

pèškeš, pèšćeš < 1. bk. toplum ilişkileri, 2. hediye etmek

pihtìjati se < kısık ateşte kademe kademe pişirmek

piktìjati se < kısık ateşte kademe kademe pişirmek

pirjániti < doğranmış ciğer yada eti pişirmek

pìšmān biti, pìšmān se učiniti < pişman olmak, niyet edilen bazı şeylerden vazgeçmek

pišmániti se < pişman olmak

poásiti se, poasìjati se (pohásiti se, pohasìjati se) < ?

pobatáiti se < bozulmak

pobìberiti < yemeğin üzerine biber serpmek, biberli baharat koymak

pobudàliti < budalalık etmek

pobuđaviti < ?

pobúliti, pobúliti se < başını başörtüsü veya şalla kapatmak

počekìćati < 1. çekiç ile çiviye vurmak, 2. ormandaki ağaçlara çekiç vurarak nişan koymak

pòćufuriti se < kafir olmak

pòćučiti < örtmek, giydirmek

podìkatiti < çaba göstermek

podkùvetiti se < ?

pòđoniti < ayakkabıda kösele vurmak

poeglènisati < sohbet etmek, eğlenmek

pogàjretiti < gayret etmek

pohambìrati < ?

pòhapsiti < hapse sokmak

pòharčiti (pòarčiti) < harcamak

pohásiti se , pohasìti se < ?

pòhavsiti < hapse sokmak

pohesábiti < aklından geçirmek, düşünmek

poináditi se < kavga etmek

pojàgmiti, pòjagmiti < yağmalamak, hızlıca toplamak

pojàgmiti se i pòjagmiti se < ?

pojaràmazati se < yaramazlık yapmak

pokàjmačiti < ?

pokaldrmisati, pòkaldrmisati < kaldırım yerleştirmek

pokàlemiti <?

pòkauriti < vaftiz etmek

pomatúhiti, pomatúšiti, pomatúviti < yaşlılıktan dolayı aklın zayıflaması

pomeremátiti < onarmak, tamir etmek

popèškešiti, popèšćešiti < hediye etmek, sevindirmek

popišmániti se < pişman olmak

porefènati se < masrafları beraber çekmek

poresíditi < silmek, yürürlükten kaldırmak, harcama, feda etmek

pòsefiti < hata yapmak, yanılmak, hesaplarken şaşırmak

poselámiti < selam vermek

pòsuliti se < barışmak, düzeltmek

posùnetiti < sünnet olmak

posurèdati se < sıralamak

posurìjati se < sıralamak

pòšašaviti < zirzop olmak

potamániti < tamamen yok etmek

potkajáriti se < karşılanmak, donanamak, kendine temin etmek, doymak

pòtkajtiti i potkàjtiti < imzalamak

potkusúriti < karşılamak, eşitlemek

potkùvetiti se < iyi besinle kuvvetlendirmek

potúčati se < dünyada aylak aylak dolaşmak, gerekli gereksiz her yerde bulunmak

pougùrsuziti se < uğursuz olmak, çapaçul olmak, ihmal etmek

pozèjtiniti < zeytinin olması

predevèrati < hayatın yükü üstüne binmek, istemediği bazı şeyleri yaşamak

prekàlemiti < meyve yada başka bitkiyi aşılamak

prekardášiti < bazı şeyleri abartmak, amacının dışına çıkmak

prekijáfetiti < kıyafet değiştirmek

prekijáfetiti se < 1. kıyafet değiştirmek, 2. tutumunu değiştirmek

prekònačiti < konalamak

preselèmbetiti < diğer yöne, tarafa geçmek, diğerine katılmak

presèntati < 1. diğer yöne, tarafa geçmek, düüşncesini değiştirmek, 2. kendi bakış açısını değiştirip, yeni düşünce kazanmak

pretebdíliti se, pretevdíliti se < kıyafet değiştirmek, maske takmak

pretèfteriti < defterden geçirmek

preteslímiti < teslim etmek

pretestèrati < yavrulamak

pridevèrati < hayatın yükü üstüne binmek, istemediği bazı şeyleri yaşamak

prihambìrati < insanların veya hayvanların diğer insan ve hayvanlarla ilişkilendirilerek bağlanılması , ya da bir atın diğerine yularından bağlamak

prèhelbetiti (se) < empoze etmek

prilèhemiti (prilèemiti) < bağlamak, eklemek, güzel bir şey ile birleştirmek

prìsabriti, prìsaburuti < sabretmek

pritehíriti (priteíriti) < az beklemek, gözlemek

pritùtkaliti < bir şeyi tutkal ile yapıştırmak

pròčarkati < yangın tökezleyip daha kötü olmak

prodžumbùšati, prodžumbùsati < şakalarla eğlenmek, neşelenmek

prohesábiti, prohesápiti < hesaplamak, ölçmek

promehàbetiti, promuhàbetiti < muhabbet etmek

protabíriti < rüyaları anlamlandırmak

protèđeliti, protgèljati < dikmek

protefèričiti < zaman geçirmek, eğlenmek

provodàdžisati < evlenmek için aracılık yapmak

pùlati < pul ile süslemek

ráhat se učiniti < sakinleşmek, rahatlamak, memnun olmak

ràhmet < 1. bk. dinler.., 2. dünya.., 2. rahmetli olmak , 3. rahmete teslim olmak, 5. bk. dinler

rájet se učiniti < sakinleşmek, rahatlamak, memnun olmak

rashòdžiti < hocalık görevini değiştirmek, görevden almak

ràskahariti se (ràskariti se) < kahırlanmak

raskalášiti se < dizginleri vermek

raspàrčati < parçalamak

raspèkmeziti se < hasta etmek

rastaksímiti < bölüştürmek

rasteláliti < ilan etmek, herkese yaymak

raščèhuniti se < yarmak

raščéjrečiti se, rašćérečiti se < dörde kesmek

rašehátiti se < yaygınlaştırmak, bollaştırmak

razburmávati < aklını çelmek

ràzdertiti se < morali bozulmak, kaygılanmak

razgáliti, razgaljívati < sıkıntıları iyileştirmek

razgáliti se , razgaljívati se < 1. hareket etmek, ıslah etmek, 2. neşelenmek, keyiflenmek, 3. sevinmek, şenlenmek

razhàlvatiti se < yaygınlaşmak

rāzi biti < razı olmak, memnun olmak, istekli olmak

razìluk < memnunluk

razjàglati se < yumuşatmak,

razrahatlènisati se (razratlènisati se) < rahatlık ve sakinlik duygusuna ulaşmak

rèzīl < 1. bk. değerler.., 2. rezil olmak, 3. rezil etmek

rezíliti < rezil etmek, azarlamak

sàbriti < sabretmek

säbur! < sabret!

säburiti < sabretmek

säbur učiniti < sabırlı olmak

sáčin < sakin olmak

sàkatiti < sakatlanmak, yaralanmak

sakrlisati se <

sàksiti < kırmak, yok etmek

salavàtiti < salavat etmek, minareden yüksek sesle salavat okumak

sàldisati < yapmak, yerine koymak, yerleştirmek

sàlma, salàma < hayvanların çayırda çobansız serbest bırakma, salma

sarlaisati < ışık saçmak, parlamak

saùlisati (se), saulisávati (se) < barıştırmak, nefsine hakim olmak, sakinleşmek, cebri nefis etmek

savàrisati < temizlemek

savatlàisati, savatlèisati < oymacılık yapmak

sèf biti < hataya düşmek, şaşırmak, aklı karışmak

sèfiti < hataya düşmek, yanılmak

seftelèisati < siftah yapmak

sèhir < seyir

sèir, sèjir, sèjr < seyir

sèiriti, sèjiriti, sèjriti (sèhiriti) < izlemek

selámet, salámet < 1. selamet, kurtuluş, 2. doğru yol

sèn bilùrsun < sen bilirsin

sèni sèvdum < seni sevdim

sèntati < bir şey kazanmak için birini peşine düşmek

sèpija < sepi

sèrbiljersun < sen bilirsin

sèrt < sert

sèrtli < sert?

sèvdisati < sevmek, aşık olmak

sèvetovavati < aracılık etmek

sevtelèisati < siftah yapmak

shazùrati (se), sházuriti (se) < hazır olmak

sìdžiliti < 1. adli protokol yazmak, 2. birşeyi tutmak

sìhir < 1. bk. soyut terimler, 2. büyü yapmak

siktèrisati < birini 'siktir' kelimesi ile kovmak

sindžílatiti, sindželatiti < yargılamak

sìrćetiti < sirke dökmek

sjarániti se < dost olmak

sjećúniti < toplamak

skàjliti se, skàiliti se < bir şeye karar vermek

skalàfatiti < gelişi güzel yapmak

skàlufiti, skàlupiti < 1. yalan söylemek , 2. gizlice bir şeyler yapmak

skàstiti < niyetlenmek

skìlititi < sarmak, örtmek

smarlàisati < ısmarlamak

sòisati (sòjisati) < 1. yağma etmek, soymak, 2. saldırmak

sòjisati < 1. yağma etmek, soymak, 2. saldırmak

spihtìjati se (spiktìjati se) < pıhtılaşmak

spirjániti < doğranan ciğer, az pişirilen yeşillik ve pirinci karıştırmak

srklet (sàklet) < 1. zahmet, heyecan, sinir, huzursuzluk, 2. emir, buyruk

stäfriti < kızgınlıkla birilerine saldırmak
sùbašovati < subaşı görevi yapmak
sùlūć < 1. hareket, 2. bk. dinler..
sùnetiti < sünnet etmek
supùrisati < 1. süpürmek, 2. sadeleştirmek
sùrgun < 1. bk. toplum.., 2. bk. toplum.., sürgün etmek
surgùnisati, surrgunlèsati < sürgün etmek
sùrisati < 1. sürgün etmek, 2. dışarı sürgün etmek
sutùrisati < 1. süpürmek, 2. sadeleştirmek
sùvatovati < otlatmak
šašìrisati < korkudan aklını yitirmek, delirmek
šàštisati < korkudan aklını yitirmek, delirmek
šćèderiti se < içi kararmak, yasa gömülmek
šćilìtiti < kilitlemek, kapamak
šegáčiti se, šégati se < şaka yapmak
šèmlučiti < ?
šèmlučiti < kutlamak, sevinmek, neşelenmek
šèrbetiti < badana yapmak
šićáriti < ganimet elde etmek
šiklisati < varakla yapıştırmak
šikosati <varakla yapıştırmak
šubhelènisati se < şüphelenmek
šùćur, šùkur < şükretmek
šúrati, šùrovati < anlaşmak , uzlaşmak
šûrūt učiniti < sözleşmek
šùvaliti < parçaları birleştirip dikmek
šuvelènisati se < şüphelenmek
tàbačiti < deri işlemek
tâbī biti < birisini izlemek, birisine razı olmak
tabíriti < rüya tabiri yapmak
tàhkik < 1. soruşturma, 2. soruşturma yapmak
tahmíniti < tahmin etmek

takásiti se, tekásiti se < takas yapmak

taklíditi se < taklit etmek

tàksim učiniti < bölmek

tálumiti (se) < talim etmek

tamániti < ?

tambùrati < 1. tambur çalmak, 2. sallamak

tamíniti < tahmin etmek

támīr < 1. tamir, 2. tamir etmek

tamíriti < tamir etmek

tandrkati < boş konuşmak

tàptisati < tapmak

tárīf učiniti < açıklamak , tarif etmek

tašíriti se < yabancı malları kullanmak

tàvaniti < tavan yapmak

tavlàisati < yumuşatmak

tedáručiti < tasarruf etmek

tèđeliti, tegèljati < ince dikmek

tefèričiti, tefèričovati < eğlenmek

tèfteriti < deftere yazmak

tehíriti (teíriti) < tecil ettirmek

tekbíriti, tećbíriti, teđbíriti (tedžbíriti) < tekbir getirmek

teláliti < duyurmak, haberi yaymak

tèmbih, tènbih < 1. tembih, 2. tembihlemek

tepelèisati < yok etmek

tèrbijetiti < yetiştirmek, terbiye etmek

tèrći-dùn'jā, tèrki-dùn'jā < bu dünyayı reddetme

tèrć činiti, tèrk činiti < terk etmek

terdžumániti < tercümanlık yapmak

tertíbiti < düzenlemek, sıra yapmak

tèslīm < 1. teslim, 2. teslim olma veya etme anında söylenen söz, açık arttrmada söylenen söz

teslímiti (se) < teslim etmek

tèslīm učiniti, tèslīm se učiniti < teslim etmek, canını teslim etmek
testèrati < testerelemek
timáriti < tımarlamak
tòviti < beslenmek
tràmpiti < takas yapmak
turkèsati < Türkçe konuşmak
turpìjati < törpülemek
tùtisati < tutmak
tùtkaliti < tutkal ile yapıştırmak
uàgditi se < ?
ubéhutiti < 1. yatıştırmak, avutmak, zimmetine geçirmek, 2. bayılmak
uberbátiti se, uberebátiti se < ?
ùčiti èzān < ezan okumak
učùrisati < batırmak, mahvetmek,
ùčustiti se < giymek
ućátiri < kar etmek, kazanmak
ućelepíriti < yağmalamak
ùćertiti < kirişte kertik açmak ve çapraz birleştirmek
ùdefiti < hafifletmek, yavaşlatmak, durdurmak
udumánu biti < ?
udùzeniti < düzenlemek
ùdžeriti < temin etmek
ùdžilititi < ciltlemek, kaplamak
ufitíljiti (se) < 1. bükmek, kıvırmak, 2. zayıflamak
ùgur < 1. soyut terimler, 2. dinler, 3. şans dilemek
ùhapsiti, ùapsiti, ùhavsiti, ùavsiti < hapsetmek
uharáčiti, uaráčiti < haraç ödemeye zorlamak
uharúniti < inat etmek
uhásuliti (se) , uásoliti (se) < çeki düzen vermek, düzenlemek
ùhasumiti se (ùasumiti se) < nefret beslemeye başlamak
uházuriti < hazırlamak
uhèftati se < haftanın yedi günü yapmak, haftayı düzenlemek

uhelaćiti < mahfetmek, ortadan kaldırmak, çökertmek

uhelấćiti se < çamaşıra bağırsakları boşaltmak

ùisati < uymak, karşılık vermek, kefil olmak, razı olmak

uìšćiliti < seçmek, yüzük bulmak (yüzük oyununda)

ujàgmiti < kapmak, kapıp kaçmak

ujàračiti < atları koşuya hazırlamak

ùjdisati < uymak, karşılık vermek, kefil olmak, razı olmak

ujdùrisati < düzenlemek

ùjisati < 1. uymak, karşılık vermek, kefil olmak 2. razı olmak

ukajáriti < düzenlemek, bir şeyleri doğru ölçüye ayarlamak

ùkajtiti, ùkajititi < 1. kaydetmek, not etmek, 2. kaydettirmek

ukàlufiti, ukàlupiti < kıyafet ya da kumaşları gergin olarak güzelce katlamak

ùkavziti, ùkamziti < tahtadan olan bıçak, kılıç sapını demirle kaplamak

ukaráriti < eşitlemek, ayarlamak

ûkarziti < borç almak

ukònačiti < birilerini konaklamayı kabul etmek

ukòpčati < 1. kopça ile köstek vurmak, 2. algılamak, anlamak

umetèrizati < sağlama almak

uòrtačiti se < iş için birlikte ortaklaşmak

upéčiti se < kibirlenmek

uráhatiti se < sakinleştirmek, tesellide bulunmak, kendini rahat ve huzurlu hissetmek

urezíliti < rezil etmek

urusvájiti se < karışıklık, gürültü, patırtı yapmak

usáčiniti < sakinleşmek

usaráčiti < deriden bir şeyler dikmek

ùsefiti se < süpürmek, aklı karışmak

ùstisati < ısrar etmek, üstelemek, ayağa kalkmak, yükselmek

ušerìatiti, ušerìjatiti < şeriat kurallarını yasalaştırmak

utabàniti < tabanla bir şeyleri çiğnemek

utáboriti se < dizilmek

utamániti < bütünüyle yok etmek

utlèisati < ütülemek

ùvakufiti < miras bırakmak

uvatániti < bir yeri devamlı yurt edinmek

ùzaptiti, ùzaftiti < 1. savaşarak almak, ele geçirmek, yenmek, 2. yakalamak, esir almak, 3. tutmak, engellemek, durdurmak, 4. yoldan çıkartmak

uzbihuzúriti (se) < rahatsız olmak, huzursuz olmak

uzdùrisati < düzenlemek

uzharúniti se < yaman, zorlu olmak, öfkeli olmak

ùzhasumiti se < nefret beslemeye başlamak

uzlàšzisati < uzlaşmak

vajdelènisati se < faydalanmak

vàjdisati < faydalanmak

varaklàsati < varak ile kaplamak

varàsati < varak ile kaplamak

vasíjet < vasiyet etmek

vàtan < 1. toplum,hükümet 2. yurt edinmek

váziti < vaaz vermek

vèćīl, vèkīl <1. bk. toplum, hükümet, 2. vekillik yapmak

vèrdi < verdi

vèremiti < özlemden kuruyup kalmak yada bir şeyler için üzülmek, özlemden dolayı vücudun bitkin düşmesi

zàašati < inkar etmek, gizlemek

zaàšikovati se < aşk yaşamaya başlamak

zaátariti, zaátoriti < ?

zabàjatiti < bayatlamak

zabalukòtiti se < balıkları sersemletmek

zabàsati < yolunu kaybetmek

zabatáliti < boş vermek

zàbentiti < su yolu yapmak

zabìberiti < biberli yemek pişirmek

zabùrmati < 1. fesin etrafına şal veya sarık sarmak, 2. vidalamak

začikávati < yarışmada tahrik etmek

zaćoriti < kör etmek

zadèrtiti se < tasalanmak

zafeláćetiti < ?

zafrljaćiti < bir şeyleri fırlatmak, atmak

zagalamiti < bağırmaya , gürültü yapmaya başlamak

zahalàkati < 1. Allah Allah diye bağırmak, 2. ayırmaya başlamak

zàhašati < inkar etmek, gizlemek

zahatariti, zahátoriti, zaháturiti < acımak, merhamete gelmek, darılmak, alınmak

zahátariti se < darılmak, alınmak

zaináditi se < kapris yapmak, kavgaya tutuşmak

zaincáriti < inkar etmek

zaìntačiti < soru ve isteklerle hücum etmek

zaištáhiti < özellikle yemek istemek

zajordámiti < ?

zajuláriti < 1. ata yular koymak, 2. birilerine kendi isteğiyle boyun eğmek

zàkahriti (zàkariti) < yasa boğmak, acı vermek, üzmek

zàkajtiti < kaydetmek

zakàpariti < kilitlemek

zakapìjati <kapıyı kilitlemek

zakarabàsati < 1. yolunu şaşırmak, 2. sınırı geçmek

zakazànisati < kazanmak

zakijamétiti < bağırıp durmak

zakònačiti < gecelemek

zakòpčati < bağ bağlamak

zalaumljívati < lehimlemek

zalèhemiti (zalèemiti) < lehimlemek

zalehemljívati < lehimlemek

zamàndaliti < kapıyı mandalla kapatmak

zameráčiti < bir şey için heves etmek, istemek

zamèzetiti < içki içerken meze yemek

zanìjetiti < 1. bir şeyin kararını vermek, 2. niyet etmek

zaokùisati, zaokùjisati < ezan okumaya başlamak

zapèsiniti (zapèksiniti) < kirletmek

zàptisati < engellemek, önlemek

zäptiti, zäftiti < 1. disiplinde tutmak, 2. engellemek, 3. tıpalamak, 4.parmaklarını sıkmak ve nefessiz kalmak (astım hastalığı gibi)

zašehátiti < çok yer işgal etmek

zatàslačiti < ?

zavàntaniti < devamlı bir yerde iskan etmek

zvrzalàma < zırvalama

zàzaptiti, zàzaftiti, zàzavtiti < engellemek, durdurmak

zbàglati < bağlamak

zbàrhaniti < tek bir ağızdan birlikte şarkı söylemek ve çalmak

zbìriti (se) < birleştirmek, bir yapmak

zèhati < ?

zèheriti < canını sıkmak, gücendirmek

zevkáriti, zevkovati < zevk almak

zevzèkati < şaka yapmak

zijániti < ziyan etmek

zìjān učiniti < ziyana yol açmak

zirátiti < toprağı sürmek

zùhur se učiniti, zùhūr učiniti < görünmek, çıkmak

3.3.6.4. Değerler, Eksiklikler, Erdemler, Kusurlar, Nitelikler

adžáip, adžájip < 1. acayip, 2. tuhaf

adžàmija < acemi

adžèla < acele

ádžiz < aciz, güçsüz

afedersun, afedersum < affedersin

aferim < aferin

agàzli < esmerce, kestane rengi

àgr, àgar < 1. zor, güç, 2. değerli, çalışkan, 3. kibirli

ahlakli < ahlaklı

ahlaksuz < ahlaksız

ahlaksuzluk< ahlaksızlık

ahmak, (akmak, hakmak, hakman)< ahmak, aptal > budala

ahmakast < aptallık

ahmakluk < ahmaklık, aptallık

air, airli, airsuz, air-dova < hayır, hayırlı, hayırsız

ajar < ayar

ajin< hain

ajir < hayır

ajlaz < haylaz

ajr < hayır

àklā < akılca, akla göre

àklaja < akıllı

aksi < ters, aksi

akšamdžija < akşamcı

akšàmlija < akşamlık hazırlayan

akšàmlučār < akşamlık hazırlayan

akšàmlučenje < akşamlık sağlayan

akšam hajrōsum < hayırlı akşamlar

âlā < iyi

alāme (allāme) < allame, bilgili kişi

alàpača, alàkača < dedikoducu kadın

àlast < pembemsi, açık pembe

albāberija < kırmızı şal

àlčak < serseri, alçak

alčakluk < alçaklık

álen, àlev < açık kırmızı renk

alijul'ālā < en iyi, mükemmel

álim < alim

ališkin, ališkun < alışkın

almāsī < pembemsi renk

altúnī < altın rengi

altun-tőp < altın top
amelimanda < amelimanda, iş yapmayan, tembel
àntika < antika, örneği nadir olan
antikàli < antika renkli
ȁp-àčik < apaçık , tamamen açık
ȁp-ašičáre < tamamen açık, apaşikar
âr < utanç
àrsuz < utanması olamayan, arsız
àrsuz < kızgın, kötü huylu
àrsuzluk < arsızlık
àrsuzluk < kötü huyluluk, kızgınlık
àsija (hásija, hâsi) < asi, eşkıya
asìluk (hasìluk) < asilik, eşkıyalık
aspùrli < açık kırmızı renk
àšā-jokàri < aşağı yukarı
ašićáre < aşikar, açık
atèšī < ateş rengi
àvētan < deli, çılgın
bȁba < 1. iyilik ile nitelendirilen kişiler, 2. bk. dinler..
bâ-bâ < saf adam , düşüncesiz, dar görüşlü
badàvā < 1. ücretsiz, 2. boşuna, boş yere
badavàžija < bedavacı, beleşçi, çalışmayan kişi
badihàvā < bad-ı heva, bedava
baètāš < bayat ekmek
bágija < asi, isyancı
bàhāt, bât < ayak sesi gürültüsü
bàhīl < 1. cimri, 2. kıskanç sıfatı gibi
bȁht (bât) < baht, şans
bàhtli (bàtli) < bahtlı, şanslı
bàhtlija (bàtlija) < şanslı kişi
bàjat, bàjatan < 1. bayat, 2. yaşlı
bȁjati < bedavaya kazanma, soygun , talan

bajètāš < bayat ekmek

bajràkli < bayraklı

bajràktār < bayraktar

bájro < bayraktar

bakàrlija < bakırlı

bákija < baki, kalıcı

bàksuz < 1. şanssız, bahtsız, 2. şanssızlık getiren insan

bàhsuz < 1.şanssız, bahtsız, 2. şanssızlık getiren insan

bàksuzan < şanssız, bahtsız

baksùzluk < bahtsızlık

bahsùzluk < bahtsızlık

bàksuznik < şanssızlık getiren kişi

bàlija < 1. Müslüman köylü , primitif, ilkel, 2. Bosna-hersek'te Müslümanlarda ayıp olarak adlandırılan, 3. ham , yontulmamış

bämbadàvā i bambadàvā < tamamen bedava

bämbaška (bäm-baška) < bambaşka

baràbār < 1. beraber, birlikte, 2. eşit, denk

bàrak < 1. uzun saçlı , tüylü, 2. bk. böcekler.., 3. bk. böcekler..

barjàktār < bayraktar

bäš < 1. isim olarak; baş, birinci, yaşlı, 2. sıfat olarak; ilk, en yaşlı, 3. zarf olarak; gerçekten

bàša < baş, şef

bàša-bäš, bašàhaš, i bäš a bäš < baş başa

bäğaga (bäš-àga) < baş ağa

bašèskija < başeski

bät < baht, şans

bât < ayak sesi gürültüsü

batàgdžija < savurgan, hovarda

batak < savurgan, hovarda

batàkčija < savurgan, hovarda

batakčìluk < savurganlık

batagdžìluk < savurganlık

batàkluk < savurganlık

bàtāl < bozuk, battal

batálija < bozulmuş

bátil < ahlaksız

bàtli < bahtlı, şanslı

bàtlija < şanslı kişi

bèān < belirginlik, açıklık

bèćār < eğlence düşkünü, çapkın, haylaz, yaramaz

bëd < 1. kötü, tadı güzel olmayan, 2. iğrenç, kötü, berbat

bedak < aptal , kalın kafalı kimse

bèdast < aklı kıt, cahil

bëgefendija < beyefendi

behárli < baharlı

bèhūt, bèūt, bèvūt < sersemlik, sarhoşluk

bèjān < belirginlik, açıklık

bèjānīlē < alenen, açık

bekája < kalıntı

bekíja < kalıntı

bèkrija, bekrìjaš < sarhoş, içkici

bèlāj < bela, acı, şanssızlık

belájli < şanssız, acılı, üzüntülü, dertli

bëna < budala, deli, aptal

bénac < budala, deli, aptal

bènāk < budala, deli, aptal

bènām < seçilmiş, ünlü, meşhur, saygın

bènast < aptal, akılsız

bènzer < benzer

bèrbāt, berèbāt < 1. berbat, kirli 2. manevi çöküntü

berèket <1. bereket 2. şans, bolluk

berekátverisi < bereket versin

berekètli < bereketli

berićátverisi, berićátversun, berekátversun < bereket versin

berìćet < 1. bereket 2. şans, bolluk

berìćetan <1. bereketli 2. şanslı, bolluklu

berìćetli < bereketli

berićètzuz, berićètsuz, berekètsuz < bereketsiz

berićètsuzluk, bereketsùzluk

bët < 1. kötü, tadı güzel olmayan, 2. iğrenç, kötü, berbat

bèter < kötü, çirkin

betèrnjī < daha kötü

beterùn-bèter < 1. en çirkin, en kötü insan 2. en çirkin, en kötü

bètli < kötü, hoşa gitmeyen tat

bèūt < sersemlik, sarhoşluk

bèvūt < sersemlik, sarhoşluk

bèzgin < bezgin, bitkin

bezobràzluk < saygısızlık, edepsizlik, küstahlık, yüzsüzlük

bibèrli < biberli

bìčum < biçim

bičùmli < biçimli, güzel yapılmış

bìd'at, bìdāt < yenilik, moda

bīhàber < tamamen habersiz, bihaber

bihúde < boşuna

bìlmez, bìljmez < bilgisiz, cahil

bilmèzluk, biljmèzluk < bilgisizlik, cahillik

bïn < bin

binberićátverisi, binberikátverisi < bin bereket versin, bin defa teşekkürler

bìrluk < birlik

birmàhzā, birmázā < birkaç

bògda, bògdica < tanecik

bojàli < boyalı

bojàma < boyalı

böl, böl -böl <1. geniş, bol, 2. dolgun,tombul

böl-nafàke < nafaka

bòluk < bolluk

bònluk < bolluk

bȍš < boş

bòšluk < boşluk

bòzgun < bozgun, yenilgi

bòzuk < bòzuk

brèmedēt! < tuhaf bir şekilde

búdža < 1. Delik, 2. önemli kişi

bùgija < buğu

bulànik < bulanık

bùndžija, búndžija < isyancı

burùndžukli < hassas yapılmış herşey

bùsija, pùsija < pusu, tuzak

bùtun, butùna < bütün

bùzbutum, bùsbutum < büsbütün, tamamen

čabuk < çabuk

čäk i čâk < uzak

čalìškan < çalışkan

čalìškin < çalışkan

čäluk < korkak adam, beceriksiz adam

čàmpraz < haylaz, yaramaz

čankòliz < boş oturan kişi

čàpkun < çapkın

čapràšik < 1. çapraşık, dolaşık, 2. çapraşık, biri diğerinin üzerinde çapraz

čára i čáre < çare

čàtalast < çatallı

čatàli < çatallı

čàvkun < çapkın

čéjrek < 1. bk. bilimler, 2. bk. besinler, 3. parçalanan birşeyden kalan parça

čelèbi < seçkin, kibar

čelèbija <1. seçkin, kibar, 2.?, 3. efendi kelimesi ile eşanlamlı

čemèrli < acılı, dertli

čemèrlija < acılı, dertli

čètedžija < 1. çete reisi 2. çeteci

čètobaša, čèto-baša < çete başı

čičèkli < çiçekli

čiftèlija, čivtèlija < 1. bk. ahır.., 2. düzenbaz, entrikacı

čìfut, čìfutin (čìvut, čìvutin) < 1. bk. dinler, 2. cimri

čìn-čìplak < 1. çırılçıplak, 2. hiçbirşeyi olmayan

čínu-máčín < 1. çok uzak, 2. dünyadan uzak

čìplak < çıplak

čök < çok

čòkluk < çokluk, çoğul

čùruk < çürük

čurùkluk < çürüklük

čùruk-tahta < 1. çürük tahta, kandırılma

čüst < hareketli, esnek

ćára, ćáre < çare

ćêf < keyif

ćèmāl, kèmāl < 1. mükemmellik, en yüksek, şan, şöhret, zenginlik vb., 2. bk. doğum..

ćènar < 1. kenar, 2. uç bölge, kenar

ćèsedžija, kèsedžija < 1. yan kesici, 2. kahraman, iyi savaşçı

ćèser < kırpıntı, artık

ćèskin < keskin

ćèsim < delik, delikli

ćìbār, ćíbār < kibar

ćibàrast < kibarlık

ćibárli, kibárli <1. kibar, ilgi çekici 2. kibarca

ćibàrnji, nàjćibarnji < daha kibar, en kibar

ćìbur, kìbur < kibir

ćibùrlu < kibirli

ćífta < cimri

ćispètli < güzel giyimli

ćopèkluk, kopèkluk < köpeklik

ćorbùdžāk i ćȍrbudžāk < 1. bk. dünya.., 2. kritik durum

ćȍrćutuk i ćorćùtuk < körkütük sarhoş

ćòrluk < körlük, inat

ćornímet < nankör insan

ćorsòkāk < 1. bk. yerleşim kültürü, 2. içinden çıkılmaz durum

ćòrota, ćèrota < 1. bk. giyimler, 2. kötü adam

ćóso, ćósa < 1. bk. insan vücudu, 2. akıllı, sinsi kişi

ćȍšak, ćòšak, ćȍšk < 1. köşeli, açı, 2. bk. ev., 3. bk. yerleşim kültürü

ćȍkast < köşeli

ćòtija < soysuz, kötü biri

ćotìluk < insaniyetsizlik, hoşgörüsüzlük, anlayışsızlık

ćùskija < 1. bk. araç gereç, 2. ayakta duramayacak kadar sarhoş olmak

dàha beter, dàha-bèter, dâbeter < daha beter, daha kötü

dàhađuzel, dàhaguzel (dàha-đuzel, dàha-guzel) < daha güzel

dáhija i dahìja, dáija < zorba

dahìluk < zorbalık

daìja < zorba

daìluk < zorbalık

dáija < birşeyi arayan, istenen

dajànli < dayanıklı

dalavèra < dalavere, hile

dàlgin < dalgın

dardàgan, darmàdan < darmadağın, dağınık

dàrgin < kızgın

dargìuk < kızgınlık, öfke

darmàdan < darmadağın, dağınık

dâr-mâr, dâr-mār < 1. karmakarışık 2. karışıklık

davèčija < davetçi

dèdžāl, dèrdžāl < zorba, zalim

dèhšet < korkunç, dehşet

dehšètli < korkunç, dehşetli, şiddetli

delèndžija < konuşmacı

dèli < deli, çılgın

dèlibaša < delibaşı, delilerin arasında birinci, en iyi kahraman

dèlija < kahraman, yaman kişi, kahramanlık konusunda hayalperest, boş yere zaman harcayan kişi

dèlijast < delice, çılgınca

delìluk < delilik

dèmbel, tèmbel < 1. tembel, çalışmayan, 2. tembel, yavaş, ağır

dembèlisānje < tembellik

dembèluk < tembellik

derbèder i derbènica < serseri

derbèderina < ?

derbènder < serseri

derèdža < 1. derece, 2. durum, konum, mevki

dèrjā < deniz gibi büyük, geniş ve derin

dèrjā álim < çok okuyan

dèrjā hòdža < derin hoca

dȅrt < dert, acı, üzüntü, sıkıntı

dèrtan < dertli,üzüntülü, acılı

dèrtli, drdli, (dertlija) < dertli, üzgün, acılı

dèrtlija < dertli olan kişi

dèrtlijī < dertli, üzgün, acılı

devámli < ısraralı, sebat

dȅver < 1. hayat savaşı, 2. hayatın zahmet, 3. acı, felaket

devèrli < sıkıntılı

dèvlet, dèvljet < şans, rahatlık, zenginlik

dèžmekast, dèžmen < kısa ve kalın

dibidùz < düpedüz, tamamen

dìkat < dikkat, gayret

dikàtli < dikkatli

dìkli < gururlu, onurlu

dìlber < 1. sevgili, 2. güzel, dilber

dìlbērka < 1. sevgili, güzellik, 2. bk. dilbilgisi

dìmdžija < sigara içen

direk < 1. lider, öncü, 2. temel

divánija < divane, çılgın

dojànli < dayanıklı

dòmuz < 1. bk. yabani hayvanlar, 2. inatçı

domùzluk < inatçılık

dört < dört

drzman < iri uzun insan

dúmān, dùmān < 1. duman, 2. bk. düşünce..

dunájluk < 1. dünyalık, dünya küredeki insanlık, 2. mül, servet

dun'jálučina, dunjálučina < 1. dünyalık, dünya küredeki insanlık, 2. mül, servet

dun'jáluk, dunjáluk < 1. dünyalık, dünya küredeki insanlık, 2. mül, servet

dùn'jā-mal, dùnjā-mal < 1. bu dünyadaki bütün zenginlikler, 2. servet

dùrāšan, dùràtan < dayanıklı

dùràtan < dayanıklı

dùrēćan < dayanıklı

durèćli < dayanıklı

dùrmadan < durmadan

dùz < düz

duzènli < süslü, düzenli

džáiz < caiz

džâli < saygın yaşlı

džàmbās, džàmbāz < 1. bk. meslekler, 2. kurnaz, hain, dolandırıcı

džanábet < kötü huylu, it kopuk

džánum, džànum < canım

džëbren-kàhren < cebren-kahren, zorla ve zorbalıkla

džéfa < kavga, didişme

džëhrīle < yüksek sesle

džèlāt < katı yüreli, merhametsiz kişi

dženábet < pis adam, cenabet

džèvāb, džèvāp < cevap

džìgit < kahraman, cesaretli, cesur insan

džìmrija < cimri

džîn < 1. bk. soyut terimler, 2. bk. soyut terimler, 3. akıllı, hazırcevap kişi

džîns < cins, tür

džömba, džómba < 1. bk. dünya.., 2. aç gözlü kişi

džómert, džómet < cömert

džumbúšli, džumbúsli, džumbùšli, džumbùsli < komik

džumbúšlija, džumbúslija, džumbúščija, džumbùšlija, džumbùslija, džumbùščija < komedyen, komik

džùnup, džùnupast < talihsizliğe sahip olma

đáiz < caiz

đavòluk < şeytanlık

đelàdžije, djelàdžije < bölücü

đèrček, (đèček) < gerçek

đèvšek < gevşek

đìdija, đído, đída < neşeli delikanlı, kahraman

đìzlija i đízlija < uçarı kadın

đómert, đómet < cömert

đovdàli < iri gövdeli

đozđèli, đozđuzèli < güzel gözlü

đozlùkija < gözlüklü

đùčan, đùčno < 1. sıfat; zor, güç 2. zarf: zor güç

đulija, đùl- đulija < gül gibi güzel kız

đùl-kàduna < gül kadın, güzel kadın

đurùnsuz < 1 sıfat; gösterişsiz , 2. isim; gösterişsiz

đùturē, đùturicē < götürü, toptan

đuvèndija < hafif, meşrep kadın

đùzel < 1. güzel, 2. güzellik abidesi, sevgili

đuzèli, đuzèlli < güzel, uygun, elverişli

đuzèluk < güzellik

èblehū, hàblehū, hàblehō < deli, budala

èdba, ètba < yandaş, taraftar

edèpsuz < 1 .edepsiz kişi, 2. edepsiz

edepsùzluk < edepsizlik

efzàlnji, efzàlnjē < 1. en iyi, 2. daha iyi

eglèndžija < konuşkan kişi

èhel < ehil, yetenekli, çalışkan

èhven < ehven, kabul edilebilen

ehvènijī, ehvènijē < 1. sıfat; daha kabul edilebilir 2. zarf; kabul edilebilir

èhveni-šèr < ehveni şer , iki kötü şeyden daha az kötü olan

èjluk < iyilik

ejlùkčija < iyilikçi, gönlü bol insan

èkrijaš < sözünü yiyen, söylemedim diyen

èkserī < ekseri

èksik < eksik

eksìkluk < 1. eksiklik, 2. şansszlık, talihsizlik

elvèrum < güzel, iyi, oldukça, epeyce, elverişli

èmīn < 1. emin kişi, 2. emin,sadık,güvenilir

emínluk < güvence, güvenlik, emniyet

èrbāb, èrbāp < 1. erbap, 2. çevik, yetenekli

èrvāhī, erváhten, èrvāten < yüzde yüz aynı

esìkluk < 1. eksiklik, 2. şansszlık, talihsizlik

èski < eski

èskija < eski püskü, eski eşya

èšći < eski

ešèkluk < eşeklik, aptallık

èškíja < 1. eşkıya, 2. kaçak mallar

ezíjet < 1. eziyet, 2. dert

ezijètli < eziyetli, acılı

èžgāl, èšgāl < 1. eşgal,çok merak edilen, 2. meşgul

fàkir < 1 .fakir, 2. bk. toplum..

fakírak < yoksulcuk

fàzla < fazla

fèkat < biraz, aynı, bir saniye

feláćet < felaket

felaćetli < felaket olacağını söyleyen, panik yaptıran kimse

fèlāh < 1.bk.toplum.., 2.şeytan gibi yaşamak

fèrak (vèrak) , fȁrk < fark

fèrīm < aferin

ferjádžije, ferjátčije, ferjáčija < feryat eden

fèrk < fark

fèrkli, fȁrkli < farklı

fèrklijī < daha iyi

fertútija < biraz akılsız, budala kişi

fèrzan, fèrzen < ferzane, akıllı, bilgili

fesáčija < 1. fesat olan kişi, 2. taşkın kimse

fèsād, fèsāt < fesat

fesádžija < 1. fesat olan kişi, 2. taşkın kimse

fidáhija, fidáija < fedai

fīgānj, fīgān < figan

firjâtu-fīgānj < feryat figan

fìtne < fitneci

fitnèdžija < fitneci

fitnèluk < fitnelik

fìtnja (fìtmja) < fitneci

frtùtma, fertùtma, furtùtma, vrtùtma, vurtùtma < karışıklık

fudúlija i fuzúlija < davetsiz her şeye karışan kişi

fukàra, fùkara < fukara, fakir

fukaráluk < fukaralık

fukaráština < fukaralık

fùrsat < fırsat

gáfil < düzensiz, ilgisiz, özensiz kişi

gàflet < düzensiz, özensiz

gájet, gájetīlē < gayet, çok

gajrèčija (gajrètčija) < çok çalışan, emekçi

gàjret (gàiret, gàrjet) < gayret

galáma < gürültü, şamata

galámadžija, galàmadžija < gürültü yapan kişi

gânī < gani, zengin

ganìluk < zenginlik

gàraz < 1. amaç, 2. garaz, kötü niyet

gàrīb, gàrīp < 1. isim olarak garip ; yabancı, yoksul, 2. acayip, tuhaf

gojàjli < şişman

gulànfer < işsiz, haydut, serseri

hàbīb < habib , sevgili

hádžet < hacet

hádžo < saçları sakalları beyazlamış kişilere söylenir

hàfīf < 1. hafif, önemsiz, ufak, 2. zayıf, güçsüz

háin (ájin, hàin, hàjin, hàjinin) < 1. isim olarak; hain, kin güden, kurnaz, 2. sıfat olarak; kinci, kurnaz

haìrdžija < hayır yapan kişi

hàir-haber (äir-aber) < hayırlı haber

hàirin, hàjirin < tebrikler

hàirlija < hayırlı insan

hàir-sahìbija, hàjir-sahìbija < hayır sahibi

haìrsuz, hajìrsuz (aìrsuz) < 1. isim olarak; hayırsız 2. sıfat olarak; hayırsız, şanssız

hajdála (ajdála) < sokaklarda gezen kadıın, evsiz

hajdùčija < eşkıyalık

hàjdūčkī, hàjdùčkī < haydutça

hàjdūk, àjdūk < haydut

hajdùkluk < haydutluk

hàj-hŭj < delişman, delimsi, zirzop

hájin, hájinin < 1. isim olarak; hain, kin güden, kurnaz, 2. sıfat olarak; kinci, kurnaz

hàjlaz (àjlaz) < haylaz, yaramaz, serseri

hàjrān < şaşırmış, büyülenmiş

hàjta < serseri, hayta

hȁk (äk) < 1. hak, 2. liyakat, 3. çiftçilerin tarla sahibine verdikleri yıllık randıman

hàkli < haklı

hàkmak, hàkman< ahmak, aptal

hàkmakast < aptallık

hàksuz < haksız

hâl (âl, jâl) < 1. durum, 2. güçlük

hàlāl-mâl < helal mal

hâli < tenha, boş, yalnız

hamíjet < yurtseverlik

hàmbir < sıra ile, dizi halinde

hàmli, hàmljiv < 1. tembel at, 2. çalışmaya alışık olayan, işini bilmeyen adam

hàmpadžija < yardımcı, yamak

hanèdān < misafirperver ev sahibi

hanedánluk < misafirperverlik

hàntalast < iri, hantal

harabátija (arabátija) < 1. harabat, içkici, 2. harap, yıkık ev

harabátluk < yıkık olma durumu

harábluk (arábluk) < harabelik

hàrambaša (àrambaša) < haydut başı, haydut başkanı, harami başı

harámija (arámija), haràmija (aràmija) < harami, haydut

haramzáda, haramzáde (aramzáda, aramzáde) < 1. bk. evlilik.., 2. haydut, it kopuk,

háran(áran) < 1.i yi eğitimli, 2. değerli, çalışkan, mükemmel

harećètli < yürekli, cesur

hárli, árli < 1. arlı, utangaç, kültürlü, 2. çalışkan, işe yarar, akıllı,güçlü

hárluk, árluk < çalışkanlık

hárūn (árūn) < taşkın, huzursuz, yaman, zorlu

harúnluk (arúnluk) < taşkınlık, yamanlık, zorluluk

hȁs, hâs (äs, âs) < 1. özel, 2. gerçek, orijinal

hasèčija < haset, kıskanç

hàsed < haset

hasènāt < iyilik, güzellik

hàsna (àsna) < yarar, fayda

hàsret < 1. şanssızlık, üzüntü 2. özlem, aşk

hasrètli < özlenen, istenen

hásul (ásul, ásol) < lezzetli

hasùlniji < daha lezzetli

hašàrija (ašàrija) < haşarı, yaramaz, azgın

hašàrijast (ašàrijast) < haşarı, yaramaz

hašarìluk (ašarìluk) < haşarılık, yaramazlık

hašèrā < 1. bk. böcekler, 2. güçlü

hatàrdžija, hatèrdžija, hatòrdžija, hatùrdžija < hatır sahibi

hatàrljiv < hatrı sayılır

házur, házuran < hazır

hèjbet < 1. isim olarak; heybet, irilik, 2. sıfat olarak; iri, 3. zarf olarak; çok

hèjbetli < heybetli

hejbètluk < heybetlik

hèlāć < 1. helak, 2. bk. düşünce.., 3. bk. düşünce..

hèp, hèpisi < hepsi, hep birlikte

hèpisi bȉr < hepsi bir

hèrav, hèrlav, èrav, èrlav, hèravo, èravo, héro, nähēro < eğri

hèrdžu – merdž < hercü merc

herećètli < yürekli, cesur

hèrìf < herif

hèrlav < eğri

héro < eğri

hezèla < adi, aşağılık

hȉč < hiç

hìčbiršej < hiç bir şey

hìla, hìlla, hìnla < hile

hilèćar < hilekar

hilećárluk < hilekarlık

hìnla < hile

hìnta-jèmenta < buraya uzak biryer

hìptan-kazùktan, hìpten-kazùkten, ìpten-kazùkten, hìpten-kazùkten < iple ve kazıkla

hîr, hírovi < kapris

hiròvit < öfkeli, çılgın

hòjrat, hòrjat, hòjratin < sıradan insan, köylü

hȍš < hoş

hovàrda < hovarda

hrmza < ?

hrsuz, hrsuzin < hırsız

hrsuzluk < hırsızlık

hršum < hışım

hȕja < huy, kızgın

hujàli, hȕjljiv < huylu, kaprisli, kızgın, huzursuz

hȕnjer < hüner

ìćikatica < 1. iki katlı, 2. bk. giyimler

ìćrām, ìkrām < 1. şeref, ikram, 2. ağırlamak

ićrámli, ikrámli < konuksever

ȉč < hiç

idžtìhād < kimseden yardım almadan Kur'an'ı çözmek

ìfrīz, ìfrīt, ìfrīskinja, ìfrītkinja < çok kızgın

ifrízluk < öfke

igbáli < şanslı, mutlu

igbálsuz < 1. isim olarak: mutsuz kişi, bahtsız kişi, 2. sıfat olarak: mutsuz, bahtsız

ìhjā < 1. canlandırma, 2. canlandırmak

ihmāl < ihmal

ihmáldžija < ihmalci, ihmal eden kişi

ihmáluk < ihmal

ikbáli < şanslı, mutlu

ikbálsuz < 1. isim olarak: mutsuz kişi, bahtsız kişi, 2. sıfat olarak: mutsuz, bahtsız

ìkrām < 1. şeref, ikram, 2. ağırlamak

ilùmli < ilimli, kültürlü

ȉlum-sahìbija < ilim sahibi, bilim insanı

ináčija < kaprisli, kavgacı

ìnačiluk < inatçılık

ìnād, ìnāt < kapris, inat

inádžija < kaprisli, kavgacı

ìnāt < kapris, inat

ìnčār < inkar

ìndže < ince

ìnkār < inkar

ìnsāf < insaf, vicdan

insáfli < insaflı, ihtiyatlı, duygulu

insáfsuz < insafsız

insanjíet < insanlık

ìnsanskī < insani

interèzdžija, interèščija < kendi açısından bakan kimse, bencil

ìsjān <1. isyan, asilik, ayaklanma, 2. isyan etmek

ìslāh < iyi, düzgün

ispìndžija < çok içen kişi

ìstakāt < güçsüzlük, bitkinlik, tükenmişlik

ȉstekār < tekrar

ìstekāt < güçsüzlük, bitkinlik, tükenmişlik

ȉstekrār, ȉstekrāj < tekrar

istìlah < yavaş yavaş konuşma

itáat (itāt) < 1. itaat, boyun eğme, sadakat, vefa, 2. boyun eğmek, itaat etmek

itìbār (ihtìbār, iktìbār) < 1. şeref, itibar, 2. bk. düşünce..

ìtlāk-bujrùntija (ìtljāk-bujrùntija), ìtlāk (ìtljāk) < emir

ìzun (ìzum) < izin

jagàzli < esmerce, kestane rengi

jáija < yaya
jakútī < yakut rengi
jàlan < yalan, iftira, taklit
jalàndži < yalancı, iftiracı
jalàndžija < yalancı
jalánija < iftira, taklit
jaldùzli < yaldızlı
jàlijāš < boş gezen, berduş, şehir dışında eğitimsiz çocuk
jànćesedžija < yankesici
jàndan (jàndal, jànda) < yandan, yanda, yan ile , yana, ayrılan
jàngin < sarhoş, ayyaş
jànkesedžija < yankesici
janlìšluk < yanlışlık
jaràmaz, jaràmazin < yaramaz, saygısız,
jaramàzluk < yaramazlık, afacanlık, saygısızlık
jardùmdžija < yardımcı
jàvaš < 1. yavaş, 2. yavaşça, sessizce
javàšli < 1. yavaş, 2. yavaşça, sessizce
javàšlija < yavaş, tembel yada dikkatsiz olan kimse
javàšluk < yavaşlık, tembellik, dikkatsizlik, kararsızlık
jèksik < eksik
jèni < yeni
jèrīle < elbette, esasen
jèzīd < 1. inatçı, 2. kızgın çocuk
jìgit, jiđit < 1. kahraman, cesaretli, cesur insan, 2. bk. kümes.., 3. bk. ticaret
jògun, jogùnast, jogùnica < inatçı, azgın, taşkın, itaatsiz
jogùnluk < inatçılık, dik kafalılık, taşkınlık
jȍk < yok
jòkluk < yokluk, fakirlik
jòktur < yok
jòlpaz < serseri, hayta
jòrdām, (jòrdān) < kibirli, gurur, kibirlilik

jordámdžija, jordàmdžija < kibirli kişi

jordámli < gururlu, kibirli

kàba < 1. iri, büyük, 2. nezaketsiz

kabadáhija (kabadàhija i kàbadahaija) < kabadayı

kabáet (kabáat, kabáet) < kabahat

kabahatli < kabahatli, günahkar

kabahàtlija < kabahatli, günahkar

kabàhatluk < kabahat

kabáet < kabahat

kàbast < kaba, iri, büyük

kàbāš < kabalık

kabil < mümkün

kàbūl < kabul

kàčak < 1. kaçak, firari, 2. kaçak mal, kaçak tütün v.b.

kàčkin < kaçak

kádar, káder < birşeyleri öğrenmeye yetenekli, mümkün

kaduna, kada, káde < kadın, ünlü kadın, iyi ev hanımı

kadùndžika < kadıncık

kàhren-džèbren < kahren cebren

kahrìmān < kahraman

kahrimaánluk < kahramanlık

kahvájī < ?

kahvèdžija, kavèdžija, kafèdžija < 1. kahve yapan kişi, 2. kahve seven kişi yada çok kahve içen kişi

käil, käjil (kàio) < anlaşmalı, hazır, istekli

kalàjisan, kalàisan < kalaylı

kalájli < 1. kalaylı, 2. göz kamaştırıcı, güzel

kalan-kùsūr < kalıntı

kàlāš < 1.?, 2. serseri, berduş

kalàštura < hafif meşrep kadın

kälb < yalan, iftira

kälp < yalan, iftira

kalpòzan < dolandırıcı

kalùpli, kalùfli < uygun doğru kalıplı

kanaàtli, kanátli < tasarrfulu

kànli < 1. kanlı, 2. bk. renkler

karìšik < 1. karışık, 2. karışık taneler; yarım arpa, yarım pirinç, 3. potpori, 4. değiştirilen

kàrma-karìšik < karma karışık

karnagàsija < ?

kàtije < metal veya deri kutu

katìlski < hunhar, kana susamış

katrànli < katranlı

kàtul < idam

kàtul-bujrùntija < ?

kàvī < kavi, sert, güçlü

kȅjf < 1. iyi durumun tadını çıkarma 2. istek

kȅjfli, kȅjfsuz < keyifli, keyifsiz

kenjčiluk, kenčiluk < ?

kȅsedžija, ćȅsedžija < 1. yakesici, 2. kahraman, iyi savaşçı

kìbār, ćíbār, kíbār < kibar

kȉbur < kibir

kibùrlu < kibirli

kicòšluk < ?

kijàfetli < dış görünüşü güzel

kijamèčija < panik yapan, telaşlı kimse

kímet < değer, fiyat, eder

kimètli < değerli, kıyetli, pahalı

kîn, kîm, ćîn, (kîvnja) < kin

kinàli, krnàli (krmàli, kanàli, kanàjli) < kınalı

kismètlija < 1. şanslı, 2. evlenme talihi, kısmet

kívan < birilerine kızgın, intikama susamış

kȍdža < 1. yaşlı, 2. büyük, dev, saygın, itibarlı

kòdžaman < kocaman, büyük

kòkuz < 1. parası olmayan insan, 2. parasız

kokùzluk < parasızlık

kòlāj < kolay

kolájluk < kolaylık

kòndžāhija < cadıya benzeyen kadın

kòpile, kòpīlad < 1. bk. evlilik.., 2. afacan çocuk, 3. bk. araç gereç

krkànluk < boğaza düşünlük

krk-hàmbār < herşeyin karmaşık olması

krk-jàlan < yalancı

krk-jèmīn < çok sayıda yemin etmek

krkluk < 1. kırklık, 2. bk. ticaret..

krlùčlija, kulùčlija < kılıç taşıyan kimse

krntijaž krndija < 1. birşeylerin eskimesi, 2. ayrılmış, parçalanmış, bölünmüş

kunàli < kınalı

kùrnaz < kurnaz

kùvet (kùhvet) < 1. güç, kuvvet, 2. bk. ordu..

kuvètli < kuvvetli

ládem, láden < 1.gözde, 2.? , 3.bk.çiçekler

làfadžija < konuşan insan

lafòzan < çok konuşan insan

lahúrī < gevşek, belirsiz, kuşkulu

láik, lájik < değer, layık, yerinde olan

lakrdìjāš < şakacı

lála < güzel erkek

lalèli < karışık yapraklı ve lale çiçekli

làrmadžija < bağıran, gürültü yapan

lázum < 1. sıfat gibi; lazım, gerekli, 2. gerekli

lendòhan (lendòan) < tembel, çalışmayı sevmeyen

lendohànluk < tembellik

lèvēnta < levent, cesur delikanlı, kahraman

lóla < 1. güzel erkek, 2. serseri, aylak

lopòvluk < ahlaksızlık

màčkara, màčkare, màškare < 1. akacı kişilik, maske, 2. bk. toplum ilişkileri..

màgbūl < 1. saygıdeğer, sevgili, ağırbaşlı, 2. yerine getirilen, makbul

magbùlnijī, makbùlnijī < daha ağırbaşlı

màhlūl < sıfat olarak; boş

màhmūran < mahmur

mahmùrluk (mamùrluk) < mahmurluk

màhnit, mànit < deli, çılgın

mahnìtluk, manìtluk < çılgınlık

màhrūm < mahrum

màhsūs, màhsūz (màksūz) < özel, mahsus, özgü

màhzā (màhzā) < biraz, yalnız

majmùnluk < yaramazlık, afacanlık

màkbūl < 1. saygıdeğer, sevgili, ağırbaşlı, 2. yerine getirilen, makbul

màksūz < < özel, mahsus, özgü

mâkūl < 1. akıllı, 2. zarf olarak; akıllıca, 3. akıllı bulmak

mâlājāni < malayani, anlamsız, boş, saçma

mâl-sahìbija < mal sahibi, zengin

málūm < 1. malum, bilinen, 2. bilindik

mâmūr < süslenmiş, düzenli kişi, mamur

mamùrluk < mamurluk

màmūran < mahmur

mamúrli < mamur ile aynı anlamda

màngup < haylaz, yaramaz

marìfet < 1. marifet, yetenek, bilgi, maharet, 2. aldatmaca, uydurma

marìfetli < 1. sıfat olarak; marifetli, yetenekli, 2. zarf olarak; ustalıkla

marifètluk < 1. ustalık, maharet, 2. aldatmaca, hile

màskara, maskàra, màškara < maskara, şaka, alay

maskaràdžija < şakacı

maskaràluk < maskaralık, şaka, ciddiyetsizlik

màškara < maskara, şaka, alay

màzlūm < saf insan

mećnsuz < evsiz insan

medènlija < medeni

mèhlem, mèlem < 1. bk. ecza..2. anlayışlı, ılıman, iyi insan

mèkām < 1. bk. dinler, 2. bk. güzel sanatlar, 3. bir rütbe durumu

meràgdžija < meraklı, bir şeylerin tadını çıkaran kimse

mèrāk < 1. zevk, 2. tutku, istek, 3. melankoli, birşeylere özlem duymak

merákčija < meraklı, birşeylerin tadını çıkartan kimse

merákli < 1. sıfat olarak; a)tutkulu, istekli, zevkli, b) melankoli, 2. zarf olarak; tutkulu, zevk ile, tutku ile

meráklija i meràklija < meraklı, bir şeylerin tadını çıkaran kimse

meràktisanje < tadı çıkarılan, zevk alınan

meremáčija < tamir yapan kimse

merhamètli < merhametli

merhamètsuz < merhametsiz

mertèba < 1. mertebe, durum, rütbe, 2. itibar, saygıdeğer

mèšhūr < meşhur, tanınan

mèvdžūt < mevcut

mírdžija < barıştırıcı

mìskīn < muhtaç, yoksul

muàjen < özellikle

mubáreć, mubárek (bumbáreć) < 1. bk. toplum ilişkileri.., 2. şanslı, mutlu, 3. iyi insan

mućèmel < mükemmel

mùftadžija, mùktadžija < bedavacı

muhànat, muhànatan, muànat, muànatan < 1. alıngan, 2. insanlıksız

muhanàtluk < 1. alınganlık, 2. insanlıksızlık

mùhtādž, mùhtāč (mùktāč) < muhtaç , bir başkasının yardımına ihtiyaç duyan, bağlı, gerekli

mukajètli < ilgili, tedbirli, dikkatli

mukèmel, mukèmel < mükemmel

mùktādž < muhtaç , bir başkasının yardımına ihtiyaç duyan, bağlı, gerekli

mùktadžija < bedavacı

mulájim < mülayim, nazik, sessiz, yumuşak

mûmija < 1. mumya, 2. sert, hareketsiz, zayıf insan

munáfik < münafık, ikiyüzlü, düzenbaz, fitneci

munafìkluk < münafıklık, ikiyüzlülük

munásib, munásip < münasip, uygun, gereğince

mùnīz, mùnjīz < tatlı, sevimli, mütevazi

mùrdār i mùrdarin < 1. sıfat; murdar, kirli, pis, 2. isim olarak; pis ,kirli, serseri

murdárluk < 1. pislik, 2. bk. kümes ve ahır..

mùrtat, mùrtatin < 1. hain, murtat 2. dinden dönen

murtàtluk < hainlik, murtatlık

musàlat < musallat, bıktıran, usandıran

musèlem < ayrıcalıklı

musevèžija < yoksul adam

mutèber < muteber, saygın, değerli

mùtī < muti, yumuşak başlı, uysal, itaatli, sadık

muzèvir < fitneci, entrikacı, müzevir

muzevìrluk < müzevirlik, fitnecilik

nàbaška i nabàška < ayrı

nàdžagbaba < kavgacı kadın

nàdžag-bàba < kavgacı kadın

nafakàli < nafakalı

nafakàsuz < nafakasız

nafìla, nafìlja < 1. nafile, önemsiz, 2. bk. dinler.., 2. bk. dinler..

nâhoš < keyifsiz, neşesiz

nâjkajlıjī < ?

namáhrem < namahrem

nâm bènām < iyiden iyisini seçme

námćor i nàmćōr < nankör

namúsli < namuslu

nàpobaška, napobàška < ayrılan

nàters < tersine, aksine

názić < nazik, narin

nazićáne < 1. zarif davranış, 2. nazikane, nezaketle

nàzli < zarif, sevimli, cilveli, kibar

näzōr < zorla

nèrāhat < huzursuz

nestàšluk < afacanlık, yaramazlık, özensizlik

nèvakat < aksilik, terslik, zamansızlık

nèvaktom < aksilikte, zamansızlıkta, terslikte

nijètli < niyetli, kararlı

nìšan (nìkšan) < 1. nişan, iz, işaret, 2. bk. insan vücudu, 3. bk. ordu, 4. bk. evlilik.., 5. bk. dinler..

nitkòvluk < adilik, alçaklık, ahlaksızlık

nòksān < noksan

noksánluk < noksanlık

noválija < yeni, acemi

nùfūz, nùfūs < nüfuz, etki, onurluluk

nufúzli, nufúsli < etkili, onurlu

òbaška < ayrı ayrı

obràzli < dürüst, karakterli

oklòbdžija, oklòpčija < kendi zırhı olan kişi

òrta < 1. bk. yerleşim kültürü, 2. orta, 3. bk. ordu

päć < pak, temiz

páćluk < paklık, temizlik

pačàriz < 1. zarar getiren kimse, 2. zarar, ziyan

pačàrizluk < 1. engel, hata, 2. zarar, ziyan, karışıklık

pahàli < pahalı

páha < paha

pája < paye, durum, rütbe, onur, derece

pamùkli < pamuklu

paraćèsik, na paraćèsik < az az , bir kerede değil

paràli < zengin

paràlija, pàralija, parájlija < çok parası olan

parampárče, pàrampārče, pàrampārčad < paramparça

paràsuz < parasız

párče < parça

pàrlak < parlak

pèkālā < 1. pekala, iyi, 2. bk. eğitim

pèk munásib < pek münasip, çok uygun

peksìjān < kirli, pis

peraćèndija < perakende, dağınık

pèrdāh < perdah, parlaklık, cila

paràdžik < 1. parça, parçacık, 2. Hersek'te arpacık olarak söylenir

períšan < 1. dağnık, düzensiz, perişan, 2. bk. giyimler..

pèsin (pèksin) < pis, kirli

pèsìnav (pèksìnav) < pis, kirli

pesìnluk (peksìnluk) < pislik, kirlilik

pijàndžija, pjàndžija < ayyaş

pintihàmīz < pinti

pìs < 1. pis, kirli, 2. kötü, fena, yaramaz

pìsluk < pislik

pišmánluk, pišmànluk < 1. pişmanlık, 2. kötü bir şeyden vazgeçen kişiye verilen ödül

pòbaška < ayrı, başka

pogáńćer < pislenen kişi

pogánluk i pogànluk < pislik

pòmunasib < uygun, elverişli

potàmām i pòtmām (potàmān i pòtmān) < herşey tamam, eksiksiz

potèćmil, potèkmil < tam, mükemmel, düzenli

pòtekrār, pòtekār < tekrar

pratìdžija < takipçi, refakat , konukçu

prèđuzeli < çok güzel

prèićrāmli < çok misafirperver

pustàhija < haydut, işsiz, boş gezen

ràbatan < tükenmiş, yaşlı
rabitàli < rabıtalı, düzenli
ràgbet < rağbet, değer
ráhat < rahat, memnun, huzurlu, kaygısız
ráhatluk < rahatlık
ràhatsuz < rahatsız
rahatsùzluk < rahatsızlık
rakìdžija < sürekli olağan bir şekilde rakı içen
raskàlāsen < dizginsiz
rátluk < rahatlık
ràzgala < 1. ıslah, 2. sıkıntı, zahmet 3. hastalığı iyileştirme
rezálet < rezalet
rèzīl < 1. rezil, rezillik, 2. bk. düşünce.., 3. bk. düşünce..
rezíluk < rezillik
režimlija < rejimli insan
rízaluk < rıza, memnunluk, istek, acıma, merhamet
rugábet < çirkinlik
rùsvāj < rüsva, rezalet
rz, hrz, hȅrz < ırz, namus
sabùrli < sabırlı
sabùsuz < 1. sabırsız olan, 2. sabırsız
saburs ùzluk < sabırsızlık
sáčin < sakin
sáde < 1. temiz, 2. sade, yalın, 3. zarf olarak;sadece
sâf < saf, temiz
sȁf < sıra, saf
sâfi < temiz, doğru, açık
sagànak < an, durma, kesilme
sagànlija < sağlıklı, sağlam olan
sàglam < sağlam, sağlıklı, doğru
sàhtli < üzgün, huzursuz, zahmetli
sȁlt, sȁl < salt

saltànet < 1. ihtişam, gösteriş, 2. gösterişli teçhizat, 3. bk. toplum..

saltanètli < gösterişli, ihtişamlı

sàlte < salt

samùrli, samùrlija, samùrija < samurdan olan

sàrhoš < sarhoş

sarhòšluk < sarhoşluk

sàroš < sarhoş

savàtli < gravürlü gümüş

sèfluk < hata, şaşkınlık

seìrdžija, sejìrdžija < seyirci

sèjrek < 1. seyrek, 2. nadir

sèkīl < sakil, sıkıcı insan

sèksan-sèkis < çok fazla, seksen sekiz

sèmsuz <1. çevresinde, etrafında, dolambaçlı yol, 2. ıssız, tenha, ulaşılmaz, yontulmamış, yabani

sènsuz < 1. çevresinde, etrafında, dolambaçlı yol, 2. ıssız, tenha , ulaşılmaz, yontulmamış, yabani

sèntimicē < henüz, dosdoğru

sèrbez, sèrbes < 1. özgür, cesur, 2. özgürlük, kokusuzca

sèvdi < seven, aşık

sífat < sıfat, özellik, ahlaki değer

sijáset < 1. kalabalık, uygunsuz, 2. ceza, 3. yoksulluk

sìledžija < zorba, kabadayı

sójsuz < soysuz, adi herif

sòmli < balık kılçığından olan

sȍn < 1. isim olarak; son, 2. sıfat olarak; son

skrlètli < sinirli

stgeltìjāt, stgeltìjān < ?

strukàli < ?

suáldžija, suváldžija < sorgucu

sùfle < süfli, yüzsüzlük, aşağılık

sùflija < aşağılık kadın

surùntija < eskimiş, yıpranmış

svinjàluk < domuzluk

šaklàban < şaklaban

šáldžija, šalìdžija < şakacı

šân < şan, şeref, ün

šàrt < şart

šàšav < şapşal, aptal

šàškin < şaşkın

šefîja < ?

šefîluk < ?

šegàli < gülünç, komik

šȅjh < şey

šȅj < şey

šèitan, šèjtan < 1. bk. dinler, 2. yaratıcı insan

šejtànluk < şeytanlık

šên, šènli < şen, coşkulu,

šéno (šémno) < neşeli, keyifli

šȅr < 1. kötülük, entrika 2. kötü, şeytanlık

šèret < 1. isim olarak; kurnaz, 2. sıfat olarak; şirret, kurnaz, kalleş

šerètluk < kurnazlık, şirretlik, sinsilik

šèrluk < kötülük

šèvak, šèfak < parlaklık

šićárdžija < kazanç için açgözlülük yapan

šìdet < şiddet, güçlü

šidètli < 1. şiddetli, güçlü, 2. kıyasıya, şiddetle, kuvvetle, güçle

šikli, šikàli < süslü

šìško < şişko

šìšman < şişman

šubhèli, (šuvhèli) < şüpheli

šubhèsuz, šuphèsuz (šuhvèsuz, šuvhèsuz, šuvèsuz) < şüphesiz

šuphèli < şüpheli

šuvèli < şüpheli

šuhvèli < şüpheli

tabijàtli i tabijátli < 1. huylu, geçimli, 2. titiz

tabijasuz i tabijásuz < 1. geçimsiz, huysuz insan, 2. tuhaf

tàfra < tafra

tàhkīr < tahkir

tàhmin < tahmin

tàhmīnā < tahminen

tákat, tâkāt < vücudun gücü

takàtsuz < takatsiz

talùmli < eğitimli

tàmām, tàmān, tàmäm, tàmän (tàmāh, tàmäh) < 1. tamamen, tamam, tam, 2. iyi!, 3. oldu

tamàšćar, tamàhćār < hırslı, açgözlü

tamàšćarluk, tamàhćárluk < açgözlülük

tàmin < tahmin

tàndara-màndara < anlamsız konuşma

tandrnáma < temeli olmayan düşünce

tàvli < 1. yumuşatılmış, görkemli, 2. şişman

táze < taze

tazèluk < tazelik

tèbdīl, tèvdīl < 1. değişiklik, 2. değişimde, 3. kıyafet değiştirmek

tedáruć < düzenli yönetim, idareli

tedarùćli < tutumlu

teferìčli < iyi görünümlü yer

tehlukèli < tehlikeli

tȅk < 1. tek, 2. sadece

têke, tȅk < sadece

tèkmīl, tèćmīl < 1. bütün, 2. tamamlamak

tèkrār < 1. tekrarlama, 2. tekrar, 3. tekrar etmek

tèk-tùk < tek tük, seyrek

tèlef < 1. mahfolma, 2. mahfolmak

temèrut, temèrutin < fiziksel bir iş için yeteneksiz, aptal kişi

tèmiz < temiz

tènhān, tenhánluk (tènān, tenánluk) < tenha, ıssızlık

tèrak, tèrek < model

terbìje < terbiye

terbijèli, terbijètli < terbiyeli

terbìjesuz < terbiyesiz

terbijesùzluk < terbiyesizlik

tèrs < ters

tèrsluk < terslik

tersùna < tersine

tèrtīb < sıra, düzen

tertíbli < tertipli

tésīr < 1. tesir, etki, 2. acı , dert, zahmet

tesírluk < acı, dert, keder

testeraš < testere ile kesen

tevećèli < boşuna, amaçsız

tevećèlija < aptal insan

tevćèlijast < aptallık, budalalık

tìftik < 1. tiftilmiş, ayrılmış , 2. tamamen ayırmak, tiftiklemek

tirjáćija, tirjákija < tiryaki

tirjaćìuk < tiryakilik

tìtiz < cimri

titìzluk < titizlik

tòkmak < 1. bk. araç gereç, 2. bk. araç gereç, 3. bk.araç gereç, 4. aptal

tòptan, tòpten < toptan, hep birlikte

tòrlak < 1.övünen kimse, 2.bk.şehir, 3.bk.ad soyadı

tôv < besleme

tóvan < şişman, iyi beslenmiş

tȍz < toz

tùgjān < görkemli yaşam

tùhāf, tuháfli (tùāf, tuáfli) < tuhaf

tùhmet < 1.şüphe, 2.?

tùlum <1.bk.giyimler, 2.boş kafalı
túrli, turàli < türlü
tùrlu- tùrlu, tùrli- tùrli < türlü türlü
tuvânā < güzel, zengin, bolluk, çokluk
tvrdìčluk < cimrilik
ùđuture < götürü, toptan
ugùrsuz < uğursuz
ùjgun < 1. uygun, 2. uyumlu, elverişli, ahenkli
ùjmaz < uygun olmayan, yeterli olmayan
ùkoj <açık (renkler için kullanılır)
usuláne < akıllı, uslu, eğitimli, görgülü insan
ùzun < uzun
ùzur < 1. eksiklik, kusur, özür, 2. bahane
uzùrli < özürlü
vedžahètli < çarpıcı, güzel görünümlü
vesvèseli < 1. vesveseli, 2. bk. hastalıklar
vùrsat < fırsat
zabremèdēt < ilginç, enteresan
zábun < ince zayıf, keyifsiz, güçsüz, zebun
zahmétli < zahmetli
zàīf, zàjīf, záif < zayıf
zaífluk, zajífluk < zayıflık
zájif < zayıf
zálim < zorba, zalim
zàptidžija < zapt eden kişi
zaráfet < zarafet
zarafètli < 1. zarafetli, harika, kibar, 2. mızmız olan kişi
zàrar i zàrār < zarar
zàrar jȍk < zararın yok
zaràrsuz i zarársuz < zararsız
zarúret < zaruret
zarúreti-hâl < zaruret hali

zât < zat

zâtu-zàvāl < vücudu zayıf, güçsüz olan kişilere söylenir

zaváli < zavallı, şanssız

zebánija < kötü, kızgın kadın

zèhra < zerre

zèjbekast < uyumlu, ahenkli,

zèjrek < zeyrek, akıllı

zènđil, zènđin, zèngin < zengin

zenđìlijī, zenđìnijī < daha zengin

zenđìluk, zenđìnluk, zengìnluk < zenginlik

zèra < zerre

zèvkli < ilginç, kibarca

zèvzek < zevzek

zèvzekast < duygusuz, sınırlı, kısa, dar

zevzèkluk < zevzeklik

zihìnli < yetenekli, iyi hafzalı

zìjān < ziyan

zijánćer < ziyankar

zôr < zor, güç

zóran < zorlu, güçlü

zòrba < zorba

zórli < zorlu, güçlü

zôrzórīlē < zar zor

zrt < iğrenç, çirkef

zùđurtž zùđur < züğürt, parasız, fakir

zuđutluk < züğürtlük

zùlum < zulüm

zulùmčija, zulùmdžija < zulümcü

zulùmćar < zulümkar

zùmba < kuru damga vurmaya hazırlayan

3.3.6.5. Yerleşim Kültürü

ahar < ahır

ahar < misafir odası

ahar odaja < ?

ajalet< eyalet

àl-čàdar < kırmızı çadır

amām < hamam

ān < han

ár < ahır

àrdija < ardiye, dükkanın arkasında olan küçük oda , yer

àrz-òdaja (àrzi-òdaja) < arz odası

aščiluk, ahčiluk, Aščìluk < çarşıda aşçıların bulunduğu bir bölüm

Bâbu-ālija < Babıali

baruthàna , barutàna i bārūthàna, bārūtàna < 1. barutun üretildiği yer, fabrika, 2. bk. ordu..

bàzār < Doğuya özgü üstü kapalı Pazar

bëdem, bëden i bèdem, bèden < kale, kalın duvar

bezìstan, bezìsten < tuhafiye ve manifaturacıların bulunduğu kapalı çarşı

brȁvadžiluk < çilingirlik işini yapan çarşıda bulunan bir bölüm

búdža < hapishane

bùdžāk < bucak, ıssız yer, köşe

čàdor, šàtor < çadır

čàršija < çarşı,şehirde alışveriş, ticaret yapılan semt

čigànluk < 1. çingenelerin yaşadığı yer

čêrga i čèrga < 1.çergi, çingene çadırı 2.küçük çadır

čìfte-hàmām < çifte hamam, hem kadınlar hem erkekler bölümü olan hamam

čìkma < çıkmaz sokak

čikmàli < çıkmaz sokak

čìtmal < çıkmaz sokak

čùlhana i čùlhan < atlara ait eşyaların konulduğu ev yada bahçede bulunan yer

ćèrhana (ćèhrana) < 1. üretim yeri, fabrika, 2. kerhane, genel ev

ćòjlija, kòjlija, ćójlija, kójlija < köylü

ćòjluk < 1. köy, 2. bir ağaya bağlı köy

ćorsòkāk < 1.çıkmaz sokak, 2.bk.değerler..

ćóša < köşe

ćóše < köşe

ćòšak, ćòšak, ćòšk < 1. bk. değerler.., 2. bk. ev, 3. çardak, köşk, pavyon

ćùlhan < külhan, hamamın altında bulunan hamamı ısıtan

ćùlhana < külhan, hamamın altında bulunan hamamı ısıtan

ćumuràna, ćumurhàna < kömürün yapıldığı yer

ćùprija < 1. köprü, 2. bk. araç gereç

dembelhàna < tembellerin, çalışmayanların yeri , evi

dívān i dìvān < 1.bk.toplum.., 2. saray, 3. bk. dilbilgisi, 4. bk. mobilya.., 5. bk. dilbilgisi, 6. düşünce..

dràmluk < dirhemlik, av tüfekleri için büyük mermi

dràmlija, dràmlija < dirhemli

duhànkesa, duvànkesa, duhànćesa, duvànćesa (dùhān-kèsa, dùhān-ćèsa, dùvān-kèsa, dùvān-ćèsa) < tütün kesesi

duhándžija, duvándžija i duhàndžija, duvàndžija < tütüncü

dživār, džèvār < civar

džùmbūs < cümbüş

džùmbūš, džùmbus, džùmbuš < cümbüş

đèvērbaša, đèvēr-bàša < sağdıç başı

đùnluk, đùluk < tütsü

èjtām-sànduk < eytam sandığı, yetim sandığı

eráziija < arazi miri

erázi-mírija < arazi miri

èser < iz, eser

ètrāf < etraf

fùhuš < fuhuş

furùna < fırın

hàjrāt < hayrat

hála (ála) < tuvalet

hálija < sipahilerin yaşamadığı boş alan

halìlučina, alìlučina < 1. ıssız, tenha yer, kimsesiz ev, 2. büyük yıkık, büyük boşluk

halìluk, alìluk < yıkık, boş, içinde oturulmayan

hàlvat-pòdrum

hàmām < 1. hamam, 2. Müslümanların evlerindeki banyo

hamùrluk(amùrluk) < fırında hamurların yapıldığı bölüm

hân < han, konaklama yeri olarak kullanılan bina

hapsàna (apsàna, havsàna, avsàna) < hapishane

hàrāb (àrāb), haràbāt (aràbāt), harábā < 1. sıfat olarak; harabe, 2. zarf olarak; harabe

hàrem (àrem) < 1. harem, Müslümanların evlerinde yabancı erkeklerin girmesinin yasak olduğu kadınlar bölümü, 2. ev hanımı, ailedeki kadınlar, 3. cami bahçesinde bir bölüm ve mezarlık

harèmluk < 1. haremlik,evde kadınların bölümü, 2. mezarlık

hâs, hâsovi < imparatorluk malı, has

havsàna < hapishane

hošafàna, hošafhàna < bahçede meyvelelerin hazırlandığı fırın

hùdžera i hudžèra < 1. mutfakta birşeyleri hazırlamaya yarayan küçük oda, 2. kulübe

Husejnída < Hüseyniya, cami, mahalle v.b.

hùzūr < 1. boş vakit, 2. tatilde olanların oturduğu sandalye

iftìra < iftira

ilìdža, ìlìdža < ılıca

imáret, imáret < imaret, yoksullara, öğrencilere, yolculara yemek dağıtan vakıf

jàngi-kúla < yangın kulesi, rasathanesi

jèrli-beg < yerli bey, yerli oturan

jèrlija < yerli, sakini oturan

jȍl < 1. yol, 2.?

kafana < kahvehane

kahvàna < kahvehane

kàhve-òdžāk, kàhvodžāk < kahve ocağı

kàldrma < kaldırım

kànara < kanara

kàrakol < 1. gece bekçisi, 2. genel olarak bekçi, 3. devriye

karàula < karavulhane

karàvān, karavána < kervan

kàrvān < kervan

kasàba < kasaba

kasabàlija < kasabalı

kàzā < kaza, bir kadının yönetimi altında olan bölge

kiraethàna < okuma odası

kišlak, kršlak < kışlık yer, kışın koyunların olduğu dağ eteklerindeki bölge

kònačīšte < konaklama

kònak < 1. konaklama, 2. bir günlük yolculuk, 3. büyük ev, konak, 4. vali veya yüksek rütbeli kişilerin görev yeri, 5. erkek bölümü

kúla < kule

kùrna < kurna

kuršùmlija, kuršùnlija < 1. kurşunla kaplı bina, 2. bk. şehirler, 3. bk. şehirler

màhala < 1. şehir veya köyün bir bölümü, 2 .mahalle, sokak,cadde

mabèin, mabèjn, mabèjna < 1.eski ev ve konaklardaki geçiş odası, 2.saray yada konaklardan kadınlara ayrılan bölüm, mabeyin

mağaza < mağaza, taştan yapılan dükkan, depo

màhala < 1. şehir veya köyün bir bölümü, 2. mahalle, sokak,cadde

màhalbaša < mahalle reisi, başı

mahalèlija < mahalleli, mahalle sakini

màhaljenin < mahalleli, mahalle sakini

mâla < 1. şehir veya köyün bir bölümü, 2. mahalle, sokak,cadde

mâlbaša < mahalle reisi, başı

mâmūr < bir evin, şehrin durumunun düzenli olması

mändra < 1. mandıra, 2. bk. besinler

màšet, màšat, mèćit < 1. mezar taşı, 2. taş

mèčān, (mèkān, mećána) < mekan, yer

mehàna < meyhane

mèjdān, mègdān < 1. meydan, şehirdeki büyük boş alan, 2. panayır, 3. düello, muharebe, 4. açıkça, alenen, 5. bk. düşünce..

mejdàndžija, megdàndžija < meydancı, meydanda kavga edenleri ayıran

mejhàna, mejhána < meyhane

menzilhàna, menzilàna < menzil hane

mèrćez < merkez

mèrkez < merkez

menzilàna, menzulàna < menzil hane

musafirhàna < misafirhane

mùša, mušája, mušára < otlak, mera, ıssız yer, işlenmemiş

muvekithàna < muvakkithane

náhija < nahiye

natanáne < tenha

natenháne, natenáne < tenha

nùfūs, nùfūz < 1. nüfus, sakin, oturan, şahıs, 2. nüfus listesinin olduğu kitap

òdžak < 1. bk. ev, 2.bk. ev., 3. bk. ordu.., 4. dericilerin deri işledikleri yer

òrta < 1. ortam, çevre, etraf, 2. bk. değerler.., 3. bk. ordu

pàjvānta, (pàjvānte) < 1. bk. inşaat, 2. payanda

pàzār < 1. pazar, 2. bk. ticaret..

pazàrīšte < pazarın yapıldığı yer

sȁhat-kúla, sât-kúa < saat kulesi

sàlhana < salhane, mezbaha

sȁmaluk < samanlık

sȁmanluk < samanlık

saračhàna < saraçhane

sàraj < saray

sarájlija < saray yapımı

sèbīlj < sebil

semahàna < semahane

simahàna < semahane

sòfa < 1. camilerde yeterli yer olmadığında cami dışında duvar boyunca namaz kılınan yer, 2. bahçede oturma yeri, gölgelik, sofa

sòkāk < sokak

sùvāt < suvat

šadrvān, šadervān, šedrvān < şadırvan

šâtra < panayırlarda çadır şeklindeki tezgah

šȅher (šȅer) < şehir, büyükşehir

šehèrli < kentsel

šehèrlija (šeèrlija) < şehirli

sèrgija, sèrđija < 1. bk. mobilya.. 2. sergi yapılan yer, Visoko'da kullanılan dericilerin deri kuruttukları yer

tàbhana, tabakhàna, tabakàna < tabakhane

tàhmīs < kahvenin yapılıp satıldığı dükkan

tàšlihān < 1. taş han, 2. bk. şehir

tefterhàna, defterhàna < defterhane

tèkija < tekke

telegrafhàna, teligrafhàna < postane

tetìma < 1. camilerde ek oda, 2. kenar mahalle, 3. Bosna'da birkaç köyün adlandırılışı

tȍphana < top yapılan fabrika

tùrba (tùlbe) < türbe

ùč-džìvār, ùč-džèvār < üç civar

vurùna < fırın

3.3.7 Renkler

àla < benekli, alaca

albāberī < kan gibi kırmızı

aladžì < alaca

alali < toz pembe, kırmızımsı, kızıl

bakámī < bakam rengi

bèjaz, bèjās (bèaz, bèhās) < beyaz

bejázī < beyaz renk

bejázli < beyaz

barúdi < barudi, barut rengi

čivit < çivit rengi

čivìtli < çivit rengi gibi

denízī < deniz rengi

đùvez < güvez

đùvezli < güvezli, koyu kırmızı renk

gokmávi < gök mavi

golúbi < kül rengi

grìmīz < mor- kırmızı renk

jèšil (jašar) < yeşil

jorgovánī, jargovánī < erguvan rengi

kànli < 1..bk.değerler.. 2.kan gibi kırmızı

kàra < siyah

kàraboja < 1.siyah renk, 2.mavi taş

kàrpūzí < karpuz rengi

kòj < koyu renk

kòješil (kòješin) < koyu yeşil

kòvišnevī < koyu vişne rengi

krmēz < 1. bk. araç gereç, 2. kırmızı gibi olan renk, 3. bk. giyimler..

krméyī < kırmız gibi kırmızı renk

krmzi, krmzli < kırmızı

krzli < kızıl

kùlatast < kurşuni renk

kùmrijast < kumru rengi

kuršúmī < kurşuni renk

làl < lal, yakut gibi pembe

limúnī < limon sarısı

lulèđī < kiremit rengi

mávi < gökyüzü gibi mavi
menèviš (menèfīš, melèviš) < menekşe gibi mavimsi mor renk
mȍr < mor
mȍrast < mor
mȍr-menèviš < mor-vişne rengi, mor meneviş
nàrandžast, nàrančast < turuncu
partokáli < portakal rengi
pèmbe, pènbe < pembe
pirózi < yeşilimtırak mavi renk , firuze taşı gibi
rȅnk < renk
rènjak, rènać, rȅnć < renk
sìjāh (sìjā) < siyah
sìngav < sincabi rengi
skrèlēt, skrlēt < 1. bk .giyimler.., 2.bk. giyimler.., 3.kırmızı 4.bk.hastalıklar..
sutmávi < süt mavi
šafránī, zafránī < safran renginde sarı renk
tarčínī < tarçın rengi
turundžī < turuncu
varàkli < 1.bk.giyimler,,, 2.gümüşi renk
višnjèvī < vişne rengi
zejtínī < zeytin yağı rengi
zerdèčaf, zerdèčef, zerdèčap < zerdeçal rengi
zȅrdast < zerd
žafránī < safran renginde sarı renk

3.3.8. Denizcilik

admiral < amiral
čámac < kayık, sandal
dùmen < dümen
hämbašča, hämbastva < deriden yapılan ahşap tekne
límān < liman

kàljun < kalyon, eski savaş gemisi

sàndale i sandále < sandal

sàrtija < gemiyi bağlayan halat

skèla < 1. liman, iskele, 2. sal

skèle < iskele

3.3.9. Yansıma Sözler, Ünlem

Àlah aškuna ! < Allah aşkına

Alah belásuni versun! < Allah belâsını versin

Alahbilur! Allah bilir

àj! < ay!

àja!,àjja! < hayır!, bundan başka bir şey yok!

ajde! , ajdemo! < haydi!, hadi!

âj!-vâj!, hâj-vâj! < ay!-vay!

alabàhtuna! < şansına!

bäka- bäka! < dikkat!

bakàlum! < bakalım

bakálum ! < bakalım

bäšustuna! < baş üstüne !

bë! < be

brë! < bre

brè! < bre , yahu

brè dìdi, brë didi, brè gìdi, , brègìdi! < bre gidi

bùjur! < buyur!

čök jàšā < çok yaşa

ćìmbilir, kìmbilir! < kimbilir

dèstūr ! < destur !

dišàri!, dišèri!, dìšer! < dışarı!

dür!, dùra! < dur

dür-bäk! < dur bak!

dür bakàlum! < dur bakalım!

dùrun!, dùrum! < durun

dùrun orda!, dùrum orda! < durun orda

đèčmišōlā!, gèčmišōlā! < geçmiş ola!

đèla!, gèla! < 1. izninle!, hoşgeldin!, 2. bk. toplum ilişkileri..

đèla mašalāh! < misafir geldiğinde mutluluktan söylenen söz

đèl bùraje! < gel buraya!

đidi, gidi < gidi

ěj! < ey

ejsàhadīlē!, ejsádile, ejsàhatile!, ejsáhtile! < iyi saatler!

ějvalāh!, ějvala (ěj vàlā, èvalā) < 1. eyvallah !, görüşürüz, 2. teşekkürler! 3. doğru, tamam, 4. bravo

èselāmu alejkum! < selamün aleyküm

hàir hâšā!, hàjir hâšā! < hayır haşa!

hàir ìnšalāh?!, hàjir ìnšalāh?!, hàjr ìnšalāh?!, hàir ìnšalāh! < 1. hayırdır inşallah?!, 2. hayırlısı olacak inşallah!

hàirolā?!, hàjrolā?!,(hàiralā?!, hàjirulā?!, hàjirulāh?!) < hayrola!

hàjde!, hăjde!, hàjdemo!, hăjdemo! (àjde!, àjdemo!) < haydi

hăj đìdi!, hăj gìdi!, hěj đìdi!, hăj gìdi! < hey gidi!

hàj-hâj! i hâj-hâj < hayhay!

hàjrolā?! < hayrola!

hălōsūm! < helal olsun!

hàmdōsum! < hamdolsun!

hàrāmōsum! < lanet olsun!

hâšā! (âšā!) < hayır!, asla!

hazdùr! < hazır ol!

házurālā! < hazır ol!

házurōlā! < hazır ol!

hêj! < hey!

hěj đìdi! < hey gidi!

höš-bĕš! < hoş geldiniz!

höš bùldum!, höš bùlduk < hoş buldum!, hoş bulduk!

höš đeldun!, höš geldun!, höš đeldiniz!, höš geldiniz! < 1. hoş geldin!, 2. hoşgeldiniz!

hošìndi! < beni aklında tut!, senden intikam alacağım!

hövlaja! < saldır!,

ìnšalāh! < inşallah!

ïš kòlājđele! < iş kolay gele!

ište đèldum! < işte geldim!

jâ! < ya!

jàlāh! (jàlā) i jàlah! , jàla! < Allah!, Yardım et Allah!

jârabī! < 1.yarabbi!, 2.yarabbi şükür!

jàšā!, jàšasun!, jàšāsun! < yaşa!, yaşasın!

jàvrum! < ?

jàzuk! < yazık!, utan!,

jazuklàrôlsum! < yazıklar olsun!

jök! < yok!

jök džánum! < hayır kardeşim!, olmaz!

jök vàlā! < yok valla!

jùrun! < ileri!

kabūlōlsum!, kàbūlōlsum! < kabul olsun!

kolâjđele! (kolâđele!, kolâđer!) < 1. kolay gelsin!, 2. afiyet olsun!(biri yemek yediğinde)

körkma! < korkma!

kuzum! < kuzum!

lèpe! < izninizle!, lütfen!

mâšalāh! (mâšàlā!), mâšalāh!, mâšallāh! < 1. beğenilen, hayranlık duyma ifadesi, misafir karşılarken sevinç ifadesi, 2. bk. giyimler

meâzalāh! < maazallah!

mèdēt!, mèdēd! < 1. yardım!, 2. Allah'tan yardım istemek

mèdēt Allah! < aman allah! , yazık!

Mèdēt jârabī! < yazık Allah!

mèrhāba! < merhaba!

mubarèćī! (bumbarèćī!, bumbarèćē) < sağlıkla!, kutlarım!

mubárećōlā!, mubárekōlā! < mübarek ola!

nálet ga bilo! < lanet şey!

náletōolsum! < lanet olsun!

nèmelāzum! < neme lazım!, bana gelince!, bana göre!

neûzubìllāh! < neuzübillah!, Allah korusun!

òf àmān! < of aman!

òlsun! < olsun!, hiç olmazsa!, bari!

òš! < hoşt! , köpeklere haykıırış

pèkē!, pèkī! < peki!, iyi!

säbah häjrōlā!, säbahajrōlā!, säbah šèrīf häjrōlā!, sabále häjrōlā! < sabah hayır ola!, sabah şerifleri hayırlı ola!

säbah häjrōsum!, sabále häjrōsum! < sabah hayır olsun !

sèfa đèldun!, sèfa gèldun!, sèfa đèldunuz!, sèfa gèldunuz! <sefa geldiniz!

sèlām àlejk, sèlām àlejc“ (sèlām àlejć) < selamün aleyk!

sèlām àlejkum!, sèlām àlećum! < selamün aleyküm!

selámun alèjkum!, selámun alèjćum!, èselā alèjkum! < selamün aleyküm!

sèni đìdi! < seni gidi!

sihatlàrōsum!, sìhatōlā! < sıhhatler olsun!

sijatlàrōsum! < sıhhatler olsun!

subhânallāh!, suphânallāh! < suphanallah!

šâhitōlā! (šâitōlā!) < şahit ol!

šâitōlā! < şahit ol!

ševkùna! < sağlığa!

tèšbīh òlmasun!, tèšpīh òlmasun! < pratik olmasın!

ùgur! < sağlıkla!, esenlikle!

ùgōrālā! < uğur olsun!

ugurlàrōlsum! < uğurlar olsun!

ùgōrōlā! < uğur olsun!

väj!ž väj- väj! < vay!

väjhaluna! < vay haline!

välāhi! < vallahi!

välāhi, bìlāhi!, valàha bilàha!, vàlā, bìlā < valla billah !

vàlāhi, bïlāhi!, tälāhi! < vallahi billahi tillahi

vèlā hàvle!, i vèlā hàvle- vèlā kùvete! < vela havle, vela kuvvete

vèselam! < vesselam!

zàvalē!, zàvala! < yazık!, maalesef!

zìjādōlā! < teşekkürler!

3.3.10. Argo Unsurlar

abdal< aptal

bïr tàhta èksik < kafasında bir tahta eksik

ćulánija < külhanbeyi, serseri

ćulhánija, ćulànija < külhanbeyi, serseri

fahìša < fahişe

kàpija < kahpe

kàhpe < kahpe

kahpèluk < kahpelik

kàhpija < kahpe

kahpìjati se < kahpelik yapmak

kàltačina < 1. bk. araç gereç 2.?, 3. ahlakı bozuk kadın

kàltak < 1. araç gereç, 2. ahlakı bozuk kadın

kòdoš < kodoş, arabulucu

mâfiš, mâfiš < yok, hiç

magaráluk < eşeklilk

pàlāvra < palavra, dalavere, aldatma, yalan

pèder < peder, baba

pèzevenk, pezevènkuša (pènzevenk) < 1. pezevenk, 2. ahlaksız adam

pùšt < it herif, ahlaksız adam, serseri

ròspija < orospu, fahişe

sìkter! < kaybol!

zináluk < zinalık

3.3.11. Araç Gereç

abáija, abáhija , abáha, abája, abájlija, habáija, abráhija < çultarı

abája, abájlija < çultarı

àgršak < kemikten yapılan dokamacı mekiği

ajdàmak < sırık, sopa

alāt < alet

alčija < alçı

àmbār, ànbār, hàmbār, hànbār < kahvenin öğütülmesinde kullanılan değirmenin alt bölümü

badžènjača, badžèngjača < baca açmak için uzun sırık

baglàma < 1. menteşe, 2. bk. güzel sanatlar, 3. ?

bakàrlija < geniş üzengi

bakràčlija, bakràčlije < geniş üzengi

balàban < kalın kazık

bàlta i bâlta < 1. balta, 2. eski silah çeşidi

bäsamak, basàmak < basamak

bàšlija(bája) < toplu iğne

belègija < bileği

bïnjektaš, bìnjektaš, i binjèktaš , (binjekteš) bìnjek kamen, binjàšer kamen < binek taşı

bòja < boya

bojàluk < boyalık, sulu boyanın konduğu kap

bojàma < boya

bòrija < trompet

bùhur < tütsü için kokulu madde

bukàgije < bukağı, karanlıkta mahkumun ayağındaki zincir

bùrma < cıvata

cìgar-ćäge < sigara kağıdı

cigaràluk, cigárluk < sigara ağızlığı

čàdor-bèz (čàdorbez) < çadır bezi

čàkija < çakı

čàkmak < 1. sigara veya puroyu ateşleyen çakmak 2. eski tüfek çakmak

čampàra < pekmez kavanozlarına bağlanan , atların boynuna takılan kordon ip

čàpras < atların koşması için önünde duran ip

čàpraz < atların koşması için önünde duran ip

čärak, čärk < 1. çark, 2. torna tezgahı, 3. odundan malzeme yapılan alet, 4. yün sarılan alet, 5. silahın çelik parçası, 6. sulama yapılan alet

čàtal < vahşi atları sakinleştirmek için kullanılan halat

čèkić < çekiç

čèkma < 1. bk. ev, 2. bk. inşaat, 3. bk. mobilya.., 4.gümüş fayans

čèkrk < 1. çıkrık, 2. inşaatta ağır malzemeyi kaldırmaya yarayan alet, 3. yün sarmak için çıkrık, 4. çıkrık gibi dönen

čekrkli < çıkrıklı, çıkrıktaki dönen nesne

čekrklija < 1. çıkrığın dönen bir parçası, 2. çıkrıktaki halka

čelèbija < kayın ağacından olan

čèhne, čènđele < 1. etlerin asıldığı çengel 2. asımaya yarayan çengel 3. kahve öğütme yardımcı makinesinin bir bölümü

čèngel, čènđel < 1. etlerin asıldığı çengel 2. asımaya yarayan çengel 3. kahve öğütme yardımcı makinesinin bir bölümü

čèrkeš < tahtadan yapılmış çark

češàgija < kaşağı

čìbuk < 1. ağızlık

čibùklije < 1. borusunda uzun çizgileri olan tüfek, 2.?

čibùkluk < 1. izmaritlerin bulunduğu poşet, 2. bir metre uzunluğunda deriden yapılmış kılıf

činèlija, činlija, čìmlíja < porselenden iğne

čìvija < 1. çivi, 2. bk. soyut terimler

čivìluk < askı

čòmaga < çomak

čùl < 1. atların üzerindeki örtü, 2. kışın cami veya tekkelere, evlerin kapılarına atılan deri örtü

čùltan < çultar, atların üzerindeki örtü

ćât < sigara kağıdı

ćàtal < vahşi atları sakinleştirmek için kullanılan halat

ćèbe < battaniye

ćèfenak < kepenk

ćèmene < kesici alet

ćèmer-pävte < ?

ćenèvīr < 1. yabani bitkiler, 2. urgan, halat

ćèpenak < kepenk

ćèrt < kertik

ćèser < 1. keser, 2. marangoz baltası

ćìbra < kibrit

ćìbret < kibrit

ćìbrit < kibrit

ćivìluk < askı

ćòrbalta i ćòrbālta < körbalta

ćùnče < küçük künk

ćùprija < 1. bk. yerleşim kültürü, 2. kahve değirmenin köprüsü

ćùtek < kötek

ćùlum < külünk, topuz

ćulúmak < 1. ufak külünk, topuz, sopa 2. küçük topuza benzer bir şey

ćúnak < 1. su yolu borusu, künk 2. küçük derin tekne ve kullanılan boru yatak

ćusèglija < kömür için küçük kürek

ćùskija < 1. küskü, delik açmakta kullanılan alet, 2. bk. değerler..

ćùstek < 1. köstek, atların ayaklarına vurulan zincir, 2. pranga

ćustère < testere

ćùtek < kötek

ćùtuk < kütük

dàgara < 1. hayvanlara yem vermek için kullanılan ahşap kap, 2. misafirlere kahve sunmadan önce korun konduğu mangal, 3. süt veya yemek çömleği

dagàrčić, dagàrdžić < 1. çobanın deri çantası, 2. dilencilerin para toplamak amacıyla kullandığı tahta tabak

dàgma < 1. damga, 2. marka, bk.hastalıklar .

dàjak < 1.kalın değnek, sopa, 2. destek, 3. ibriğin tutulduğu yer

dàmga < 1. damga, 2. marka, 3. bk. hastalıklar

degènek < değnek

dèmir < 1. bk. madenler.., 2. pencerelerdeki demir çubuk, 3. dericilerin kullandığı , deri kıllarının çıkarıldığı çubuk , 4. demir alet, 5. ayakkabıcıların ayakkabıya koyduğu uzun çubuk

dèmiri < pencerelerdeki demir çubuk

demìrli < 1. bk. madenler.., 2. demirli pencere

dènčamī < denk

dènjak < denk

dèvere < dericilerin deri boyamak için kullandıkları fırça

dìlbāgija, dìlbaga < naazar dualarının bulunduğu gümüş kutu

dìlčik, dìvčik < 1. dilcik, terazi ibresi, 2. bk. çiçekler

dizđin < dizgin

dìzgin (dìzgen, dìzgun) < dizgin

dìzgini < ?

dùrbīn < dürbün

džamájlija < cam fener

džàmlija < cam fener

džèher, džèhra < cehre

džìda < 1. mızrak, cida 2. bayrağın ahşap kısmı, 3. demir parmaklıktaki sırık

džídža < çocuklar için oyuncak, çıngırak

đäh < nakış işlerken kullanılan tahta alet

đèbra (đèbra), đèbre (đèbre) < 1. gebre, 2. örtünün bir parçası

đèm < gem

đèrđef, đerđev < gergef

èkser (jèkser) < ekser, çivi

elpèza, elpèze < yelpaze

ènzek < ibriğin üst bölümü

èspāp, èsbāp < malzeme, materyal

evrâki-períšān < eski dağınık arşiv belgeleri

fènjer < fener

fìskija < fıskiye

fìšek (vìšek) < 1. bk. ordu, 2. kese kağıdı

fišeklije < fişeklik, deri kemer

fišèkluk, fišèkluci < küçük deri fişeklik kemer

fìtīlj < 1. fitil, gaz lambasının içindeki pamuk ip, 2. eski tüfek ve topları yakmak için kullanılan çakmak, 3. kulağa takılan bez

frča < fırça

gajtànlije, gajtánije < küçük kızak çeşidi

gàrgija < kargı

gìlbija < gelberi

hàlāt < alet

hàlka (àlka), hâlka, âlka < 1. halka, 2. daire, 3. yüzük, 5. bk. şehir, 4.?

halkàli, alkàli < halkalı

hàmām-kèsa < hamam kesesi, hamamda ele geçirilen, masaj yapmak için kullanılan kese

hàmām-lèđen < hamam leğeni

hàmām-tàs < hamam tası

hàndžār < hançer

hàrār (àrār) < harar, çuval

hàrač, hàrč (àrač, àrč) < 1. bk. besinler, 2. bk. ticaret, 3. deri yapmaya kullanılan alet, 4. şalvarı süslemede kullanılan gaytan,5. bk. dilbilgisi

hàrba < harbe, kısa mızrak

hàrbija < harbi, demir veya ahşap çubuk

hàša, háša (àša), hàše, hàš, hàšovi < güzel süslü at battaniyesi

hègbe, hègbeta < heybe

hèljbeta < heybe

hènzek < ibriğin üst bölümü

hìlāl < kemikten olan kürdan

hȍka < 1. hokka, 2. yuvarlak küçük kutu

hùrč < hurç, büyük heybe

iltìfa, irtìfa < saati özel bir aletle ölçme

ìmbek < damıtmada kullanılan alet

jäfta < 1. yafta, pusula, etiket, yazılı program, 2. bk. toplum hükümet

jälta < yafta, pusula, etiket, yazılı program

jàndžik < yancık, köylülerin deri çantaları ve atların sırtlarındaki örtü

jànkesa < yan kese, yana takılan deri çanta

japija < 1. bk. inşaat, 2.kahve değirmeninin demir parçaları

jäpta < yafta, pusula, etiket, yazılı program

javàša < yavaşa, huysuz atların burun deliğine vidalanan alet

jävta < yafta, pusula, etiket, yazılı program

jèdek < 1. atın bağlandığı ip, yular, 2. at tarladan kaçmasın diye bağlanan uzun ip, 3. ip, 4. bk. kümes.., 5. bk. toplum ilişkileri..

jedèkīlē < yedek ile

jedèkteš < yular

jelkòvan < yelkovan

jèmekna màhrama < yemekte peçete görevi gören mendil

jèteci < semerin kenar kısmı, kanat

jùksuk < yüksük

jūlàr < yular

kabza, kàmza, kàbze, kàzeta < kabza

kàfez, kàfaz < kafes

kaìšlije < çarık çeşidi

kalàuz, kalàvuz < her kilidi açabilen önemli anahtar

kalem (kàlam) < 1. bk. eğitim, 2. boru,ip, tel, 3. bk. tarım.., 4. çelikten alet

kàlkan < 1. bk. giyimler 2. bk. giyimler, 3. bk. ev, 4. bk. ev, 5. eyer

kàltačina < 1. ahşap eyer, 2.?, 3. bk. argo unsurlar

kàltak < 1 .tatarların ahşap eyeri, 2. bk. argo unsurlar

kàluf, kàlup < kılıf, kutu

kàlup, kàluf < 1. bk. bilim ve teknikler, 2. ayakkabı yapımında kullanılan ahşap kalıp 3. fes kalıbı, 4. kalıp sabun, 5.dökülen metal kalıp

kàmdžija < kamçı

kàndžija < kamçı

kàmiš < 1. kamış, 2.?

kàvza < kabza

kàndīlj < kandil

kànija < kılıç

kánta i kànta < kanata

kàntār i kàntār < kantar

kantàrćila, kantàrdila < barut için metal ölçü

kàpak < kapak

kapàklija < 1. ilk kapaklı tüfek, 2. kapaklı kap

kasàtura < kasatura

kȁš < 1. bk. insan vücudu, 2. eyerin ön ve arka bölümünün yan kaldırmak

káša < kaşık

kašàgija < kaşağı

kàšika < kaşık

katàrma < dizgin

kàvez < kafes

kàzan-uzenđija < uzun üzengi

kàzma < kazma

kàzuk < kazık

kȅče, kȅčeta < 1. bk. giyimler, 2. keçi tüyünden yapılmış eyer örtüsü

kèfa < fırça

kȅsa, ćȅsa < 1. kese, para çantasi 2. cüzdan, 3. Osmanlı döneminde para miktarının belirtilmesi

kèser < 1. keser, 2. marangoz baltası

kìbrit < kibrit

kíme-tàhta < kıyma tahtası

kòlan < 1. bk. giyimler, 2. bk. giyimler, 3. at eyer kayışı

kolònsuz < kemersiz eyer

kȍltahta < abacı veya terzilerin ütü yaparken kullandığı tahta

kȍpile, kȍpīlad < 1. bk. evlilik.., 2. bk. değerler.., 3. kahve değirmeninin bölümü

kòrbāč, krbāč < kırbaç

kòvan < 1. bk. tarım.., 2. boş kurşun kapsülü

krmēz < 1. kırmız böceğinden çıkartılan boya, 2. bk. renkler, 3. bk. giyimler..

kùbe i kùba < 1. bk. inşaat, 2. kahve değirmeninin bir bölümü

kùbura < 1. bk. ordu.., 2. bk. giyimler 3. bk. ev, 4 .mezarların üzerine yapılan küp şeklinde olan taştan veya tahtadan yapılan sandık, 5. bk. soyut terimler

kùskun < 1. kuskun, 2. kadın başlaıklarındaki yün şerit

kùtija < 1. içerisinde şeker veya kahve konulan tahta kutu, 2. kahve değirmeninin zırhı

kuzilenđer < kuzu lengeri

kùzitendžera < kuzu tenceresi

làmba, làmpa < lamba

làstika < lastik

lèjlek, léjlek (lélek) < 1. bk. böcekler.., 2. leylek çadırı

lepèza, lepèze < yelpaze

lïf < lif

lùćum < lökün

lùla < 1. sigara içilen lüle, 2. hortum, 3. küçük bardak

mádžun < 1. bk. besinler, 2. bk. besinler, 3. macun, yapıştırıcı

mâfišnjāk, mâvišnjāk < hamuru kesen kalıp

máhija < kandillerdeki ifadelerin yazıldığı elektirikli ışık

màkara < 1. pınardan su çıkarmaya yarayan makara, 2. ip bağlanan makara

màkase < makas

màkaze < makas

màmuza < mahmuz

màrpič < marpuç

màsat < masat, kasapların bıçaklarını biledikleri demir araç

maslàhat (maslàjat, maslàjet) < 1. yemek hazırlarken gerekli olan teçhizat, 2. iyi, faydalı

màtrak, màndrak < 1.matrak, sopa, 2.bk.insan vücudu

menđele < mengele

mengele < mengele

mèrdžānkinja < mercan ile süslenmiş ufak tüfek

mestúra < 1. davetiye, 2. bk. dinler

metèrizi < sefer tası

mìna < ?

mìsvāć, mìsvāk < misvak

mòsùr < masura

mùhrija < mühre, küçük beyaz kemik, midye veya boncuk

mùhur < mühür

muhùrli < mühürlü

muhùrlija < 1. kendi mührü olan, 2. mührü olan belge

mukàva < 1. kalın, uzun mum, 2. kalın karton

mùm i mùma < mum

mùm-màkaze, mùmakaze < mum makası

mùm-tàhta, mùm-tàfta, mùmtahta, mùmtafta < mum tahtası

mûr < mühür

mùsluci (mùsluk) < 1. suyun aktığı açık tuvalet, 2. birçok çeşmenin bulunduğu suyun aktığı yer, musluk

mùtāp, mùtāb, mùtāf, mùtāv < keçi tüyünden yapılan halı

mùur < mühür

nàdžak < nacak

nàlča i nâlča < nalça

nàlpora < nal parçası

nèšter < neşter

nìtaluk < nakış yaparken ipin dolandığı tahta veya plastik

obràzluk < dizgin

òk < ok

oklàgija < oklava

òturak < 1. bk. ev, 2. bk. insan vücudu, 3. mangalın bir bölümü 4. bk. ev

pàjvant, pàjvan < payvant, atların ayaklarına bağlanan köstek

pàla < 1. pala, kılıç, 2. toplum ilişkileri

palàmār < kalın demir çivi

pàldum < 1. paldım, atların eyerlerinden bağlı kayış, 2. deri veya bezden kuşak, 3. bk. düşünce..

páloš, pálošina < pala, kılıç

parazlàma < tüfek borusuna, kılıç, bıçak veya çakı saplarına konulan halka

pàrmak < parmaklık ve çit için kullanılan tahta

perđel, pergel < pergel

pùla, pùle (pùlka, pùljka) < pùla, pùle (pùlka, pùljka) < 1. bk. giyimler.., 2. posta pulu, 3. bk. giyimler.., 4. bk. toplum ilişkileri, 5. bk. balıklar, 5. çivinin başı

pùsat, pùset < 1.bk.ordu.., 2.at teçhizatı , 3.bk.insan vücudu

pùsula < pusula

ràhtilo < çiftçilik işleri için gerekli teçhizat

ràkāz < saat ibresi

rekáza < saat ibresi

rèšma < 1. kordon, zincir, ağ, 2. atların eksiksiz donanımında şatafatlı süs bölümü, 3. gem, 4. kenarları şeritli

rèza, erèza, irèza < kapı için mantar, tıkaç

sädžāk < 1 .ateş üzerine konulan demirden yapılmış araç, 2. üç ayaklı masa

sàgrija < bıçak veya kılıç kılıfı

sàjvan, sàjvant (sàjfan, sàjran) < 1. çadır, 2. şemsiye, sayvan

sàksija < 1 .saksı, 2. mangal, altında ekmek pişirilen çömlek

säla < sedye

sàlandžak i salàndžak < salıncak

sàlgija < duvar saatindeki sarkaç

sàmār < semer

sàntrāč < 1. bk. toplum ilişkileri, 2. çit, parmaklık, çevre, çerçeve (örneğin mezarın etrafı, pınarın etrafı), 3. damalı desen, 4.?

sâp < sap

sàrgija < bıçak veya kılıç kılıfı

sàsluk < ince kamış, saz çeşidi

sàvak < 1.bk.ev, 2.kazık

sèiskana, sèjsankā < yük atlarındaki çanta

selèmbet i silèmbe < eyerli atın göğsünün üzerindeki kayış

sèpet < sepet

sepètli sànduk, sèpet- sànduk < sandık şeklinde kapaklı sepet

sèpetnjača < sepet malzemesinden örülen büyük sepet, küfe

sìdžim < sicim

sìmsija (sìnsija) < sipsi, pipo

sindžīr < zincir

sindžīr-hàlka < demir halka

sindžìrli < zincirli

sìvrije < terzi veya abacıların düğmeler için kullandığı sivri kerpeten

sòpa < sopa, sırık

srg < uzun sopa, sırık

sulìnār < pişirmek için boru, baca

sulùnar, sulùndar < pişirmek için boru, baca

sùnđer < sünger

sùnđija < süngü

sùngija < süngü

šahimèrdija < şahmerdan, ağır tokmak

šamájlija < şamlı, Suriye eyeri

šemìdān, šamìdān, šimìdān (šàndan) < şamdan

šemsíja < şemsiye

šìbalija < katmerli kamçı

šìbaluk < kamçıdaki katmer

šìndra, šíndra, šìndara, šindàra, šímla, šìmla, šìmlja < şendere

šivèlija, ševèlija, ševèrlija, ševèlija, ševarlija < ?

tabinama < rüya tabirleri kitabı

tȁhta < tahta

tȁkum < 1. takım, teçhizat, 2. 12 parçadan oluşan şey, 3. ağızlığın bir bölümü, 4. takım yapmak

tandara < ızgara

tàrak < tarak

tatàrija < bir çeşit Osmanlı eyeri

tàtārka < tatar kamçısı

tegèltija < eyerin altındaki battaniye

tël < 1. ince tel, 2 .altın veya gümüş tel, 3. bk. dilbilgisi

tèmre < 1.mızrak, bayrak tutacağı, 2.gergef tutacağı

tènef < ip, halat

tèpeluk (tèpaluk) < 1. bk. giyimler.., 2. bk. giyimler.., 3. bk. ordu.., 4. kahve değirmenindeki yuvarlak bölüm

tèrđah, tèrđaj, tèrđāh, tèrđāj(tèrdžāh, tèrdžāj) < 1. aletlerin üzerinde durduğu iş tezgahı, 2. dericilerin, derilerini kireçten sonra koyuldukları yer

tèredža, tèredže (tèređa, tèređa) < kalıp , model

terèzija, terázija < .el terazisi

testèra i testère < testere

tézga, tèzga < tezgah

tèzgere < sedye

tòjaga, tòljaga < sopa

tòkmak < 1. tokmak, küçük topuz gibi, 2. demir, kapı tokmağı, 3. kahve değirmenin parçası, 4. bk. değerler..

tòmbak-uzènđije, tùmbak-uzènđije < tumbaktan olan üzengi

tòmruk, tòmruci < 1. bk. ağaçlar, 2. tahta künk, 3. tahta pranga

tȍp < 1. top, 2. bk. giyimler, 3. kahve değirmeni mekanizması

tùrpija < törpü

tùtkal < tutkal

tùtun-kèsa, tùtun-ćèsa < tütün kesesi

tùzluk < tuzluk

ūlàr < yular

uljànīk < arı kovanı

ùljište < arı kovanı

ùnkaš < eyerin ön tarafında kıvrık olan bölüm

ùrgan < urgan

ùstra < ustura

uzèndžije, uzèngije < üzengi

vaktíja < Müslümanların günlük dua etme saat ve dakikalarının yayınlandığı tablo

vènjer < fener

zèmberek < zemberek, yay

zèmbīlj, zèmbīl < zembil

zȉl, zȉle < 1. bk. güzel sanatlar, 2. zil

zùmba < zımba, kuru damga vurmaya hazırlayan

zuvàna, zuàna < zıvana

3.3.12. Ad, Soyad

Abās, Abāz < erkek ismi

Abása < erkek ismi

Àbdija, Àvdija, Àbdi, Àvdi< erkek ismi

Àbduka< erkek ismi

Abdùlāh, Abdùllāh, Avdùlāh < erkek ismi

Abdulàtif, Abdullàtif < erkek ismi

Abdulàziz < erkek ismi

Abdulfètāh < erkek ismi

Abdulhámid < erkek ismi

Abdulkádir < erkek ismi

Abdulmèdžid < erkek ismi

Abdulmèlik < erkek ismi

Abdulvèhāb < erkek ismi

Abduràhim,Avdurùhim, Abdurràhim < erkek ismi

Abduràhmān, Avduràhmān, Abdurràhmān < erkek ismi

Abdurèzāk, Abdurrèzāk < erkek ismi

Abdusalatin < erkek ismi

Abdusèlām, Abdussèlām < erkek ismi

Ábid < erkek ismi

Abìda < kız ismi

Abráševič < soyadı

Áćif < erkek ismi

Adáleta < kadın ismi

Adem < erkek ismi

Adil < erkek ismi

Adìla < kız ismi

Agabegović < soyadı

Āgan < erkek ismi

Agànlija < erkek ismi

Agica < erkek ismi

Ago < erkek ismi

Àguš < erkek ismi

Ahmāš < erkek ismi

Àhmed, Àhmet, Àhmāš < erkek ismi

Ahmètāš < erkek ismi

Àhmica < erkek ismi

Àhmić < erkek ismi

Áhmo < erkek ismi

Aiša < kız ismi

Ajíša < kız ismi

Àjša < kız ismi

Ájša < kız ismi

Ajka < kız ismi

Àjkuna < kız ismi

Ajdin < erkek ismi

Ájet , Ajetùlāh < erkek ismi

Ájeta < kız ismi

Àjnija < erkek ismi

Ajnída i Àjnija < kız ismi

Àkif, Áčif < erkek ismi

Àlājbeg < erkek ismi

Ále < erkek ismi

Àlečko < erkek ismi

Alèmdār < erkek ismi

Alija, < erkek ismi

Almās < erkek ismi

Almása < kız ismi

Altipàrmaković < soyadı

Aljo < erkek ismi

Aljuš < erkek ismi

Amìla < kız ismi

Amìna < kız ismi

Āmir < erkek ismi

Amìra < kız ismi

Àmra < kız ismi

Ārif < erkek ismi

Arifa < kız ismi

Àrslan < erkek ismi

Ārzija i Arzíja < kız ismi Arzu

Ásaf, Àsaf < erkek ismi

Ásif < erkek ismi

Asìfa < erkek ismi

Ásim < erkek ismi

Ašida < kız ismi

Ašìra < kız ismi

Áta < kız ismi

Átif < erkek ismi

Atìfa < kız ismi

Atíja < kız ismi

Àtlagić < soyadı

Àvdan < erkek ismi

Àvdić < erkek ismi

Ávdo < erkek ismi

Àzabagić < soyadı

Àzapagíć < soyadı

Babáhmetović < soyadı

Babájić < soyadı

Bâbić < soyadı

Babović < soyadı

Báhra < kız ismi

Bàhrija < erkek ismi

Báhro < erkek ismi

Bahríja < kız ismi

Bahtìjār < erkek ismi

Báhto < erkek ismi

Bajèzīd < erkek ismi

Bajraktárević < soyıad

Bàjram < erkek ismi

Bájro < erkek ismi

Bájrović < soyadı

Bäkarević < soyadı

Bákir < erkek ismi

Bakìra < kız ismi

Bàlija < 1.erkek ismi, 2.bk.şehir, 3.bk.dinler..

Bàli < erkek ismi

Balùgdžīć < soyadı

Baráković < soy ad

Barjaktárević < soyadı

Bäšagić < soyadı

Bäščauševič < soyadı

Bäš-čèlik < halka ait bilinen bir hikayenin aynı isimde olan kişi

Bäšimāmović < soyadı

Bèćan < erkek ismi

Bëćica < erkek ismi

Bèćir < erkek ismi

Béćo < erkek ismi

Bédra < kız ismi

Bèdrija < erkek ismi

Bedrija < kız ismi

Bedrùdīn < erkek ismi

Béga < kız ismi

Begájeta < kız ismi

Bègan < erkek ismi

Bégo < erkek ismi

Bëgana < kız ismi

Begemína < kız ismi

Bègija < kız ismi

Bèglerbegović < soyadı

Begzáda, Bégza, Bègzija, Záda < kız ismi

Begzádić < soyadı

Beháija < erkek ismi

Behaùdīn < erkek ismi

Bèhdžet < erkek ismi

Béhdžo < erkek ismi

Behíja < kız ismi

Bëhka < kız ismi

Bèlūl < erkek ismi

Bèhmen < soyadı

Bèhram < erkek ismi

Bejzáda < kız ismi

Béjza < kız ismi

Bèkir, Bééo, Bèćan, Bećica < erkek ismi

Bèktaš, Bègtaš, Bèktan, Bégto < erkek ismi

Békto < erkek ismi

Belkísa < kız ismi

Bèsīm, Béso, Bésko < erkek ismi

Bèšīr < erkek ismi

Bèšlagić < soyadı

Bého < erkek ismi

Bičàkčīć < soyadı

Bìlāl < erkek ismi

Bïmbašić < soyadı

Bïn , ïbn, ìbni < Arapçada özel isimlerin önüne gelir

Bostàndžīć < soyadı

Bozàdžīć < soyadı

Bùčuk < soyadı

Bùljubašić < soyadı

Bùtum < soyadı

Čadòrdžīć < soyadı

Čäluk < soyadı

Čàmdžīć < soyadı

Čàušević < soyadı

Čelèbīć < soyadı

Čelèbıja < kız ismi

Čòhadžīć < soyadı

Čohòdār, Čohodárević < soyadı

Čòlaković < soyadı

Čólić < soyadı

Čólovič < soyadı

Čùstović < soyadı

Ćámil, Ćámo < erkek adı

Ćamìla < kız ismi

Ćámka < kız ismi

Ćámo < erkek ismi

Ćášif < erkek ismi

Ćátić < soyadı

Ćátović < soyadı

Ćázim, Kázim < erkek ismi

Ćèjvān < erkek ismi

Ćélić < soyadı

Ćélović < soyadı

Ćèmāl, Kemal < erkek ismi

Ćèrim i Ćèrīm < erkek ismi

Ćeríma < kız ismi

Ćèrimagić < soyadı

Ćerímović < soyadı

Ćórić < soyadı

Ćórović < soyadı

Ćùčīć < soyadı

Dàidžić < soyadı

Dajànlīć < soyadı

Dardàgan < soyadı

Dàut < erkek ismi

Delàhmetović < soyadı

Dèlalīć < soyadı

Dèlibašić < soyadı

Dèlīć < soyadı

Dèmir < erkek ismi

Demìrdžīć < soyadı

Dérva < kız ismi

Dérvija < kız ismi

Dèrviš, Dèrvīš, Dédo, Dèduka, Dèdica < erkek ismi

Dervíša, Dèrvija, Dìšija, Díša < kız ismi

Dérvo < erkek ismi

Dèvedžīć < soyadı

Dèvedžija < soyadı

Dévla < kız ismi

Dèvleta < kız ismi

Dìzdār, Dizdárević < soyadı

Dojànlīć < soyadı

Dúda < kız ismi

Dùdija < kız ismi

Dumèndžīć < soyadı

Dùrāk i Dùrak < erkek ismi

Dùran < erkek ismi

Dùrmiš < erkek ismi

Dúrmo < erkek ismi

Dúro < erkek ismi

Džábīć < soyadı

Džáfer, Džáfo < erkek ismi

Džáhid < erkek ismi

Džàmdžīć < soyadı

Džànan < erkek ismi

Džáno < erkek ismi

Džávid < erkek ismi

Džévha < kız ismi

Džèlā < erkek ismi

Dželálija < erkek ismi

Dželalùdīn, Dželalùddīn < erkek ismi

Džèlīl < erkek ismi

Džélko< erkek ismi

Džèmāl < erkek ismi

Džemalùdīn, Džemalùddīn, Džémo, Džémko, Džèmān < erkek ismi

Džèmica < erkek ismi

Džèmīl < erkek ismi

Džemíla < kız ismi

Džémka < kız ismi

Džémko < erkek ismi

Džémo < erkek ismi

Džèvād < erkek ismi

Dževahìra, Dževáhira, Dževájhra, Dževha < kız ismi

Džèvdet < erkek ismi

Džèvdo < erkek ismi

Džíndo < soyadı

Džùderija < soyadı

Džùdža < soyadı

Džùmhūr < soyadı

Đònlagić < soyadı

Đùla < kız ismi

Đùlbeg < erkek ismi

Đulbègija < kız ismi

Đulbehára < kız ismi

Đulèsma < kız ismi

Đulfàtma, Đùl-fàtma < kız ismi

Đulìzār < erkek ismi

Đulizára, Đulzára < kız ismi

Đúlsa < kız ismi

Đulsúma < kız ismi

Đumìšīć < soyadı

Đuzída < kız ismi

Edhem < erkek ismi

Edīb < erkek ismi

Edíba i Ediba, Díba < kız ismi

Edo < erkek ismi

Ejūb < erkek ismi

Èkrem < erkek ismi

Éma < kız ismi

Èmin < erkek ismi

Emína, Mína, Mínka < kız ismi

Emìra, Emíra < kız ismi

Émka < kız ismi

Émo < erkek ismi

Ènes < erkek ismi

Ènīs < erkek ismi

Enísa, Nísa < kız ismi

Ènver < erkek ismi

Èsad < erkek ismi

Èsma < kız ismi

Éško < erkek ismi

Éšo < erkek ismi

Éšref < erkek ismi

Èšrefa < kız ismi

Fádil < erkek ismi

Fadìla < kız ismi

Fáhir, Fáhro < erkek ismi

Fahìra < kız ismi

Fáhra < kız ismi

Fȁhrica < erkek ismi

Fàhrija, Fáhro < erkek ismi

Fahríja, Fáhra < kız ismi

Fáhro < erkek ismi

Fahrùdīn < erkek ismi

Fáik < erkek ismi

Fájko < erkek ismi

Fárūk < erkek ismi

Fáta < kız ismi

Fàtija < kız ismi

Fatíma, Fàtima, Fáta < kız ismi

Fȁtka < kız ismi

Fàtma < kız ismi

Fàtuša < kız ismi

Fazíla < kız ismi

Fàzlija < erkek ismi

Fázo < erkek ismi

Fèhim < erkek ismi

Féhko < erkek ismi

Fèhma < kız ismi

Féhma < kız ismi

Fèhmija, Féhmo < erkek ismi

Fehmíja, Fèhma < kız ismi

Féhmo < erkek ismi

Féjzo < erkek ismi

Fejzùlāh < erkek ismi

Férha < kız ismi

Fèrhat, Fèrhad < erkek ismi

Ferhíja < kız ismi

Fèrīd, Fićo < erkek ismi

Ferìda < kız ismi

Fèriz < erkek ismi

Fèthija < erkek ismi

Fethíja < kız ismi

Féto < erkek ismi

Fèvzija < erkek ismi

Fidáhīć < soyadı

Fíkra < kız ismi

Fìkret, Fíkro < erkek ismi

Fìkreta < kız ismi

Fìkrija < erkek ismi

Fíkro < erkek ismi

Fírūz, Fírōz < erkek ismi

Fùād < erkek ismi

Gálib < erkek ismi

Galìba < kız ismi

Gánija < erkek ismi

Gáno < erkek ismi

Hàbīb < erkek ismi

Habíba, Bíba < kız ismi

Hadžèra i Hadžìra < kız ismi

Hàdžīč < soyadı

Hádžo < erkek ismi

Háfa < kız ismi

Hàfija < kız ismi

Hafiza, Hàfizluk, Fíza < kız ismi

Häfuša < kız ismi

Hàjdar < erkek ismi
Hájra < kız ismi
Hàjrija < erkek ismi
Hajrída < kız ismi
Hájro < erkek ismi
Hajrùdīn < erkek ismi
Hájro < erkek ismi
Hajrùlāh < erkek ismi
Hàjruša < kız ismi
Hàkija < erkek ismi
Háko < erkek ismi
Haláčević < soyadı
Hálid < erkek ismi
Halìda < kız ismi
Hàlīl, Hálko < erkek ismi
Hàlīm < erkek ismi
Halíma < kız ismi
Hálko < erkek ismi
Hàmidija < erkek ismi
Hámdo < erkek ismi
Hámid < erkek ismi
Hamìda < kız ismi
Hámo < erkek ismi
Hàmza < erkek ismi
Hána < kız ismi
Hànija, Hánka < kız ismi
Hánča < kız ismi
Hanífa < kız ismi
Hànija < kız ismi
Hánka, Hànkija < kız ismi
Hànuša < kız ismi
Haràčlīč < soyadı

Haràčīć < soyadı

Háris < erkek ismi

Hārúnnur-Rèšīd, Hārúni-Rèšīd, Hārún al-Rèšīd < Harunnur Raşid, Abasov hanedanlığında tanınan Arap halife

Hàsan, Háso, Hàsko < erkek ismi

Hasèćīć < soyadı

Hàsīb < erkek ismi

Hàsiba i Hasìba < kız ismi

Hásna < kız ismi

Hàšija, Háša < kız ismi

Hášim < erkek ismi

Háta < kız ismi

Hatìdža, Hatídža, Háta, Hätka, Tídža < kız ismi

Hàva < kız ismi

Házim < erkek ismi

Hìba < kız ismi

Hidájet < erkek ismi

Hidájeta < kız ismi

Hìfzija, Hìvzija, Hífzo, Hívzo < erkek ismi

Hìlmija, Hílmo < erkek ismi

Hìmzija, Hímzo < erkek ismi

Hìvzija, Hívzo < erkek ismi

Hrùstem, Hrùstan, Hrústo < erkek ismi

Hùrem < erkek ismi

Hùršid, Rùšid < erkek ismi

Husèjin, Husèin, Huso < erkek ismi

Hùsika < erkek ismi

Hūsìn < erkek ismi

Hùsnıja, Húsno< erkek ismi

Hùsrev, Hùsref < erkek ismi

Ibráhim, Ìbrica < erkek ismi

Ìbran < erkek ismi

Ìbrica < erkek ismi

Íbro < erkek ismi

Ìdrīs, Ìdrīz < erkek ismi

Ìfeta < kız ismi

Ìljās < erkek ismi

Īrfān < erkek ismi

Īsā, Iso < erkek ismi

Ìshāk, Ìsāk < erkek ismi

Ìslām < 1.bk.dinler, 2.erkek ismi

Ísma < kız ismi

Ismàil, Ismàjil, Smàil, Smàjil, Smájo, Smàiš < erkek ismi

Ìsmet < erkek ismi

Ìsmeta < kız ismi

Ísmo < erkek ismi

Íso < erkek ismi

Íza < kız ismi

Īzet, Ízo < erkek ismi

Īzeta, Íza < kız ismi

Jàhija, Jàhjā < erkek ismi

Jákūb, Jákūp, Jákub, Jákup < erkek ismi

Jàmaković < soyadı

Jàšar < erkek ismi

Jávra < kız ismi

Jèrlagić < soyadı

Jìlduza < kız ismi

Jùka < erkek ismi

Júnus, Júnuz < erkek ismi

Júso < erkek ismi

Jùsuf < erkek ismi

Jùzbašić < soyadı

Kàdrija < erkek ismi

Kadríja, Kádra < kız ismi

Kahrìmān, Káhro < erkek ismi

Kàjtaz < Hersek'te bir soyadı

Kàmber < erkek ismi

Kàmberović < soyadı

Kámil < erkek ismi

Kána < kız ismi

Kanìta < kız ismi

Kantàrdžīć < soyadı

Kapìdžīć < soyadı

Kàplan < erkek ismi

Karàdža < soyadı

Kàradžīć < soyadı

Kara-Đorde < erkek ismi

Karàman < erkek ismi

Karanfìl < erkek ismi

Karìšik < soyadı

Kásim < erkek ismi

Kàsum < erkek ismi

Kaùčija < soyadı

Kazànfer < erkek ismi

Kazázović < soyadı

Kázim < erkek ismi

Kèmāl, Kémo < erkek ismi

Kestèndžīć < soyadı

Kímeta, Ćimeta, Ćima < kız ismi

Kòradžija < soyadı

Kòrkut < soyadı

Krličbegović < soyadı

Kršlak, Kršlaković < soyadı

Kujùndžīć < soyadı

Kùmrija < kız ismi

Kùrbegović < soyadı

Kùrt, Kùrta, Kúrto < erkek ismi

Kùrtagić < soyadı

Lagùmdžija < soyadı

Làtīf < erkek ismi

Latífa < kız ismi

Lèbīb < erkek ismi

Lebíba < kız ismi

Lèjla < kız ismi

Lùtfija, Lútfo < erkek ismi

Lùtvija, Lútvo < erkek ismi

Madžìda < kız ismi

Magbúla < kız ismi

Màlbaša, Màlbašić < soyadı

Máhir < erkek ismi

Mahìra < kız ismi

Màhmud, Màhmut, Máho < erkek ismi

Máho < erkek ismi

Maìda < kız ismi

Makbúla < kız ismi

Maksúma < kız ismi

Màlkoč < özel ad ve soyadı

Mášo < erkek ismi

Mataràdžija < soyadı

Mèdžīd < erkek ismi

Mèhan < erkek ismi

Mèhdija < erkek ismi

Mehèmed < erkek ismi

Mèhmed, Mèhan, Mèhica, Mèšan, Mèšan, Mèšan, Mèško, Méšo < erkek ismi

Mehmedàija < erkek ismi

Mého < erkek ismi

Mejrèma, Méjra, Mèjruša < kız ismi

Méla < kız ismi

Melèća, Melèka, Mélća, Mélka < kız ismi

Melìha, Méla < kız ismi

Mélka < kız ismi

Mèlka < kız ismi

Mèmija < erkek ismi

Mèmiš < erkek ismi

Memnúna < kız ismi

Mémo < erkek ismi

Mènsūr < erkek ismi

Menzìldžīč < soyadı

Mérdža < kız ismi

Merdžána < kız ismi

Merìma < kız ismi

Merjèma < kız ismi

Mèsūd < erkek ismi

Mesúda < kız ismi

Mèša < erkek ismi

Mévla < kız ismi

Mevlìda < kız ismi

Mídha < kız ismi

Mìdhat < erkek ismi

Mìdhata < kız ismi

Mídho < erkek ismi

Mína < kız ismi

Mìrza < erkek ismi

Mìskīn < soyadı

Mùbera < kız ismi

Múba < kız ismi

Mufída < kız ismi

Muhàmed, Hàmdija, Hámdo, Hámo, Hàma < erkek ismi

Muhárem, Múho < erkek ismi

Muhìba < kız ismi

Muhjùdīn < erkek ismi

Múho < erkek ismi

Mùhsin < erkek ismi

Mùjan < erkek ismi

Mùjćin < erkek ismi

Mùjica < erkek ismi

Mùjkan, Mújko < erkek ismi

Mújo < erkek ismi

Múla, Mùlıja < kız ismi

Mùlija < kız ismi

Munèvera < kız ismi

Mùnīb < erkek ismi

Muníba < kız ismi

Mùnīr < erkek ismi

Muníra < kız ismi

Murádif < erkek ismi

Mùrat < erkek ismi

Múris, Múriz < erkek ismi

Mùrta < erkek ismi

Múrta < kız ismi

Murtèzā, Murtèzan, Mùrta < erkek ismi

Múrto < erkek ismi

Mùsa < erkek ismi

Músa-pejgàmber < Musa peygamber

Muslihùdīn, Mùslija < erkek ismi

Mùstafa < erkek ismi

Mùšan < erkek ismi

Múšo < erkek ismi

Mutápčīć < soyadı

Muzàfer < erkek ismi

Muzàfera < kız ismi

Nádija < erkek ismi
Nadìja < kız ismi
Nadìra < kız ismi
Nádža < kız ismi
Nadžija < kız ismi
Náfa < kız ismi
Nafìja < kız ismi
Náfiz < erkek ismi
Náil < erkek ismi
Naìla, Nájla < kız ismi
Náim < erkek ismi
Naìma < kız ismi
Nàlčadžīć < soyadı
Námik < kız ismi
Násih < erkek ismi
Nasìha < kız ismi
Násir < erkek ismi
Nasrùdīn < erkek ismi
Nāšid < erkek ismi
Náza < kız ismi
Nazìća < kız ismi
Názif < erkek ismi
Nazìfa < kız ismi
Názim, Násko < erkek ismi
Nèdim < erkek ismi
Nèdžād, Nèdžāt < erkek ismi
Nèdžīb < erkek ismi
Nedžíba, Nedžìba < kız ismi
Nédžmo < erkek ismi
Nefísa < kız ismi
Nerimána, Nermína < kız ismi
Nesìba < kız ismi

Nèska < kız ismi

Nésko < erkek ismi

Nèvzet, Nèvzat < erkek ismi

Nevzeta, Nevzata < kız ismi

Nèzir < erkek ismi

Nezíra < kız ismi

Nèzo < erkek ismi

Nidára < kız ismi

Nìjāz, Nijázija < erkek ismi

Nísa < kız ismi

Nûh, Núko < erkek ismi

Nùhan < erkek ismi

Núho < erkek ismi

Númān < erkek ismi

Númo < erkek ismi

Núna < kız ismi

Núra < kız ismi

Núrija < erkek ismi

Nùrija, < kız ismi

Nùrka < kız ismi

Nùrkan < erkek ismi

Núrko < erkek ismi

Nurùdin < erkek ismi

Núsra < kız ismi

Nùsret < erkek ismi

Nùsreta < kız ismi

Núsro < erkek ismi

Núšo < erkek ismi

Ödabašić < soyadı

Òhran < erkek ismi

Òmer < erkek ismi

Ómo < erkek ismi

Òrhan, Òhran i Òrhān, Òhrān < erkek ismi

Òsman < erkek ismi

Òsmo < erkek ismi

Otománović, Otmánović < Osmanlı

Paràlija < soyadı

Parálovič < soyadı

Pàrmaković < soyadı

Páša < kız ismi

Pàšan < erkek ismi

Pàšana < kız ismi

Pašìja < kız ismi

Pášo < erkek ismi

Pašùkan < erkek ismi

Pèmba < kız ismi

Pèrtev, Pèrtef < erkek ismi

Pijáde < soy ad

Rabìja < kız ismi

Radžìja, Rádža < kız ismi

Rágib < erkek ismi

Rahíma < kız ismi

Ràhman, Abduràhman, Ráhmo < erkek ismi

Ráif < erkek ismi

Raìfa < kız ismi

Ramàdan < erkek ismi

Rámiz < erkek ismi

Ramiza < kız ismi

Rámo < erkek ismi

Rápka < kız ismi

Rásim < erkek ismi

Rasèma < kız ismi

Rášid < erkek ismi

Rašìda, Ráša < kız ismi

Rášo < erkek ismi

Ráza < kız ismi

Razìja < kız ismi

Rebíja < kız ismi

Rèdžep, Rédžo < 1.bk.dinler.., 2.erkek ismi

Rèfīk < erkek ismi

Refíka < kız ismi

Réfka < kız ismi

Réfko < erkek ismi

Rejhána < kız ismi

Rèkīb < erkek ismi

Rémza < kız ismi

Rèmzija < erkek ismi

Remzíja < kız ismi

Rèmzo < erkek ismi

Rèšīd < erkek ismi

Réšo < erkek ismi

Rèuf < erkek ismi

Rèzāk < erkek ismi

Rìfat < erkek ismi

Rìza, (Rìzāh) < erkek ismi

Rízo < erkek ismi

Rìzvān < erkek ismi

Rízvo < erkek ismi

Rúkija < kız ismi

Rùstem, Rùstan, Rústo < erkek ismi

Rùšid < erkek ismi

Rùždija < erkek ismi

Sabáhata < kız ismi

Sabìra < kız ismi

Sabít < erkek ismi

Sàbrija < erkek ismi

Sádeta < kız ismi

Sádija < erkek ismi

Sádik, Sádo < erkek ismi

Sádo < erkek ismi

Sadùlāh < erkek ismi

Sádža < kız ismi

Sadžìda < kız ismi

Säfa < erkek ismi

Sáfa < kız ismi

Sàfer < 1.erkek ismi, 2.bk.dinler..

Sàfet, Säfa < erkek ismi

Sàfeta, Sáfa < kız ismi

Safíja, Sáfa < kız ismi

Saìma < kız ismi

Sàit, Sàjit < erkek ismi

Sájma < kız ismi

Sájto < erkek ismi

Sákib < erkek ismi

Sàkič < soyadı

Sàlčin < erkek ismi

Sálem < erkek ismi

Sálih, Tálih, Tále < erkek ismi

Sàliha < kız ismi

Sálim < erkek ismi

Sàlkan < erkek ismi

Sálko < erkek ismi

Sämardžīć < soyadı

Sámija < erkek ismi

Samìja < kız ismi

Sandžaktárević < soyadı

Sèad < erkek ismi

Sèfer < erkek ismi

Sèid, Sèjid < erkek ismi

Séjda < kız ismi

Sejdàlija, Sèjidija, Séjda < erkek ismi

Sèjfija < erkek ismi

Séjfo < erkek ismi

Sejfùdīn < erkek ismi

Sejfùlāh < erkek ismi

Séjfo < erkek ismi

Séjo < erkek ismi

Sèlim < erkek ismi

Sèlma < kız ismi

Sèlmān, Sélmo < erkek ismi

Sèlver < erkek ismi

Sèlveta < kız ismi

Séna < kız ismi

Senija < kız ismi

Sèrver < erkek ismi

Sévda < kız ismi

Sèvlija, Sévla < kız ismi

Sìdīk < erkek ismi

Sidíka, Díka < kız ismi

Simìčīć < soyadı

Sìnan < erkek ismi

Sirādž < erkek ismi

Sìrija < kız ismi

Skénder < erkek ismi

Smàil, Smàjil < erkek ismi

Smájo < erkek ismi

Smàiš < erkek ismi

Spàhīć < soyadı

Spáho < soyadı

Sùād < erkek ismi

Suáda < kız ismi

Sùbhija, Súbho < erkek ismi

Subhíja, Súbha < kız ismi

Súda < kız ismi

Súdo < erkek ismi

Sùjoldīć < soyadı

Sùjoldžija < soyadı

Sùla < erkek ismi

Súle < erkek ismi

Sulèjman, Sulèjman, Sùljkan, Súljo < erkek ismi

Sùlhija < erkek ismi

Sultánija, Sultàna, Súlta < kız ismi

Súljo < erkek ismi

Sùphija < erkek ismi

Suphíja < kız ismi

Sútla, Sútle < kız ismi

Šàban, Šábo < erkek ismi

Šáćir < erkek ismi

Šaćìra, Šakìra < kız ismi

Šáha < kız ismi

Šáhin < erkek ismi

Šahìna, Šáha < kız ismi

Šáho < erkek ismi

Šahsìvār < erkek ismi

Šákir < erkek ismi

Šèćan < erkek ismi

Šèćer, Šèker < erkek ismi

Šèćeragič < soyadı

Šéćo < erkek ismi

Šéfa < kız ismi

Šèfīk, Ševko < erkek ismi

Šefika i Šèfika, Šéfa < kız ismi

Šȅfka, Šéfka < kız ismi

Šèfket < erkek ismi

Šèfkija < kız ismi

Šéfko < erkek ismi

Šèhāb < erkek ismi

Šehzáda < erkek ismi

Šèkerovič < soyadı

Šȅmsa < kız ismi

Šémso < erkek ismi

Šemsùdīn < erkek ismi

Šerèmet < soyadı

Šèrīf < erkek ismi

Šerífa < kız ismi

Šìrka < kız ismi

Ševála < kız ismi

Ševka, Šȅvka < kız ismi

Šèvket < erkek ismi

Šèvkija, Šêfkija, Ševko, Šéfko < kız ismi

Šída < kız ismi

Šȉrka < kız ismi

Šuàjb < erkek ismi

Šùćrija, Šúćro < ?

Súhra < kız ismi

Šùhreta < kız ismi

Šùkrija < erkek ismi

Šúkro < erkek ismi

Tàbaković < soyadı

Táhir, Tále, Tájko < erkek ismi

Tahìra < kız ismi

Tahmíščić, Tahmíščija < soyadı

Tàjib, Tàjīb < erkek ismi

Tajìba < kız ismi

Tàlat < erkek ismi

Tále < erkek ismi

Tamburíja < soyadı

Tárik < erkek ismi

Tèfika, Téfa < kız ismi

Tèlālbašić < soyadı

Teskerèdžić < soyadı

Tèvfīk, Tèufīk, Tèfīk, Túfik < erkek ismi

Topálović < soyadı

Tòpčagić < soyadı

Tòpčibašić < soyadı

Tòpčić < soyadı

Tòrlak < 1.bk.değerler.., 2.bk.şehir, 3.soyadı

Tufèkčić, Tufègdžīć < soyadı

Ùlak < soyadı

Ùlfeta < kız ismi

Ulvíja < kız ismi

Uma < kız ismi

Umíhána, Umijána < kız ismi

Ùmijana < kız ismi

Uzèir, Uzèjr < erkek ismi

Ùzunovič < soyadı

Vàhdet < erkek ismi

Vàhdeta < kız ismi

Váhid < erkek ismi

Vahìda < kız ismi

Váka < kız ismi

Vásva < kız ismi

Vàsvija < kız ismi

Vèfik < erkek ismi

Vèhāb < erkek ismi

Véhba < kız ismi

Vèhbija, Vèhbo < erkek ismi

Vehbíja, Véhba < kız ismi

Vèjsil, Vèjsel, Véjso < erkek ismi

Vèlid < erkek ismi

Vèlija < kız ismi

Zaćir < erkek ismi

Zaćìra < ?

Záhid < erkek ismi

Zahìda < kız ismi

Záhir < erkek ismi

Záim < erkek ismi

Zájim < erkek ismi

Zàjkan, Zájko, Zäjka < erkek ismi

Záka > ?

Zákir < erkek ismi

Zakìra, Zaćìra, Záka < kız ismi

Zárif < erkek ismi

Zarìfa < kız ismi

Zèćir < erkek ismi

Zèćo < erkek ismi

Zèhra < kız ismi

Zéjna < kız ismi

Zejnèba < kız ismi

Zèjnil, Zèjnel < erkek ismi

Zèkija < erkek ismi

Zekíja < kız ismi

Zèkir < erkek ismi

Zelìha < kız ismi

Zíba < kız ismi

Zìćrija < erkek ismi

Zìhnija < erkek ismi

Zìjā, Zìjā < erkek ismi

Zìjaùdin < erkek ismi

Zíjo < erkek ismi

Zìkrija < erkek ismi

Zìldžīč, Zíldžo < soyadı

Zìlka < kız ismi

Zíneta < kız ismi

Zubèjda < kız ismi

Zùhra < kız ismi

Zúko < erkek ismi

Zulèjha (Zulèjka), Zelìha, Zúla, Zìlka < kız ismi

Zulfikārž < erkek ismi

Zulfo < erkek ismi

Zúmra < kız ismi

Zùmreta, Zùmruta < kız ismi

SONUÇ

Çalışmamızın temel amacı Türkçeden Boşnakçaya geçen Türkçe verintilerin yoğunlaştığı kavram dünyasının nitelik ve niceliğini ortaya koymaktır. Bu bağlamda incelediğimiz kelimelerin Türkçe ve Boşnakça arasındaki sosyal, siyasal, kültürel vb. birçok alanda etkileşimini görmüş olduk.

İncelememizde, Boşnakçaya geçen kelimelerde birtakım anlam değişmeleri olduğu tespit ettik. Biz sınıflandırmamızı Türkçedeki anlamı ile değil de Boşnakçadaki anlamıyla yaptık. Anlam farklılıklarını yazar eserinde zaten belirtmiştir.

Bazı kelimeler ise standart Boşnakçadan başka yerel ağızlarda da farklı anlamlar kazanmıştır. Yazar bunları aşağıdaki gibi maddeler hâlinde ayrı ayrı vermiştir. Örneğin; hàjat < 1. Bosna'nın değişik yerlerinde farklı anlamda kullanılır: zemin kattaki koridor, a) Velikoj Kloduši'de tuvalet, b) Bihać'ta çatı saçağı, c) Duvna'da evin yanında bulunan hangar, d) dağlardaki köylerin evlerinde bulunan depo, 2. Sırbistan ve Yugoslavya'nın kuzeybatısında oda, yeni evli çiftlerin odası gibi.

Her kelime vurgusuyla birlikte verilmiştir. Zira kelimelerdeki vurgu farkı, anlamda farklılık yaratmaktadır. Örneğin; Kàdrija < erkek ismi, Kadríja < kız ismi gibi. Bu bağlamda, erkek ismi olan Kàdrija isminde kısa yükselen vurgu, kız ismi olan Kadríja isminde ise uzun düşen vurgu vardır.

Birden fazla anlamı olan kelimeler ait olduğu başlığın altına yazılmıştır . Bu kelimelere bk. ile gönderme yapılmıştır. Örneğin; jadìđar < 1. kıymetli taş, mücevherat, 2. bk. toplum ilişkileri.. , jadìđar < 1. bk. madenler.., 2. birine verilen değerli hediye, sùsāk < 1. bk. mobilya.., 2. kabak çeşidi, sùsāk < 1. uzun saplı bakır kepçe, 2. bk. meyve.. şeklinde belirtilmiştir.

Çalışmamızda yer alan madde başları ve içerdikleri sözcük sayıları aşağıda verilmiştir.

"Evren ve Zaman" başlığı kendi içerisinde 3 alt başlığa ayrılmıştır;

Dünya, gökyüzü, hava olayları, yıldız bilgisi: 67,

Madenler, mineraller bölümünde: 79,

Zaman: 68 adet kelime sınıflandırması yapılmıştır.

“Bitkiler” başlığı kendi içerisinde 4 alt başlığa ayrılmıştır;
Yabani bitkiler: 21,
Çiçekler: 62,
Ağaçlar: 28,
Meyve, sebze: 108 adet kelime sınıflandırması yapılmıştır. Özellikle meyve, sebze bölümünde var olan zenginlik Türk kültürünün bir özelliği olarak değerlendirilebilir.

“Hayvanlar” başlığı kendi içerisinde 5 alt başlığa ayrılmıştır;
Yabani Hayvanlar: 32,
Kümes ve ahır hayvanları: 86,
Evcil hayvanlar: 13,
Balıklar: 3,
Böcekler ve diğerleri: 25 adet kelime olarak sınıflandırılırken, özellikle kümes ve ahır hayvanları kategorisinde yer alan kelimeler içerisinde atlar ile ilgili bir yoğunluk olduğu dikkatimizi çekti. Bu da Türk kültüründe atlara verilen önemle ilişkilendirilebilir.

“İnsan” başlığı kendi içerisinde 6 alt başlığa ayrılmıştır;
İnsan vücudu: 98,
Vücudun duyuları, beş duyu: 27,
Doğum, hayat, hayatın çağları: 62,
Hastalıklar: 82,
Hekim, ecza, cerrah: 25,
Evlilik, aile, akraba: 117 adet kelime tasnifi yapılmıştır. Özellikle insan vücudu hastalıklar ve evlilik, aile, akraba bölümlerinde yoğunluk olduğu gözlemlenmiştir.

“Maddi Kültür” başlığı kendi içerisinde 19 alt başlığa ayrılmıştır;
Besinler: 240,
Giyimler, süs, takı: 467,
Ev: 62,
Mobilya, kap, kacak: 202,

Şehir: 108,
Ticaret, maliye, iş: 137,
Meslekler: 455,
Tarım ve bahçecilik: 61,
İnşaat: 79,
Dilbilgisi: 158,
Bilim ve teknikler: 61,
Güzel sanatlar: 53,
Toplum ilişkileri, oyunlar, sporlar, danslar: 267,
Yolculuk: 14,
Toplum, hükümet: 253,
Yasama, hukuk: 79,
Ordu, savaş: 217,
İletişim araçları, Taşıtlar: 13,
Eğitim: 67 adet kelime tasnifinde bulunulmuştur. Besinler bölümü de kelime sayısı bakımından ilgimizi çeken bölümlerden biri olmuştur. Bir diğer yoğunluk % 6 lık bir pay ile gözlemlediğimiz bölüm 467 kelime ile giyimler, süs, takı alt başlığıdır. Şehir bölümünde yer alan kelimeleri incelemeye aldığımızda cami isimleri, mahalle isimleri, köprü isimlerinin de birer verinti olması dikkatimizi çekti. Yapılan ticari ilişkiler de beraberinde birçok kelimenin geçmesine sebep olurken Ticaret, maliye, iş bölümünü dikkate aldığımızda para isimlerinin ve Osmanlı Döneminde alınan vergi isimlerinin kullanılması da ilgimizi çekmiştir. Meslekler başlığı altında yer alan kelimeler % 5 olarak belirlenirken, sosyal kültürün etkileşiminden kaynaklandığı düşünülebilir. Toplum ve Hükümet bölümünü sınıflandırmada oranı % 3 olarak tespit ederek, önemli ölçüde verinti olduğunu gördük. Önemli başlıklardan bir diğer hiç kuşkusuz ki Ordu ve savaş başlığı, 217 kelime sınıflandırması yaparak % 3 lük dilimde yer almıştır.

"Manevi Kültür" başlığı kendi içerisinde 5 başlığa ayrılmıştır;
Dinler, inançlar, ibadet pratikleri: 443,
Soyut terimler: 168,
Düşünce, irade, hareket, duygu: 1034,

Değerler, eksikler, erdemler, kusurlar, nitelikler: 1066,
Yerleşim Kültürü: 165 adet kelime sınıflandırılmıştır. Dini kültürün etkisinin çok fazla geçtiğini, Dinler, inançlar, ibadet pratikleri başlığının % 5'lik dilimde yer almasıyla açıkça görmüş olduk. Bunun nedeninin ise İslamiyet Bosna-Hersek'e Osmanlıdan sonra gelmesine bağlayabilriz. Sınıflandırma içerisinde % 12lik paya sahip olan Düşünce, irade, hareket, duygu başlığı altında yer alan kelimeler de incelememizde dikkatimizi çeken bölümlerden biri olmuştur. Türkçe fiillerin önemli ölçüde Boşnakçaya geçtiğini görürken, Boşnakların bu fiilleri kendi ekleriyle kullandığını, ayrıca Türkçe isim ve sıfatlardan da fiil yaptıklarını görmüş olduk. Değerler, eksikler, erdemler, kusurlar, nitelikler bölümünün sınıflandırmada % 13lük dilimde olduğu hesaplanmıştır. Yerleşim Kültürü başlığı altında yer alan kelimelerin sosyal yaşama mal olmuş kavramlar olarak nitelendirilebilir.

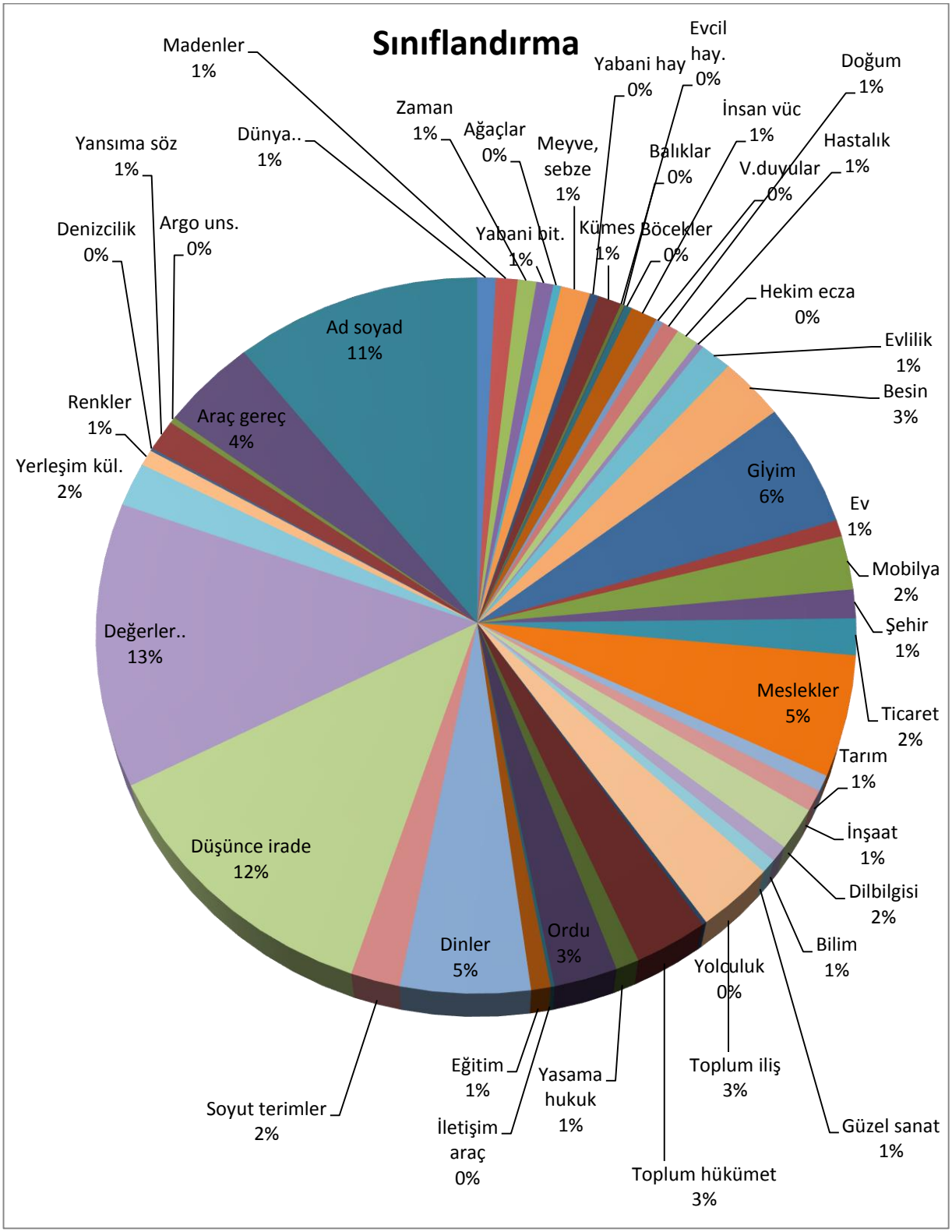
"Renkler" başlığı; 60, adet kelime sınıflandırması yapılmıştır.
"Denizcilik" başlığı; 10, adet kelime sınıflandırması yapılmıştır
"Yansıma Sözler, Ünlem" başlığı; 118, adet kelime sınıflandırması yapılmıştır
"Argo Unsurlar" başlığı; 22, adet kelime sınıflandırması yapılmıştır.
"Araç Gereç" başlığı; 351, adet kelime sınıflandırması yapılmıştır.
"Ad Soyad" başlığı; 900, adet kelime sınıflandırması yapılmştır. Bu başlıkta yer alan kelimelerin oranı da dikkat çekicidir. Sınıflandırmızın % 11 lik diliminde yer almıştır. Bu bölümde yer alan kelimelerin akrabalık ve toplum ilişkilerinin gelişmiş olmasından dolayı kaynaklanabileceği düşünülebilir.

Boşnaklar Osmanlı döneminde askeriyeden eğitime, ticaretten devlet işlerine kadar birçok alanda görev yapmaları sebebiyle sıklıkla Türkçe kelimeleri kullanmışlar, bunun sonucunda da verintilerin bu dile yerleşmesinde etken olduğunu söyleyebiliriz.

Tematik bir sınıflandırma olan çalışmamızda pek çok dikkat çekici unsura rastlanmıştır. Ağız farklılığının olması da bunlardan biridir. Yapmış olduğumuz kategorilerden yola çıkarak bizim sınıflandırmamızdaki tüm başlıklar altında yer alan kelimelere baktığımızda Türkçenin hâkim bir güce sahip olduğunu söyleyebiliriz. Dolayısıyla Türklerin Bosna-Hersek'e gelmesiyle birlikte Türk kültür

ve medeniyetinin yayılması ve Türkçe verintilerin yoğunluğunu kültür temasına bağlayabiliriz.

Sınıflandırma yaptığımız çalışmamızda yüzdelik dilimler aşağıdaki grafik ile belirtilmiştir.

Sınıflandırma
Madenler 1%
Dünya.. 1%
Yansıma söz 1%
Denizcilik 0%
Argo uns. 0%
Zaman 1%
Ağaçlar 0%
Meyve, sebze 1%
Yabani hay 0%
Evcil hay. 0%
Balıklar 0%
İnsan vüc 1%
V.duyular 0%
Doğum 1%
Hastalık 1%
Yabani bit. 1%
Kümes 1%
Böcekler 0%
Hekim ecza 0%
Evlilik 1%
Besin 3%
Ad soyad 11%
Araç gereç 4%
Renkler 1%
Yerleşim kül. 2%
Giyim 6%
Ev 1%
Mobilya 2%
Şehir 1%
Ticaret 2%
Meslekler 5%
Tarım 1%
İnşaat 1%
Dilbilgisi 2%
Bilim 1%
Değerler.. 13%
Düşünce irade 12%
Dinler 5%
Ordu 3%
Yolculuk 0%
Toplum iliş 3%
Güzel sanat 1%
Soyut terimler 2%
Eğitim 1%
İletişim araç 0%
Yasama hukuk 1%
Toplum hükümet 3%

KAYNAKÇA

Ahmetović, Danijela, Parlak Hatice, Ahmetović Samir, *Türkçe-Boşnakça, Boşnakça-Türkçe Sözlük* , Lukavac 2014

Aksan, Doğan, "Türklerde Sözlükçülük, Bugün Türkiye'de Sözlükçülük", *Kebikeç İnsan Bilimleri İçin Kaynak Araştırma Dergisi*,sayı 6

Aksan, Doğan, *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim,* TDK Yayınları, Ankara 2009

Akçay Yusuf, " Doğuda Ve Batıda Sözlükçülüğün Gelişimi Ve Osmanlı Dönemi Sözlük Metinlerine Genel Bir Bakış", *Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, sayı 04, İstanbul yaz, 2011

Altun, Harun, *İlk Farsça-Türkçe Sözlüklerden Sıhahu'l-Acem : Karşılaştırmalı İnceleme ve Kelime Dizini,* Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitsi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2015

Ana Britanica Ansiklopedisi, " *Sözlük*" maddesi, C.19

Babuna, Aydın, *Bir Ulusun Doğuşu Geçmişten Günümüze Boşnaklar*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2000

Baskın, Sami, " Türkiye ve Dünyada Sözlük Bilimi Tanımı, Kapsamı ve Diğer Bilimlerle İlişkisi", *International Journal of Language Academy,* Volume 2/4, Winter 2014

Bayhan, Şakir, *Boşnakça Sözlük,* Ankara 2006

Bingöl, Zekeriya, "Sözlük Ve Sözlükçülük Üzerine Bir Araştırma", *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-dergisi,* sayı 9, Mayıs 2006

Bosna-Hersek İle İlgili Arşiv Belgeleri (1519-1919) T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivleri Genel Müdürüğü Osanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın Nu:7, Ankara 1992

Durmuş, İsmail, "Sözlük", *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi,* cilt 37,Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2009

Dursunoğlu, Halit, " Cumhuriyet Döneminde Yapılan Sözlük Çalışmaları Ve Türkçe Sözlükler Üzerine Bir Kaynakça Derlemesi", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* sayı 31, 2011 Aralık

Ercilasun, Ahmet Bican, *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi,*1. Baskı, Ankara 2004

Eren, Hasan, *Türklük Bilimi Sözlüğü I.Yabancı Türkologlar,* Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1998

Eminoğlu, Emin, *Türk Dilinin Sözlükleri ve Sözlükçülük Kaynakçası,* Asitan, Sivas 2010

Eminoğlu, Emin, "Sözlükçülük Geleneği İçinde Temel Türkçe Sözlük Düzenleme Yöntemleri", *Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi,* sayı 04, İstanbul Yaz 2011

Esen, Aliyeva Minera, "Rus Sözlükbilimine Genel Bir Bakış", *Turkısh Studies İnternational Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic,* Volume 4/4, Summer 2009

Imamović, Enver, *Historija Bosanske Vojske,* Sarajevo 1999

İmer, Kamile, Kocaman Ahmet, Özsoy A. Sumru, *Dilbilim Sözlüğü,* 1.baskı, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, İstanbul 2011

Jahić, Dževad, *Bosanki Jezik U 100 Pitanja I 100 Odgovora,* Sarajevo 1999

Landau, Sidney I., The Art and Craft of Lexicography, Cambridge University Press, 2001

Hrtmann, R.R.K. - James Gregory, *Dictionary of Lexicography* Routledge, London and New York 1998.

Karaağaç, Günay, *Türkçe Verintiler Sözlüğü,* TDK Yayınları, Ankara 2008

Karaağaç, Günay, *Türkçenin Alıntılar Sözlüğü,* Akçağ Yayınları, Ankara 2015

Kaya, Muharrem, "Divanü Lugati't-Türk'ün Halkbilimi Açısından Önemi", *Folklor/ Edebiyat, Halkbilim,Etnoloji,Antropoloji,Müzikoloji,Tarih,Edebiyat Üç Aylık Kültür Dergisi,*sayı31, Ankara 2002/3

Kırbaç, Selçuk, "Türk Dilinin Boşnakça İle İlişkileri Ve Abdulah Škaljić", *İnternational Journal of Social Science,* volume6 issue4, Elazığ 2013

Kocaman, Ahmet – Necdet Osam, *Uygulamalı Dilbilim – Yabancı Dil Öğretimi Terimleri Sözlüğü,* Hitit yayınevi, Ankara 2000

Korkmaz, Zeynep, *Gramer Terimleri Sözlüğü,* TDK, Ankara 1992

Muhtar, Cemal, "İslamda Sözlük Çalışmaları II.", *Marmara üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,* sayı 4, İstanbul 1986

Mutlu, Hüseyin Kahraman, " Türkçe Öğretiminde Sözlükçülük Tekniği Açısından Tematik Sözlükler", *Turkısh Studies Internatıonal Periodical Fort he Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* volüme 4/4 Summer 2009

Özer, Filiz, "Orta Türkçe Döneminin Eserleri ve Sözlükleri", *Kebikeç İnsan Bilimleri İçin Kaynak Araştırma Dergisi,* sayı 6, 1998

Şirin, Hatice, *Köktürk ve Ötüken Uygur Kağanlığı Yazıtları Söz Varlığı İncelemesi,* Kömen yayınları, Konya 2010

Škaljić, Abdulah, *Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku,* Svjetlost Izdavačko, Preduzeće, Sarejevo 1966

Toparlı, Recep, *Ed-dürretü'l-Mudiyye fi'l-Lügati't-Türkiyye,* TDK Yayınları, Ankara , 2003

Türkçe Sözlük, *TDK*,2005

Usta, Halil İbrahim, "Türkçe Sözlük Hazırlamada Yöntem Sorunları", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi,*46. Cilt 46, sayı 1, 2006

Vardar, Berke, *Açıklamalı Dilbilim Terimler Sözlüğü,* ABC Kitabevi AŞ, İstanbul 1998

Vardar, Berke, *Açıklamalı Dilbilim Terimler Sözlüğü,* , Multilingual İstanbul 2002

Yavuz, Galip, " Sözlükbilim ve Arapça Sözlük Çalışmalarına Tarihsel Bir Yaklaşım", Sözlükbilim ve Arapça Sözlük Çalışmalarına Tarihsel Bir Yaklaşım", *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2002

Yavuzarslan, Paşa, "Türk Sözlükçülük Geleneği Açısından Osmanlı Dönemi Sözlükleri ve Şemseddin Sâmi'nin Kâmûs-ı Türkî'si", Cilt 44, sayı 2, 2004

Yazıcı, Tahsin, "Sözlük", *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi,* cilt 37, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2009

Yıldız, Nuray, "Eskiçağın Başvuru Eserleri Ve Eskiçağ Sözlükçülüğü Ve Sözlükleri", *Kebikeç İnsan Bilimleri İçin Kaynak Araştırmaları Dergisi,* Sayı 6, 1998

Elektronik Sözlükler

www.tdk.gov.tr 17.11.217

www.jezikoslavac.com 20.03.2017

www.staznaci.com 15.10.2017

www.e-riječnik.net 23.03.2017